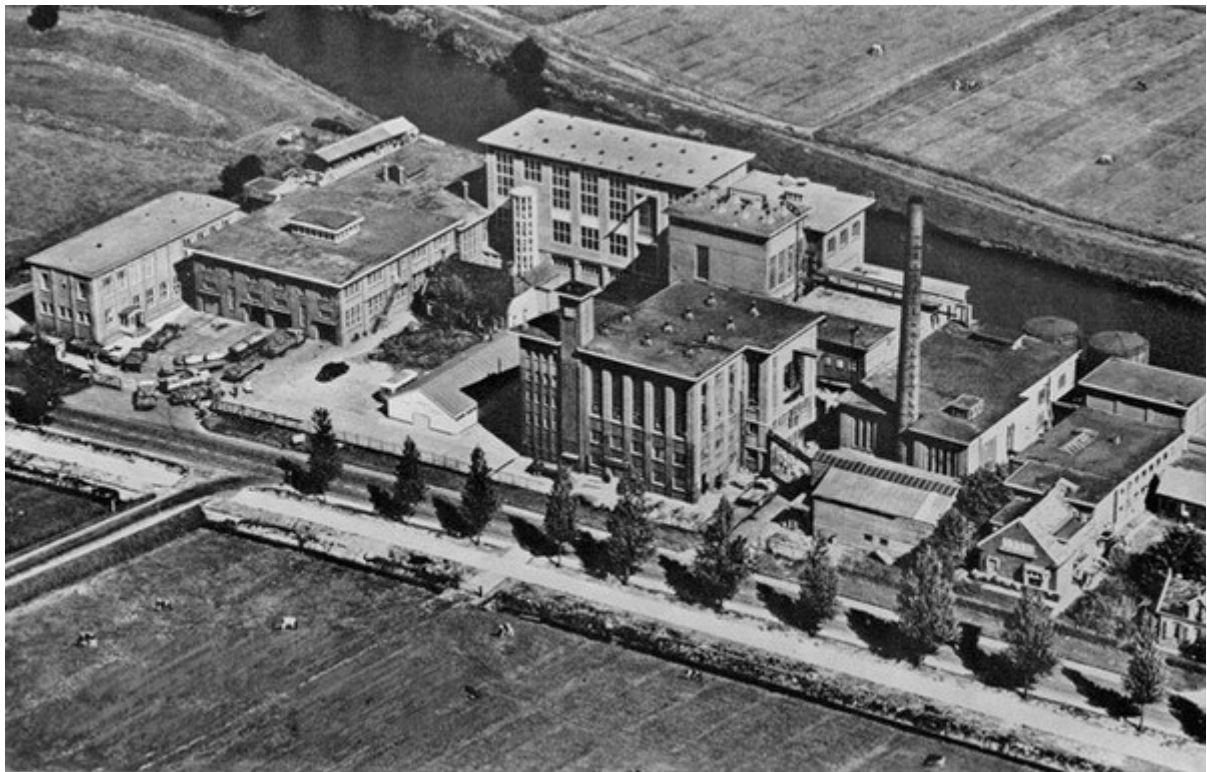

MAP STAKING *DE OMMELANDEN*

De Ommelanden, omstreeks 1953 links het nw. laboratorium

Bron: boek K. Drijfholt

1952 – 1953

β - versie

Toelichting:

Boek Correctie op de eeuwgrens – [ophalen](#)

Heruitgave van www.zuivelhistorienederland.nl

Eerste versie geplaatst als 1952-1953_MAP-staking-bij-de-Ommelanden-Groningen_2013-09-30.pdf

inhoud-lijst

DE OMMELANDEN

		Xxx / 1953 / 1953-2 / 1955 / BIJLAGE /	
1924			
1925			
1925-01-15	NvhN	Heden op de Rechtbank: Dir. De Boer <i>De Ommelanden</i> 'Overtreding Arbeidswet'	
1925-09-03	NvhN	Verslag ledenvergadering CZ. <i>De Ommelanden</i> – met gegevens	
1925-10-31	NvhN	Vergadering melkhandel tegen <i>De Ommelanden</i>	
1936-12-16	NvhN	Deel uit Verslag verg. Groninger Bond van Zuivelfabrieken over <i>De Ommelanden</i>	
1941-04-12	NvhN	Onvrede leveranciers coöp. zuivelfabriek <i>De Ommelanden</i> Euvelgunne	
1951			
1951-05-05	NvhN	Moelijkheden bij <i>De Ommelanden</i> Gedeelte van personeel in staking	
1951-05-07	NvhN	Einde – 1e – staking bij <i>De Ommelanden</i> Arbeiders hebben werk hervat	
1951-08-19	NvhN	Jaarverslag 1950/'51 <i>De Ommelanden</i> – concentratie op export	
1951-11-16	NvhN	<i>De Ommelanden</i> opent uniek research-laboratorium	
1952			
1952-05-09	HK	Zuivelbewerkers vragen behoorlijk pensioen – ANLB vergadering te Heerenveen.	
1952-05-26	LC	Staking in de Friesche zuivel is voorlopig afgewend	
1952-06-21	NvhN	<i>De Ommelanden</i> veroordeeld voor 'suikerhandel'. – boete van 67.500 gulden	
1952-08-21	NvhN	Begin staking bij <i>De Ommelanden</i> 21 aug. 1952	
1952-08-22	NvhN	De staking bij <i>De Ommelanden</i> – 2e dag	
1952-08-23	NvhN	De staking bij <i>De Ommelanden</i> – 3e dag nog geen verandering	
1952-08-23	DW	Arbeiders „Domo” Beilen weigeren besmet werk – tankauto's melk teruggestuurd!	
1952-08-25	NvhN	Arbeidsbureau bemiddelt niet meer voor <i>De Ommelanden</i>	
1952-08-25	DW	Staking bij wordt voorgezet – solidariteit van arbeiders noordelijke scheepswerven	
1952-08-26	HVV	Staking <i>De Ommelanden</i> – KAB en CNV beraden zich	
1952-08-26	LC	Vreemde taferelen bij <i>Ommelanden</i> – personeel wordt fabriek binnengesmokkeld	
1952-08-27	NvhN	Commissaris der Koningin bood bemiddeling aan – Door fabriek niet geaccepteerd	
1952-08-29	DW	Aangevoerde melk <i>De Ommeland</i> als veevoeder verkocht	
1952-08-30	NvhN	Uiteenzetting Commissaris der Koningin niet accepteren bemiddeling	
1952-08-30	DG	Conflict duurt nog steeds voort <i>De Ommelanden</i> weigert bemiddelingsvoorstel	
1952-09-02	DW	<i>De Ommelanden</i> maakte grote winsten – eisen stakers kunnen ingewilligd worden	
1952-09-02	NvhN	Jaarverg. en gegevens uit jaarverslag 1951/'52 – grote export <i>De Ommelanden</i>	
1952-09-03	NvhN	Wordt <i>De Ommelanden</i> geliquideerd?	
1952-09-04	DW	Terugblik 14 dgn. staking. <u>Commentaar</u> door De Waarheid	
1952-09-04	d.Tijd	Liquidatie Coöp. <i>De Ommelande</i> 'Arbeiders zouden bedrijf willen overnemen'	

1952-09-04	dTel	Staking bij <i>De Ommelanden</i> Bestuur wil fabriek verkopen.	
1952-09-05	NvhN	<u>Commentaar</u> NvhN.: Halsstarrigheid of verkoop geen oplossing	
1952-09-05	DW	Ledenvergadering besluit: <i>De Ommelanden</i> zal worden verkocht	
1952-09-06	DW	NVV.: „We zullen rekening óók presenteren aan eventuele kopers”	
1952-09-08	NvhN	Bij Rijksbemiddelaar: ANAB. zou gevraagd hebben personeel terug te nemen	
1952-09-09	NvhN	Ommelanden financieel in staat arbeiders terug te nemen, aldus de ANAB.	
1952-09-10	DW	ANAB tot <i>De Ommelanden</i> : alle arbeiders terug en ontslaat dan een deel.....!	
1952-09-11	DW	EVC-Appel tot alle zuivelarbeiders en aan Arbeidsbureau geen ontslag toestaan	
1952-09-13	D.Gel.	Geen basis voor bemiddeling. Tegen <i>De Ommelanden</i> felle actie op komst	
1952-09-13	DW	Besprekingen met College Rijksbemiddelaars beëindigd - Strijd duurt voort	
1952-09-13	FK	Staking bij in nieuw stadium Mr. Berger beëindigt zijn informatieve besprekingen	
1952-09-15	Telegr	Export van <i>De Ommelanden</i> staat stil – Hard tegen hard in Groningen	
1952-09-18	DW	Directie <i>De Ommelanden</i> noemt NVV-staking „rode terreur”.	
1952-09-19	DW	Maatregelen van ANAB (NVV)-bestuur blijven uit	
1952-09-27	NvhN	Bemiddelingspoging directeur Arbeidsbureau door <i>De Ommelanden</i> verworpen	
1952-09-27	DW	Staking aan <i>De Ommelanden</i> – Nieuwe „Bemiddelingspoging” mislukt	
1952-10-02	DW	Posten tegen onderkruipers bij <i>De Ommelanden</i> versterkt	
1953-10-04	DW	Er is geen animo voor onderkruiperswerk	
1952-10-06	Telegr	Melk stroomt nog binnen bij <i>De Ommelanden</i> . Directeur: ‘De boeren zijn de baas’	
1952-10-06	DW	Strijdbrekersrol van RK-Landarbeidersbond en Rijksbemiddelaars	
1952-10-06	NvhN	Nog geen nieuwe ontwikkelingen in conflict – ook RK-Landarbeidersbond	
1952-10-07	DW	ANAB: Kwestie <i>De Ommelanden</i> wél in Unie besproken!	
1952-10-07	LC	De ANAB. en de confessionele bonden: „Er was wel overleg”	
1952-10-08	LC	Uit De Gids – CNV periodiek – over ‘De staking als machtsstrijd’	
1952-10-15	DW	Waar blijven „krachtige" maatregelen van NVV-leiders?	
1952-10-18	VV	Staking <i>Ommelanden</i> oorlog zonder geweld. Werkwilligen slapen in laboratorium	
1952-10-18	VV	DI-2: Machtig NVV. staat achter de staking	
1952-10-24	HVV	<i>De Ommelanden</i> raakt steeds meer in ‘t nauw – Onderdirecteur neemt ontslag	
1952-10-27	NvhN	Toch verkoop van <i>De Ommelanden</i>?	
1952-10-27	DW	Wordt <i>De Ommelanden</i> verkocht?	
1952-10-28	NvhN	Het conflict bij <i>De Ommelanden</i> , ANAB. noemt publicatie verkoop camouflage	
1952-10-31	NvhN	Conflict moet Zaterdag 8 November eindigen, anders wordt fabriek verkocht -2dl	
1952-11-10	NvhN	<i>De Ommelanden</i> bij inschrijving verkocht, deur voor bemiddelingspogingen dicht	
1952-11-10	DTelg	Deur voor onderhandelingen gesloten <i>De Ommelanden</i> wordt verkocht	
1952-11-11	HVV	<i>De Ommelanden</i> wordt te koop aangeboden – Voorwaarde: geen staker ooit terug	
1952-11-28	NvhN	ANAB. Besprak in Utrecht het conflict bij <i>De Ommelande</i>	
1952-11-29	DW	Voor Rechter: Directeur <i>De Ommelanden</i> reed op staker in – boete 6 gld.	
1952-12-15	LC	Vergadering <i>De Ommelanden</i> – boeren stellen vragen aan hun directeur	
1952-12-17	LC	Groninger Zuivelbond heft waarschuwend vinger op	
1952-12-31	LC	Directeur De Boer van <i>De Ommelanden</i> werft arbeiders in Achtkarspelen	

▲			
1953			
1953-01-03	LC	ANAB. hoopt op lege bus voor De Ommelanden	
1953-01-03	LC	Directeur De Boer, <i>De Ommelanden</i> speurt onrust bij Condensfabriek Leeuwarden	
1953-01-08	DG	Samenscholingsverbod in Achtkarspelen – protest bevolking tegen de werkwilligen	
1953-01-08	NvhN	Leeuwarden CCF. ANAB bijeenkomst – geen onrust door staking <i>De ommelanden</i>	
1953-01-08	LC	„Geen onrust bij personeel” zeggen Condens-mannen in ANAB.-vergadering	
1953-01-09	DG	Onrust in Friesland om <i>De Ommelanden</i> – weer stenen naar autobus gegooid	
1953-01-13	NvhN	CNV. stelt voor Arbitrage over geschil bij <i>De Ommelanden</i>	
1953-01-13	LC	CNV. wil arbitrage in Ommelandenconflict- geen advies leden CNV. over werken	
1953-01-15	LC	Sake v.d. Ploeg sceptisch over CNV. bemiddelaar bij <i>De Ommelanden</i>	
1953-01-23	DG	Succes voor CNV. <i>De Ommelanden</i> en ANAB aanvaardden arbitrage.	
1953-01-23	DG	Te hoge lonen betaald – proces-verbaal voor <i>De Ommelanden</i> .	
1953-02-10	LC	Adjunct-directeur Voolstra van <i>De Ommelanden</i> in gijzeling	
1953-03-07	NvhN	Staking <i>De Ommelanden</i> beëindigd – Het arbitragebesluit bekend gemaakt	
1953-03-07	HVV	Arbitrage: Herplaatsing van zestig arbeiders – Overigen op wachtlijst	
1953-03-09	NvhN	Arbitrale uitspraak niet acceptabel – <i>De Ommelanden</i> wil fabriek verkopen	
1953-03-09	NvhN	Arbiters verklaren hun standpunt; <i>De Ommelanden</i> uitzondering in zuivelindustrie	
1953-03-13	NvhN	Honderden overtredingen Arbeidswet. Boete voor directeur <i>De Ommelanden</i> f 600	
1953-03-14	NvhN	Opiniestuk LOS en VAST NvhN	
1953-03-14	NvhN	<i>De Ommelanden</i> vraagt dispensatie voor 55 arbeiders – bij weigering verkoop.	
1953-03-17	NvhN	De laatste kans? – Directeur F. de Boer overweegt oplossing	
1953-03-17	NvhN	Arbeiders werden door <i>De Ommelanden</i> nog niet aangenomen	
1953-03-26	NvhN	Conflict bij <i>De Ommelanden</i> nu definitief achter der rug? – aldus dir. De Boer	
1953-03-27	NvhN	<i>De Ommelanden</i> toch in beroep bij arbitragecommissie	
1953-03-31	NvhN	<i>De Ommelanden</i> komt arbitrale uitspraak niet na	
1953-04-01	HVV	<i>De Ommelanden</i> : nieuw stadium Arbeiders geweerd – ketting op poort	
1953-04-03	DW	De arbitrage-comedie bij <i>De Ommelanden</i> . ANAB-bestuur „hoopt”en „verwacht”.	
1953-04-11	HVV	Wending in kwestie <i>De Ommelanden</i> ?	
1953-04-11	NvhN	Ommelanden wil met ANAB. praten – conferentie zonder voorzitter en directeur	
1953-04-13	HVV	Breuk tussen directie en bestuur van <i>De Ommelanden</i> blijkt	
1953-04-13	NvhN	De Boer oneens met commissarissen – vervroegde nabetaling van 1 cent.	
1953-04-18	HVV	De Boer neemt met ingang van hedennacht ontslag (Ook voorz. Bus stapt op)	
1953-04-20	HVV	Directeur <i>De Ommelanden</i> legt zijn functie neer – fabriek onder bewaking	
1953-04-20	NvhN	Ex-voorzitter Bus in oppositie – bestuur <i>De Ommelanden</i> neemt het heft in handen	
1953-04-21	FK	Bestuur <i>De Ommelanden</i> begint strijd met oppositie – boete tot f 100.000 per dag	
1953-04-21	NvhN	Vergadering: maar kon niets besluiten – bestuur zette beleid uiteen en bleef aan	
1953-04-22	NvhN	Oppositie leden in <i>De Ommelanden</i> stuurt aan op ondergang fabriek	
1953-04-22	DTelg	Eerste ronde voor oppositie – geen vertrouwen in zittend bestuur	
1953-04-22	FK	Revolutionaire taal vergadering van <i>De Ommelanden</i> – ANAB-bestuur uitgejouwd	

1953-04-23	FK	<u>Commentaar FK.:</u> Waar is de revolutie ?	
1953-04-23	HVV	Lonen uitbetaald Leiding van <i>De Ommelanden</i> wijkt niet	
1953-04-24	LC	Het is rustig bij <i>De ommelanden</i> – ANAB faillissement aanvraag mogelijk	
1953-04-24	NvhN	Toestand ontwikkelt zich gunstig – bedrijfsleider en de personeelschef keren terug	
1953-04-25	DTelg	Boeren vechten voor <i>De Ommelanden</i>	
1953-04-28	VvhN	Knipsel: aanstelling adviseur / onderdirecteur Jelsma	
1953-04-30	NvhN	Ommelander boeren vergaderen op 9 Mei – persvoorlichting door Jelsma	
1953-05-08	NvhN	<u>Commentaar NvhN.:</u> op komende vergadering van <i>De Ommelanden</i>	
1953-05-09	NvhH	1e dl. Ledenvergadering – Om het voortbestaan van van de coöperatie	
1953-05-11	NvhN	2e dl. Aanhang ex-directeur heeft nu meerderheid in <i>De Ommelanden</i>	
1953-05-11	DTelg	Oppositie in zadel <i>De Ommelanden</i> : Bewogen vergadering in Groningen	
1953-05-11	FK	Rumoerige vergadering Directeur door achterdeur nu weer binnen?	
1953-05-11	HVV	Directeur De Boer, nu loyaal terug? – Oppositie baas bij <i>De Ommelanden</i>	
1953-05-15	HVV	Bij <i>De Ommelanden</i> is chaos teruggekeerd – De Boer bezet de fabriekskantoren	
1953-05-15	NvhN	„Paleisrevolutie” in <i>De Ommelanden</i> – Oud-directeur weer in het privé-kantoor	
1953-05-19	NvhN	Personeel legde verklaringen af: Heerst er chaos bij <i>De Ommelanden</i> ?	
1953-05-19	HVV	De Boer in kort geding gedaagd – Chaos neemt toe bij <i>De Ommelanden</i>	
1953-05-21	NvhN	Korte gedingen oud bestuursleden <i>De ommelanden</i> – dl. 1	
1953-05-22	NvhN	Korte gedingen oud bestuursleden <i>De ommelanden</i> – dl. 2	
1953-05-26	NvhN	Bestuursbesluit buiten werking gesteld – De Boer krijgt contactverbod met fabriek	
1953-2			
1953-06-04	VV	ANAB. Vordert meer dan een miljoen gulden van <i>De Ommelanden</i>	
1953-06-05	NvhN	Vrees voor credietwaardigheid van <i>De Ommelanden</i> – strijd om 51.000 gulden	
1953-06-10	NvhN	Eerste vordering van ANAB. toegewezen – boete van f42.000	
1953-06-11	NvhN	Nog steeds „oppositie” tegen „oud bestuur” – naweeën conflict	
1953-06-12	NvhN	Oppositie wil arbitrale uitspraak niet naleven – De Boer „Stakers uit de fabriek!”	
1953-06-15	VV	Oppositie Bestuur wint bij <i>De Ommelanden</i>	
1953-06-15	FK	Met 296 tegen 276 stemmen.....Oppositie neemt leiding in handen	
1953-06-15	NvhN		
1953-06-16	VV	<u>Commentaar</u> op gebeurtenis Vrije Volk	
1953-06-20	NvhN	Opiniestuk LOS en VAST NvhN	
1953-06-20	LC	‘Uit andere bladen’ – Co-operatie – <i>De Ommelanden</i> een teken	
1953-06-30	FK	Waarnemend beheerder Wieringa vraagt bestuur hem te ontslaan	
1953-07-04	HVV	F. de Boer terug als ‘hoofddirecteur’ – onderdirecteur Jelsma na 4 dagen weg	
1953-07-17	HVV	Weer onrust bij <i>De Ommelanden</i> – oud-voorzitter Bus uit bestuur	
1953-07-27	HVV	De Boer aan het goochelen met cijfers – ‘voorlichter’ Jelsma moet zwijgen....	
1953-07-30	HVV	Nw. verwickelingen, chef personeelszaken Q. B. Baarveld. buiten de deur gezet	
1953-08-21	HVV	Jaar strijd om recht bij <i>De Ommelanden</i> – staking gewonnen, conflict blijft	
1953-08-21	DTelg	„Een dikke streep er onder” Feike de Boer zwaait weer de scepeter	
1953-09-11	HVV	Bestuur: <i>De Ommelanden</i> kan arbitrale uitspraak niet naleven	

1953-09-22	HVV	Bestuur nu aan tafel met ANAB – oppositie van eist nieuwe ledenvergadering	
1953-09-24	HVV	ANAB bereikte nog geen volledig accoord met <i>De Ommelanden</i>	
1953-09-30	HVV	<i>De Ommelanden</i> -ANAB geschil opgelost – alle arbeiders krijgen pensioen	
1953-10-01	FK	Ommelanden-ANAB. eens over pensioen – nog deze week nieuwe directeur	
1953-10-04		Genoemde datum Einde staking	
1953-10-05	NvhN	Vergadering <i>De Ommelanden</i> – F. de Boer weer directeur	
1953-10-05	NvhN	Verklaring van de <i>oppositie</i> – uitgestoken hand door oude bestuur geweigerd.	
1953-10-05	FK	Zelfde vergadering iets ander verslag vooral 2e deel	
1953-10-05	DTel	Ommelanden-conflict van de baan F. de Boer weer directeur	
1953-10-05	VV	F. de Boer weer directeur <i>De Ommelanden</i> – conflict voorbij	
1953-10-21	NvhN	De Boer: Het Ommelanden-conflict, onvervulde beloften van de heer Ruppert?	
1953-11-03	NvhN	Directeur De Boer veroordeeld wegens smaad – 31 okt. 1952	
1953-11-17	FK	Kort geding <i>De Ommelanden</i> – Directeur de Boer weer op het oorlogspad	
1953-11-18	FK	Uitspraak: <i>De Ommelanden</i> treedt buiten fatsoensnormen	
1954		Knipsels	
1954-01-23	NvhN	Jaarverslag <i>De Ommelanden</i> mei 1952 – mei 1953 – vertrouwen in toekomst	
▲			
1955			
1955-1957	Boek	Overgangsjaren 1955-1957 – deel uit boekje K. Drijfholt 1995	
1955-03-11	LC	Een dreigend conflict met losse leveranciers bij <i>De Ommelanden</i> bezworen	
1955-10-06	FK	Directeur Feike De Boer vraagt zijn ontslag – verrassende mededeling aan de leden	
1955-10-07	DT	<i>De Ommelanden</i> directeur De Boer neemt ontslag	
1955-12-21	LC	<i>De Ommelanden</i> onder leiding van de Condensfabriek	
▲			
1956-01-14		Roman: W. Laatsman „ <i>Het winkeltje</i> ” van <i>Hakkema</i> ” – staking <i>De Ommelanden</i>	
1957-10-xx		Schriptide: De Wit „ <i>Correctie op de eeuw grens</i> ” - in div. kranten	
BIJLAGEN			
Bijlage-1		www.vakbondshistorie.nl/dossier...de-staking-bij-de-ommelanden-1952-1953	
Bijlage-2	NvhN	Ingezonden brieven dec. 1952 – jan. 1953	
Bijlage-3		Directeur Feike de Boer	
Bijlage-4		Stakingsleider ANAB Sake v.d. Ploeg	
Bijlage-5	Div.	Schriptide: De Wit „ <i>Correctie op de eeuw grens</i> ” - in div. kranten	
Bijlage-6		Http:// www. onvoltooidverleden.nl/index.php?id=139	

DE OMMELANDEN

1924

1924-01-26

Nieuwe vereniging 'De Ommelanden'

NvhN 1924-01-26

1924-03-04

Algemene ledenvergadering *Stad en Lande* leden omzetten vereniging *Stad en Lande* in Vereniging *De Ommelanden* – staat bij *Stad en Lande*.....

1924-06-10

Tijdelijke beheerder F. De Boer, werkzaam bij Friesche Zuivelbond, officieel aangesteld als directeur

NvhN 1924-06-10

1925

NvhN 1925-01-25

Wat er heden op de Rechtbank alhier voorviel.

Dir. De Boer overtreding Arbeidswet – hoger beroep

Voor het Kantongerecht alhier heeft in September van het vorige jaar de directeur van de coöp. melkfabriek „*De Ommelanden*” terecht gestaan wegens overtreding van verschillende artikelen der Arbeidswet. Er hing der 8 Juli 1924 geen door hem ondertekende arbeidslijst in het lokaal, waar 16 menschen werkten. Ook kon hij geen arbeidsregister toonen en waren er vier jeugdige personen aan het werk, die geen arbeidskaart hadden.

De Kantonrechter heeft in dezen een vrijsprekend vonnis gewezen, waarvan de Ambtenaar in honger beroep is gekomen.

De directeur verklaarde thans, dat hij niet bestuurder maar leider der fabriek is en onder het bestuur staat. Ook zei hij, dat al die menschen, die in het lokaal waren, niet in dienst der onderneming waren, maar dat het werk werd uitbesteed en er dus menschen waren, die door den uitvoerder en niet door de coöperatie waren aangenomen. Op vragen van het O. M. zei spr. verder, dat hij de orders van het bestuur uitvoert.

Het O. M. wees erop, dat de feiten vaststaan en niet ontkend worden. De Kantonrechter heeft bekl. niet beschouwd als de bestuurder der onderneming en vrijgesproken. De Arbeidswet vraagt niet of bekl. volgens de statuten bestuurder is, maar of hij het in den zin dat wet is. De Kantonrechter beroept zien verder op een arrest van den Hoogen Raad van 23 Dec. 1922, waarin gezegd wordt, dat de bestuurder van een onderneming degene is, die het hoogste gezag, eventueel met anderen, uitoefent. Er is echter een later arrest van den H. R., n.l. van 8 Mei 1922, waar in een dergelijke zaak gezegd werd, dat de beheerder, zooals de Arbeidswet die stelt, is degene, die belast, is met. de technische leiding. Volgens de statuten is bekl. dit ook en dus achtte spr. bekl. schuldig en eischte: .32 geldboeten van *f* 2 en 4 boeten van *f* 10, te vervangen door resp. 32 maal twee en vier maal tien dagen hechtenisstraf.

Mr. Breukelaar verdedigde bekl.

Pl. was van meening, dat bekl. geen bestuurder is. Na de debacle van „Stad en Lande” heeft men niet weer een directeur met groote vrijheid van handelen willen aanstellen, maar aan het Bestuur het beheer en de dagelijksche leiding opgedragen, zooals de statuten uitdrukkelijk bepalen. Spr. beriep zich op het genoemde arrest van den H. R. van 1912. Het arrest van 1922 is volgens spr. op deze zaak niet toe te passen, daar de situatie bij dat geval anders was. Pleiter concludeerde tot vrijspraak.

Wat betreft het aantal gerequireerde boetes wees spr. erop, dat niet ten opzichte van 16 personen ieder afzonderlijk een veroordeeling wegens het niet aanwezig zijn van arbeidsregister en arbeidslijst kon volgen. Dit zijn twee overtredingen en meer niet. In verband met de omstandigheden, waaronder gewerkt werd in dien tijd, vroeg spr. sub. een lichtere straf.

Dezelfde beklagde stond hierna terecht voor dergelijke overtredingen, geconstateerd op den 18 Juli. De kantonrechter heeft hem weer vrijgesproken. Het betrof in deze zaak alleen het niet aanwezig zijn van arbeidskaart en arbeidsregister, terwijl in de fabriek 17 personen werkzaam waren.

De verbalisant in deze zaak was ook de bestuursleden langsgegaan en verklaarde, dat speciaal een hunner had gezegd, dat den directeur opdracht was gegeven om voor de uitvoering der Arbeidswet zorg te dragen.

Hierna werden de verschillende arbeiders en arbeidsters als getuige gehoord. Voor een deel verklaarden zij in dienst te zijn van de coöperatie en voor een ander deel, dat zij door arbeiders van de coöperatie in dienst waren genomen, die hen ook uitbetalen en waarbij zij in dienst waren.

Het O. M. zei, dat het hier o.m. om een principiële kwestie gaat, en betoogde evenals in de vorige zaak, dat bekl. de bestuurder is. De Arbeidswet kent echter ook opzichthoudend personeel, dat een opdracht heeft gekregen als voor dat feit aansprakelijk. Spr. beschouwde bekl. niet als zoodanig. Meent de Rechtbank dit wel, dan zal de zaak geschorst moeten worden.

Eisch: 34 boetes van f 2 of 34 maal 2 dagen hechtenisstraf en subs. de genoemde schorsing tot het hooren van de leden van het bestuur als getuigen.

Mr. Breukelaar betoogde weer, dat bekl. geen bestuurder is. Bekl. is volgens pleiter wel te rekenen onder het toezicht houdend personeel, maar het staat niet vast, dat hem opdracht is gegeven in deze zaak, weshalve spr. tot vrijspraak concludeerde.

De Rechtbank bepaalde, na enige oogenblikken in raadskamer vergaderd te hebben, dat de zaak tot heden over 14 dagen zal worden geschorst.

Verslag ledenvergadering CZ. De „Ommelanden”.

Onder presidium van den heer F. Veldman te Heksum, werd Zaterdag de algemeene ledenvergadering gehouden van de Coöperatieve Melkproductenfabriek „De Ommelanden” aan den Frieschen Straatweg alhier.

Uit de mededelingen van den directeur vermelden wij het volgende:

De obligatieleening, groot f 200.000 is geheel geplaatst. De Coöperatieve Zuivelbank te Leeuwarden heeft mede een gedeelte overgenomen.

Voorheen werden de bankzaken alle gedaan met de Groninger Bank alhier; de relaties moesten hiermede echter gedurende dit boekjaar worden afgebroken en thans worden alle zaken gedaan met de Coöp. Zuivelbank te Leeuwarden, wat een belangrijke besparing geeft aan rente en provisies. Voorloopig beschikt de vereeniging over voldoende bedrijfskapitaal. De vorderingen van de h.h. Curatoren inzake faillissement „Stad en Lande” betreffende de koopsom der fabrieken werden bijna geheel afbetaald. Deposito's worden niet aangenomen.

De fabriek is ingericht voor het maken van boter, kaas, gecondenseerde melk en melkpoeder. De meeste melk is dit jaar tot boter en kaas verwerkt. Melkpoeder en gecondenseerde melk waren in vergelijking hiermede niet loonend.

Als afnemers van de producten treden vooral op Engeland en Duitschland. De eerste speciaal voor gecondenseerde melk, de laatste voor boter, kaas en melkpoeder. De kwaliteiten gaven redenen tot tevredenheid

De jaarrekening per 30 April 1925 werd met algemeene stemmen, zooals ze in het jaarverslag den leden was toegezonden, goedgekeurd. Genoemd jaarverslag begint met even terug te komen op de wordingsgeschiedenis van „De Ommelanden”, waarbij vooral drie personen naar voren komen, n.l. de heeren R. F. de Boer te Siddeburen, J. Huisman alhier en U. Kooistra te Leeuwarden, die de grondslagen der vereeniging hebben gelegd. Het bestuur spreekt den wenssen uit, dat zij immer met voldoening op hun werk zullen kunnen terugzien. Verder wordt dank gebracht aan de velen voor den steun in den vorm van het nemen van obligaties.

Gedurende het boekjaar 1 Mei 1924 – 30 April 1925 traden 9 leden toe; aan 6 leden werd gelegenheid gegeven tot uitreding. Verwerkt werd van leden 6.851.197 K.G. melk van leveranciers 22.845 K.G. en van derden 742.929 K.G. Ondermelk, totaal 7.616.971 K.G. melk. Het gemiddelde vetgehalte van alle volle welk bedroeg 3,22 pct. Gemiddeld werd, uitbetaald per 1 pct. vet 3.04 cent. Aan melkvervoer werd uitgegeven f 18.087,07 of per K.G. melk 0.29 cent, de rit Winsum, welke met eigen auto is opgehaald geheel buiten beschouwing gelaten.

Aan rente werd betaald f 17.413,12 of per K.G. melk 0.25 cent.

Uit de proefbalans blijkt dat de kasomzet heeft bedragen in ontvangst f 2.216.465,89½, in uitgaaf f 2.215.752,37. De Bankomzet in debet f 1.046.892,49, in credit f 979.990,89.

Op de balans komt verder voor in debet:

Gebouwen en Terreinen	<i>f</i>	200.000,00
Boter debiteuren	<i>f</i>	17.370,87
Kaas debiteuren	<i>f</i>	17.556,16
Condens-debiteuren	<i>f</i>	23.692,51
Melk-debiteuren	<i>f</i>	904,38
Melkpoeder-Debiteuren	<i>f</i>	4.311,50
Div. Debiteuren	<i>f</i>	76.762,01
Voorraden producten	<i>f</i>	23.751,38
Voorraden hulpstoffen.	<i>f</i>	23.832,30
Kassa-Rekening		713,00
Groninger Bank	<i>f</i>	66.892,60
Ongestort aandelenkapitaal	<i>f</i>	32.130,00
Postcheque en Girodienst	<i>f</i>	231,34
Diverse Rekeningen	<i>f</i>	447,25

En in credit:

Crediteuren Rekening	<i>f</i>	8.870,19
Melkleveranciers	<i>f</i>	51.526,77
„Stad en Lande”	<i>f</i>	161.350,00
Obligatielening 5½ pct.	<i>f</i>	100.000,00
Waarborgsomrijders	<i>f</i>	720,64
Rente Rekening	<i>f</i>	12.000,00
Hypotheek o. g.	<i>f</i>	110.000,00

Aandelenkapi- taal	<i>f</i>	35.700,00
Deposito's	<i>f</i>	7.026,00
Reservefonds	<i>f</i>	1.000,00
Diverse reke- ningen	<i>f</i>	401,98

De Balans sluit met een telling van *f* 488.596,32

Uit de exploitatierekening blijkt verder dat betaald is aan onkosten *f* 177.929,96, van hulpstoffen *f* 261.698,15½, aan melkgelden *f* 614.06,1.14, terwijl de ontvangst voor boter heeft bedragen *f* 496.216,96, voor kaas, *f* 107.197,07½, voor gecondenseerde melk *f* 357.289,82½, voor melk en melkpoeder *f* 34.256,97½, voor suikeraccijns *f* 54.693,65, voor huren *f* 1.037,07. Zij sluit met een cijfer van *f* 1.113.691,55½

Aan Balans en Exploitatierekening is een zeer uitvoerige toelichting toegevoegd.

Het verslag bevat verder een lijst van alle leden op 80 April 1925, totaal 181, met het door ieder geleverd aantal K.G. melk en het aantal aandelen. door ieder te nemen. Deze aandelen vormen de basis, van de aansprakelijkheid der leden. Deze bedraagt thans totaal *f* 242.000, zodat daarmede ruim de gehele obligatielening wordt gedekt.

NvhN 1925-10-27

Coöp. Melkproductenfabriek
DE OMMELANDEN
Friesche Straatweg Tel. 2284

 Gevraagd op verschillende plaatsen in de stad Winkels, die kunnen voldoen aan de betreffende bepalingen van de Prov. Keuringsdienst om gegarandeerd zuivere volle Melk te verkopen tegen den prijs van 15 cent per L tegen nader overeen te komen voorwaarden. Aanbiedingen bij den Directeur

Vergadering melkhandel¹ over de melkprijs.

Gisteravond had de Groninger Melkhandel in de bovenzaal van het *café*-, *Van Duinen*”, aan de Groote Markt, een vergadering belegd. De belangstelling was zoo groot, dat de beide bovenlokalen in gebruik moesten worden genomen.

De voorzitter, de heer W. Snip, verheugt zich over de groote opkomst. *De Ommelanden* heeft, aldus spr., getracht ons er onder te krijgen. Wij moeten zien hoe wij er onder uit komen en nooit meer iets met die fabriek te doen krijgen.

In de bestuursvergadering heeft spr. voorgesteld om - waar de zuivelprijzen iets dalende zijn - de melkprijs te stellen op 17 cent. De heer Bysterveld stelde voor de melk van de boeren te kopen.

Het eerst was aan de orde het voorstel van den voorzitter, n.l. om de melk te verkoopen voor 17 cent. Er is gezegd, dat de venters, die in de buurt van de winkels, die melk van *de Ommelanden* verkoopen, die prijs niet kunnen halen. Spr. vraagt zich af of men zich naar *de Ommelanden* moet schikken. Een prijs van 17 cent is gerechtvaardigd in verband met de zuivelprijzen.

Een der leden meent, dat het beter is overleg met *de Ommelanden* te zoeken.

De voorzitter wijst er op, dat reeds dikwijls getracht is met *Stad en Lande*, nu *Ommelanden*,² te confereeren. Toen de fabriek zelf bij de straat verkocht, was de prijs nooit te hoog. Nu de zaak nog jong is en misschien wat te kostbaar aangepakt³ is, en zij niet meer bij de straat vent, is de prijs nooit te laag.

De heer Dijkhuis van Noorddijk, vraagt of bij deze verlaging in laatste instantie wel de prijs van Briltil⁴ behaald kan worden, wat de voorzitter ontkent.

De heer Lok, te Haren, heeft in September iemand gesproken, die voor de helft aan een slijter leverde en daarvoor gemiddeld f12,50 per 100 L. ontving en voor de helft aan Briltil, die f 13,44 uitbetaalde. Een ander had alles paar Briltil gestuurd en f16.83 per 100 liter.

Wie is vraagt. spr., thans de voorzitter van *Ommelanden*? De heer Veldman, van Heksum, die de brutaliteit heeft gehad, zich candidaat te doen stellen als vertegenwoordiger van den Plattelandersbond voor de Tweede Kamer, om daar de boerenbelangen te behartigen. Gelukkig was de uitslag der verkiezingen zoo, dat hij in Heksum kan blijven en men hem in Den Haag niet noodig heeft, want dan waren wij gauw onder de tafel met onze belangen (gelach).

Spr. heeft een bestuurslid van *de Ommelanden* gesproken, die hem heeft verteld, dat de fabriek op de vier hoeken der stad een winkel wil plaatsen, die de melk voor 15 cent verkoopt en dat iedere winkel 100 liter per dag ontvangt. Wordt de melklevering stopgezet, dan zal de burgerij van *de Ommelanden* niet te veel ontvangen.

1 De *ver. Groninger Melkhandel* bestond (zoals te lezen in dit verslag) uit z.g. Koemelkers ('melkboeren') en personen die melk van veeboeren kochten en uitventte. Dit was volgens de directeur van melkinrichting Vredewold niet ideaal (staat ook in de tekst). Bij de 'straatprijsbepaling', waar het in deze vergadering vooral om ging, komt nu ter sprake de inkoop- en verkoopprijs door de fabrieken, de verkoopprijs van de boer aan de straatventer en de marge van de staatventer, hier ca. 2½ cent, te ingewikkeld volgens hem. (ZHN.)

2 *De Ommelanden* werd dus als een voortzetting van *Stad en Lande* gezien! (ZHN.)

3 Onderstreping door ZHN.

4 De particuliere zuivelfabriek van de Lijemp in Briltil. (ZHN.)

Stad en Lande aldus spr., is failliet; Brittil staat op $\frac{3}{4}$ been, anderhalf mag het niet heeten. Wat *de Ommelanden* betreft, als er een goede kooper zou komen, dan zou 99 pct. der leden zeggen: bats, daar heb je hem (gelach).

Spr. gelooft wel, dat een speculatieve fabriek alle melk ter verwerking zal willen nemen. Dan kan *de Ommelanden* leveren voor 15 cent en nog gauwer failliet gaan (vroolijkheid). Met deze fabriek valt nooit te praten.

Het bovengenoemd bestuurslid heeft spr. ook nog verteld, dat de huidige actie is opgezet, omdat men niemand (natuurlijk van de leden) wil missen.

Spr. heeft toen gevraagd of de coöperatie hetzelfde ook zeide van den directeur, waarop het meergenoemde bestuurslid de schouders ophaalde en niet antwoordde.

De heer Lok heeft verder nagegaan, dat het gepasseerde jaar de leden van de Ommelanden ongeveer *f* 30 per koe minder hebben ontvangen dan de leveranciers aan de speculatieve fabrieken. Bovendien is hij bij vergelijking der beide laatste balansen tot de conclusie gekomen, dat men ook ongeveer zoo'n bedrag is achteruit geboerd.

Spr. adviseert de melkprijs op 17 cent te laten, voor het niet verkochte deel zal dan wel een plaats zijn te vinden.

Een stem: Wilt u wat wij tekort komen betalen?

De voorzitter vraagt of zijn voorstel de goedkeuring der vergadering kan wegdragen, n.l. de prijs op 17 cent te stellen.

De heer G. Kans kan zich er niet mee vereenigen. Hij acht het beter, dat de zaak eerst weer eens in een gezonde toestand kwam.

De voorzitter zegt, dat men daar nu juist mee bezig was. Moet men *de Ommelanden* achterna loopen of niet?

De heer Kans zegt, dat men het vroeger ook wel met de Ommelanden in 't reine heeft gebracht. Hij meent, dat met een goed woord heel wat beter de zaak kon worden afgedaan, dan op de voorgestelde wijze.

De voorzitter blijft bij zijn voorstel. Zou er, vroeg hij, wel iemand zijn onder de hier aanwezige leveranciers, die aan de Ommelnden zou willen leveren?

Stemmen: Nee.

De heer Keuning kan met den prijs ad 17 cent niet meegaan. Aan de Meeuwerderweg is volgens zijn inlichtingen 1500 liter verkocht. Spr. acht een prijs van 16 ct. beter.

Iemand, die buiten de Oosterpoort woont, heeft hetzelfde bezwaar.

Een stem: Draai de brug af (gelach).

Ook deze spreker zegt, dat er wel 8 á 900 liter melk in één winkel verkocht wordt, in plaats van 100.

Een der leden zegt, dat de voorzitter zijn zoon heeft gezegd, bij het melkventen op te passen, om geen klanten te verliezen.

De voorzitter zegt, dat de toestand niet houdbaar was. Het ging om twee klanten, die toen gezegd is, dat die prijs onhoudbaar was. Enkele bestuursleden beamen, dat het zoo gegaan is.

De heer Dijkhuis zegt, dat als de melkprijs lager wordt, dan in de statuten aangegeven, de boer zijn prijs niet krijgt. Hij is er dan voor, dat de melk naar Brittil of zoo wordt gezonden dan wordt een hooger prijs gemaakt. *De Ommelanden* moet dan de melk maar leveren.

De voorzitter wil pas in de laatste instantie hiertoe overgaan. Moet het zijn, dan kan het niet anders. *De Ommelanden* zal echter niet voldoende kunnen leveren en men heeft verantwoording jegens de burgers.

De heer Dijkhuis zegt, dat dan de winstmarge verlaagd moet worden. De klagers onder de consumenten zouden slijters moeten leveren, die voor kleinere winst wilden werken.

De voorzitter zegt, dat het nog iets anders was als de prijs tot 1 Mei op 16 cent bleef. Misschien zou den burgerij dit goed vinden, maar als de zuivelprijzen dalen dan is de prijs toch niet houdbaar.

Op een vraag van een der leden antwoordt hij, dat het gemiddelde vetgehalte van den keuringsdienst het vorig jaar 3,26 was, wat zeer goed is te noemen.

Het bestuurslid, de heer Klooster vraagt hoe de slijters denken over de winstmarge. *De Ommelanden* zou 1 cent geven, volgens de geruchten.

Een stem: Dan kon Klooster zelf wel met de melk gaan loopen.

De heer Barendse vraagt wat de winst marge zou zijn bij 17 cent.

De voorzitter: Bij een goed hart van de boeren, zou de winst gelijk blijven op 3 cent.

De heer Barendse zegt, dat vandaag de zuivel weer gedaald is. Hij wil de prijs op 16 cent hebben.

Eenig verschil van meening ontstaat over het bedrag der verlaging, dat tenslotte 7 à 10 cent per K.G. blijkt te zijn. Gewezen wordt er op, dat de prijs Vrijdag wel weer hooger kan zijn.

Een andere spreker dringt nogmaals op onderhandelen met de „*Ommelanden*” aan. Men weet niet of het doel dier fabriek is met de melk te blijven venten of den prijs te drukken. Met een prijs van 16 cent zouden de boeren en slijters ieder een, halve cent moeten toegeven.

Een voorstel om de melkprijs op 16 cent, te brengen en de provisie op 2½ cent per Liter en eens met den directeur van *Ommelanden* te spreken, wordt nu behandeld.

De heer Dijkhuis zegt, dat het bestuur, dier fabriek de prijzen, die zij uitbetaalt en die de consumptieboeren krijgen, gelijk wil hebben.

De heer Van der Veen merkt op dat *de Ommelanden* ziek geboren en kwijnende is. Misschien is de fabriek er het volgend jaar nog, maar er aan gaat zij.

Een lid merkt hiertegen op, dat de fabriek nu nog bestaat.

Van de bestuurstaafel wordt gezegd dat verteld is, dat de fabriek „*Vredewold*” de melk voor 15 cent verkoopt.

De heer Keuning, directeur van deze fabriek, noemt dit een praatje en zegt medewerking met de *ver. Groninger Melkhandel* toe in principe. Hij acht de samenstelling der leden in deze vereeniging echter niet geheel juist. De belangen van producent, tusschenhandel en consument moeten samen gediend worden. De veeh. moeten ‘n eigen vereeniging hebben en de melk aan de tusschenhandel verkoopen, die dan de eigen winstmarge moeten vaststellen. Spr., achtte dit een vereenvoudiging van systeem dat hem beter toeschijnt. Zoo kunnen all drie partijen tevreden worden gesteld.

De voorzitter deelt mede, dat in September Brittil *f* 13.05 per 100 K.G. ultbetaalde (het vetgehalte was eveneens hooger dan bij den Keuringsdienst); In October zal de middenprijs vrijwel *f* 13.86 per 100 liter melk bedragen.

De heer van der Veen vindt het voostel-Klooster te kras. Deze stelt voor een straatprijs van 16 cent. Hij moet dan zijn melk in de stad leveren voor 13½ cent, terwijl Brittil 14½ cent uitbetaalt.

Een spreker vraagt of de slijters de schuld hebben aan den huidige toestand moet de slijter alles betalen.

De voorzitter zegt, dat de omstandigheden er toe geleid hebben. Enkele slijters hebben den prijs indertijd niet verhoogd, de krant was verbolgen (wat spr. zich kan indenken, omdat het publiek niet alle beweegredenen bij het vaststellen van den prijs kent) en toen kwam *de Ommelanden*.

De heer van der Veen stelt voor, dat de boeren de slijters zullen helpen door terug te nemen het quantum, dat ze niet konden verkoopen.

De heer Mannes zegt, dat de slijter, die b.v. 2.85 pct. heeft. zoo goed als niets van de fabriek krijgt als hij het daarheen stuurt

De voorzitter zegt, dat dit zelden voorkomt. Het vorige jaar was het vetgehalte als regel ver boven 3. pct.

De heer Hoekzema beweert, dat de boeren, die melk leveren aan slijters en fabriek, altijd met de hooge fabrieksprijzen schermen. Als de slijters de melk verzenden halen ze de hooge prijzen nooit. Het voorstel-Van der Veen acht spr. ook niet goed Hij heeft gehoord, dat *de Ommelanden* de melk ook zal venten per auto. Alleen radicale stopzetting zal voldoende effect sorteeren.

De voorzitter zegt, dat dit een paardemiddel is. Men kan niet de burgerij dupeeren. Door plotseling de heele melkvoorziening stop te zetten worden de goeden met de kwaden gedupeerd. Spr. zou zich met het voorstel-Klooster (16 cent.) desnoods kunnen vereenigen, maar de Ommelanden wil prijzen blijven drukken.

Het bestuurslid, de heer Klooster, wilde bij een prijs van 16 cent de winstmarge van de slijters op 2 cent gesteld zien.

De voorzitter zegt, dat de prijs van 17 cent - hoewel gerechtvaardigd - niet gehandhaafd kan worden. Stopzetten ontraadt hij nogmaals, daar is de burgerij te goed voor.

De heer Mannes zegt, dat een prijs van 16 cent ook niet te handhaven is.

De voorzitter wil, dat men het een veertien dagen aanziet.

De heer Van der Veen wil dit zelfs voor een week niet doen.

De heer Dijkhuis denkt, dat de melk van de Ommelanden wel beneden 3 pct. zal zijn. Dan wordt het publiek ook nog bedrogen.

De voorzitter zou dit niet gaarne voor zijn verantwoording nemen.

De heer Dijkhuis denkt toch, dat *de Ommelanden* wel niet de vetste melk op straat zal brengen.

De heer Van der Veen zegt, dat de leveranciers indertijd ook niet voor 18 cent waren, maar 't was gerechtvaardigd. Toen kwam echter de prijs plotseling op 16 cent. Nu moeten beide partijen wat toegeven. De slijters moeten met 2 cent winst voorloopig genoeg nemen en de boeren de overgebleven melk terugnemen.

De heer Dijkhuis vraagt of den consumptiemelkers niet iets meer toekomt dan de fabrieksboeren met het oog op de Warenwet.

De voorzitter: Dat is volkomen juist. De heer Jilwerda acht het beter, dat men niet altijd met de zuivelprijzen meegaat. Er moet b.v. twee maal per jaar een prijs worden vastgesteld, waarbij men wat geeft of neemt.

De Winschoter melkprijs van 11 of 12 cent werd ook nog besproken. Daar is volgens den voorzitter een coöp. fabriek, die de boeren wil houden, door voor lagen prijs op straat te verkoopen, zelfs beneden de zuivelwaarde.

Een bestuurslid zegt, dat er meer slijters zijn die beneden de 200 à 300 liter verkoopen dan er boven. De slijters kunnen van hun winst niets meer afgeven.

De heer Hoekzema meent, dat het voorstel van het lid Klooster wel kan worden aangenomen De leverancier kan nu wel iets beneden de zuivelprijzen blijven. In 't voorjaar is men er altijd wat boven. Dat kan elkaar opheffen. Er was een maand, dat er 5 cent meer ontvangen werd.

De voorzitter zegt, dat het laatste juist is, maar de consumptiemelkers toch gemiddeld minder krijgen dan de zuivelprijzen. Hij stelt voor het voorstel van het lid Klooster toch aan te nemen.

De heer Dijkhuis begrijpt de slijters niet. De heer Van der Veen stelt immers voor de melk, die overblijft, terug te nemen.

De voorzitter zegt, dat het er nu om gaat om een 14 dagen verder te komen. Aan een enkeling, die een winst van 2½ cent niet aan de slijter wil geven, kan men zich dan ook niet storen. Hij doet nogmaals een beroep op den heer van der Veen.

De heer Zuidema zegt, dat de leverancier ook wat moet toegeven. Eigenlijk zou de prijs 17 cent moeten zijn met een winstmarge van 3 cent. Laat het nu worden 16 cent met 2½ cent. Een bestuurslid doet nog eens een beroep op de leveranciers om in dezen mee te werken. De slijters wilden evenals de fabrikanten wel een prijs van 17 cent.

De heer Van der Veen zegt, dat hij overal voor te vinden is. Er moet een collectief besluit worden genomen. Spr. wil zich voor de zooveelste maal geven. Hij gaat met het voorstel-Klooster acooord, mits de straatprijs ook op 16 cent blijft, gedurende de komende 14 dagen. Het voorstel-Klooster wordt nu onder applaus aangenomen.

De heer Lok is verblijd, dat nu een tijdelijke oplossing is gekomen. Hij stelt zich voor, dat de veehouders niet geheel tevreden zullen zijn en de hoofden bij elkaar steken. Dan vreest hij voor een melkstaking en een verdeling in twee groepen van de Groningsche Melkhandel. Hij wil echter gaarne hiervoor gespaard blijven. Een staking bracht nooit wat goeds.

De heer Barendse vraagt of het ook zaak is bij B. en W. te interpellieren over de wijze van handelen van de Ommelanden en de daaraan verbonden consequenties.

De voorzitter zegt, dat met de Ommelanden gesproken zal worden. Wil deze met kleine hoeveelheden melk den prijs ten eigen bate drukken dan zal naar middelen moeten worden omgezien om dit tegen te gaan. Hierna volgde sluiting.

De melkprijs wordt dus op 16 cent vastgesteld voor den tijd van 14 dagen, waarna men weer zal bijeenkomen en den toestand nader onder oogen zien.

1926

NvhN 1926-01-18

Coöp. Melkproductenfabriek
„De **OMMELANDEN**“
Friesche Straatweg - Telefoon 2284

Melkprijs-Verlaging

Vanaf heden wordt
onze gegarandeerd
VOLLE MELK verkocht

i 13 cts. p. Liter.

Nog enkele prima wit.
kels gevraagd in het centrum
en Noorden van de stad.
Aanbiedingen bij den directeur.

NvhN 1926-07-27

De Coöp. Melkproductenfabriek
„**DE OMMELANDEN**“
Friesche Straatweg
Groningen Tel. 2284

bericht dat haar melkprijs voor
directe verbruikers is **9 cent**
per Liter.

Voor Wederverkopers bij
grootere hoeveelheden lager.
Aanvragen aan het kantoor.

Verlag verg. Groninger Bond van Zuivelfabrieken

De openingsrede

In het café De Pool alhier is gistermiddag onder voorzitterschap van den heer H. Ten Have te Ezinge de algemeene vergadering gehouden van den Bond van Zuivelfabrieken in de provincie Groningen.

[...]

Conflict met De Ommelanden.

De kwestie met de fabriek *De Ommelanden* gaf aanleiding tot een langdurige gedachtenwisseling.

De voorzitter deelde mede, wat het bestuur in dezen heeft gedaan. Het bestuur van *De ommelanden* heeft te kennen gegeven, dat er wel over de intrekking van het lidmaatschap van den Bond zou zijn te praten als het bestuur genoegdoening wilde geven. Dat kan het bestuur echter niet doen, omdat deze kwestie feitelijk buiten den Bond omgaat.⁵

Zij is ontstaan tusschen de Ommelanden en de vertegenwoordigers van den FNZ. in het Crisis Zuiveldureau. Verder wees spr. op het onorganisatorische van de handelwijze van *De Ommelanden* en waarschuwde er tegen dat men moet streven naar 't sterk houden van de organisatie, omdat dit in het belang is van de leden zelf.

De heer Tjalma drong bij herhaling bij het bestuur aan op het houden van een conferentie met het bestuur van *De Ommelanden*, nadat de voorzitter had medegedeeld dat die nog niet was geschied.

De heer Geluk gaf hierna een uitvoerige uiteenzetting van het conflict. Het was de Commissie niet mogelijk anders te handelen. Als van de in De Pool georganiseerde fabrieken geëischt wordt dat zij zich aan de minimumprijzen houden, dan kan zij niet toestaan dat een fabriek die buiten de organisatie staat daarvan afwijkt. Zij moest dus een controle eischen, daartoe was de firma Weddel en Co. te Londen niet bereid, Zij weigerde althans een onderzoek aan den accountant die daarvoor door het Zuivelexportbureau werd aangewezen.

De heer Geluk betreurde het verder dat de Minister van H., N. en S. de gedragslijn van de Commissie tegenover *De Ommelanden* niet heeft kunnen goedkeuren, daar hij heeft gemeend dat deze Commissie, haar eigen belang op het oog heeft gehad en daarom de fabriek de Consenten heeft teruggegeven. Dat geeft niet den schijn alsof de commissie onrechtvaardig heeft gehandeld tegen *De Ommelanden*, maar de commissie heeft de zaak geheel objectief en rechtvaardig behandeld.

De Voorzitter gaf op een desbetreffende vraag van den heer Tjalma te kennen, dat het bestuur van de Bond bereid is een conferentie met *De Ommelanden* te houden, als het bestuur van deze fabriek dat mocht wenschen.

[...]

5 Hieruit en uit het verslag voorjaar 1936 van de GBvCz. begrijp ik dat deze zijn lidmaatschap had opgezegd (ZHN.)

1941

NvhN 1941-04-12

Onvrede leveranciers coöp. zuivelfabriek „De Ommelanden”

Na afloop van de vergadering der landbouwver. „Euvelgunne en Omstreken” werd een vergadering gehouden van leveranciers van de coöp. zuivelfabriek „*De Ommelanden*”. Aan die bespreking wordt het volgende ontleend:

Deze fabriek telt leden-leveranciers en niet-leden-leveranciers. De toezegging is indertijd gedaan, dat beide groepen gelijkelijk uitbetaling zouden krijgen, zoodat er in feite geen aanleiding bestond om lid te worden en er ook geen moeite gedaan werd om leden te werven.

Den heer Hettinga echter was ter oore gekomen, dat onlangs aan de leden een vrij aanzienlijk bedrag per aandeel is uitgekeerd, en wel in die mate, dat niet van een gemotiveerde rente mag worden gesproken, doch eerder van een verdeeling van gemaakte winst, welke winst voornamelijk zou gemaakt zijn in het laatste jaar, althans in de laatste jaren. Vooral het feit dat tot deze verdeeling schijnt besloten te zijn in een vergadering, waarbij de aanwezigen strikte geheimhouding is opgelegd, maakt het noodzakelijk, aldus de vergadering, dat in deze zaak klaarheid wordt gebracht, opdat de niet-leden-leveranciers weten of dit slechts een gerucht is, of dat de zich coöperatief noemende fabriek in wezen een speculatieve fabriek is te noemen.

Besloten werd een comité van onderzoek te vormen, waarvan het voorloopig bestuur zich zal wenden tot de fabriek om inlichtingen, eventueel ter bevoegder plaatse een verbetering zal bepleiten.

1951

Leeuwarder Courant 1951-05-05

NvhN 1951-05-05

Moeilijkheden bij „de Ommelanden”

Gedeelte van personeel in staking

Bij de Coöp. Melkproductenfabriek „De Ommelanden” zijn moeilijkheden gerezen tussen een gedeelte van het personeel en de Directie, wat tot een staking heeft geleid. Onlangs is bij deze fabriek een werknemer ontslagen wegens een verregaande veronachtzaming. Wettelijke voorschriften eisten dat deze man op staande voet ontslagen zou worden, hetgeen is geschied.

Het N.V.V. was het hiermee niet eens en liet een telegram aan de Directie zenden waarin geëist werd, dat de ontslagene weer in dienst zou worden genomen. De leden wensten binnen 24 uur een antwoord op dit telegram. Toen dit niet gebeurde, adviseerde het N.V.V. zijn leden om vanmorgen te gaan staken. Hieraan hebben de leden gevolg gegeven. De werknemers, aangesloten bij het C.N.V. daarentegen hebben verklaard dat zij aan de zijde van de Directie staan

Het personeel van de Ommelanden telt 200 man. Hoeveel werknemers in staking zijn gegaan valt moeilijk te zeggen omdat er in ploegen wordt gewerkt. De Directie deelde ons mee dat de werkzaamheden in de fabriek normaal doorgang vinden.

NvhN 1951-05-07

De staking bij De Ommelanden Arbeiders hebben werk hervat

Zaterdagmiddag hebben de stakers bij de Coöp. De Ommelanden hun werkzaamheden hervat, nadat in de morgenuren de staking was uitgebroken. Tussen de directie en de werknemers is een overeenkomst gesloten die voor beide partijen bevredigend was.

Reeds lange tijd heersten er bij de Ommelanden moeilijkheden, omdat de bepalingen, die in de Collectieve Arbeids Overeenkomst worden gesteld, niet werden nagekomen, zo vernemen wij van de zijde van de *Algemene Ned. Landarbeidersbond*. Het ontslag van een der arbeiders deed de maat overlopen. Dit ontslag, zo meldt de A.N.L.B. ons, was in geen geval wegens een

„verregaande onachtzaamheid”, maar slechts een betrekkelijk onschuldige onachtzaamheid. Daarom was de Landarbeidersbond het niet eens met dit ontslag en werd, nadat de directie ongunstig had gereageerd op een telegram, tot staking besloten. Ongeveer 95 pct. van de werknemers nam aan de staking deel.

Inmiddels vond in de loop van Zaterdagmorgen een bespreking tussen de vakorganisatie en de leden plaats. Er werd een memorandum opgesteld dat bestond uit 26 punten, waarin geëist werd dat de directie de C.A.O.-bepalingen zou nakomen. In dit memorandum wordt onder meer gezegd dat alle arbeiders, die onder de pensioenregeling vallen, uiterlijk 1 Augustus a.s. persoonlijk schriftelijk worden medegedeeld welke pensioenrechten zij hebben. Tot dusver wisten deze arbeiders niet waar zij aan toe waren.

Een andere bepaling zegt: Aan de continu-arbeiders zal buiten en boven de normale continu-toeslag en het basisloon voor ieder uur dat gewerkt wordt op een Christelijke feestdag of een Zondag 50 pct. van het uurloon extra betaald worden. De overige personeelsleden ontvangen voor ieder gewerkt uur op een Zondag of Chr. feestdag boven het basisloon 50 pct. extra. De overige bepalingen eisen betalingen aan een aantal personeelsleden van ten onrechte ingehouden bedragen.

Zowel de stakers als de directie hebben zich met dit memorandum kunnen verenigen, waarna het werk weer is hervat. De bepalingen van het memorandum gaan op 12 Mei a.s. in. Het ontslag van de betrokken ken werknemer is ingetrokken.

De Waarheid 1951-05-07

Actie bij „De Ommelanden” te Groningen

Nadat de directie van de zuivelfabriek „De Ommelanden” te Groningen, onbevredigend had geantwoord op de door de arbeiders gestelde eisen inzake in-trekking van onrechtmatig verleend ontslag, bepaalde sociale voorzieningen en lonen, is het personeel van dat bedrijf Zaterdagmorgen in staking gegaan.

De Uniebestuurders, die onder de druk der arbeiders, die voor het grootste deel in de NVV-landarbeidersbond georganiseerd zijn) de eisen moesten ondersteunen hebben daarna een memorandum opgesteld, waarin de eisen der arbeiders werden vervat.

Op basis van dit memorandum is later tussen arbeidersvertegenwoordiging, bestuur der landarbeidersbond en directie overeenstemming bereikt, waarna 's middags het werk werd hervat.

Leeuwarder Courant 1951-05-07

Staking bij Ommelan- den werd opgeheven Conflict bijgelegd

(Van onze Groningse correspondent)

De moeilijkheden bij de melk-fabriek „De Ommelanden” te Groningen, die Zaterdagmorgen aanleiding gaven tot het uitroepen van een staking, zijn in de loop van dezelfde dag weer uit de weg geruimd zodat het werk bij het begin van de middagploeg weer kon worden hervat.

Was de directe aanleiding tot het conflict het ontslag van een arbeider, die een vuile tank had moeten reinigen, de oorzaak ligt dieper en wel in de wijze van optreden bij de bedrijfsleiding.

Tijdens de Zaterdagmorgen gehouden vergadering van de stakers kwamen tegenover de bestuursleden van de Algemene Nederlandse Landarbeidersbond (de overgrote meerderheid van het personeel is aangesloten bij het N.V.V.) vele bezwaren naar voren. Arbeiders kregen voor kleine vergrijpen zware geldstraffen of werden soms op staande voet ontslagen.

Tijdens deze vergadering werd een memorandum opgesteld, dat alle bezwaren formuleerde en dat om oplossing van de ontstane geschillen verzocht. Indien de directie niet met deze verlangens accoord zou gaan, dan zou de staking worden voortgezet. Zover is het echter niet gekomen. Om twee uur ging de betrokken ploeg weer aan het werk en was de rust (de staking verliep overigens wel bijzonder kalm) in het bedrijf weergekeerd.

„De Ommelanden” geconcentreerd op export

In de dezer dagen gehouden algemene ledenvergadering van de coöperatieve melkproductenfabriek „De Ommelanden” te Groningen heeft het bestuur verslag uitgebracht over het per 30 April j.1. geëindigde boekjaar. De totale melkaanvoer heeft weer rond 50.000.000 kg. bedragen. De afzet der producten was gedurende het gehele boekjaar zeer bevredigend. De binnenlandse markt is voor het bedrijf van geen praktische betekenis meer, 90 % van het totale exploitatiecijfer ten bedrage van ruim 16 miljoen gulden is export geweest.

De slotuitkering aan de melkleveranciers is vastgesteld op 6 pct, van het gedurende het gehele boekjaar door ieder reeds ontvangen melkgeld. De balans sluit met een eindcijfer van f 3.189.018,18. De totale omzet bedroeg f 16.589.715,31.

Mede gezien een aanzienlijk hogere melkaanvoer, alsmede een vlotte afzet der producten, beschouwt de directie de vooruitzichten als niet ongunstig.

Leeuwarder Courant 1951-11-15

„De Ommelanden” opent nieuw laboratorium

Vrijdag zal het nieuwe research-laboratorium van de coöp. melkfabriek „De Ommelanden” te Groningen officieel worden geopend door ir. H. J. ter Veer, rijkszuivelconsulent voor Groningen en Drenthe.

„De Ommelanden” een der grootste melkproductenbedrijven van Europa, dat vorig jaar meer dan vijftig miljoen kilogram melk verwerkte, produceert vrijwel uitsluitend voor de directe export. Volgend jaar zullen een nieuwe fabriek voor de bereiding van ongesuikerde gecondenseerde melk en een blikfabriek voltooid worden.

Het thans gereed gekomen nieuwe laboratorium meet dertig bij tien meter en heeft twee verdiepingen, het omvat o.m. een bacteriologisch, een chemisch en een fysisch gedeelte en een tropenkamer.

Groningen: centrum der wereld

De Ommelanden opent uniek research-laboratorium

Enorme zuivelindustrie aan stadsgrens

(Van een onzer redacteuren)

Wie Groningen binnenrijdt langs de Friesestraatweg wordt onmiddellijk binnen de stadsgrens geboeid door het grote complex gebouwen van de Coöperatieve Melkproductenfabriek „De Ommelanden”. Dit complex groeit haast bij de dag.

Links van de oorspronkelijke fabriek is de afgelopen maanden een fraai ingericht en uiterst modern geoutilleerd laboratorium verrezen voor zuiver wetenschappelijk researchwerk. Het volgende jaar zal tussen de oude fabriek en het nieuwe laboratorium nog een enorm pand worden opgetrokken, waarin een nieuwe Nederlandse fabriek voor ongesuikerde gecondenseerde melk in speciaal geconstrueerde blikjes ondergebracht zal worden.

Wanneer hedenmiddag de rijkszuivelconsulent voor Groningen en Drenthe, Ir H. T. ter Veer, namens minister Mansholt het nieuwe laboratorium opent, zullen onder de aanwezige genodigden ook vele buitenlanders zijn: Belgen, Fransen, ja zelfs Finnen.

Wie zich daarover verwondert kent de positie van De Ommelanden niet, Deze fabriek bemoeit zich namelijk practisch niet met productie voor binnenlands gebruik, doch richt zich uitsluitend op de export. Van Groningen uit worden grote delen van Zuid-Amerika, van Afri-

ka, Zuidoost-Azië, met inbegrip van Indonesië en China verzorgd. In Europa wordt geëxporteerd naar alle landen, die niet zelf zuivelproducenten zijn.

Uiteraard beschikt een fabriek van de omvang als De Ommelanden over bedrijfslaboratoria, waar dagelijks de eigen producten getest en gecontroleerd worden.

Daarnaast is nu dan in een apart gebouw voor zuiver wetenschappelijke doeleinden het research-laboratorium ingericht, waarvan de directe resultaten niet direct en doorlopend aanwijsbaar zullen zijn. Uiteindelijk zal natuurlijk de arbeid van de hier werkende ingenieur, chemisch doctorandus en een staf van analisten vruchten voor het bedrijf afwerpen en wellicht zullen nieuwe uitvindingen door de fabriek gefabriceerd kunnen worden.

Het nieuwe gebouw bevat over twee verdiepingen verdeeld een chemisch laboratorium, een weegkamer met uiterst fijne balansen, een donkere kamer voor suikeronderzoek en fotografisch werk, een fysisch en een algemeen laboratorium, een vakbibliotheek, een tropenkamer, een kamer met ijskasten en broedstoven en een technisch laboratorium.

De Ommelanden heeft de wetenschappelijke werkers de modernste hulpmiddelen ter beschikking gesteld en niets nagelaten - ook wat de vormgeving van de inrichting betreft - dit laboratorium tot het beste te maken, dat momenteel mogelijk is. Het architectenbureau ir Oom en Kuiper ontwierp de plannen en had de leiding der bouwwerkzaamheden.

Cijfers, die spreken ...

In 1907 werd door enige veehouders de melkfabriek Stad en Lande opgericht, die niet altijd even goed en soms zelfs slecht liep.⁶

In 1923 kwam er weer eens een nieuwe directeur, een zekere F. de Boer. Deze nog vrij jonge man hief direct de melkinrichting op en legde zich toe op de fabricage van melk producten. Hij nam nog een aantal drastische maatregelen, waarover concurrenten zich de handen wreven en de boeren bedenkelijk de hoofden schudden

De fabriek, die toen omgedoopt werd in De Ommelanden zou dank zij deze eigenwijze nieuwe figuur wel gauw van de kaart zijn, dacht men.

Directeur van De Ommelanden is in 1951 nog steeds de heer F. de Boer. Zijn fabriek, die toentertijd 7 miljoen kilo melk per jaar verwerkte, verwerkte 50 miljoen kilo in 1950 en is daarmee een der grootste in Europa.

Nog enkele cijfers: De Ommelanden verwerkt soms per dag:

25 ton suiker

15 ton blik

265.000 liter melk

Om deze laatste hoeveelheid melk te krijgen moeten dagelijks 22.000 koeien worden gemolken.

Nog een aardig getal: de gehele installatie om melkpoeder te maken wordt door één man bediend door middel van een schakelbord. Per uur verandert hij 13.000 liter melk in poeder.

6 Wel een erg korte beschrijving! – zie volledige MAP Stad en Lande op de site

„Ommelanden” groeit

Ir. H. J. ter Veer, rijkszuivelconsulent voor Groningen en Drente, heeft toen hij het nieuwe researchlaboratorium der coöp. melkproductiefabriek „De Ommelanden” opende, de prestaties van de directeur, de heer F. de Boer, geroemd. Alleen reeds het feit — aldus ir. ter Veer — dat de melkaanvoer in het eerste boekjaar onder directie van de heer de Boer geen zeven miljoen kilogram was en in 1950 reeds meer dan 50.000.000 kilogram bedroeg, geeft wel duidelijk aan, welke buitengewone resultaten hier zijn bereikt.

Bedraagt de jaarcapaciteit op het ogenblik reeds meer dan 80 miljoen, het komend jaar, wanneer de bouw van een geheel nieuwe fabriek voor de bereiding van ongesuikerde **condens**, annex blikfabriek, zal zijn voltooid, dan zal „De Ommelanden” eventueel een aanvoer van ruim 100 miljoen kilogram melk per jaar kunnen verwerken.

1952

Heerenveensche Koerier 1952-05-09

Zuivelbewerkeren vragen behoorlijk pensioen

Demonstratieve vergadering te Heerenveen

Het bestuur van de federatie Heerenveen van de A.N.L.B., vakgroep zuivelbewerkeren, hield gisteravond in de Schouwburg een vergadering onder leiding van de heer Dijkma, waar ongeveer 400 zuivelarbeiders uit de gehele provincie aanwezig waren om te luisteren naar een uiteenzetting van de stand van zaken ten opzichte van het pensioenprobleem.

Spreker was de heer S. van der Ploeg, secretaris van de landelijke vakgroep, die in den brede een uiteenzetting gaf niet alleen van 't pensioenvraagstuk, maar van de gehele actie rondom de nieuwe C.A.O. voor de zuivelbewerkeren. Direct na de bevrijding waren de werkgevers van oordeel, dat er in de bestaande toestand dringend verbetering diende te komen. De jaren 1945-1947 waren de z.g. progressieve jaren bij de werkgevers. Bij de invoering van de C.A.O. in 1948 zijn er wel verbeteringen in de positie der zuivelbewerkeren gekomen. Echter een pensioenregeling is blijven liggen, toen de noodwet-Drees tot stand kwam. Men dacht, dat die wel behoorlijk in de nood van de oude dag zou voorzien. Men had gedacht en gehoopt, dat de noodwet na drie jaar in een definitieve zou worden omgezet, maar we weten allen, dat de wet thans al is verlengd tot 1955.

Met dat al is er nog geen behoorlijke uniforme regeling voor een bedrijfspensioen voor de zuivelindustrie. En hoe langer het duurt, des te minder zijn de bedragen, die aan pensioenpremies worden betaald.

Breedvoerig schetste spreker de gang der onderhandelingen met de werkgevers. De heren zeggen nu wel: als de overheid het niet doet, dan zijn wij wel bereid „te onderzoeken of en op welke wijze aanvullende voorzieningen kunnen worden getroffen”, maar met dat al willen ze weinig van een pensioenregeling weten, zolang nog niets bekend is van een wettelijke oudervoorziening.

In 1951 zijn door de werknemersbonden verschillende voorstellen ingediend voor een gewijzigde C.A.O. Er zijn een aantal kleinere wensen bij, maar ook drie grote:

1. een vacanti toeslag van 2 % van het loon;
2. een vrije middag;
3. een bedrijfspensioen voor de zuivelindustrie.

Er zijn een vijftal vergaderingen gehouden van de kerncommissie voor de C.A.O. De sfeer was niet best, de werkgevers wilden van niets weten. Eindelijk kon men een overeenkomst treffen inzake de vakantieregeling. Men wil efficiency in het productieproces. Wij zijn daar vlak voor, aldus spr. Hoewel men zich afvraagt, wat er moet gebeuren met de arbeiders, die door die efficiency op straat komen te staan. Maar dit moet wel voorop staan: geen zuivelarbeider uit de fabriek zolang de vrije middag bij contract niet is geregeld.

Wat de pensioenregeling betreft, de werkgevers willen daar niet van weten. Op de laatste vergadering op 6 Mei met de werkgevers wilde men nog wel eens praten. Ze hadden berekend, dat de lonen sedert 1948 met 25 % zijn gestegen: de premie voor pensioenfondsen zou dan ook met 25 % kunnen worden verhoogd. Wij, aldus spr., berekenden dat het dan een verhoging zou worden van f3 op f3,75, maar de werkgevers beweerden, dat de gemiddelde premie bij het Coöp. Verzekeringsfonds ligt tussen f2,25 en f2,30. Het gaat echter niet om de premie, maar om de uitkeringen. Veel is er in de contactvergaderingen over regeling van ouder-

doms- weduwen- en wezenpensioen gesproken evenals over invaliditeitspensioen, maar tot een resultaat is men helaas niet gekomen.

Tenslotte heeft de kerncommissie toegezegd, dat ze voor 15 Mei meteen scherp geconcretiseerd voorstel zal komen inzake de premieheffing, op grond waarvan een bepaald pensioen kan worden uitgekeerd.

Het ligt in de bedoeling Zaterdag een bijzondere vakgroepsbestuursvergadering te houden, waar waarschijnlijk besloten zal worden een algemene vakgroepvergadering bijeen te roepen ter bespreking van de toegezegde voorstellen. Het is onverantwoordelijk met het bedrijfspensioen te wachten tot in 1955 misschien een definitieve regeling voor de ouderdomsvoorziening komt. Want die kan alleen basis zijn voor een pensioen van $\frac{2}{3}$ van het loon, waarnaar de Bond toe wil.

Verschillende aanwezigen voerden het woord. De kern van hun betogen was wel, dat het huidige pensioen veel te weinig is (Maatschappelijk Hulpbetoon geeft meer werd door iemand gezegd) en dat met alle mogelijke middelen getracht moet worden in de C.A.O. een bepaling opgenomen te krijgen, waarbij een behoorlijk bedrijfspensioen is gewaarborgd. Enkelen uitten zich vrij scherp en uit het donderend applaus kon men de stemming van de vergadering peilen.

TWEE MOTIES.

Ten slotte werden twee moties aangenomen.

In de eerste wordt grote verontrusting uitgesproken over de zeer onbevredigende gang van zaken omtrent het vraagstuk der pensioenen. Men is van mening dat daarin nog dit jaar een aanzienlijke verbetering in behoort te komen. De vergadering draagt het vakgroepbestuur op te streven naar de gewenste verbeteringen.

De tweede is gericht tot de kerncommissie voor de zuivelindustrie.

De vergadering dringt er met klem op aan aan de hoofdbesturen der werknemersorganisaties voor 15 Mei as. de uitkeringsbedragen te noemen van een gewijzigde pensioenregeling, die moet omvatten ouderdoms-, weduwen-, wezen- en invaliditeitspensioen. Wanneer hieraan geen gevolg wordt gegeven, zal de federatie in overleg met andere Bondsinstanties zich nader beraden over maatregelen, welke na 15 Mei door haar genomen moeten worden.

Leeuwarder Courant 1952-05-26

Staking in de Friesche zuivel is voorlopig afgewend ANLB-bestuurders bezweren arbeiders het overleg inzake pensioenen tot 1 juli een kans te geven

De regeling van de pensioenen in de zuivelindustrie dreigt tot een ernstig conflict te leiden. Slechts het argument, dat het hoofdbestuur van de *Algemene Nederlandse Landarbeidersbond* op dit moment een staking nog niet verantwoord acht, kon Zaterdagavond in de Groene Weide te Leeuwarden, waar honderden zuivelarbeider bijeen gekomen waren, deze arbeiders van het uitroepen van een staking of eventueel van een proteststaking van 24 uur weerhouden.

De vergadering was bijeengeroepen door de zeven Friese federaties van zuivelarbeiders van de A.N.L.B. en uit de woorden van de voorzitter, de heer K. Nicolai, bleek dat men bijeen ge-

komen was, om een besluit te nemen, d. w. z. op korte termijn een datum te stellen, waarin aan de werkgevers in de zuivelindustrie nog de gelegenheid wordt gegeven de uitkeringen van de pensioenen op twaalf gulden in de week te brengen.

De bondst voorzitter, de heer J. Lageveen, beoogde, dat het overleg nog gaande is en tenslotte noemde hij de datum van 1 juli, waarmee, de vergadering, zij het niet van harte, accoord ging. De heer Nicolai sprak van een onbevredigend gevoel in zijn slotwoord. De bondsvoorzitter had gezegd, dat het hoofdbestuur een eventuele staking op dit ogenblik als een „wilde”staking zou beschouwen. Ook wees hij er op, dat men nog niet precies op de hoogte is van de houding van de andere bonden. Een staking van de A.N.L.B. zou in de Friese zuivelindustrie effectief zijn, doch in het Westen van het land, waar de particuliere industrie het grootste is, is men meer geïnteresseerd in de Alg. Ned. Transportarbeidersbond, een andere vakorganisatie van het N.V.V.

In zijn openingswoord had de heer Nicolai behalve de heer Lageveen als bondsvoorzitter ook de voorzitter en secretaris van de vakgroep zuivelbewerkers van de bond de heren P. Schippers en **S. van der Ploeg** als gasten welkom geheten. alsmede de heren F. van der Meer en H. van Dijk, districtbestuurders.

Sinds 1947

De heer Nicolai wees er op, dat sinds 1947 regelmatig als agendapunt op de vergaderingen de pensioenkwesitie, was verschenen, maar er is niets aan de verbetering daarvan gedaan. Het is nu wel gebleken, dat wanneer de arbeiders niet tot daden komen, er ook niets zal gebeuren. De organisatie is in Friesland krachtig en machtig en daarom was hij van mening, dat de stoot tot verbetering uit Friesland moest kunnen.

Geen hoge verwachtingen

De heer **Van der Ploeg** gaf een uiteenzetting van de ontwikkeling der dingen, zoals hij die ook reeds gegeven heeft op de vergadering, die op 8 Mei in de Schouwburg in Heerenveen is gehouden. Ondertussen is het antwoord van de kerncommissie, die de onderhandelingen namens de zuivelindustrie met de werkgevers⁷⁾ voert, binnengekomen. Dit antwoord was niet bevredigd en opnieuw is door de samenwerkende bonden een brief geschreven, waarin aangedrongen wordt op hogere premies, het opnemen van de losse arbeiders in de pensioenregelingen en het gelijkstellen van de pensioenen voor gehuwden en ongehuwden. Het antwoord is nog niet binnen.

„Mar wy forwachtsje dèr ek net folle fan”, zei de heer Van der Ploeg. Een aantal van de zeven bonden, aan het overleg deelneemt, stelde er echter prijs op nog op deze weg voort te gaan en daaraan wilde de A.N.L.B. zich niet onttrekken. Voor Dinsdag heeft de A.N.L.B. echter een vergadering uitgeschreven en de andere bonden is verzocht naar deze bijeenkomst delegaties te sturen, die beslissingen kunnen nemen.

Het woord was vervolgens aan de verfadering. Uit de mededelingen van de sprekers bleek, dat er in verschillende afdeling vergaderd was en dat men verwachtte, dat er op deze vergadering een beslissing genomen zou worden.

De eerste spreker, de heer Bakker, wees er op, dat er na de oorlog van de zijde van de fabrikanten steeds gezegd is, dat de toekomst van de zuivel zo moeilijk was; de prijzen van de producten zijn echter voortdurend gestegen, terwijl de pensioenen van de arbeiders nog op het vooroorlogse peil staan.

7 Stond ‘werknemers’ (ZHN.)

Hij wees de idee van de hand om de staking bij een tiental fabrieken, waar de bond het sterkste is, te laten beginnen. Hij vond deze gedachte niet sympathiek, omdat hierbij juist die fabrieken zijn, waar de verstandhouding met de besturen goed is.

Hij was van mening, dat er een besluit genomen moest worden. De andere sprekers sloten zich hierbij in grote lijnen aan. Er is misbruik gemaakt van de houding van de arbeiders in de periode na de oorlog, zo werd er gezegd. Er werd voorts gesproken over de zwarte armoede, die de mensen ondervinden, die nu met pensioen gaan.

Verantwoordelijkheid

In zijn antwoord hierop sprak de heer **Van der Ploeg** over de verantwoordelijkheid van de arbeiders tegenover de fabriek, hun gewest en de toestand, waarin ons land verkeert. Hij prees het in de sprekers, dat zij die verantwoordelijkheid in hun beschouwingen niet hadden vergeten. „Us tsjinstanners meije net op ús gefoel fan forantwurdelijkheid apekuleare”. De heer Van der Ploeg kon zich niet aan de indruk onttrekken, dat de werkgevers dit wel deden. De andere arbeidersbonden staan na het antwoord van de kerncommissie niet alle achter de A.N.L.B.

Vervolgens kreeg de heer Lageveen het woord. Zolang het overleg gaande is, kunnen er geen andere maatregelen genomen worden. Hij merkte op, dat de pensioenen in Friesland beter zijn dan elders, dank zij de actie, die de arbeiders in het verleden gevoerd hebben. Wanneer de vergadering eventueel besluiten mocht nemen, zouden deze voor rekening van de arbeiders zijn. Persoonlijk achtte hij het moment voor een verstrekkend besluit nog niet aanwezig, daar het overleg nog niet uitgeput is. Bovendien zal het feit, dat de A.N.L.B. het C.A.O. niet tekent, veel indruk maken. Hij hoopte, dat de andere bonden eveneens niet zullen tekenen, wanneer er van werkgeverszijde geen redelijke pensioenregelingen genoemd worden.

De mogelijkheid bestaat, dat de rijksbemiddelaars in zullen grijpen als er geen C.A.O. tot stand komt. Hij gaf het advies de verdere ontwikkeling aan het hoofdbestuur over te laten. Slechts een enkeling in de zaal applaudisseerde na deze toespraak. De heer Van der Woude verbaasde zich er over, dat men wel grote kapitalen kan vinden voor de verbeteringen in de fabrieken, doch niet het geld voor de oude arbeiders. Een van de volgende sprekers meende, dat Friesland de punt er maar moest afbijten en een voorstel om het werk neer te leggen werd met daverend applaus begroet.

Proteststaking

De voorzitter stelde namens de voorzitters van de federaties voor een proteststaking van één dag als waarschuwing te organiseren. Dit standpunt had men voor de vergadering ingenomen; de woorden van de heer Lageveen hadden hem echter aan het aarzelen gebracht.

De bondsvoorzitter deelde daarop mee, dat het niet onmogelijk was, dat het hoofdbestuur binnenkort een beroep op de leden zou doen door een ultimatum te stellen met een proteststaking van één dag om de ernst van de situatie onder ogen van de werkgevers te brengen. Het betrof hier volgens hem niet een kwestie van weken maar van dagen.

De voorzitter Nicolai stelde daarop voor de zaak aan het hoofdbestuur over te laten. Hij vroeg of de vergadering daarmee accoord kon gaan. Er volgde geen applaus en enkelen riepen van „nee”

Een van de aanwezigen merkte op, dat een proteststaking van een dag zou betekenen, dat de arbeiders de volgende dag tweemaal ze lang zouden moeten werken om de niet verwerkte melk te behandelen. De heer Lageveen antwoordde, dat er bij de proteststaking ook zo weinig mogelijk melk verloren moet gaan. Maar men moest er wel rekening mee houden, dat een

proteststaking het begin zou zijn. Het moet mogelijk zijn, zo ging bij verder, door redelijk overleg tot overeenstemming te komen.

Overleg tot Juli

De heer De Jong drong aan het vaststellen van een datum, waarbinnen de pensioenkwestie geregeld moest zijn. De heer Knol, een van de federatievoorzitters, wilde deze avond tot een positief resultaat komen. Hij wilde, dat de pensioeneisen van de arbeiders dit jaar ingewilligd worden. De heer Lageveen was het hiermee, eens. Wanneer de eisen niet worden ingewilligd, komen de arbeiders voor de vraag te staan of de pols lang genoeg is om de sprong te doen. Het hoofdbestuur moet zich over deze kwestie beraden. Wanneer men per se een uiterste datum wenste, dan wilde de heer Lageveen 1 Juli noemen.

De bonden hebben dan de tijd om het overleg voort te zetten. De vakgroepsvoorzitter, de heer Schippers, merkte op, dat een vergadering als die welke door de zeven Friese federaties georganiseerd is, indruk moet maken op de werkgevers. Men zal niet moeten zeggen, dat zij voor niets is geweest. Hij drong er bij de arbeiders op aan ook van onder op met de directeuren en fabrieksbesturen in overleg te treden, opdat hun ook de ernst van de situatie duidelijk wordt gemaakt.

De vergadering ging er tenslotte mee accoord, dat als uiterste datum voor overleg de eerste Juli werd vastgesteld.

NvhN 1952-06-03

1952-06-1930

Naamsverandering Algemene Nederlandse Landarbeidersbond A.N.L.B. in Algemene Nederlandse Agrarische Bedrijfsbond (A.N.A.B.) Bestaat uit 6 vakgroepen.

Secretaris van de vakgroep zuivelbedrijf werd Sake vd. Ploeg.....

NvhN 1952-06-30

sake vd. ploeg was secretarie van afd zuivel

De Ommelanden veroordeeld

Boete van 67.500 gulden

De Politierechter voor economische zaken deed uitspraak in de zaak tegen de Coöp. Melkproductenfabriek *De Ommelanden* die heeft terechtgestaan wegens overtreding van de zuivelverordening. De assistent-directeur van de fabriek werd hiervoor, zoals gemeld, reeds overeenkomstig de eis veroordeeld tot een boete van f 750. De overtreding bestond in het niet opgeven van 430.000 kg suiker, toen het Bedrijfschap voor Zuivel dit vroeg.

De assistent-directeur verkocht deze suiker tegen de inmiddels verhoogde prijs, waardoor de fabriek een winst maakte van f 60.000.

In de zitting van 10 Juni eiste de Officier tegen *De Ommelanden* een boete van f 65.000. De Politierechter achtte de ten laste gelegde overtreding bewezen en veroordeelde de fabriek tot een boete van f 67.500.

Overwegingen

In zijn vonnis overwoog de Politierechter onder meer, dat de assistent-directeur door de directeur was belast met de aankoop van suiker en dat de eerste deze aankopen geheel zelfstandig verzorgde. De assistent-directeur heeft verklaard, dat hij de transacties heeft aangegaan, omdat de directeur hem had meegedeeld, dat de liquiditeitspositie van *de Ommelanden* op dat tijdstip slecht was. Het was de assistent-directeur bekend, dat er op de suiker vóór de prijsverhoging voor binnenlands verbruik een subsidie werd verleend en dat deze subsidie gedeeltelijk werd gecompenseerd met de heffing bij uitvoer van gecondenseerde gesuikerde melk. De voorzitter van het bestuur van *de Ommelanden* heeft verklaard, dat dit bestuur geheel instemt met de handelingen van de assistent-directeur.

Het bewijs, dat een opzettelijk onjuiste opgave is gedaan bij de voorraadopgave wordt afgeleid uit het feit, dat de voorraadboekhouding van *de Ommelanden* op 5 Maart 1951 een voorraad van 430.000 kilo suiker meer aanwees dan verdachte aan het Bedrijfschap opgaf. Het Bedrijfschap vroeg de hoeveelheid suiker, waarvan condens kon worden gemaakt.

De assistent-directeur heeft verklaard, dat hij de opgave van deze 430.000 kilo heeft nagelaten, omdat niet vaststond, dat deze voor condens was bestemd, daar *de Ommelanden* ook andere producten, waarin suiker wordt verwerkt, kan produceren. De Politierechter overwoog echter, dat kan worden aangenomen, dat deze voorraad wél bestemd was om tot gesuikerde condens te worden verwerkt, daar de Ommelanden gelijktijdig met de verkoop een vrijwel even grote hoeveelheid suiker heeft teruggekocht onder uitdrukkelijk beding, dat deze suiker zich zonder enig bezwaar tot condens van eerste kwaliteit kon laten verwerken. Verdachte is bovendien in gebreke gebleven aan te tonen, dat die andere producten inderdaad, althans in grote hoeveelheden worden gefabriceerd.

Het kennelijk doel van de transacties was aan *de Ommelanden* een belangrijk voordeel te verschaffen ten koste van het fonds, waarin de uitvoerheffing werd gestort.

DE STAKING

21 augustus 1952 tot 4 oktober 1953

NvhN 1952-08-21

NvhN 1952-08-22

De staking bij „De Ommelanden”

171 arbeiders ontslagen

Zoals wij gisteren reeds meldden, is het grootste deel van het personeel van de Coöperatieve Melkproductenfabriek De Ommelanden sinds gistermorgen zes uur in staking

Woensdagavond werd in een te Groningen gehouden vergadering van de ANAB (*Algemene Nederlandse Agrarische Bond*), die bij het NVV is aangesloten, tot deze staking besloten. De directe reden van dit besluit was, dat een ultimatum, dat op 14 Augustus door de ANAB naar de directie van de fabriek was gezonden en waarop geen antwoord was gekomen, afliep.

In het ultimatum werd gezegd, dat de fabriek een vorig jaar gegeven schriftelijke belofte om aan de eisen van de ANAB tegemoet te komen, niet zou zijn nagekomen. De moeilijkheden in de fabriek betroffen voornamelijk een volgens de ANAB niet gevolg geven aan de bepalingen van de wettelijk voorgeschreven Collectieve Arbeidsovereenkomst, (CAO.) speciaal ten aanzien van een pensioenregeling en een vacanti toeslag. Er waren nog andere grieven, zoals het niet betalen van overwerk en het willekeurig ontslaan van personeel.

De ANAB eiste van de fabriek, dat in de eerste plaats de vacanti toeslagen worden uitbetaald en de pensioenen werden geregeld. De fabriek zou daarvoor direct een bedrag van ongeveer f 100.000,- moeten betalen.

Eerst wanneer dit was gebeurd, zou de worden beëindigd en zou men bereid zijn over de andere grieven te onderhandelen.

Onderhandelingen liepen vast

Gistermorgen hebben de ANAB enerzijds en „De Ommelanden anderzijds korte tijd onderhandeld. De besprekingen braken echter af door een eis van de ANAB, dat het gehele bestuur van de fabriek er bij aanwezig moest zijn.

De voorzitter van „De ommelanden” deelde echter mee, dat het bestuur pas Zaterdag in zijn geheel bijeen kon zijn. De onderhandelingen werden daarop door de ANAB afgebroken.

De directie van de fabriek nam toen het besluit om de stakende arbeiders te ontslaan. Vanmorgen waren dat 171.

Men deelde ons namens de fabriek mee, dat men van de zijde van „De Ommelanden” geen prijs stelt op nadere besprekingen.

Men is van mening de bepalingen in de CAO nagekomen te zijn. Wanneer dit niet het geval geweest zou zijn, hadden de werknemers de beslissing van de rechter kunnen vragen.

Men deelde ons voorts mee, dat de melk normaal in de fabriek wordt ontvangen en verwerkt. Inmiddels heeft de fabriek, waarin in totaal nog 100 personen aan het werk zouden zijn, nieuw deskundig personeel gevraagd. De gaat uitsluitend van het NVV uit. CNV en KAB hebben zich tot dusver afzijdig gehouden.

NvhN 1952-08-22

COOP. MELKPRODUCTENFABRIEK „DE OMMELANDEN” vraagt

Chef-botermaker
met ruime theoretische opleiding en grote praktische ervaring.

Chef reparatie- en constructiewerkplaats
bij voorkeur middelbaar technicus en praktisch bekend met stoom- en koelmachines, alsmede constructies in roestvrij staal.

Chef verpakkingsafdeling
met tenminste Mulo-diploma en in staat met groot personeel te kunnen omgaan.
Voor prima krachten ruime salariering alsmede premievrij pensioen.
Voorlopig alleen schriftelijke sollicitaties ten kantore.

Leeuwarder Courant 1952-08-23

De COOP. MELKPRODUCTENFABRIEK „DE OMMELANDEN” te Groningen vraagt:

CHEF BOTERMAKER
met ruime theoretische opleiding en grote praktische ervaring.

CHEF reparatie- en constructiewerkplaats
bij voorkeur middelb. technicus en praktisch bekend met stoom- en koelmachines, alsmede constructies in roestvrij staal.

CHEF verpakkings-afdeling.
met tenminste Mulo-diploma en in staat met omvangrijk personeel te kunnen omgaan.
Voor prima krachten ruime salariering, alsmede premievrij pensioen. Voorlopig alleen schriftelijke sollicitaties ten kantore.

NvhN 1952-08-23

De staking bij „De Ommelanden” Nog geen verandering

De directie van *De Ommelanden* deelde ons hedenmorgen mee, dat het werk in de fabriek normaal voortgang vindt.

Het ontslag van 171 man van het personeel is gebaseerd op artikel 1639 van het Burgerlijk Wetboek, volgens hetwelk arbeiders die staken, door de directie van het betrokken bedrijf op staande voet ontslagen mogen worden.

Een eenvoudig productieschema, aldus de directie van de zuivelfabriek wordt toegepast, waardoor melkverlies of bederf voorkomen wordt.

Dientengevolge heeft het bestuur van *de Ommelanden* geen gebruik gemaakt van een aanbod van verschillende bedrijven buiten de provincie Groningen om in geval van nood de aangevoerde melk te verwerken. De directie voegde daaraan toe, dat er geen sprake van is dat de aangevoerde melk in de fabriek zal worden opgeslagen.

Het standpunt van het bestuur van De Ommelanden zo verklaarde men ons verder, is onveranderd. Er werd

De Gelderlander 1952-08-23

Van „De Ommelanden” „Besmette” melk werd geweigerd

GRONINGEN, 22 Aug. — De directie van de melkfabriek DOMO te Bellen heeft na overleg met de personeelskern en het bestuur van de Alg. Ned. Agrarische Bedrijfsbond geweigerd melk van de fabriek „De Ommelanden” te verwerken, nu nog geen oplossing van het conflict op laatstgenoemd bedrijf in zicht is. Zeven tankauto's uit Groningen moesten met ongeveer 84000 liter melk terugkeren.

Hoewel de KAB en het CNV overtuigd zijn van de redelijkheid der stakingsmotieven, hebben zij de bij hun organisaties aangesloten arbeiders van „De Ommelanden” toch geadviseerd door te werken. Dit besluit is genomen, omdat de bij het NVV aangesloten ANAB geen overleg pleegde met de KAB en het CNV, alvorens tot staking te besluiten.

geen contact gezocht met de ontslagen arbeiders, doch redelijk overleg mits niet gebaseerd op een ultimatum, wordt niet uitgesloten.

Tenslotte deelde de directie van De Ommelanden ons mee, dat momenteel 120 arbeidskrachten in de fabriek aan het werk zijn, onder wie een 20-tal nieuwe arbeiders, die gisteren en vanochtend zouden zijn aangenomen.

Ontslag uit de krant vernomen

Van de zijde van het afdelingsbestuur van het N.V.V. vernamen wij, dat de stakende arbeiders het bericht van hun ontslag gisteren pas uit het bericht in onze krant hebben gelezen.

Het werk zal niet worden hervat, zo deelde men ons van deze zijde mee, mits de eisen tot verbetering van de arbeidsvoorwaarden geheel worden ingewilligd. Het N.V.V. heeft zich volledig garant gesteld voor het onderhoud van de gezinnen van de stakende werkers van *De Ommelanden*.

Naar aanleiding van het aantal arbeidskrachten dat volgens de directie van *De ommelanden* nog aan het werk is, verklaarde de woordvoerder van het N.V.V. dat volgens de door hem gecontroleerde gegevens, thans hoogstens 20 fabrieksarbeiders aan het werk zijn. Dit aantal is aangevuld, aldus deze zegsman, met kantoorpersoneel, dat op de verschillende technische afdelingen assistentie verleent.

Het N.V.V., zo werd ons tenslotte meegedeeld, heeft contact opgenomen met de besturen van verschillende zuivelfabrieken in Friesland en Drenthe, die de verzekering hebben gegeven, zich niet in het conflict te zullen mengen en de overtollige melk van De Ommelanden niet zullen verwerken.

Het afdelingsbestuur van het N.V.V. toonde zich zeer verbolgen over een oproep voor drie sollicitanten naar technische functies bij *De Ommelanden* waarbij o.m. premievrij pensioen werd aangeboden. Het premievrij pensioen is volgens de zegsman van het N.V.V., juist een der eisen die geleid hebben tot de staking.

(Ongecorrigeerd.)

De Telegraaf 1952-08-23

171 Stakers ontslagen

GRONINGEN, 22 Aug. — De directie van de Coöp. melkfabriek „De Ommelanden” te Groningen, heeft 171 arbeiders, die gisteren in staking waren gegaan, ontslagen.

Zoals bekend is, was de staking uitgebroken in verband met eisen van de arbeiders ten aanzien van de arbeidsvoorwaarden.

De Telegraaf 1952-08-23

„Besmette” melk niet verwerkt

GRONINGEN, 22 Aug. — De coöperatieve zuivelfabriek „De Ommelanden” heeft, gedwongen door de staking en het daarop gevolgde ontslag getracht haar melk bij de melkfabriek Domo te Beilen te laten verwerken.

Zeven tankauto's kwamen in Beilen aan met ongeveer 84.000 liter melk. Op advies van het hoofdbestuur van de Algemene Nederlandse Ag. arische Bedrijfsbond werd evenwel deze door staking „besmette” melk niet in ontvangst genomen.

De personeelskern stelde zich op het standpunt dat men deze melk, die kwam van een fabriek, waar gestaakt werd, niet mocht verwerken.

De directie van de Domo zou zich achter dit standpunt hebben gesteld.

Staking „De Ommelanden” te Groningen uitgebreid **Arbeiders „Domo” Beilen weigeren besmet werk**

Zeven tankauto’s met 84.000 liter melk teruggestuurd!

GRONINGEN, 23 Aug. - De staking aan de Coöperatieve Melkproductenfabriek „De Ommelanden” te Groningen heeft zich gisteren uitgebreid met een aantal arbeiders van de buitendienst. De directie poogde de aangevoerde melk gisteren bij de melkfabriek „Domo” te Beilen te laten verwerken.

Deze poging mislukte door prachtige houding van de arbeiders in deze fabriek, die weigerden zich voor besmet werk te lenen

De kern, bestaande uit 6 NVV-ers en 3 CNV-ers, deelde dit standpunt onomwonden aan de directie mede, waarna de directie moest verklaren, dit standpunt te billijken. De 7 tankauto’s met 84.000 liter melk konden weer met hun lading vertrekken!

De directie van „De Ommelanden” tracht ook op andere wijze stakers te intimideren. Zo zijn gisteren de 171 stakers „ontslagen” verklaard. Uiteraard laten de arbeiders zich hierdoor niet van de wijs brengen.

Intussen blijkt de „samenwerking” tussen de „Uniepartners” voor de arbeiders zeer schadelijk te zijn. De KAB- CNV-bestuurders hebben namelijk verklaard, zich niet achter de staking te plaatsen „omdat het bestuur van de NVV-bond van zuivelarbeiders geen „overleg” met hen zou zijn genomen over de voorgenomen actie. Zij nemen dit standpunt in, ofschoon ze zeggen „overtuigd te zijn van de redelijkheid der stakingsmotieven”.

Ze hebben hun leden bij „De Ommelanden” toen maar „verzocht aan het werk te blijven”. Zo zouden CNV- en KAB-leden als stakingsbrekers moeten optreden, terwille van het „prestige” van hun bestuurders. Gelukkig geven slechts enkelen aan het „verzoek” gehoor.

Zeer groot is de verontwaardiging van de arbeiders over de houding van „Het Nieuwsblad van het Noorden”, dat suggereert dat nog een groot aantal arbeiders aan het werk zijn gebleven en dat in een artikel in feite onderkruipers werft.

De bij de EVC aangesloten Bond van Land- en Zuivelarbeiders, de BLZ, heeft zich tot alle zuivelarbeiders uit de fabrieken in het Noorden gericht met een oproep elk besmet werk te weigeren en de stakers van „De Ommelanden” op alle manieren te ondersteunen.

Arbeidsbureau bemiddelt niet meer voor „De Ommelanden”

ANAB. gaf officieel kennis van de staking

Naar wij vernemen heeft het Gewestelijk Arbeidsbureau te Groningen voor de Coöperatieve Melkfabriek *De Ommelanden* N.V. de vorige week bemiddeling verleend voor het werven van nieuwe arbeiders in de plaats van degenen, die in staking waren gegaan en door de fabriek waren ontslagen.

Het Arbeidsbureau was hiertoe verplicht, omdat zij van de staking nog niet officieel in kennis was gesteld.

Inmiddels heeft echter de *Algemene Nederlarlandse Agrarische Bond* het Arbeidsbureau officieel kennis gegeven van de staking.

Overeenkomstig de arbeidsbemiddelingswet van 1930, art. 6 en het Koninklijk Besluit van 14 October 1946, art. 3, onthoudt het Bureau zich thans van elke bemiddeling.

Eveneens in overeenstemming met de wet geeft het Arbeidsbureau voor zijn gebouw officieel kennis van een en ander.

De afdeling Groningen van de *Nederlandse R.K. Landarbeidersbond* deelde ons hedenmorgen mee, dat zij volledig achter de staking staat. De houding van het hoofdbestuur van deze bond wordt pas in de loop van deze week bekend gemaakt.

De Waarheid 1952-08-25

Staking bij „De Ommelanden” wordt voorgezet Solidariteit van arbeiders noordelijke scheepswerven

GRONINGEN, 25 Augustus. - De staking bij het zuivelbedrijf „De Ommelanden” te Groningen duurt voort. Ofschoon de directie beweert, dat er 100 man in de fabriek aan het werk was gebleven en daar nog 20 nieuwe arbeiders zouden zijn bijgekomen, weet ieder dat slechts enkele arbeiders en wat administratieve krachten in de fabriek zijn.

Hoe er in de fabriek door deze ondeskundigen gewerkt wordt moge blijken uit hetgeen ons uit het bedrijf werd medegedeeld, namelijk, dat reeds 2 machines „In de soep gedraaid” zijn.

Na het fiasco aan de melkfabriek te Beilen, waar het personeel weigerde melk voor „De Ommelanden” te verwerken, waardoor de tankwagens die deze melk aanvoerden onverrichterzake moesten vertrekken, hebben thans de besturen van een groot aantal melkfabrieken in de Noordelijke provincies verklaard zich niet in het conflict te zullen mengen en geen melk van „De Ommelanden” te zullen verwerken.

Na het mislukken van die pogingen heeft de directie van „De Ommelanden” Vrijdag in..... het „Nieuwsblad van het Noorden” geplaatst (door dit blad tot grote verontwaardiging der arbeiders grif opgenomen) waarin deskundig personeel” wordt gevraagd „tegen ruime salariering

en een premievrij pensioen". Notabene één der eisen, waarvoor het personeel in staking is gegaan.

Ontslagen uit de krant vernomen

Zoals bekend verklaarde de directie de stakers voor „ontslagen". Hoezeer hier van intimidatie sprake is mag hieruit blijken, dat de stakers hun ontslag uit de bladen vernamen.

Wat intussen dit „ontslag" waard is blijkt uit de mededeling van de directie, dat de mogelijkheid tot „redelijk overleg met de stakers" niet is uitgesloten.

Intussen ontvangen de stakende arbeiders steeds meer blijken van sympathie met hun strijd. Naar men ons mededeelde, hebben Zaterdag metaalarbeiders van de Noord-Nederlandse scheepswerven onderstaand telegram aan de stakingsleiding (p.a. NVV, Turfsingel 75, Groningen) gezonden:

Het personeel van de Noord-Nederlandse scheepswerven bijeen, betuigt zijn grote solidariteit en wensen jullie een algehele overwinning toe.

Ons inziens zou de staking er mee gediend zijn. Indien de katholieke en christelijke arbeiders van hun besturen verlangden, dat dezen hun „formele" bezwaren tegen de staking laten vallen. **Weliswaar staken de meeste van de leden die deze bonden aan „De Ommelanden" hebben mee, maar ook de vier of vijf arbeiders, die aan het „verzoek", der confessionele bestuurders om aan het werk te blijven gehoor gaven, horen bij de stakers.**

Laatste nieuws over „Ommelanden"

GRONINGEN. 25 Augustus. - De strijd bij „De Ommelanden" heeft scherper vormen aangenomen nu de directie zich niet ontziet om schooljeugd als onderkruipers te ronselen en het GAB zijn boekje te buiten is gegaan door bemiddeling bij de aanwerving van onderkruipers te verlenen.

De schooljongens (in de leeftijd van 16-17 jaar) werden door de posters opgevangen. Er werd met hen en met hun ouders gesproken, waarna de vlieger der directie niet opging. De jongens gingen de fabriek *niet* in.

Ook uit de provincie tracht men arbeiders te ronselen.

Het Vrije Volk 1952-08-26

Staking „De Ommelanden"

KAB en CNV beraden zich

(Van een onzer verslaggevers)

De staking bij de Groningse zuivelfabriek „De Ommelanden" duurt voort. Maandag heeft de O.V.B. zich achter de staking geplaatst, waarop het gewestelijk arbeidsbureau onverwijld zijn bemiddeling om werkkrachten te sturen heeft stopgezet.

Zaterdagmorgen heeft het GAB. bemiddeling- moeten verlenen, daar toen slechts één vakcentrale achter de staking stond. n.l, het NVV.

Maandagmorgen heeft de directie geprobeerd werkkrachten, onder wie scholieren, per taxi aan te voeren. De meesten scharen zich echter aan de kant van de stakers. Onder de „taxi-chauffeurs” bevond zich de vrouw van de directeur.

De KAB, en het CNV, hebben zich nog niet met de staking eens verklaard. Het CNV, heeft op een Zaterdag te Utrecht gehouden bespreking verklaard, dat deze vakcentrale het principieel met het NVV. eens is.

Zij raadt haar leden desondanks, aan het werk te blijven, daar het NVV. zonder voorkennis van de unie-partners de staking is begonnen.

Vorig Jaar Mei, toen er ook gestaakt werd, de eisen dezelfde waren en er wel besprekingen waren gevoerd, hielden de KAB, en CNV. zich toch afzijdig.

De KAB. heeft nog geen beslissing genomen. Hangende de beslissing heeft de afdeling Groningen zich achter de staking gesteld. Inmiddels staken vele leden van de KAB, en het CNV. mee. Maandag waren er nog ongeveer twintig man aan het werk.

Leeuwarder Courant 1952-08-26

Vreemde taferelen bij de Ommelanden

Personeel wordt de fabriek binnengesmokkeld

(Van onze correspondent in Groningen).

Nog steeds wordt bij de Coöperatieve fabriek voor zuivelproducten „*De Ommelanden*” gestaakt. Door het feit, dat thans ook het OVB., een zich van het EVC. afgescheiden groepering, bij het *Gewestelijk Arbeidsbureau* te Groningen van deze staking kennis heeft gegeven, is het niet meer mogelijk voor het Arbeidsbureau te bemiddelen.

Noch het CNV., noch de Kath. Bond van Landarbeiders staan achter de staking. Men probeert thans het tekort aan arbeiders op te heffen door het aannemen van boerenzoons van de leveranciers van de fabriek. De ANAB. heeft aan alle Noordelijke melkfabrieken geadviseerd geen besmette melk van *De Ommelanden* te accepteren en te verwerken.

Bij de fabriek zelf spelen zich de meest vreemdsoortige tonelen af. Nieuw personeel wordt met taxi's de fabriek binnengesmokkeld, doch door posters tegengehouden.

De vrouw van de directeur zag kans een centrifugist met haar auto de fabriek binnen te brengen, de centrifugist moest evenwel op de bodem van de auto gaan liggen om niet ontdekt te worden.

Ook is het reeds tot handgemeen gekomen tussen stakers en werkwillenden.

De politie heeft thans een speciale surveillancedienst rond de fabriek geplaatst. Gisteravond en ook vannacht nog heeft 't bestuur van de fabriek vergaderd. Zijn standpunt was vanochtend nog niet bekend, tot een onderhandeling tussen de ANAB, en het bestuur is het nog niet gekomen.

De staking bij „De Ommelanden”

GAB moest bemiddeling staken!

GRONINGEN, 26 Augustus. — Het Gewestelijk Arbeidsbureau te Groningen heeft zijn bemiddeling bij het werven van onderkruipers voor de zuivelfabriek „De Ommelanden” te Groningen moeten staken.

Dit geschiedde onder het motief, dat eerst nu officieel aan het GAB was medegedeeld, dat er aan „De Ommelanden” werd gestaakt. Als dit juist is, moet dat de bestuurders van de NVV-bond van Land- en Zuivelarbeiders die de staking proclameerde, als een verzuim worden aangerekend, maar dat neemt niet weg, dat iedereen in Groningen weet, dat er aan „De Ommelanden” wordt gestaakt.

Daarom zal ook het mislukken van de bemiddelingspogingen van het GAB (een dertigtal daartoe door het GAB aangewezen arbeiders weigerden werk bij „De Ommelanden” te aanvaarden) aan het besluit om niet meer te bemiddelen niet vreemd zijn.

Intussen gaat de staking, ondanks de pogingen tot intimidatie van de directie, verder.

„Het Nieuwsblad van het Noorden” weet te melden, dat de afdeling Groningen van de katholieke Landarbeidersbond verklaard heeft, dat het bestuur van de afdeling Groningen van die bond volledig achter de staking staat!

De houding van het hoofdbestuur van deze bond zou eers* in de loop van deze week bekend gemaakt worden.

Staking bij „De Ommelanden” duurt voort

De staking bij de Coöperatieve fabriek voor melkproducten „De Ommelanden” te Groningen duurt nog steeds voort. Zaterdagmiddag werd door het N.V.V. aan de stakers geld uitgekeerd.

Het Gewestelijk Arbeidsbureau te Groningen, dat tot nu toe heeft bemiddeld bij de werving van nieuwe arbeiders, die de plaats zouden innemen van de stakers, heeft thans in gevolge het Koninklijk Besluit van 14 October 1946 beslist niet meer te zullen bemiddelen. Wanneer verenigingen van werknemers o.m. aan de directeur van een arbeidsbureau kennis geven van een staking, mag dat arbeidsbureau op grond van art. 6 van de Arbeidsbemiddelingswet 1930 namelijk niet meer bemiddelen. Zaterdag kwam de eerste kennisgeving van de zijde van het N.V.V., en de tweede kwam Maandag van de zijde van de O.V.B. Totnutoe hebben zich 33 nieuwe arbeiders bij de fabriek gemeld. Het werk wordt nu verricht door boerenzoons van deelnemende leveranciers.

Volgens de directie van de coöperatieve melkproductenfabriek ondervindt het productieproces thans geen onderbreking.

Het Christelijk Nationaal Vakverbond en de Katholieke Landarbeidersbond hebben zich niet achter de stakers gesteld.

Het conflict bij de Ommelanden

Commissaris der Koningin bood bemiddeling aan

Door fabriek niet geaccepteerd

De Commissaris der Koningin in de provincie Groningen, de heer E. H. Ebels, heeft Maandagavond zowel het hoofdbestuur van de *Algemene Nederlandse Agrarische Bedrijfsbond* als de Coöperatieve Melkproductenfabriek *De Ommelanden* uitgenodigd tot het houden van een bespreking om te komen tot een oplossing van de bestaande geschillen, bij welke bespreking de heer Ebels bemiddelend op zou willen treden.

De ANAB verklaarde zich terstond bereid aan een dergelijke bespreking mede te werken. Van „De Ommelanden” is echter vooralsnog geen gunstig antwoord ontvangen.

In een persconferentie, belegd door de ANAB werd het bovenstaande gisteravond medegedeeld door de algem. voorzitter van deze bond, de heer Lageveen.

De ANAB zond - zoals bekend - anderhalve week geleden een ultimatum naar de fabriek, waarin redelijk overleg over de reeds jaren bestaande kwesties werd geëist. Dit ultimatum liep na vijf dagen, op Woensdagavond 20 Augustus af. Hierop werd geen antwoord van de fabriek ontvangen en daarop besloot de ANAB een staking te proclameren.

Klaarblijkelijk, aldus de ANAB, is het ultimatum door de directie van de fabriek gebagatelliseerd, want uit later gevoerde besprekingen bleek, dat de voorzitter van „De Ommelanden” pas des Woensdagavonds (dus op de laatste dag) door de directie van dit ultimatum in kennis werd gesteld.

Donderdagmorgen begon de staking. Reeds dezelfde morgen werden besprekingen gevoerd. De ANAB wenste daarbij een garantie van het volledige bestuur, vóór de staking zou worden opgeheven.

Daarop werd antwoord ontvangen, dat het bestuur pas des Zaterdag in voltallige vergadering bijeen kon zijn.

Het is de ANAB echter gebleken, aldus werd gisteren meegedeeld, dat er nog des Donderdagavonds een bestuursvergadering is geweest! En op grond van de mededeling na die vergadering, waarin o.m. werd gezegd, dat in de regeling van de pensioenen en in het geven van een vacantietoeslag was voorzien, achtte de ANAB de weg open voor redelijk overleg. Immers, de hoofdpunten van de bestaande grieven waren ingewilligd!

Zaterdagmiddag werd daarop opnieuw contact gezocht. Positieve resultaten, die zouden kunnen leiden tot een algehele oplossing van het conflict, leverde dit evenwel weer niet op.

Tweede staking in 52 jaar

De ANAB, zo werd gisteren verklaard, is echter nog steeds bereid tot redelijk overleg en zal dat ook steeds blijven. Zolang duurt de echter in onverminderde mate voort.

Daarbij werd nog verklaard, dat de ANAB, die thans 52 jaar bestaat, thans pas voor de tweede maal een staking organiseert....!

Beide stakingen waren bij De Ommelanden.....

Tevens kwam in de persconferentie van gisteren nog even de kwestie ter sprake van het zich afzijdig houden van de confessionele bonden

De heer Lageveen gaf in dit verband toe, dat de ANAB een organisatorische fout heeft gemaakt door de Christelijke en de R.K. bond niet van het ultimatum aan de fabriek in kennis te stellen, hoewel deze bonden zich ook bij de van Mei 1951, waarbij het om dezelfde motieven ging, afzijdig hebben gehouden.

Desondanks had hij echter verwacht, dat deze bonden over hun bezwaren heen zouden stappen en zich in het belang van de rechten van de arbeiders naast de ANAB zouden scharen.

Aangevoerde melk „De Ommelanden als veevoeder verkocht

Coöperanten gaan zich beraden

GRONINGEN, 29 Aug. - De staking aan de melkfabriek „*De Ommelanden*” te Groningen blijft er voor de stakers onveranderd gunstig voor staan. Gisteren hebben een tweetal van de weinige arbeiders, die nog in de fabriek werkten, het bedrijf verlaten en zich bij de stakers aangesloten.

Dat men het bedrijf, in tegenstelling tot andersluidende beweringen, *niet* kan laten draaien, blijkt o.a. hieruit dat de aangevoerde melk als veevoer wordt verkocht.

Een en ander is aanleiding voor de boeren-coöperanten van het bedrijf, morgen (Zaterdag) een vergadering te beleggen, op welke vergadering men zich zal beraden op welke wijze het conflict tot een oplossing zal kunnen worden gebracht.

Intussen weten de leden van de Unie-organisaties en de overige stakers nog steeds weinig of niets over het verloop der besprekingen, die door de Unie-bestuurders zijn gevoerd.

Er is bij de huidige stand van zaken alle reden te verlangen, dat hieromtrent mededelingen aan de stakers, zijnde de meest belanghebbenden, worden gedaan.

NvhN 1952-08-30

Leeuwarder Courant 1952-08-30

[...]

Door het conflict vloeien de duizenden liters⁸ aanvullingsmelk uit Gelderland en Overijssel, die per dag in „de Ommelanden” werden verwerkt, nu naar andere fabrieken, die contracten hebben afgesloten, zodat ook in de toekomst „De Ommelanden” hier niet meer aan te pas komen. De fabriek heeft dus nu alleen de melk te verwerken van de aandeelhouders-boeren. (leden en leveranciers) Op het ogenblik zijn er een dertig man aan het werk, tegen 200 vóór het conflict.....

NvhN 1952-08-30

De staking bij *De Ommelanden* – dag 8

Uiteenzetting Commissaris der Koningin

Naar aanleiding van het schrijven van de directie van „De Ommelanden”, waarin zij verklaarde waarom zij de bemiddelingspogingen van de Commissaris der Koningin niet kon accepteren, verklaarde de heer Ebels tegenover het ANP, dat in het bewuste schrijven van *De Omme-*

8 Ongeveer zelfde hoeveelheid als ontvangen melk ca. 50 mln. KG – (DW 1952-09-02 uit jaarversl.1951/'52)

landen de volgorde van de bemiddelingspogingen van de Commissaris der Koningin verkeerd is geboekstaafd.

De Commissaris der Koningin heeft terwille van de arbeidsvrede in de provincie Groningen getracht een oplossing te vinden. Hij heeft zich in verbinding gesteld met het bestuur van de *Algemeen Nederlandse Agrarische Bedrijfsbond* en gevraagd of deze bond bereid zou zijn met de Commissaris en de directie van *De Ommelanden* aan één tafel te komen zitten om op deze wijze tot elkander te komen.

De ANAB heeft zich hiertoe direct bereid verklaard. De Commissaris der Koningin in de provincie Groningen zou ook een dergelijk verzoek aan De ommelanden hebben gericht.

Nadat door de Commissaris der Koningin tot tweemaal toe gepoogd was een telefonische bevestiging van dit verzoek te krijgen, ontving hij later op de dag een schrijven van de directie van De ommelanden waarin deze directie verklaarde geen gebruik te willen maken van de bemiddelingspogingen van de Commissaris der Koningin.

De heer Ebels heeft zich daarna in een schrijven tot de directie van *De Ommelanden* gericht, waarin hij verklaarde het zeer te betreuren dat men op deze wijze niet tot een oplossing zou kunnen komen, omdat hem gebleken was uit publicaties in de dagbladen, dat er principieel geen verschillen meer tussen beide partijen waren.

De Gelderlander 1952-08-30

Conflict duurt nog steeds voort

Ommelanden weigert bemiddelingsvoorstel

„Stakers misdragen zich ergerlijk”

GRONINGEN, 30 Aug. - De directie van de coöperatieve melkproductenfabriek „De Ommelanden” heeft de bemiddelingspoging van de Commissaris der Koningin onmogelijk kunnen accepteren. Het wan de bedoeling van de Commissaris voor te stellen de staking op te heffen en dat „*De Ommelanden*” al het in staking zijnde personeel voorlopig zou terugnemen en geen rancunemaatregelen zou treffen.

De directie acht een en ander onmogelijk, omdat zij reeds een vrij groot aantal nieuwe werknemers in dienst heeft genomen en het productie-programma geheel heeft moeten wijzigen, waardoor zeer belangrijk minder arbeiders nodig zijn.

Bovendien hebben de stakende arbeiders laten weten, dat bij terugkomst hunnerzijds in het bedrijf, alle werkwilligen alsmede de nieuw aangenomen arbeiders onmiddellijk ontslagen zullen moeten worden.

Niemand van ons, die daarover maar in de verste verte denkt, zegt de directie.

„Ergerlijk ook misdragen zich verscheidene stakers,” aldus een schrijven van de melkleveranciers. „Intimidaties, bedreigingen, mishandelingen, etc. zijn schering en inslag. Een van de werkwilligen, die door de directie van „De Ommelanden” per auto naar huis werd gebracht, is met medewerking van de betrokken chauffeur in handen der stakers gespeeld, uit de auto gesleurd en half dood geslagen. Tientallen gevallen zouden wij zo kunnen vermelden. Het schijnt, dat alle duivels losgebroken zijn”.

Inmiddels heeft de Commissaris der Koningin een geheel andere lezing van de toedracht der zaak gegeven. Hij verklaart n.l. op zijn aanbod aan de directie van „De Ommelanden” in de kwestie te bemiddelen een schrijven te hebben ontvangen waarin de directie zegt geen gebruik te willen maken van de bemiddelingspogingen van de Commissaris.

Bij de Groninger recherche is niets bekend van eventuele mishandelingen, van werkwilligen; wel worden er vaak ooploopjes geconstateerd maar van excessen is geen sprake. Pertinent wordt door de recherche ontkend, dat een werkwillige half-dood zou zijn geslagen.

De Waarheid 1952-09-02

Uit jr.-verslag „De Ommelanden” maakte grote winsten Eisen stakers kunnen ingewilligd worden

GRONINGEN, 3 Sept. - In de te Groningen gehouden jaarvergadering van de Coöperatieve Melkproductenfabriek „De Ommelanden” werd medegedeeld, dat de resultaten over het lopende boekjaar „wederom gunstig” waren!

Er werden grote bedragen op fabriek, inventaris, enz. afgeschreven, zodat het geheel thans nog slechts voor *f* 67.700, op de balans staat!

De reservefondsen bedragen thans *f* 234.230,-. Aan de coöperanten en leveranciers zal als winstuitkering 1 cent per geleverde kilogram melk worden uitbetaald. Aangezien de aanvoer ruim 50 miljoen kilogram bedroeg, zal de uitkering dus niet minder dan *f* 500.000, bedragen!

De financiële resultaten over de eerste maanden van het thans lopende boekjaar waren eveneens goed, zo werd verder medegedeeld, maar door de staking, die nu aan de fabriek wordt gevoerd, was „alles nu hoogst onzeker geworden” en het is, volgens het jaarverslag, te vrezen dat de exportpositie van het bedrijf niet zonder schade „de schokken van de staking kan doorstaan”.

Zowel in de grote winsten als in de noodkreet van de directie zullen de stakers van „De een aanwijzing zien, dat bij eendrachtig volhouden van de strijd succes mogelijk is.

NvhN 1953-09-02

Jaarvergadering en gegevens uit jaarverslag 1951/’52 Grote export van „De Ommelanden”

Zaterdag hield de Coöperatie „De Ommelanden” haar jaarvergadering te Groningen, waar ook de balans en exploitatierekening over het laatste boekjaar aan de ledenvergadering ter goedkeuring werden voorgelegd. De verwerkte hoeveelheid melk bedroeg totaal ruim 50.000.000 kg. De financiële resultaten waren wederom gunstig. Niettegenstaande grote investeringen kon het balanscijfer van de fabrieken en inventarissen verder worden verlaagd en de reserves worden verhoogd. De slotuitkering werd vastgesteld op 1 cent per kg. geleverde melk. De totale omzet was *f* 20.435.475.42, waartegenover op de exploitatierekening voorkomt: Voor aangevoerde en bijgekochte melk *f* 11.235.243,21; Heffingen *Bedrijfschap voor*

Zuivel f 1.971.088,55; Onkosten, afschrijvingen, belastingen en hulpstoffen f 7.214.594.-; Bijdrage pensioenfonds personeel f 9.549,66; Reservefonds voor diverse doeleinden f 5.000. Vrijwel het gehele bedrag der exploitatierekening (rond f 20.500.000) is export geweest en het bedrijf heeft dus ongeveer tot eenzelfde bedrag bijgedragen tot versteviging van de deviezenportefeuille.

De financiële resultaten over de eerste maanden van het ide boekjaar tot de dag van de staking in het bedrijf waren ook goed. Daarna is echter alles hoogst onzeker geworden en hoewel momenteel het bedrijf alle boerenmelk verwerkt, is een exportpositie als de onderhavige een teer instrument, dan dat deze zonder schade de schokken van een staking in het bedrijf zou kunnen doorstaan.

NvhN 1952-09-03

Wordt „De Ommelanden” geliquideerd?

Naar wij vernemen zal er Donderdag a.s. een vergadering worden gehouden van de leden van de Coöperatieve Melkproductenfabriek „De Ommelanden”, waarin bestuur en Commissarissen met het voorstel zullen komen de Coöperatie te liquideren.

In een uitvoerige brief aan de melkleveranciers, die voor bestuur en commissarissen ondertekend is door de directeur, wordt nogmaals gezegd, dat er meer achter de steekt. Officieel staakt men om personeelskwesties, aldus het schrijven, doch die bestaan er niet. De pensioenen die door de fabriek zijn betaald zijn twee-en-een-half maal zo hoog als de arbeiders zelf vragen, terwijl de weduwen- en wezenpensioenen van de fabriek twee maal zo hoog liggen als is voorgeschreven. Men wilde staken, aldus het schrijven en blijkbaar o.a. met het doel, dat er een andere leiding zou komen.

In het schrijven vraagt men zich voorts af, hoe het te verklaren is, dat directeuren van andere bedrijven zich tussen de stakers voor de fabriek bevinden.

Maandagavond hebben bestuur en commissarissen de huidige situatie uitvoerig besproken en er bleek geen andere weg over dan te trachten de eigendommen van de Coöperatie zo voordelig mogelijk van de hand te doen en te zijner tijd de vereniging te liquideren.

In het schrijven wordt de verzekering gegeven, dat de belangen van de leveranciers en de nog aan het werk zijnde arbeiders zullen worden behartigd.

Zoals de zaken op het ogenblik liggen, zo vermeldt de brief nog, kunnen wij de Ommelanden nog maanden en maanden trotseren en de gang van zaken is zodanig, dat de melkleveranciers op een goede prijs - zoals zij van de fabriek gewend zijn - kunnen rekenen.

Directie is de kluts kwijt door vastberaden houding stakers

Arbeiders, weest echter op Uw hoede!

(Van één onzer verslaggevers)

GRONINGEN, 4 September. - De door het NVV uitgeroepen staking bij de Coöperatieve Fabriek van Melkproducten „*De Ommelanden*” te Groningen gaat vandaag de veertiende dag in. Met hardnekkigheid en met de vaste wil de staking tot een goed einde te brengen, voeren de arbeiders, voor het grootste deel N VV leden, een rechtvaardige strijd voor uitbetaling van twee procent vacanti toeslag, voor een betere pensioenregeling, voor uitbetaling van overwerkuren en tegen willekeurig ontslag. Met een handjevol onderkruipers (ongeveer twintig), die in de fabriek „huizen”, tracht de directie, met aan het hoofd de heer De Boer, de productie ten dele op gang te houden. De moeilijkheden voor de directie nemen met de dag toe. De fabriek produceert thans nog alleen melkpoeder; de export stagneert; nieuwe aantallen onderkruipers zijn niet te vinden; Ambonezen en taxichauffeurs, die onderkruiperswerk moesten verrichten, weigerden; onder een deel van de melkleveranciers heerst ontevredenheid, omdat de staking „zo lang duurt” enz. enz.

Communistische raadsfractie op de bres voor gearresteerden

Dit alles heeft er toe geleid, dat de directie de kluts kwijt is. Gistermiddag heeft zij aan de leden van de coöperatieve fabriek plotseling het voorstel gedaan het bedrijf met de gehele inventaris te verkopen en daardoor de coöperatieve vereniging te liquideren. Hedenmorgen is dit voorstel besproken in een algemene ledenvergadering van de coöperatie. De uitslag van deze vergadering is ons nog niet bekend.

In haar „laatste hoop”, zoals de stakers zeggen, poogt de directie de arbeiders met dit voorstel te intimideren en hun schrik aan te jagen door ze met blijvend ontslag te bedreigen.

In de strijd ondervindt de directie steun van het politie-apparaat.

Vier arbeiders werden gearresteerd onder de valse beschuldiging, dat zij onderkruipers zouden hebben gemolesteerd. Het is het bekende verhaal, dat bij elke staking wordt verteld.

De reactie houdt er geen rekening mee welke arbeiders bij stakingen zijn betrokken. Wat er ook gebeurt, de strijd van de arbeidersklasse moet worden besmeurd. Waren het steeds de door de EVC geleide stakingen, die het moesten ontgelden, thans krijgt ook de door het NVV uitgeroepen staking een beurt. Bladen als de Nieuwe Provinciale Groninger Courant, Trouw, Het Nieuwsblad van het Noorden en andere arbeidersvijandige kranten lenen zich daar graag voor.

De arbeiders, wier klassebewustzijn met de dag stijgt, leren hieruit, dat het belasteren van de strijd gericht is tegen de gehele werkende bevolking.

Opvallend is, dat de NVV-leiding en Het Vrije Volk niet daadwerkelijk optreden voor het onmiddellijk vrij laten van de gearresteerden. In het algemeen zwijgen zij over de arrestaties. Ook waarschuwen zij niet tegen eventuele rancune-maatregelen van de zijde der directie tegenover de stakers, noch stellen zij concreet de eis, dat er onder geen enkele voorwaarde ontslagen mogen worden doorgevoerd !

Wij van onze kant waarschuwen de arbeiders van „*De Ommelanden*” met de meeste klem: Weest waakzaam en duldt niet, dat er ook maar één arbeider door ontslag geslachtofferd zou worden.

Voor de gehele werkende bevolking, in het bijzonder die van Groningen, moet het een erezaak zijn, de rechtvaardige strijd van de arbeiders van „*De Ommelanden*” niet alle kracht te steunen. Staat niet toe, dat medearbeiders in de gevangenis verblijven. Zorgt, dat de staking, waarvan de voorwaarden aanwezig zijn om te overwinnen, tot een goed einde wordt gebracht. Stuurt adhaesiebetuigingen naar de stakers en ontwikkelt in bedrijven en buurten die actievormen die de nederlaag van de directie bespoedigen.

En vooral is belangrijk, dat opklaring onder de arbeiders wordt gebracht over deze volkomen rechtvaardige strijd. Een grote taak is hier weggelegd voor de EVC-bonden.

Arbeiders van twintig objecten in De Slikken in de provincie Groningen hebben reeds het besluit genomen om onmiddellijke vrijlating van de gearresteerden te eisen.

In een telefonisch onderhoud, dat de communistische raadsfractie van de stad Groningen met de Burgemeester had, verklaarde deze laatste, dat volgens zijn mening „het opreden van de Officier van justitie onnodig fel was”. Hij beloofde met de hoofdcommissaris van politie te zullen nagaan wat gedaan kon worden om de gearresteerden vrij te krijgen.

Een rare zaak

Toen we gistermiddag enkele stakers hun mening vroegen, over het voorstel van de directie om de fabriek te verkopen, antwoordden zij eensluidend: „Het bewijst niet, dat de directie sterk staat”.

Een grote veeboer en aandeelhouder in de fabriek wist nog nergens iets van af, toen we hem over het voorstel vertelden.

„Een rare zaak” zo zei hij, „maar de aandeelhouders moeten beslissen.”

„Dat ding”, en hij wees naar de melkfabriek, „blijft draaien, in welke vorm dan ook. Een mooi bedrijf!” voegde hij er aan toe.

Eh-Tja-Met wie?

De heer De Boer, de directeur van de fabriek, wie we om een onderhoud verzochte, had een uur nodig om over dit verzoek na te denken. Het ging als volgt:

De Boer: Oh - wat? Met De Waarheid? Eh! Met wie? Kijk! Tja!

Wij: Jawel, meneer, we wilden graag een onderhoud.

De Boer: Wilt U na een uur opnieuw bellen, ik heb het zo druk, ik heb het kantoor vol mensen...

Na een uur kregen we de mededeling, dat hij het zo druk had, dat hij zwaar bezet was, dat het hem vreselijk speet, dat er geen onderhoud moest plaats hebben - kortom, dat hij geen inlichtingen aan ons kon (wilde) geven.

Blijkbaar was hij bang dat hij het voorstel tot verkoop van de fabriek niet kon motiveren.

Niemand staakt voor z'n plezier!

Zo gaat de staking aan „*De Ommelanden*” onverminderd verder. Een strijd, waarin de eenheid der arbeiders groeit. Ook zes van de twaalf leden van de christelijke bond in deze fabriek staken mee. Toen deze zes door het hoofdbestuur werden geroeyeerd, verzette het afdelingsbestuur zich en organiseerde een petitionnement, dat reeds tientallen handtekeningen bevat.

Het zijn deze strijdwil en de dieper wordende kloof tussen de leiders enerzijds en de leden en het lagere kader anderzijds, die de hoofdbesturen van de Christelijke Bond en die van het NVV elkaar in de haren doen vliegen.

In Het Vrije Volk van Dinsdagavond (Groningse editie) trekt de redactie als spreekbuis van het NVV-bestuur fel van leer tegen het bestuur van de Christelijke Landarbeidersbond.

**„Niemand staakt voor zijn plezier”, zo schrijft het blad onder druk van de strijd-
wil van de NVV-leden. „De Christelijke Bond (die niet mee staakt) durft alleen niet
de consequenties te trekken uit zijn principiële goedkeuring van de eisen die de sta-
kers stellen”.**

En bij deze woorden sluiten de arbeiders zich aan. Wil de staking echter spoedig tot een groot succes leiden, dan moeten de stakers de strijd meer in eigen handen nemen, waarbij gekoerst moet worden op een eigen leiding. Dit is niet alleen noodzakelijk in verband met de manoeuvres van de directie, maar ook in verband met een door de NVV-leiding aanvaarde „bemiddelingspoging” van het werkgeversapparaat: het *College van Rijksbemiddelaars!* Deze „bemiddelingspoging” zal aanstaande Zaterdag plaats vinden.

De Tijd 1952-09-04

Liquidatie Coöp. „De Ommelanden” Arbeiders zouden bedrijf geruisloos van directie willen overnemen

(Van onze correspondent)

Het bestuur van de Coöp. Melkproductenfabriek „De Ommelanden” te Groningen heeft aan haar leden voorgesteld de melkfabriek en alle eigendommen van de vereniging te verkopen en daardoor tevens tot liquidatie van de coöperatieve vereniging over te gaan. Donderdagmorgen zullen de leden hierover vergaderen. Volgens het bestuur staat geen andere weg meer open.

In een brief aan de melkleveranciers van de fabriek wordt hierover het volgende medegedeeld:

„Van de eerste dag van de staking in on, bedrijf af kwam bij ons onmiddellijk zeer sterk de gedachte naar voren, dat er meer achter stak. Officieel is de pensioenkwestie oorzaak tot staking. Deze bestaat bij ons echter niet. Wij betalen ouderdomspensioenen, die twee en een half maal zo hoog zijn als de arbeiders zelf in de C.A.O. vragen en weduwnpensioenen, die twee maal zo hoog zijn als in de C.A.O. Verdere kleinigheden, die er zijn geweest, heeft het bestuur alle ingewilligd,” aldus bestuur en Commissarissen.

In de brief wordt dan vervolgens een beschrijving gegeven, zoals verondersteld wordt, dat de stakers wensen. Allereerst zou de directeur moeten verdwijnen en de leiding van de fabriek zou aan een „zeer geschikte” nieuwe directeur moeten worden opgedragen. Ook andere functionarissen zouden aan het bestuur worden opgedrongen en er zou voor dit bestuur niets anders overblijven dan te bedanken. Het bedrijf zou dan prachtig en zonder gedruis op die manier voor de arbeiders zijn overgenomen.

En de brief vervolgt.

„Onder deze omstandigheden hebben Bestuur, Commissarissen en Directeur uitvoerig besproken wat ons te doen staat. Geheel overtuigd dat ook niemand van U deze gang van zaken ooit zou accepteren. zijn zij tot de conclusie gekomen, dat geen andere weg ons thans gelaten wordt, dan te trachten de eigendommen van de vereniging zo goed mogelijk van de hand te doen en t.z.t. de vereniging te liquideren.”

Intussen heeft het college van Rijksbemiddelaars de beide partijen - A. N. A. B. en bestuur van *de Ommelanden* - opgeroepen voor een vergadering op Zaterdag a.s. Uiteraard is de ledenvergadering van Donderdag van invloed op de zin van deze bemiddelingsvergadering. De A.N.A.B. vindt dit schrijven en deze voornemens een duidelijk bewijs van de totaal verkeerde mentaliteit van directie en bestuur van deze fabriek de enige in het gehele land, die de vakverenigingen niet wenst te erkennen. Een voornemen om de fabriek „over te nemen” wordt belachelijk genoemd en te enen male ontkend.

De Telegraaf 1952-09-04

Staking bij „De Ommelanden” Bestuur wil fabriek verkopen.

GRONINGEN, 3 September. - Bestuur en commissarisaen van de Coöperatieve Melkproductenfabriek „*De Ommelanden*” te Groningen zullen morgenochtend op een ledenvergadering voorstellen de fabriek van de coöperatie alsmede de eigendommen der vereniging te verkopen.

Voorts zal worden voorgesteld tot liquidatie van de vereniging over te gaan.

De voorstellen zijn het gevolg van de staking bij deze fabriek, die thans 13 dagen heeft geduurd en waarbij ruim 170 arbeiders zijn betrokken.

„Officieel staakt men zogenaamd om een pensioenkwestie”, zo verklaarde de directeur „De fabriek betaalt echter ouderdomspensioenen, die 2½ maal zo hoog zijn als de arbeiders zelf in de CAO vragen en weduwepensioenen die meer dan tweemaal zo hoog zijn.

„Er is thans wel zoveel bekend geworden”, aldus de directeur, dat volgens de stakers allereerst de directeur van „*De Ommelanden*” direct moest verdwijnen. Naar de overtuiging van het bestuur zou dan de volgende stap zijn geweest, dat het bestuur een nieuwe directeur zou zijn opgedrongen.

Daarnaast zouden iemand worden aangesteld, die speciaal belast zou zijn met de personeelsbelangen, die dan een vakbondsbestuurder geweest zou zijn.

„Onder deze omstandigheden”, zo werd medegedeeld „zijn bestuur en commissarissen en directeur, geheel overtuigd, dat ook niemand van de leden de genoemde gang van zaken zou accepteren, tot de conclusie gekomen, dat thans geen andere weg overblijft dan te trachten de eigendommen van de vereniging zo goed mogelijk van de hand te doen en te zijner tijd de vereniging te liquideren”.

„*De Ommelanden*” was een bedrijf, welks producten in alle werelddelen een goede naam hadden. De fabriek leefde van de export en jaarlijks werd dan ook door „*De Ommelanden*” twintig miljoen gulden aan deviezen opgebracht. „*De Ommelanden*” beschikte over een fabriek voor de levering van gezuiverde gecondenseerde melk met een eigen blikfabriek, een

melkpoederinstallatie en een pas gereedgekomen fabriek voor kleinverpakking van melkpoeder, een botermakerij, een eigen kisterfabriek, een eigen opwekkingsinstallatie voor elektrische stroom, terwijl het vorige jaar een modern laboratorium aan de fabriek is verbonden.

Op „*De Ommelanden*” werkte tot voor de staking 300 man personeel, terwijl jaarlijks een 100 miljoen kilogram melk werd verwerkt. De coöperatie werd in Februari 1924 opgericht en heeft thans ruim 170 leden. Daarnaast heeft zij voorts duizend vaste leveranciers.

NvhN 1952-09-05

Commentaar NvhN.: ‘Geen oplossing’

Het arbeidsconflict bij *De Ommelanden* trekt grote en algemene belangstelling, waarbij de meningen soms vrij fel tegen elkaar botsen. Wij hebben er van het begin af naar gestreefd om de standpunten van beide partijen zo objectief mogelijk naar voren te brengen, waartoe wij zowel werkgevers als werknemers alle gelegenheid boden. Hierdoor kunnen onze lezers zich een goed beeld van dit geschil vormen.

Stakingen behoren sinds de oorlog in ons land - in tegenstelling tot vele andere landen - gelukkig tot de uitzonderingen. Dit is te danken aan het diep doorgedrongen besef, dat een staking slechts in uiterste gevallen als wapen mag worden gehanteerd, omdat zij steeds tot verlies lijdt bij beide partijen en de volkshuishouding schaadt.

Wij achten dit een gelukkige omstandigheid, waarbij onze gemeenschap in hoge mate gebaat is. En daarom is het te betreuren, dat „*De Ommelanden*” de toegestoken hand van de Commissaris der Koningin niet heeft willen aanvaarden. De mening van Directie en Commissarissen, dat men volkomen in zijn recht is, is hiervoor geen excuus. Juist dan had men de gelegenheid om dat gelijk te bewijzen in een bespreking onder onpartijdige leiding.

Nog betreurenswaardiger lijkt ons het besluit om deze bloeiende fabriek der boeren te verkopen. Dit wijst op een te ver gaande vasthoudendheid van mening, die eigenlijk als halsstarrigheid bestempeld dient te worden. Temeer is dit het geval nu blijkt, dat aan de verkoop de voorwaarde wordt verbonden, dat de eventuele nieuwe eigenaar geen der thans stakende leden van het personeel in dienst zal nemen.

Zó komt men niet tot een oplossing. Blijkbaar omdat men geen oplossing wil, maar zich in de machtskwestie heeft vastgebeten.

Ledenvergadering besluit:
„De Ommelanden” zal worden verkocht
Voorkomt ontslagen!

(Van onze correspondent)

GRONINGEN, 5 Sept. - In een rumoerige vergadering van de leden der coöperatieve melk-productiefabriek „De Ommelanden” te Groningen is gistermorgen met 479 stemmen vóór, 15 stemmen tegen en 10 stemmen blanco besloten over te gaan tot verkoop van de fabriek.

Het ligt in de bedoeling, dat na de verkoop de coöperatieve vereniging zal worden geliquideerd, aldus mededelingen van de directeur de heer De Boer. Over eventuele liquidatie van de coöperatie zal echter opnieuw een ledenvergadering worden gehouden.

De vergadering was niet toegankelijk voor de pers.

Deze herfst zou juist een aparte fabriek voor ongesuikerde melk worden voltooid. Het bestuur van de fabriek heeft gemeend, aldus de mededelingen, deze fabriek te laten afbouwen!

De belangrijkste beweegreden van het overgaan tot verkoop van de fabriek is volgens de arbeiders „ontslag aan de stakers”.

Dit wordt hedenmorgen bevestigd door „De Volkskrant”, die letterlijk schrijft: „Terugnemen van de stakers zou zelfmoord voor het bedrijf betekenen”.

We herhalen onze waarschuwing van gisteren, toen we schreven, dat de arbeiders niet kunnen dulden, dat er ook maar één personeelslid geslachteerd zou worden. Dit kan voorkomen worden door de staking met alle macht te steunen. We doen opnieuw een beroep op de arbeiders: Overstroomt de stakers met sympathie-betuigingen en eist vrijlating van de vier arbeiders, die op valse gronden zijn gearresteerd. De staking staat sterk genoeg om deze tot een goed einde te brengen.

Later deelt men ons nog mee, dat het, niet onmogelijk is, dat de regering zich tegen de verkoop van de fabriek zal verzetten. De fabriek brengt namelijk jaarlijks 30 miljoen gulden aan deviezen op.

i

NvhN 1952-09-06

„De Ommelanden”-kwestie
Verklaring van de A.N.A.B.
Namens de Algemene Nederlandse Agrarische Bedrijfsbond, de vakbond, die de leiding heeft van de **staking** bij „De Ommelanden” te Groningen is verklaard, dat men voorlopig „de manoeuvre van het bestuur en de directie om de fabriek te willen verkopen, ziet als camouflage”. „Niettemin”, aldus de A.N.A.B., „blijven wij nauwlettend toezien, welke manipulaties de directie in petto heeft. Wij blijven de rekening presenteren bij de **Ommelanden**. Wij zullen deze rekening ook presenteren aan eventuele kopers. De A.N.A.B. zal niet nalaten om kopers van de fabriek op de hoogte te stellen van de stand van zaken en ook aan hen het standpunt van de vakbeweging uiteen zetten”.

NvhN 1952-09-06

Delegatie van
„De Ommelanden” naar
Den Haag
Naar wij vernemen zal de Coöperatieve Melkproductiefabriek „De **Ommelanden**” vertegenwoordigers zenden naar de informatieve bijeenkomst, die op verzoek van het College van Rijksbemiddelaars hedenmiddag om drie uur in Den Haag zou plaats vinden.

De Waarheid 1952-09-06

De staking bij „de Ommelanden”

**„We zullen rekening óók presenteren aan eventuele kopers”
verklaart NVV-bestuur**

Pas op voor College van rijksbemiddelaars!

GRONINGEN. 6 September. - „De manoeuvre van het bestuur en de directie van De Ommelanden om de fabriek te willen verkopen, zien we voorlopig als camouflage”, aldus het bestuur van de bond van zuivelarbeiders (NVV), dat verder verklaarde:

„Niettemin blijven wij nauwlettend toezien, welke manipulaties de directie nog in petto heeft. Wij blijven de rekening presenteren bij *De Ommelanden*. Wij zullen deze rekening óók presenteren aan eventuele kopers.”

Zoals bekend, heeft een vergadering van coöperanten van het zuivelbedrijf *De Ommelanden* te Groningen, besloten het bedrijf te verkopen.

Wat de werkelijke bedoeling van deze stunt is, blijkt uit een advertentie in enkele Groningse bladen, waarin het bedrijf te koop wordt aangeboden, waarbij de voorwaarde is gesteld, dat een eventuele koper geen der thans stakende arbeiders in dienst zal nemen.

Intussen hebben bestuur en directie van *De ommelanden* besloten een vertegenwoordiger te zenden naar het College van Rijksbemiddelaars te Den Haag voor een informatieve bespreking.

Deze bespreking zal heden (Zaterdagmiddag) op het ministerie van Economische Zaken plaats vinden. Het bestuur van de bond van zuivelarbeiders (NVV) had zich reeds eerder bereid verklaard, het conflict met het college te bespreken.

Het komt er voor de stakers thans op aan, op hun beurt nauwlettend toe te zien, dat hun niet middels het College van Rijksbemiddelaars - dat een werkgeverscollege is - een regeling wordt opgelegd, die de aanvankelijk gestelde eisen geweld aandoet.

De te „presenteren rekening” zal als een der belangrijkste punten de eis „geen enkel ontslag” moeten bevatten.

NvhN 1952-09-08

De staking bij „De Ommelanden”

A.N.A.B. zou gevraagd hebben personeel terug te nemen

Mededelingen van directeur De Boer

Zoals bekend, is Zaterdag op het departement van Economische Zaken in Den Haag een informatieve bespreking gehouden over de staking bij de Coöperatieve Melkproductenfabriek *De Ommelanden* te Groningen.

Bij deze bespreking fungeerde mr J. A. Berger, voorzitter van het College van Rijksbemiddelaars, als onpartijdig voorzitter.

Volgens de directeur van „De Ommelanden”, die ons hedenmorgen het één en ander van deze bespreking vertelde, gaf mr Berger alle partijen volledig gelegenheid haar standpunten naar voren te brengen.

Daarbij zou hij verklaard hebben, aldus de heer De Boer, dat hij het niet met deze staking eens was en dat stakingen na de oorlog in Nederland niet meer behoeven voor te komen. Mr Berger had gezegd van mening te zijn, dat deze niet zou zijn uitgebroken, als hij niet buitenslands geweest zou zijn.

De voorzitter van de *Algemene Nederlandse Agrarische Bedrijfsbond*, de heer Langeveen, zou verklaard hebben bezorgd te zijn over de positie van de stakers, omdat ze buiten de sociale voorzieningen zijn gevallen. De heer Lageveen doelde daarbij speciaal op de uitkeringen van de nieuwe werkloosheidswet.

De heer Lageveen zou daarom aan „De Ommelanden” gevraagd hebben om de stakende arbeiders terug te nemen, Hij begreep aldus de heer De Boer dat „De Ommelanden” door de staking en door de normale seizoeninvloeden niet meer het grote aantal arbeiders van vóór de staking werk kon verschaffen, maar vroeg desalniettemin om alle arbeiders toch terug te nemen, om daarna het overcomplete personeel - in overleg met de ANAB en het Gewestelijk Arbeidsbureau - te ontslaan. Dan zouden deze mensen wèl onder de sociale voorzieningen vallen.

Namens „De Ommelanden” werd daarop verklaard, dat men gaarne elke mogelijke medewerking wilde geven, doch dat het terugnemen van het stakende en ontslagen personeel niet mogelijk is.

De structuur van het bedrijf is thans geheel veranderd. De arbeidsintensieve fabricage van producten als gecondenseerde melk is thans vervangen door de eenvoudiger productie van volle melkpoeder. Daardoor heeft men - al werkt men financieel zeer voordelig - zelfs nu reeds te veel arbeiders. De directie van de fabriek zou het tegenover de leden van de Coöperatie niet kunnen verantwoorden het ontslag van de stakers ongedaan te maken.

Mr Berger verklaarde tenslotte, dat hij zich in deze omstandigheden zal beraden of hij zijn bemiddelingspoging zal handhaven.

Morgen zou hij daarover beslissen.

NvhN 1952-09-09

Ommelanden financieel in staat arbeiders terug te nemen.

Aldus de A. N. A. B.

Zoals wij gisteren meldden, heeft de directeur van „De Ommelanden”, de heer F. de Boer, gistermorgen tijdens een persconferentie een verslag gegeven van de in Den Haag op verzoek van de Rijksbemiddelaar, mr J. A. Berger gehouden informatieve bijeenkomst over de staking bij „De Ommelanden.”

De journalisten, die bij bovenbedoelde persconferentie aanwezig waren, verzochten daarop de ANAB om eveneens een verslag van de Haagse bijeenkomst te geven. De heer Van der Ploeg, bestuurslid van de ANAB, aan wie dit verzoek werd gericht, was daar aanvankelijk niet gaarne toe bereid, omdat hij van mening was, dat uitgebreide publicatie over genoemde besprekingen de bemiddelingspoging van de Rijksbemiddelaar, mr J. A. Berger, zou kunnen schaden. Hij betreurde het daarom, dat „De Ommelanden” een persconferentie had georganiseerd. Hij verklaarde zich echter bereid om de door de heer De Boer gedane verklaringen zo nodig aan te vullen en ze van het standpunt van de ANAB uit nader te belichten.

Over het verzoek, dat de voorzitter van de ANAB aan „*De Ommelanden*” gedaan zou hebben, om de stakende arbeiders terug te nemen, verklaarde de woordvoerder van de vakbond, dat het vanzelfsprekend is, dat er van de zijde van de ANAB bezorgdheid heeft geklonken. Deze bezorgdheid was echter zeker niet alleen gericht op de financiële gevolgen van de staking voor de arbeiders, maar ook op de morele nadelen ervan. Men beseft ook bij de ANAB zeer wel de slechte invloeden van werkloosheid en gedwongen niets doen voor de arbeiders.

Kan „*De Ommelanden*” stakers terug nemen?

De woordvoerder van de ANAB zei het moeilijk te kunnen beoordelen, of „*De Ommelanden*” de stakers inderdaad niet terug kan nemen. Daar de directeur van de fabriek verklaard heeft geen haatgevoelens te bezitten, zocht de ANAB de oorzaak van de weigering op het terrein van de werkgelegenheid. Wanneer dat juist zou zijn, meende de ANAB toch te moeten constateren, dat of de goodwill van de fabriek in het buitenland - gezien het zo spoedig kwijtraken van de relaties - niet zo groot is geweest als wel is voorgesteld, óf dat de kas- en reserveringspositie van de fabriek wankel zou zijn (een gevolg wellicht van het steeds geven van hogere melkprijzen dan economisch verantwoord is.)

De woordvoerder van de ANAB weigerde te geloven dat een -- toch nog pas twee weken durende staking -- als deze een bedrijf als „*De Ommelanden*” zou kunnen ruïneren.

Hij achtte „*De Ommelanden*” zeker in staat de arbeiders terug te nemen.

Hij kon niet aannemen, dat de fabriek thans voordelig werkt. Wel is er een besparing op de lonen, maar door ondeskundigheid van het huidige personeel en door stilstand van de - deels nog vuile machines - zou z.i. veel meer worden verloren.

Vrijdag nieuwe bijeenkomst?

De woordvoerder van de ANAB verklaarde, dat mr Berger niet gezegd zou hebben deze staking te veroordelen. Wanneer dat wél het geval zou zijn geweest, zou hij dan willen bemiddelen?

De ANAB heeft tenslotte meegedeeld, dat, indien overeenstemming over de bemiddelingsvoorwaarden wordt bereikt en geen der betrokken partijen zich van de bemiddeling gaat distantiëren vóór Vrijdag a.s. er Vrijdagavond weer geconfereerd zal worden.

De staking wordt voortgezet.

De pensioenregeling bij „De Ommelanden”

Zoals bekend, zou de reden van de staking bij „*De Ommelanden*” liggen in het niet bestaan van een pensioenregeling. Enerzijds verklaart de directie van de fabriek dat er wél een pensioenregeling bestaat, en anderzijds is die er volgens de ANAB niet. Het College van Rijksbemiddelaars zou van het laatste overtuigd zijn en er een nader onderzoek naar instellen.

Het is de ANAB bekend, dat „*De Ommelanden*” pensioenen uitbetaalt, doch de bond verlangt, dat er een pensioenregeling komt, waarbij de bedragen verzekerd zijn bij een te goeder naam en faam bekend staande verzekeringsfirma en waarbij de arbeiders een verklaring hebben, dat er een polis op hun naam is.

Het is op het ogenblik zó, aldus de ANAB, dat de pensioenregeling voor de arbeiders uiterst wankel is. Bij ontslag of bij liquidatie van het bedrijf hebben de arbeiders n.l. geheel geen aanspraken. Het zou zelfs zijn voorgekomen, dat ontslagen arbeiders een bewijs zouden hebben getekend, waarin zij verklaarden, dat alle verrekeningen met de fabriek plaats hadden gehad. Daarbij waren ze er niet van op de hoogte, dat hiermee tevens pensioengelden zouden zijn bedoeld.

Lageveen (NVV-bestuur) tot „De Ommelanden”

Neemt alle arbeiders terug en ontslaat dan een deel

EVC. „Ontslagverbod, inwilliging eisen en vrijlating arrestanten”

GRONINGEN, 10 Sept. - Gisteren plaatsten wij een verklaring van de directeur van het Groningse zuivelbedrijf „De Ommelanden”, waarin werd gezegd, dat de leiding van de ANAB (NVV) hem had gevraagd alle stakers weer in dienst te nemen en daarna „langs normale weg” voor vele arbeiders ontslag aan te vragen.

Deze mededeling werd door verschillende Noordelijke bladen, ook door Het Vrije Volk bevestigd.

Volgens Het Vrije Volk

Dit blad, spreekbuis van het NVV, schrijft letterlijk:

„De heer Lageveen (voorzitter van de NVV-bond ANAB) heeft „De Ommelanden gevraagd alle stakers terug te nemen en het overcompleet na terugneming via de Gewestelijke Arbeidsbureaux weer te ontslaan.”

„Het Noorden”, dagblad voor Friesland schrijft in ongeveer gelijke zin.

De tactiek van de leiding der ANAB is duidelijk. Na eventuele inwilliging der eisen wil men de stakers de voordeur van de fabriek binnenhalen om velen van hen weer de achterdeur uit te jagen.

Manifest EVC

Het hoofdbestuur van „e BLV (EVC) heeft zich gisteravond na de nadere bekendmaking van het verloop der besprekingen met een manifest tot de stakers gewend. „Blijft voet bij stuk houden”, zo wordt tot de stakers gezegd, „opdat uw eisen worden ingewilligd en aan de directie een absoluut ontslagverbod wordt opgelegd. Komt tevens op voor de vrijlating van de vier gearresteerde mede-arbeiders”. aldus het manifest.

We zeggen niet wat we denken

Toen we gisteravond bij „De Ommelanden” ons met de postende stakers in verbinding stelden, werden we ontvangen door een schare van NVV-bestuurders, die als „woordvoerders” van de stakers optreden.

Toen we een van deze bestuurders in het bijzijn van e arbeiders vroegen of het juist was, dat men de stakers op een listige wijze wilde slachtoffere weigerde hij hierop een antwoord te geven. Hij mompelde van: „We zeggen jou niet wat we denken.”

Op dat ogenblik moet het de posters duidelijk zijn geweest, dat de NVV-leiding er voor terugdeinst om de arbeiders volledig in te lichten en verantwoording af te leggen. Een eis, die op de dagorde blijft staan.

Solidariteit

De solidariteit met deze staking wordt opgevoerd. Gisteravond overhandigden leden van de Nederlandse Vrouwen Beweging tweeënvijftig pakjes sigaretten voor de stakers. Het geld voor deze rookartikelen was in zeer korte tijd bij buurtbewoners, waaronder vele PvdA-leden opgehaald.

Volgens mededelingen van de stakers hebben NVV-bestuurders tot nu toe niet de stakende arbeiders van alle sympathie-betuigingen op de hoogte gesteld. Dat is niet alleen in strijd met het goede fatsoen, maar tevens een klap in het gezicht van de arbeiders, die hun sympathie betuigden.

Nu de leiding van de ANAB de stakers wil overleveren aan de halsstarrige willekeur van de ondernemer is het meer dan ooit noodzakelijk deze - NVV-arbeiders - in de grootst mogelijke eenheid te ondersteunen. Solidariteit in buurten en bedrijven en voor de vrijlating der gearresteerden op te komen, dat zal de directie van „De Ommelanden” tot volledige capitulatie kunnen dwingen.

De Waarheid 1952-09-11

De staking bij „De Ommelanden”

EVC-Appel tot alle zuivelarbeiders

Verzoek aan Arbeidsbureau geen ontslagvergunning te verstrekken

(Van onze correspondent)

GRONINGEN, 11 September. - Gisteren heeft de landarbeiders- en zuivelarbeidersbond van de EVC. zich in verband met de staking bij „De Ommelanden” in een manifest gericht tot alle zuivelarbeiders in Nederland, waarin gewezen wordt op het dreigend ontslag van een aantal stakers en de rol van de leiding van de landarbeidersbond van het NVV hierin.

Tot de zuivelarbeiders in het algemeen wordt onder meer gezegd:

„Stuurt de stakers nog vandaag uw bliken van onvoorwaardelijke solidariteit en geeft blijk van uw afkeuring van de plannen van de NVV-leiding om de overwinning uit te leveren!”

Ook werd een EVC-manifest gericht tot de werkende bevolking van de stad Groningen.

Leden van de communistische fractie hebben zich gericht tot mr Copperios van de PvdA-fractie. Zij verzochten hem samen stappen te ondernemen voor de vrijlating van de vier gearresteerde NVV-stakers. Copperlus weigerde. Hij gebruikte de uitvlucht, dat een dergelijk gezamenlijk optreden de zaak maar zou schaden...

Verder heeft de EVC het Arbeidsbureau het verzoek gedaan onder geen enkele voorwaarde vergunning tot ontslag te geven voor arbeiders van „De ommelanden”.

Vrijdag opnieuw bespreking

Naar het ANP weet te melden, zijn de vertegenwoordigers van de ANAB (NVV) en de directie van „De Ommelanden” te Groningen opgeroepen voor een aldaar te houden bespreking, die op Vrijdag a.s. zal plaats vinden.

Hier zullen de informatieve besprekingen, die verleden week in Den Haag bij het College van Rijksbemiddelaars onder leiding van mr Berger zijn gevoerd, worden voortgezet.

Van de afloop van deze besprekingen zal het afhangen of mr Berger een officiële bemiddelingsooging zal doen, aldus het ANP.

Solidariteitscomité, gevormd

Bij het sluiten van deze editie vemen we, dat arbeiders uit Groningen een solidariteitscomité hebben gevormd..

Van der Ploeg weerlegt Lageveen's verklaring niet Teleurstelling over vertrouwelijke mededeling

GRONINGEN.10 Sept. - Hedenmorgen hadden wij desgevraagd een onderhoud met de heer S. v.d. Ploeg, voorzitter van de afdeling Zuivel van de ANAB (NVV) over de staking bij *de Ommelanden*.

Wij legden de heer v. d. Ploeg de publicatie voor van het Vrije Volk (Groningse editie) inhoudende een verklaring van de voorzitter van de ANAS, de heer Lageveen, over het geven van ontslagen, terwijl de heer v.d. Ploeg gisteravond in de Amsterdamse editie van Het Vrije Volk zei, dat alle stakers bij de Ommelanden terug moesten. Dus vroegen wij hem of het ANAB-bestuur het niet wenselijk achtte hierover nadere opklaring te brengen.

De heer v.d. Ploeg, die ons uitvoerig te woord stond, zeide over publicatie betreffende de verklaring van Lageveen

„Dit is een uitleg van de directie van „De Ommelanden”. Op dit moment achten wij het niet raadzaam hierover nadere publicaties te doen.”

Hij spreekt dus de verklaring van Lageveen niet tegen, wat in feite een bevestiging is. Wij knopen hieraan vast, dat de vertrouwelijke mededeling van de directeur van „*De Ommelanden*”, de heer De Boer, door Van der Ploeg in het Vrije Volk betreurd is.

Er is dus nog meer reden voor de arbeiders om op hun hoede te zijn.

De Gelderlander 1952-09-13

Geen basis voor bemiddeling

Tegen *De Ommelanden* felle actie op komst

GRONINGEN, 12 Sept.- De voortgezette informatieve besprekingen met de directie en het bestuur van de coöperatieve fabriek voor melkproducten „*De Ommelanden*” te Groningen en de unie van landarbeiders en de unie-verkeer, welke Vrijdagmiddag in Groningen zijn gehouden, hebben aan de voorzitter van het college van rijksbemiddelaars mr. J. A. Berger, de indruk gegeven, dat verdere besprekingen niet tot enig resultaat kunnen leiden. Mr. Berger heeft daarop zijn informatieve besprekingen beëindigd.

Van de zijde van de A.N.A.B. vernemen wij, „dat men een en ander zeer betreurt. Vele malen heeft men de directie van de „*Ommelanden*” de hand toegestoken, maar steeds zonder resultaat. Het voorstel van de voorzitter van het college van rijksbemiddelaars om als basis van eventuele bemiddeling de directie van „*de Ommelanden*” te nopen geen rancunemaatregelen te nemen, werden door de A.N.A.B. aanvaard, evenwel werd na ruggespraak met het bestuur en de directie van „*de Ommelanden*” van die zijde vernomen, dat men hieraan geen gevolg wenst te geven. Een en ander heeft het de heer Berger onmogelijk gemaakt een basis voor bemiddeling te vinden.

De A.N.A.B. heeft thans aangekondigd dat het conflict hiermee niet is beëindigd. Men heeft de laatste dagen geen acties ondernomen, omdat men bezig was te bemiddelen. Thans moet men verwachten, aldus de voorzitter van de A.N.A.B., dat met nog grotere felheid middelen

zullen worden aangevoerd, die tot nog toe niet aangevoerd zijn. Men wil het conflict tot een goed einde voor de arbeiders brengen.

De Waarheid 1952-09-13

Staking „De Ommelanden”

Besprekingen met College beëindigd - Strijd duurt voort

GRONINGEN, 12 Sept. - Hedenmiddag werden in het gemeentehuis te Groningen „informatieve besprekingen” gehouden tussen het College van Rijksbemiddelaars, de Unie van landarbeiders en Unieverkeer en de directie van „De Ommelanden” over de staking, die nu reeds meer dan drie weken duurt. De voorzitter, van het College, de heer Berger, had volgens het ANP de indruk, dat verdere besprekingen niet tot enig resultaat kunnen leiden.

Berger stelde als bemiddelingsbasis voor, zo weet De Volkskrant te melden, „ieder zweem van rancune te vermijden, wanneer er noodzakelijk ontslagen moesten volgen door vermindering van melkaanvoer. Hij wilde daarom een lijst van personen aanleggen, die voorlopig niet weer in dienst genomen zouden kunnen worden.”

Het bestuur van de NVV-bond ging met dit voorstel accoord, de directie wees het echter af. Zij wilde blijkbaar nog verder gaan.

Het blijkt dus, dat het NVV-bestuur inderdaad arbeiders wil laten ontslaan via een achterdeur.

Bestuur ANAB tot rechtbank:

„Legt beslag op „De Ommelanden”.

Het bestuur van de ANAB heeft aan de president van de arrondissementsrechtbank te Groningen verzocht beslag te doen leggen op „De Ommelanden”. Het verzoek is ingewilligd.

Het ANAB-bestuur zegt tenminste 29.164 gulden van „De Ommelanden” te vorderen te hebben wegens schade, geleden door NVV-leden, werknemers van de fabriek, tengevolge van het niet nakomen door de directie van artikel 15 der beschikking van het College van Rijksbemiddelaars van 3 November 1945, dat handelt over de regeling van lonen en arbeidsvoorwaarden voor de zuivelindustrie in Nederland en betrekking heeft op de pensioenregeling. Ook is De Ommelanden een voorgeschreven ouderdomsvoorziening niet nagekomen, aldus het ANAB-bestuur.

Hedenmorgen om half twaalf is beslag gelegd op „De Ommelanden”.

Friesche Koerier 1952-09-13

Staking bij „De Ommelanden” in nieuw stadium

Mr. Berger beëindigt zijn informatieve besprekingen

(Van onze Groningse correspondent).

De Vrijdagmiddag op het stadhuis te Groningen in verband met, de staking bij „De Ommelanden” voortgezette informatieve besprekingen met de directie en het bestuur van „De Ommelanden” en de Unie van Landarbeiders en de Unie-Verkeer hebben aan de voorzitter van het College van Rijksbemiddelaars, mr J. A. Berger, de indruk gegeven, dat verdere bespre-

kingen niet tot enig resultaat zullen leiden. De voorzitter van het College van Rijksbemiddelaars heeft, daarop zijn informatieve besprekingen beëindigd.

Naar aanleiding van het afbreken van de besprekingen heeft het bestuur van de A.N.A.B. ons Vrijdagavond in een persconferentie medegedeeld, dat mr. Berger had voorgesteld iedere zweem van rancune te vermijden, wanneer noodzakelijk ontslagen moesten volgen door vermindering van de melkaanvoer (seizoenverschijnsel).

Hij wilde daarom een lijst aanleggen van de personen, die voorlopig niet weer in dienst genomen zouden kunnen worden. Deze mensen zouden dan voorrang moeten hebben bij de bemiddeling wanneer weer personeel kan worden aangenomen. Een en ander moest door het Gewestelijk Arbeidsbureau worden gecontroleerd. De A.N.A.B. ging met dit voorstel accoord, doch de delegatie van „De ommelanden” was niet bereid het voorstel om geen enkele rancunemaatregel toe te passen te aanvaarden.

A.N.A.B. zeer teleurgesteld.

Mr Berger deelde daarna volgens de A.N.A.B. op bewogen toon mede, dat „De Ommelanden” botweg weigerde ieder voorstel ook maar in overweging te nemen. Spreker geloofde niet, dat het mogelijk zou zijn in dit bedrijf ooit behoorlijke sociale toestanden te scheppen. Mr Berger droeg daarna de heren dr Van der Mast, van het G.A.B., en Daalder, hoofdinspecteur van het College van Rijksbemiddelaars voor de drie Noordelijke provinciën, op een onderzoek in te stellen naar de eigen pensioenregeling bij „De Ommelanden”, zulks vanaf 1942. Het was mr Berger namelijk gebleken, dat 52 man van het ruim 200 man tellende personeel in deze eigen pensioenregeling vallen.

De A.N.A.B. is door het afbreken van de besprekingen zeer teleurgesteld. Men deelde ons mede, dat deze gang van zaken niet het einde van het conflict zal betekenen. Integendeel, thans zal met grotere felheid en met tot nu toe niet toegepaste middelen de strijd worden voortgezet.

Commentaar van de directie.

Tijdens een in de afgelopen nacht in de „Doelenkelder” gehouden persconferentie heeft de directeur van „De Ommelanden”, de heer F. de Boer, commentaar geleverd op het afbreken der besprekingen. Men dringt er telkens weer bij ons op aan, dat wij de stakers in het bedrijf moeten terug nemen, aldus de heer De Boer. De situatie in de fabriek is echter totaal veranderd en we hebben momenteel zelfs mensen te veel aan ‘t werk. Het grote bedrijf van „De Ommelanden” is in enkele weken tijds tengevolge van de staking slechts een kleine melkpoederfabriek geworden. Pas het volgend voorjaar kunnen wij eventueel weer met de productie van condens beginnen. Men moet namelijk niet vergeten dat „De Ommelanden” de helft van de melk, namelijk 100.000. liter per dag, is kwijt geraakt. Bovendien missen we als gevolg van de staking onze relaties. De komende winter is er geen enkele mogelijkheid om er personeel bij aan te nemen.

De heer De Boer deelde nog mede, dat er zich in verband met dé plannen de fabriek te verkopen twee serieuze kopers hadden aangemeld. Voorts verklaarde hij, dat mr Berger had gezegd, dat de eigen pensioenregeling van „De Ommelanden” gunstiger is dan die van alle andere zuivelfabrieken. Iedereen valt bij ons onder de pensioenregeling, aldus de directeur die te kennen gaf, dat er zeer lichtvaardig is gestaakt en dat de A.N.A.B. zich tot de kantonrechter had kunnen wenden wanneer men klachten had over de uitvoering van de verbindend verklaarde C.A.O.

Stakers in de gevangenis.

Het bestuur van „De Ommelanden” doet alles om het conflict op te lossen. Wij lopen niet met haatgevoelens rond, aldus spreker. De stakers, die anderen hebben afgeranseld en thans daarvoor in de gevangenis zitten, willen we echter beslist niet terug hebben. Wil de A.N.A.B. thans gekke dingen uithalen, aldus de directeur dan gaat „De Ommelanden” nog gekker dingen doen.

De heer De Boer zei tenslotte nog, dat de staking een bedrijf met een wereldreputatie kapot maakt en bestuur en directie zich niet kunnen onttrekken aan de gedachte, dat „De Ommelanden” als proefkonijn moet dienen voor de socialisatie van de zuivelindustrie.

De Waarheid 1952-09-13

De Telegraaf 1952-09-15

EXPORT VAN „DE OMMELANDEN” staat stil Hard tegen hard in Groningen

DIRECTIE:

„Wij laten ons niet bij ultimatum dwingen”

VAKBOND:

„Sociaal klimaat deugt hier niet”

(Van onze speciale verslaggever.)

GRONINGEN, 15 Sept. – Een paar kilometer buiten de stad Groningen staat het trotse coöperatieve bedrijf „De Ommelanden”, waar tot voor kort per dag 220.000 liter melk werd verwerkt. De directeur de heer De Boer, van afkomst een Fries, spreekt over deze melkproductiefabriek, die tot de grootste van Europa behoort, als van „mijn winkeltje”

Zijn winkeltje staat nu voor driekwart stil en het beroemde merkartikel (gecondenseerde melk) gaat niet meer naar de afnemers in het buitenland.

Wereldfirma

Hij richtte ruim dertig jaar geleden dit „winkeltje” in en schiep er een wereldfirma, waaraan duizend boeren hun melk verkopen. De naam „Ommelanden” is vooral in Groningen een bekende klank en nu honderdtachtig van de tweehonderdvijftig man personeel buiten de hekken staan met de ontslagbrief in de zak, denken de Groningers bezorgd: „Dat is toch wat met „*De Ommelanden*”.

„Strijd”

En wát is er nu eigenlijk met „*De Ommelanden*” Er is gestaakt en de stakers zijn ontslagen. De directie heeft de helft van de dagelijkse melkaanvoer moeten weigeren en zegt nu, dat de teerling geworpen is: die melk heeft een andere weg gevonden en „*De Ommelanden*” kan, al wou zij, de ontslagen stakers niet meer aan de arbeid zetten. De heer De Boer en het bestuur willen de fabriek verkopen, al eer zij dood bloedt. Een scherpe houding, die men vastberaden of alleen maar eigenzinnig kan noemen, al naar de achtergrond van het conflict beoordeeld wordt. Maar in ieder geval schiep deze strijd een dramatische wending in de geschiedenis van deze melkburcht. De export staat stil, de afnemers betrekken elders hun waar. En honderdtachtig man staat buiten de hekken en heeft geen werk.

Achtergrond

Schijnbaar lag hier een normaal arbeidsconflict. De moderne agrarische bond stelde pensioen-eisen, wilde twee procent vacatiegeld vastgelegd zien en noemt nog enkele andere grieven op. Zijn die eisen gerechtvaardigd? De directie wijst er op, dat er wel degelijk een pensioenregeling is en nog wel een zeer goede. Slechts zou deze niet aan de Rijksbemiddelaars zijn voorgelegd.... niet meer dan een formele kwestie, oordeelt zij. En die twee procent is voorheen soms met Kerstmis gegeven. Het vorige jaar om bepaalde redenen echter niet, doch nu zou die gratificatie weer op het programma staan.

Zit meer achter

Deze geschillen zouden wel te overbruggen zijn geweest. Maar er zit meer achter het conflict-Ommelanden-vakvereniging. Bij nadere beschouwing blijkt dat de arbeiders (Christelijke en Katholieke bonden doen niet met de actie mee) grieven hebben tegen het beleid van de directeur, speciaal tegen zijn loon- en personeelsbeleid. De vakorganisatie heeft die grieven hoog opgevat. Een der vooraanstaande stakingsleiders zei het kort en duidelijk in een paar woorden: „Het sociale klimaat deugt hier niet.” Hierom gaat het. De moderne vakbeweging is van de sociale sfeer op de Ommelanden niet gediend. Directie, commissarissen en bestuur lust echter op hun beurt de h.i. veel te progressieve houding van de arbeidersorganisatie niet.

Ultimatief

De directeur zei ons: „De uitnodigingen tot besprekingen over pensioenkwesities en andere arbeidsvoorwaarden zijn ultimatief gesteld en hebben een dreigende toon. Ik accepteer dat niet. Mijn brieven worden niet beantwoord. Wij waren herhaaldelijk bereid om te onderhandelen, doch de arbeiders willen ons de wetten stellen. Zij accepteren de mondelinge toezeggingen van voorzitter en secretaris van het bestuur niet en eisen onmiddellijk garanties van het voltallige bestuur. Als onze loonadministratie naar het hek gaat om de ontslagen arbeiders mee te delen, dat er onderhandeld kan worden, eisen zij, dat de hoogste leiding zelf naar het hek toe komt.”

In deze over en weer geprikkelde stemming duurt het conflict zonder nog veel uitzicht op een oplossing voort. De arbeiders zijn van mening dat zij geen enkele garantie bezitten dat de nodige pensioenreserveringen worden gestort, al geven zij toe dat een aantal gepensioneerden een uitkering krijgt, die hoger is dan elders geldende regelingen. Maar zij die in de afgelopen jaren naar andere bedrijven zijn overgegaan, zouden geen pensioenrechten hebben meegekregen.

De twee procent uitkering (niet wettelijk verplicht) zou sinds de oorlog slechts éénmaal gegeven zijn en dat nog met de mededeling dat het een bijzonder geschenk was, dat zich volgende jaren niet zou herhalen.

Beslag

Rijksbemiddelaars vergaderden, doch brachten geen oplossing. De directie bleef bij het standpunt, dat er voor de mensen geen werk meer was. Zij hebben het bedrijf enorm geschaad en maakten daarmee ook hun eigen werkkring kapot, zo was haar mening.

Daarop liet de agrarische bond beslag leggen op alle roerende en onroerende goederen van de fabriek, om de in te stellen vordering van ca. f 30.000 zeker te stellen, een vordering, gebaseerd op niet nagekomen pensioenverplichtingen.

De deurwaarder heeft een lid van het personeel aangewezen als bewaarder van de goederen, hetgeen de agrarische bond nodig acht, daar de fabriek ten verkoop is aangeboden. Procedures over deze vordering zullen volgen. De directie overweegt om bij civiel geding opheffing van het beslag te vragen.

Prestige als inzet

De conclusie lijkt gewettigd, gezien al deze aspecten van het scherpe conflict, dat op de achtergrond het prestige aan weerszijden als inzet gezien wordt.

Het Groningse bedrijf heeft zijn eigen opvattingen over grenzen, die gesteld moeten worden aan de reikwijdte van de zich ontwikkelende sociale maatregelen. Medezeggenschap, bedrijfs- en ondernemingsraden, het optreden van fabriekskernen en personeelsraden vormen een naderend complex van voorwaarden bij de bedrijfsvoering die de directie wil blijven overzien en die zij met eigen verantwoordelijkheid in balans wil houden. Blijkbaar gaf de resolute toon van de vakorganisatie, toen de directie tot pensioenonderhandeling werd uitgenodigd, de doorslag tot verzet.

„Wij vechten al jaren tegen de weinig sociale houding bij de „Ommelanden”,” werpen de arbeiders tegen. „Het was vruchteloos verdere pogingen langs de weg van besprekingen te doen.”

Zo kwam de staking, gevolgd door ontslag. Zo ging de order van de onverzettelijke directeur naar de Twentse en de Gelderse melkfabrieken, dat de „Ommelanden” de dagelijkse 100.000 liter melk van deze bedrijven niet meer in ontvangst konden nemen. De 35 tankwagens, die iedere dag van het Oosten des lands naar Groningen reden, gaan nu naar een ander adres.

Slechts de 120.000 liter van de 170 leden, die de coöperatieve vereniging „*De Ommelanden*” vormen en van de andere 800 vaste leveranciers in Groningen wordt nog verwerkt. Doch met de dertig beschikbare mensen kunnen daar niet meer de verpakte artikelen van gefabriceerd worden, maar slechts losse melkpoeder in zakken gestort. De stroom van in blik verpakte artikelen, die dit jaar naar schatting een totaal van 25 miljoen gulden aan deviezen zouden binnenbrengen, is gestuit.

Lot hangt in de lucht

Zal dit het einde worden van de coöperatieve vereniging? Bij eventuele verkoop (waarin trouwens de buitenwacht nog niet gelooft) zouden de miljoenen van de opbrengst komen aan de leden. Een coöp. vereniging is, zoals bekend, een vorm van samenwerking, die geen winst beoogt. Toen zij gesticht werd, is geld geleend en die lening is terugbetaald. Van jaar tot jaar verkochten de leden (en anderen) aan hun coöperatie dagelijks de melk: de fabriek maakte er producten van en verkocht die. De „Ommelanden” groeide, het bezit steeg, reserves zijn bovendien gevormd en als nu verkoop volgt, ontvangen de leden hun deel van de bedongen koopsom.

Doch als koopvoorwaarde is gesteld dat de nieuwe eigenaar het ontslagen personeel niet mag overnemen. Is die voorwaarde te realiseren? Deze vraag blijft open. En het lot van de solide Groningse melkproductenfabriek hangt in de lucht.

Leeuwarder Courant 1952-09-16

A.N.A.B. sprak met leden van „De Ommelanden”

Gisteravond hebben vertegenwoordigers van de Algemene Nederlandse Agrarische Bedrijfsbond een bespreking gevoerd met leden van „De Ommelanden”. De ANAB had de leden van de coöperatie voor deze vergadering uitgenodigd. Hierin werden mededelingen gedaan over de ontwikkeling van het conflict. De ANAB meent namelijk, dat bestuur en directie van „De Ommelanden” de leden onjuist hebben voorgelicht.

De vergadering duurde drie kwartier. Er werd niets naders over bekend gemaakt aangezien men meent, dat dit het tot een goede oplossing brengen van het conflict zou kunnen schaden. De ANAB heeft het wenselijk geoordeeld, de uitvoering van in voorbereiding zijnde maatregelen voorlopig tot Woensdagavond uit te stellen.

De Waarheid 1952-09-18

Directie Ommelanden noemt NVV-staking „rode terreur”

Wat zal ANAB (NVV) doen ?

GRONINGEN, 18 Sept. - De directie van de zuivelfabriek „De Ommelanden” te Groningen heeft zich na de vergadering, die dezer dagen door het bestuur van de ANAB (NVV) met de leden-coöperanten en melkleveranciers van de fabriek werd gehouden, met een circulaire tot deze coöperanten en leveranciers gewend.

Zoals bekend heeft het ANAB-beatuur medegedeeld, dat genoemde vergadering drie kwartier duurde en dat als gevolg van deze bespreking de verder te nemen maatregelen Woensdagavond bekend zouden worden gemaakt.

In de circulaire van de directie wordt over bovengenoemde vergadering gezegd, dat slechts enkele leveranciers aanwezig waren en dat „de vertoning in een halve minuut was afgelopen”. Verder wordt in die circulaire gesproken over „rode terreur” en „een rode vloedgolf, die hoog kan oplaaien, maar verzwelgen zal ze ons niet”(!)

Een bewijs voor de NVV-leden, dat elke rechtvaardige strijd van de arbeiders door de tegenstanders als „rode terreur” wordt bestempeld.

In een andere circulaire aan de coöperanten en leveranciers, deelt de directie mede, dat het zuivelconcern, de „Lyempf”, thans tracht de leveranciers van „De Ommelanden” te bewegen, hun melk door dat concern te laten verwerken, om zodoende „De Ommelanden” eruit te werken.

En dat „nu we in een strijd op leven en dood zijn gewikkeld”, aldus deze circulaire, waarin het optreden van de „Lyempf” schandelijk wordt genoemd.

Intussen was hedenmorgen nog niet bekend, welke maatregelen het ANAB-bestuur verder zal nemen

Door de arbeiders van het zuivelbedrijf VAMI-Sterovita te Amsterdam, is aan het hoofdbestuur van het NVV te Amsterdam een sympathiebetuiging met de stakers van De Ommelanden” aangeboden. Deze arbeiders zeggen hierin, dat zij hopen en verwachten, dat alles zal worden gedaan wat tot een succesvol resultaat van deze eerlijke strijd kan leiden. De sympathiebetuiging was ondertekend door een aantal NVV-ers, EVC-ers en een lid van de KAB.

De Waarheid 1952-09-19

Solidariteit met staking „De Ommelanden”

Maatregelen van ANAB (NVV)- bestuur blijven uit

GRONINGEN, 19 September. - Zoals bekend had het bestuur van de NVV-bond van zuivelarbeiders, de ANAB, na de bespreking die Maandag jl. met de coöperanten van „De Ommelanden” te Groningen werd gehouden gezegd, dat „men hoopte Woensdagavond nadere mededelingen te kunnen doen”. Tevens werd toen gezegd, dat het ANAB-bestuur „het wenselijk had geoordeeld de uitvoering van in voorbereiding zijnde maatregelen voorlopig tot Woensdagavond uit te stellen”.

Inmiddels is op dit ogenblik nóch van de toegezegde mededelingen, nóch van de uitvoering van de aangekondigde maatregelen iets gebleken.

Intussen is de sympathie voor de stakers groot, zoals o.a, blijkt uit het bij het NVV-hoofdbestuur overhandigde schrijven van de arbeiders (zowel NVV-leden als van anders georganiseerden) van het melkbedrijf „Vami-Sterovita” te Amsterdam.

Een dergelijk schrijven werd aan de stakingsleiding gezonden door een 30-tal arbeiders(sters), werkzaam in koppelverband bij de landbouwer S. Bruins te Usquert. Zij verklaarden alles in het werk te zullen stellen de arbeiders van „De Ommelanden” in hun strijd te steunen en voor de vrijlating van de vier gearresteerde stakers te zullen opkomen.

De Telegraaf 1952-09-20

Ommelanden I

.... Beseffen de stakende arbeiders aan deze fabriek niet, dat het hun **directeur** is geweest, die door zijn bekwaamheid en inzicht in de handel een werkgelegenheid voor 250 mensen heeft geschapen? Beseffen zij ook niet, dat zij en hun stakingsleiders, die nooit zo iets gepresteerd en nooit voor ons land deviezen verdiend hebben, deze **directeur** als hun meerdere, als hun leider behoren te beschouwen. Het is toch geen schande zulk een bewaame persoonlijkheid te dienen en hem met het nodige respect tegemoet te treden?....

C. J. Vis.

De Waarheid 1952-09-23

's Morgens om 6 uur

Vrouw van „Ommelanden”-directeur reed in de sloot

GRONINGEN, 22 Sept. — Mevrouw De Boer, de echtgenote van de directeur van de stakende „Ommelanden”, is vanmorgen kort na zes uur bij Noordlaren met haar luxe-wagen in de sloot gereden.

De auto kwam ondersteboven terecht en werd zwaar beschadigd. De bestuurster liep geen letsel op.

stond in alle couranten!

NvhN 1982-09-23

AAN DE BURGERS VAN GRONINGEN
Het solidariteitscomité met de staking **Ommelanden**, belegt op Woensdag 24 September in de „Grunneger Spraak” om acht uur 's avonds een

OPENBARE VERGADERING

Voor de vrijlating van de onschuldig gearresteerde stakers welke sinds 28 Augustus gevangen gehouden worden
KOMT ALLEN. VRIJ ENTREE.

HET SOLIDARITEITSCOMITÉ.

Corresp.adres: Joh. van Zundert, Bataviastr. 18a, Gron.

De Waarheid 1952-09-25

Gearresteerde stakers „Ommelanden” komen Zondag vrij!

GRONINGEN, 25 Sept. — Wegens „openlijke geweldpleging” zijn gisteren door de Groningse politierechter de vier stakers van het zuivelbedrijf „De Ommelanden”, die sinds 25 Augustus in preventieve hechtenis zaten, veroordeeld tot zes maanden gevangenisstraf waarvan vijf maanden voorwaardelijk met aftrek van de preventieve hechtenis. Zij zouden een „werkwillige” geslagen hebben.

De officier van Justitie had tegen elk hunner vier maanden onvoorwaardelijk gevangenisstraf geëist.

Het vonnis van de Kantonrechter komt er op neer, dat de vier stakers Zondag in vrijheid worden gesteld.

Een en ander is ongetwijfeld mede het gevolg van de actie, die in het bijzonder door het Groningse solidariteitscomité is gevoerd.

Verder herinneren wij eraan, dat door de communistische fractie in de Groninger Raad een interpellatie voor de onmiddellijke vrijlating van de stakers aan de orde werd gesteld.

Niettemin is het in voorarrest stellen van deze stakers zeer ongewoon, terwijl mede het zware vonnis met zijn vijf maanden voorwaardelijk er tevens op gericht is de staking als zodanig te verzwakken. De stakende arbeiders zullen dit echter doorzien en zich meer dan ooit eenparig achter hun gerechtvaardigde eisen stellen.

In een gisteravond in Groningen gehouden vergadering, belegd door het solidariteitscomité werd besloten zich met een delegatie tot de Officier van Justitie te wenden met het verzoek tot onmiddellijke vrijlating van de gearresteerden.

Staking bij „*De Ommelanden*” duurt nog steeds voort

Nieuwe bemiddelingspoging, directeur W. vd. Mast Arbeidsbureau zonder resultaat A.N.A.B. accepteert, fabriek verwerpt voorstel

Vannacht om twaalf uur is een nieuwe bemiddelingspoging inzake het conflict tussen de Coöperatieve Melkproductenfabriek *De Ommelanden* te Groningen en de *Algemene Nederlandse Agrarische Bedrijfsbond* afgebroken. Tien dagen lang heeft de directeur van het Gewestelijk Arbeidsbureau, drs W. van der Mast, als persoon bemiddeld in het stakingsconflict, dat zich na reeds langer dan een maand voortsleept. Een door hem opgesteld concreet voorstel, dat de gerezen geschilpunten zou moeten wegruimen, werd door de ANAB aanvaard, doch door *De Ommelanden* verworpen.

Bevredigende oplossing nog onmogelijk

In de loop van de avond werd door de directie van de fabriek een communiqué uitgegeven, waarin zij verklaart, dat een oplossing van het conflict door verschillende omstandigheden Onmogelijk is. Volgens deze verklaring zou zij bereid zijn een aantal stakende arbeiders weer in het bedrijf op te nemen.

Aangezien het karakter van de fabriek tengevolge van de staking echter ingrijpend is veranderd en ook de melkaanvoer met de helft is verminderd, acht de directie het onmogelijk om op korte termijn, arbeid aan het gehele stakende personeel te verschaffen.

Wel biedt zij aan om alle stakende arbeiders, die daarvoor in aanmerking komen, over hun pensioenrechten te laten beschikken.

Volgens het communiqué zou het hoofdbestuur van de ANAB naar aanleiding van deze voorstellen de eis gesteld hebben, dat bij de opheffing van de staking alle nieuw aangenomen arbeiders zouden worden ontslagen. De directie acht deze eis onaanvaardbaar, waarom zij van verdere bemiddeling afziet.

Standpunt van de A.N.A.B.

Naar aanleiding van deze nieuwe ontwikkeling, verklaarde het bestuur van de ANAB, dat het de afgelopen tien dagen nimmer over voorstellen van de directeur van *De Ommelanden* heeft vergaderd en dat het slechts aan de bemiddelaar als zijn wens heeft te kennen gegeven, dat de nieuwe arbeiders, zouden worden ontslagen. Slechts met de bemiddelaar heeft het in deze periode contact gehad. Na langdurige overleg met ter zake deskundigen heeft de heer Van der Mast op 23 September beide partijen een ontwerpovereenkomst gezonden, waarin hij een clause betreffende het noodzakelijk geacht ontslag van de nieuw aangenomenen opnam. De bemiddelaar stelde voor, dat de staking met ingang van 26 September des morgens om zes uur zou eindigen. Voorts dat het conservatoir beslag, dat de ANAB op de goederen van „*De Ommelanden*” heeft gelegd, op diezelfde tijd zou worden opgeheven en dat de procedure zou worden geroyeerd.

Het bestuur van de ANAB was bereid deze overeenkomst, waarin tevens de in de andere zuivelindustrieën reeds getroffen sociale voorzieningen waren opgenomen, te aanvaarden. Nadat de termijn op verzoek van *De Ommelanden* met 24 uur was verlengd, ontving het bondsbestuur gisteravond van de heer Van der Mast bericht, dat hij in verband met het standpunt van de directie van de fabriek verdere bemiddeling nutteloos acht. Waarmee hij zich terug trok.

Betreuenswaardige ontwikkeling

Hoewel ogenschijnlijk met het verwerpen van de overeenkomst gedurende de laatste tien dagen geen wijziging in het conflict is ontstaan, blijkt sedert het mislukken van de bemiddelingspogingen van het College van Rijksbemiddelaars de houding van de fabriek te zijn veranderd. Toen immers weigerde zij hardnekkig stakers in dienst te nemen, omdat er geen werk voor hen zou zijn.

Thans is zij bereid een onbekend aantal van hen weer in dienst te nemen. Tegen de sociale voorzieningen, zoals die door de heer Van der Mast zijn voorgesteld, maakt zij geen bezwaar meer. Hierdoor zijn alle oorspronkelijke geschilpunten uit de weg geruimd!

Zeer betreuenswaardig is het daarom, dat het conflict zodanig op de spits is gedreven, dat uitsluitend door de pogingen de staking te onderdrukken (n.l. door nieuwe krachten aan te nemen) deze staking thans niet kan worden opgeheven.

Verdere stappen

Het falen van de tweede bemiddelingspoging heeft tot gevolg, dat de ANAB het beslag op De Ommelanden" handhaaft. Vrijdag 3 October zal hierover worden geprocedeerd voor de Groninger Rechtbank.

Vanmorgen vroeg besloten de stakers unaniem het werk niet te hervatten. Het bestuur van de Bond verklaarde met diverse maatregelen aan zijn eisen kracht te zullen bij zetten, teneinde spoedig tot een voor de arbeiders bevredigende oplossing te geraken.

Een hoofdbestuurslid van de Alg. Ned. Metaalbedrijfsbond deelde in dit verband mee, dat de bij deze bord aangesloten arbeiders, geen werk meer voor De Ommelanden" zullen verrichten. Ook met de Christelijke en Katholieke vakbonden onderhoudt de ANAB een nauw contact.

De Waarheid 1952-09-27

De staking aan „De Ommelanden”

Nieuwe „Bemiddelingspoging” mislukt

AMSTERDAM, 27 Sept. - Naar het ANP meedeelt is er in de staking aan „De Ommelanden” een bemiddelingspoging geweest van de directeur-inspecteur van het Arbeidsbureau te Groningen, de heer Van de Mast. Deze heeft gepoogd „de partijen tot elkaar te brengen op grond van een overeenkomst, waarmee de leiding van de NVV-bond, de ANAB, zich kon verenigen, doch het bestuur van „De Ommelanden” niet.”

Het ANAB-bestuur heeft thans een verklaring uitgegeven, waarin onder meer het volgende wordt gezegd:

„De overeenkomst kwam er op neer, dat de ANAB zich verbond de staking op te heffen evenals het beslag dat hij op de goederen van de werkgever heeft gelegd.

„De Ommelanden” zou zich in deze overeenkomst verbinden het vroegere bedrijfsverband, dat door de staking verloren ging, te herstellen, door alle werknemers, die op 21 Augustus jl. in dienst waren, wederom in dienst te nemen, respectievelijk in dienst te houden, behoudens werknemers, die deze herplaatsing niet wensen.

In overleg met de bemiddelaar zou dan moeten worden nagegaan aan welke arbeiders ten gevolge van de „seizoenmatigheid” ontslag dient te worden aangezegd”, aldus de verklaring van het ANAB-bestuur.

In overleg met de bemiddelaar zou dan voorts worden nagegaan, welke losse arbeiders daarna „tijdelijk” voor ontslag in aanmerking dienen te worden gebracht.

De directie verklaarde aan het ANP, dat zij het volkomen uitgesloten acht, dat men aan al het stakende personeel alsnog op korte termijn weer arbeid zou kunnen aanbieden.

Evenwel heeft „De Ommelanden” zich tegenover de Rijksbemiddelaars bereid verklaard en wel in overleg en in samenwerking met dezen „zo veel mogelijk mensen weer in het bedrijf arbeid te geven als maar mogelijk zou zijn.

Wel zou dit *verscheidene* weken na opheffing van de staking in overleg met de bemiddelaar blijven geschieden.

Ontslag aan de na de staking nieuw aangenomen mensen vindt men zo immoreel, dat dit nimmer een punt van discussie of overleg zou kunnen uitmaken. Naar mate de staking langer duurt nemen weer van deze nieuw aangenomen mensen de plaat in van de thans stakende arbeiders. Aldus de verklaring van de directie.

De Telegraaf 1952-09-27

INGEZONDEN

Nogmaals: Ommelanden

... Juist de verhouding directeur-personeel is de kern van het geschil bij de Ommelanden. De heer V. schroomt in deze rubriek niet om de „opstandige werknemers” een standje te geven en hen te wijzen op hun plicht om „mijnheer de directeur” „met het nodige respect toe te treden.”

Geen woord over het feit, dat voor-aanstaande mensen als de commissaris der Koningin en prof. Berger getracht hebben te bemiddelen, beide pogingen echter zonder succes, dank zij de starre houding van mijnheer de directeur. Zeker heeft de directeur

veel voor de fabriek gedaan, maar om de sociale toestanden van zijn personeel heeft hij zich nooit of te nimmer bekommerd. IJdele beloften en zelfs getekende verklaringen en beloften bleken niet veilig. Zeker, er bestond een pensioenregeling, maar hoe... dat bewijst wel de vordering, welke **ANVA** op de Ommelanden heeft van f 30.000. Voor de geringste vergrijpen ontslag, dat toont wel dat het op deze „melkburcht” een waar sociaal „walhalla” was!

Groningen.

P. v. d. WAI.

Het Vrije Volk 1952-09-27

Duidelijke uitspraak

„De **Ommelanden**” is „het voor ons land klassieke voorbeeld van een gedenatureerde (ontaarde) coöperatie”, schrijft prof. Frietema deze week in „Coöperatie”. Prof. Frietema is **directeur** van de Nationale Coöperatieve Raad.

„Bij deze Coöperatie”, aldus prof. Frietema, bestaat sedert vele jaren een wanverhouding tussen de hoeveelheden melk, die van leden en van niet-leden worden betrokken. Van een doelbewust streven naar een herstel van deze wanverhouding is nooit sprake geweest.

Hieraan kan worden toegevoegd, dat deze onderneming zich ook niet in ander opzicht als een coöperatie heeft gedragen en in de wereld van de coöperatieve zuivelindustrie nimmer enige sympathie heeft gehad.

Al bij al is deze aangelegenheid een hoogst onverkwikkelijke zaak, die de naam van de coöperatie nadelig beïnvloedt bij diegenen, die onvoldoende onderscheidingsvermogen hebben of hieruit voordeel voor zich zelf willen halen”.

NvhN 1952-10-02

Melkleveranciers Ommelanden

Hierbij delen wij U mede, dat ondergetekende zich gaarne beschikbaar stelt voor spreekbeurten op vergaderingen van boeren en hun huisgenoten, praktisch overal waar men dit zou wensen. Het onderwerp, dat op dergelijke vergaderingen besproken zal worden betreft:

„Achtergronden van de staking bij de Ommelanden”

Het stellen van vragen is vrij. Aanwezigheid van directie en bestuursleden van de „Ommelanden” wordt op prijs gesteld.

S. v. d. PLOEG, Secretaris A.N.A.B.
Emmasingel 1, Groningen

Coöp. Melkproductenfabriek „De Ommelanden”

Ieder, die zich daartoe bij ons aanmeldt ontvangt gratis en franco alle circulaires, die wij regelmatig aan onze melkleveranciers verzenden.

De **Directeur**

Posten versterkt tegen onderkruipers bij

(Van onze correspondent)

GRONINGEN, 2 October. - Het bestuur van de ANAB (NVV) heeft gisteren in de Groninger dagbladen de namen van de onderkruipers bij „De Ommelanden” bekend gemaakt. Aan de NVV-leden is bekend gemaakt, dat zij instructies betreffende deze onderkruipers kunnen bekomen bij de stakingsleiding van het NVV en bij de vakbondsafdelingen. Het gaat hier om het posten van 15 personen voor het huis van de onderkruipers.

Deze maatregel is een tegemoetkoming aan de strijdbare houding van de stakers, die op het standpunt van inwilliging der eisen en geen ontslag blijven staan.

De directie van *De Ommelanden* heeft meegedeeld, dat zij gaarne bereid is spreekbeurten te verrichten op vergaderingen van boeren, alsmede van melkleveranciers van andere fabrieken, waaruit het ANAB-bestuur de conclusie heeft getrokken, dat het „blijkbaar rommelt tussen de commissarissen enerzijds en de directie van „*De Ommelanden*” anderzijds”.

De directie van „*De Ommelanden*” heeft een nieuwe „bemiddelingspoging”, dit keer van mr Berger, voorzitter van het College van Rijksbemiddelaars, afgewezen, nadat door de ANAB geweigerd was het beslag op „*De ommelanden*” op te heffen.

NvhN 1952-10-03

COÖP. MELKPRODUCTENFABRIEK
„DE OMMELANDEN”

Jonge mensen

met goede schoolopleiding alsmede dito werknemers tot 35 jaar

met de nodige karaktervastheid en overtuigd ingesteld tegen de revolutie

kunnen zich bij ons persoonlijk of schriftelijk melden voor vaste aanstelling voor diverse functies of opleiding daartoe op onze kosten.

Lonen volgens C.A.O. v. d. Zuivelindustrie.
Gemeenteklasse II
Premievrij ouderdoms-, weduwen- en wezenpensioen.
Vacantietoeslag.

DE DIRECTEUR.

NvhN 1952-10-03

Procedure beslag „De Ommelanden” uitgesteld?

De procedure van het beslag, dat door de ANAB op De Ommelanden werd gelegd zal hoogstwaarschijnlijk worden uitgesteld.

Naar wij vernemen zal mr Bout zich heden procureur stellen voor De Ommelanden en een uitstel van 2 of 3 weken vragen voor het indienen van een schriftelijk antwoord.

De staking bij „De Ommelanden”

Geen animo voor onderkruiperswerk

(Van onze correspondent) GRONINGEN, 4 Oct. - Dezer dagen had de directie van „*De Ommelanden*” per advertentie jonge arbeiders opgeroepen om werk in de fabriek te verrichten, waar nu reeds sinds ruim veertig dagen wordt gestaakt.

Van de ongeveer dertig sollicitanten, die verschenen, is slechts één man aan het werk gegaan. De overigen zijn, na een gesprek met de postende NVV-arbeiders, naar huis teruggekeerd. Een juiste bescherming van de staking door de NVV-arbeiders!

Brief van opvarenden ss. „Leersum”

Door opvarenden van het s.s. „Leersun” is aan de stakingsleiding van „*De Ommelanden*” een schrijven gezonden. Daarin wordt gezegd, dat deze zeelieden in „De Waarheid” van de staking, de arrestaties van stakers, het royeren van deelnemende leden van de christelijke bond, enz. kennis hadden genomen.

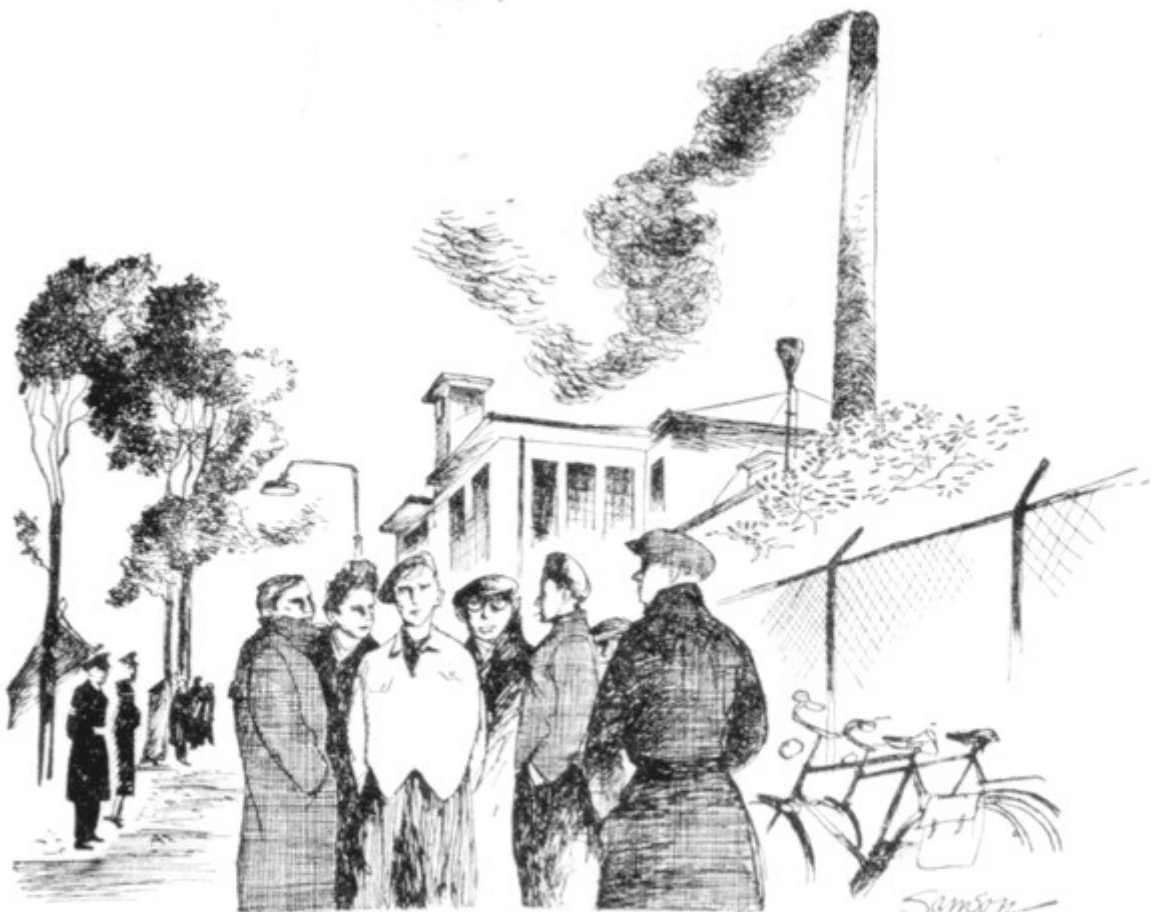
De zeelieden betuigen hun volle solidariteit met de stakers en zeggen, wijzende op hun eigen strijd tegen de reders voor betere lonen en arbeidsvoorwaarden: „Jullie strijd is ook de onze”. Ze deden hun schrijven vergezeld gaan van een bedrag aan geld.

De stakingsleiding ontving van vele kanten dergelijke solidariteitsbetuigingen, o.a. van een dertigtal arbeiders van het werkobject Hoog-Halen.

Melk stroomt nog binnen bij de Ommelanden Directeur: De boeren zijn de baas

(Van onze speciale verslaggever.)

GRONINGEN. 4(1ct. - Wie houdt de strijd bij de „Ommelanden” het langste vol? Zal directeur de Boer, die als een stramme, grijze commandant zijn bolwerk verdedigt, capituleren voor de steeds toenemende druk? Of zullen de stakers hun eisen herzien uit vrees dat de „Ommelanden”, een der grootste melkburchten van West-Europa, een ruïne zal worden eer zij de slag hebben gewonnen?

Stakers aan het posten voor de poort van de "Ommelanden", maar de schoorsteen blijft roken

De Telegraaf 1952-10-06

STRIJD OM DE „BURCHT” DUURT VOORT

De staking doet werkelijk denken aan een beleg. Directeur en bestuur hebben alle bemiddelingsvoorstellen verworpen. De stakers hebben hun fietsen buiten de hekken staan en posten dag en nacht. De politie heeft voor het gebouw een tent opgeslagen en houdt daar de wacht. Iets verder een tweede tent: daar staan de posters, die niet direct bij de toegangen dienst hebben. Niemand gaat ongehinderd in en uit. Dat wil zeggen: de posters trekken de bezoekers niet de kleren van het lijf, maar ze onderwerpen ieder aan een onderzoek. Metaalarbeiders

mogen er niet naar binnen om reparaties te verrichten. want ook hun bond heeft consignes ontvangen. Toen twee personen opgaven van Electrostoom te komen, informeerden de posters bij dat bedrijf. De opgave klopte niet en nu houdt men die bezoekers in het oog.

Beleg

Het „beleg” heeft ook een machtige buitendienst. De stakingsleiding doet haar werk nauwgezet en langs grote lijnen. Zij kijkt verder dan vandaag en ze wil de burcht in goede staat bewaren. - Wat hebben we aan een staking bij een melkfabriek, waar geen melk komt? - Uit deze overweging oefent de leiding van de stakers druk uit op de andere coöperaties. Zij zegt: Blijft van onze boeren af. (De boeren van de „Ommelanden”.) Want als de leden of losse leveranciers zouden overlopen naar andere coöperaties zou de „Ommelande” geen werk meer bieden als straks de arbeiders er weer binnen zouden gaan.

Contradictio

Wonderlijke contradictio. De directeur vecht voor het behoud van zijn bedrijf en de stakers doen hetzelfde. Maar De Boer doet het om te laten zien dat hij het zonder de stakers toch kan doen en de stakers denken aan hun toekomstig emplot.

- „We houden de schepen met blik in het oog,” zeggen de stakers, en ze bedoelen de aanvoer van het voor emballage bestemde materiaal, dat in de stad Groningen arriveert. Want als ze straks weer gaan werken moet er toch blik voor de geconserveerde melk aanwezig zijn! De stakers posten ook bij het veem, waar de nog niet verkochte voorraden melkpoeder zijn opgeslagen. Die moet er blijven. Zij willen de melkburcht „levend” in handen krijgen!

Wonderlijk conflict

Het is een bittere en wonderlijke staking. Bitter omdat een groot bedrijf gedeeltelijk aan flarden ligt, wonderlijk omdat een er grootste wrijfpunten, de sociale sfeer, zulk een ongrijpbaar element vormt. De stakers hebben een wrok tegen de heer De Boer. De vakbeweging heeft dat ook. De Boer is ouderwets. Hij „gaat niet mee”. Hij treitert, zegt men, en wil zich blijkens eigen uitlatingen niet laten ringeloren. Ook het niet gegarandeerde 2 pct. vacantiégeld en de onduidelijkheid over de pensioenregeling zitten de mensen dwars. En wie nu de stille dreiging buiten de hekken ziet en waarneemt hoe de scherpzinnige stakingsleider een eigen net uitzet om het bedrijf te beletten dood te bloeden, begrijpt dat er een groot verlangen is: De Boer er uit en wij er weer in. Of op zijn minst: hij zal een toetje lager zingen!

De directeur

Hij, zet geen voet buiten zijn bedrijf, want ook zijn woning staat binnen de hekken. Hij loopt soms vlak langs het hek en kijkt met zijn dwingende blik de posters vrijmoedig aan. Het bedrijf gaat voort, op verkleinde schaal. Honderzeventien man werken er, inclusief dertig nieuwe personeelsleden. Normaal zijn het er honderdvijftig meer. („Wij houden het vier jaar vol en hij geen jaar.” heeft de stakingsleiding ons gezegd.)

De directeur is gedekt door de mening van bestuur en zijn boeren. Maar hij moet blijven verdienen en zijn bedrijf moet zo mogelijk renderen, want de boeren wensen geld voor hun melk en ze willen zekerheid. Zolang de boeren blijven, blijft de melk. Hier ligt de kern van de „verdediging” van de burcht en van de „aanval”. Maar hoe?

De boeren

De stakers denken: we houden de boeren en we houden de melk. We houden de bron van ons bestaan. De directeur denkt precies zo, maar dan komt het verschil: de directeur wil die melk

verwerken en de producten er van verkopen. Dan kan hij volhouden, al is het tot het einde der dagen. De stakingsleiding wil, dat de melk wel komt, maar niet verwerkt wordt. Dan komt de dag, dat de leden en losse leveranciers hun geld niet meer krijgen en dan staat de directeur alleen: bestuur en commissarissen en leden zullen hem de rug toekeren. Want een coöperatieve vereniging is er voor de leden. Om de leden te dienen bij de afzet van de melk tegen goede prijs en de moeilijke weg van productie op eigen bedrijf naar de verre, vreemde markt te overbruggen

Stakers en directeur vechten broederlijk voor het behoud van de boeren en de melk. Het waarom is nu duidelijk. Maar het antwoord op die andere vraag blijft open: Waarom zijn en de directeur én de stakers zo star? Is het verschil in opvatting over de „sociale sfeer” hier onmogelijk op te heffen?

De stakers

Hun standpunt is in veel opzichten duidelijker geworden. Zij hebben wantrouwen. Als een arbeider uit het bedrijf vertrok, kreeg hij geen pensioenrechten mee. Er was een regeling in de pensionering, doch de garanties waren te vaag omschreven. De directeur „treitert mensen weg” die hij niet meer dulden wil. Zijn z.g. „blauwe brieven”, zijn gehaat. Brieven waarin aan een arbeider gezegd wordt, dat zijn ijver of zijn werk niet deugt. Het is gebeurd, dat zulk een arbeider beterschap beloofde en na veertien dagen bevorderd werd en later toch ontslagen.

Opzettelijk zeggen de stakers, gaf De Boer hem een functie, die te hoog gegrepen was. Sinds Februari jl. tot vóór de staking waren 60 man ontslagen en 50 nieuwe weer aangenomen. Dat gaf onrust. En voorts: nooit is er een staking bij de honderden andere coöperaties, en nu bij de „Ommelanden” in enkele jaren reeds voor de tweede keer. Spreekt dit, zo zeggen zij, geen boekdelen? Spreekt het ook geen boekdelen, dat de directeur nu weer zijn „neen” in de pers gepubliceerd heeft, als reactie op de jongste bemiddeling, alvorens die afwijzing aan de bemiddelaar was kenbaar gemaakt” En dat hij het bestuur pas ter elfder ure in kennis stelde van de binnengekomen voorstellen?

Te Zot

Het is allemaal „te zot” zegt de directeur. Het is te zot om te staken zonder redelijke en duidelijke eisen. Het is dwaas om een bedrijf, dat hun een goed bestaan biedt, te vernietigen. Het is onmenselijk om van mij te eiser, dat ik personeel, dat het bedrijf nu te hulp snelt, onmiddellijk weer moet ontslaan. Reële eisen zijn er niet!

Op de eerste dag van de staking heeft het bestuur hun gezegd: Alles wat jullie te eisen mochten hebben, willigen wij in. Ook wat we dan eventueel nog vergeten mochten hebben! Maar ze wilden staken, omdat ik weg moet. Waarom anders? Ik heb een pensioenfonds opgericht in 1947. Ik heb een kwart miljoen gestort als „back-pay” voor de oudere mensen, en betaal tien duizend gulden premie per jaar. Er is een CAO van 147 bladzijden, met één regel over plichten van de arbeider (hij moet behoorlijk zijn werk doen) en 146 9/10 bladzijden over hun rechten. Arbeidstijd, lonen, sociale voorzieninger! Alles is geregeld. De CAO is wet en de mensen behoeven, als ik in gebreke blijf, maar naar de rechter te lopen met het verzoek mij tot de orde te roepen. Van de pensioenregeling bestaat een contract, ondertekend door alle partijen. Wat wil men?

Eén ding

Maar, zegt de directeur er is één ding. De arbeidsorganisaties hebben veel voor de arbeiders gedaan. De toestanden vroeger waren vaak een schande. Daar ben ik van overtuigd, en het is een geluk dat dit veranderd is. Maar nu gaan we de verkeerde weg op: alle betalingen voor

pensioen zijn waardeloos als er in het land geen welvaart is. Een gulden zal dan geen cent waard zijn. Wij moeten werken en exporteren, anders hebben de arbeiders in de toekomst niets. Ik ben niet erg op de PBO en al dat spul. Ik ben vóór welvaart voor het personeel, maar dan moeten ze mij zelf mijn zaken laten doen!

De melk

Inmiddels duurt te Groningen deze felle staking voort. Er zijn vier boeren „weggelopen” omdat er hun te veel is gebeurd: staking gerechtelijk beslag, aangeboden verkoop van het bedrijf. Maar er is een lid bijgekomen, nl. een boer die daartoe bij een andere coöperatie heeft bedankt.

Ook komen er de volgende week nog drie losse leveranciers bij.

De stakers kunnen in dit opzicht tevreden zijn: de melk blijft. De directeur kan ook tevreden zijn: de melk blijft. En dat doet hem goed. Want men merkt ontroering in zijn stem als hij zegt, dat de „Ommelande” 25 jaar geleden een kleine coöperatie was, en dat tot voor kort per dag een bedrag van een halve tot een hele ton aan deviezen binnenkwam. Dat duizend boeren hier hun melk brengen en de hoogste prijs in het land ontvangen. Dat vóór de staking veertig tankauto's helemaal uit Gelderland hier de melk binnenbrachten. „Wat willen de stakers van mij”. Ik heb niets in te brengen. De boeren zijn in mijn winkeltje de baas en aan hén is het woord”.

De Waarheid 1952-10-06

De staking bij *de Ommelanden*

Strijdbrekersrol van RK-Landarbeidersbond en Rijksbemiddelaars

GRONINGEN, 4 October. - Naar het ANJ mededeelt heeft het hoofdbestuur van de RK Landarbeidersbond als zijn mening te kennen gegeven, dat de staking bij *de Ommelanden* een verwerpelijke aangelegenheid is. De ANAB stonden andere wegen open dan het proclameren van een staking, aldus de voorzitter van genoemde bond, het Tweede Kamerlid Van der Ploeg, in een dezer dagen gehouden vergadering.

Hij betoogde, dat het college van Rijksbemiddelaars dit standpunt deelde. Het ware juist geweest op dit college eerst een beroep te doen voor een naleving door de van de bindende arbeidsvoorwaarden. Spreker gaf verder als zijn oordeel dat de andere landarbeidersorganisaties niet achter de staking kunnen staan.

Op deze wijze tracht bedoeld hoofdbestuur klaarblijkelijk in samenwerking met het college van Rijksbemiddelaars gewicht in de schaal te leggen ten gunste van de directie der Ommelanden

Dit wordt gedaan op het moment, dat de strijd van de zuivelarbeiders een beslissend stadium nadert. De strijdbrekersrol van het R.K. hoofdbestuur blijkt ook hieruit, dat het eerst nu van een standpunt blijkt geeft, hoewel de staking reeds ettelijke weken duurt.

Nog geen nieuw ontwikkeling in conflict bij „De Ommelanden” R. K. Landarbeidersbond acht staking onjuist

De staking bij de Coöperatieve Melkproductenfabriek *De Ommelanden* duurt nog steeds voort, zonder dat er uitzicht op een spoedige oplossing van het conflict schijnt te bestaan. Zaterdagmiddag zijn er in het stadhuis te Groningen weer besprekingen over de kwestie gevoerd. Te zelfder tijd kwam het hoofdbestuur van de R.K. Landarbeidersbond St. Deusdedit in Groningen bijeen, om zijn standpunt in dit conflict te bepalen.

Het hoofdbestuur van deze bond heeft daarbij bij monde van zijn voorzitter, het Tweede Kamerlid, de heer G J. van der Ploeg verklaard, dat het de staking bij „De Ommelanden”, welke werd geproclameerd door de *Algemene Nederlandse Agrarische Bedrijfsbond* onjuist acht. Het betreurt het, dat met de *Unie van Landarbeidersbonden*, waarin andere landarbeidersorganisaties zijn georganiseerd, geen overleg is gepleegd en noemt het bepaald onjuist, dat de ANAB een staking heeft geproclameerd zonder de andere bonden hierin te kennen.

De staking had volgens genoemd hoofdbestuur voorkomen kunnen worden door de geschilpunten langs andere weg op te lossen. Dit standpunt wordt ook door het *College van Rijksbemiddelaars* gedeeld, aldus de R.K. Landarbeidersbond. „*De Ommelanden*” is gebonden aan de vastgestelde bindende regeling voor lonen en andere arbeidsvoorwaarden voor de zuivelindustrie. Wanneer deze regeling op een of meer punten niet wordt nageleefd, kan een beroep worden gedaan op het *College van Rijksbemiddelaars*. Bovendien biedt ook de Arbeidsgeschillenwet een mogelijkheid tot oplossing.

Deze middelen zijn door de ANAB niet beproefd en de confessionele bonden stonden en staan nog steeds op het standpunt, dat het proclameren van een staking alleen is geoorloofd, wanneer alle andere middelen tot oplossing van een geschil zijn uitgeput. Om deze redenen kunnen de andere landarbeidersorganisaties niet achter deze staking staan. Het hoofdbestuur betreurt het, dat de ANAB noch voor het uit breken van deze staking, noch voor die van het vorige jaar, op enigerlei wijze met andere organisaties contact heeft gezocht of overleg heeft gepleegd en zulks ook tot op heden nog niet gedaan heeft. Het acht dit in het kader van de bestaande samenwerking tussen de landarbeidersbonden in de unie van landarbeidersorganisaties zeer vreemd.

De waarheid 1952-10-07

ANAB: Kwestie „De Ommelanden” wel in Unie besproken

GRONINGEN, 7 October. – Zoals bekend, heeft de voorzitter van de R.K. Landarbeidersbond de staking bij „De Ommelanden” een „verwerpelijke aangelegenheid” genoemd en beweerde hij, dat de NVV-bond van landarbeiders, de ANAB, de staking had geproclameerd, zonder overleg met de beide confessionele landarbeidersbonden in de Unie.

Het bestuur van de ANAB deelde naar aanleiding hiervan mede, dat de moeilijkheden rond „*De Ommelanden*” wel degelijk besproken zijn en wel in de vergaderingen van de zuivelbesturen van de drie Unie-organisaties, dus ook met die van de katholieke en christelijke bonden.

De correspondentie met „De Ommelanden” is tot kort voor de staking namens de drie samenwerkende Uniebonden gevoerd, aldus het ANAB-bestuur, dat intussen de katholieke bestuurder-stakingsbreker tegemoet komt door te herinneren aan de verklaring van de ANAB-bestuurder Lageveen, die heeft verklaard, de „te grote voortvarendheid te betreuren”.

Het optreden van de bestuurder der katholieke bond komt intussen in een merkwaardig daglicht te staan als men in aanmerking neemt, dat slechts één lid van de KAB-bond bij de staking is betrokken. Deze katholieke arbeider staakt mee en ontvangt uitkering van de ANAB....

Leeuwarder Courant 1952-10-07

De A.N.A.B. en de confessionele bonden **„Er was wel overleg over het Ommelanden conflict”**

Zoals wij gisteren meldden, betreurt het hoofdbestuur van de R K. Landarbeidersbond „St. Deus Dedit” het, dat de ANAB de staking bij „*De Ommelanden*” heeft geproclameerd, zonder overleg te plegen: met de Unie van Landarbeiders Bonden of met de beide confessionele bonden.

Naar aanleiding hiervan wordt thans van de zijde van de ANAB meegedeeld, dat het mogelijk is, dat de moeilijkheden rond „*De Ommelanden*” niet op de agenda van de Unievergadering hebben gestaan. Ze zijn echter wel besproken in de vergaderingen van de zuivelbestuurders van de drie bonden. Men heeft de correspondentie met „De Ommelanden” tot kort voor de staking namens de samenwerkende bonden gevoerd. Kort voor de staking, toen hij een ultimatieve brief zond aan „*De Ommelanden*”. heeft de ANAB geen contact meer gezocht met de confessionele bonden.

Naar aanleiding van geruchten, dat aanstelling van een regeringscommissaris bij „*De Ommelanden*” zou worden overwogen, heeft het ANP zich gewend tot de voorzitter van het College van Rijksbemiddelaars. Deze verklaarde, dat in alle onderhandelingen met partijen nog nimmer enig dreigement is gebruikt of dat zelfs niet is gezinspeeld op het nemen van dergelijke maatregelen.

Leeuwarder Courant 1952-10-08

UIT ANDERE BLADEN -

‘De staking als machtsstrijd’

„**D e Gids**” (Chr. Nat Vakverbond) noemt de op 21 Augustus j.l. door de *Alg. Ned. Agrarische Bedrijfsbond* (aangesloten bij het N.V.V.) geproclameerde staking aan de coöperatieve fabriek van melkproducten „*De Ommelanden*” ouderwets van opzet en verloop en ziet de oorzaak daarvan vooral in de dictatorsfiguur van de directeur en in de organisatorische afkomst van het overgrote deel der ongeveer 200 werknemers:

„Ouderwets” bedoelen we in deze zin, dat hier verhoudingen zijn en ook een stakingsmethode wordt toegepast, die herinneren enerzijds aan de toestanden in het bedrijfsleven, toen het libe-

ralisme nog oppermachtig was in de werkgeverskring, anderzijds aan de methodiek in de socialistische vakbeweging van het eind van de vorige en het begin van deze eeuw, toen de „moderne” vakbeweging nog de staking beoefende als een soort gymnastiek en daarbij in hooge swaan de christelijke vakbeweging negeerde, of haar ten hoogste als haar bijwagen wilde meenemen. Wie dacht, dat deze geestesgesteldheid overwonnen was, ziet hier een voorbeeld, 1e. dat er nog liberale werkgevers leven en 2e. dat een „bedrijfsbond” als de ANAB, aangesloten bij het NVV, toch nog altijd met een stuk van haar opvattingen verankerd is in het syndicalisme.

De gehele ondergrond van het conflict is: een directie en arbeiders, die in koppige vasthoudendheid als klassenstrijders tegenover elkaar staan. Er deugt iets niet in de „sfeer” van deze fabriek. Beide partijen: de directie en de socialistisch georganiseerde arbeiders hebben hier schuld. Doch dat mag nog geen oorzaak zijn van een staking! De ANAB had tot taak, om, in goed overleg met de andere organisaties, met alle wettige middelen te streven naar verbetering van die „sfeer”. Dat zijn hoofdbestuur, ook door juiste voorlichting en leiding van de leden dit verzuimd heeft, blijft zijn grote fout. Die fout is alleen te verklaren uit een overblijfsel van ouderwetse klassenstrijd opvattingen. De uitschakeling van de christelijke vakbeweging is een tweede en wel de grootste fout. Het blijkt in deze zaak weer eens, dat de socialistische vakbeweging altijd moeite heeft, om de weg van overleg op de juiste wijze te bewandelen. De gedachte van de machtsstrijd zit haar nu eenmaal in het bloed.”

De Waarheid 1952-10-15

Waar blijven „krachtige” maatregelen van NVV-leiders?

GRONINGEN, 15 October. - De staking bij het Groningse zuivelbedrijf „*De Ommelanden*” duurt nu bijna 2 maanden. Op 21 Augustus verlieten 171 arbeiders het bedrijf. Zij bonden hiermee de strijd aan tegen willekeurige ontslagen, voor het nakomen van een pensioenregeling en voor uitbetaling van overuren en 2 pct vacanti toeslag.

De ANAB, de NVV-bond van Zuivelarbeiders, stelde zich achter deze staking. Gedurende de staking zijn een drietal bemiddelingspogingen ondernomen, die alle op niets uitdraaiden.

Intussen werkt het bedrijf met een aantal onderkruipers ten dele moeizaam door. Hiertegen wordt door de stakingsleiding van de ANAB onvoldoende opgetreden. Wel wordt er aan het bedrijf gepost en heeft men daartoe een oude autobus gecharterd, waarin de posters bij slecht weer kunnen verblijven, maar daar blijft het bij. Aanvankelijk werden de onderkruipers in optocht thuis gebracht, maar na enkele dagen gebeurde dit niet meer.

Dit wil niet zeggen, dat de strijdgeest der arbeiders niet goed zou zijn. Zij blijven inwilliging van hun eisen, waaronder die van „alle arbeiders het bedrijf weer in” verlangen. Teneinde aan deze strijdwil tegemoet te komen, heeft het ANAB-bestuur enkele malen „scherpe maatregelen” moeten aankondigen, maar daarvan heeft men weinig bemerkt. En dit, terwijl bekend is, dat de directie in grote moeilijkheden verkeert, omdat er geen nieuwe onderkruipers te vinden zijn en zij die in het bedrijf zijn, veel langer dan normaal en kennelijk onder zenuwspanning moeten werken.

Dit laatste bleek onder andere uit de drie auto-ongelukken, die er reeds door werden veroorzaakt

Men kan zich niet aan de indruk onttrekken, dat de hoofdbestuurders van de ANAB trachten deze staking te laten verlopen.

De betrokken arbeiders hebben er recht op, dat deze leiders de door hen aangekondigde „krachtige maatregelen” nu eens gaan uitvoeren, opdat in dit conflict een voor de arbeiders gunstige oplossing wordt verkregen.

Het Vrije Volk 1952-10-18

Staking Ommelanden oorlog zonder geweld

Werkwilligen slapen in laboratorium

ZONDAG ZAL EEN GROEPJE GRONINGERS in de open lucht naar België-Nederland luisteren. Dat zijn de postende stakers, voor wie luidsprekers in de bomen worden gehangen. Bijna twee maanden duurt nu reeds de staking bij de kapitale melkfabriek „*De Ommelanden*” (een jaaromzet van 22° miljoen, 220 werknemers) en nog geen ogenblik is de toegangspoort, een paar kilometer buiten Groningen, onbezet geweest.

Binnen draait de fabriek op nog geen kwart van haar kracht: vijftig werkwilligen zijn er bij elkaar geharkt, van wie velen in het laboratorium slapen, nu al weken lang.

De onderkruipers die wel naar huis gaan, worden tot aan hun voordeur door stakers begeleid. Van molestatie is geen sprake, noch op straat, noch voor de fabriekspoort.

Toch is deze staking een complete oorlog en omdat het een moderne staking is, gevoerd door een grote bond, de *Algemene Nederlandse Agrarische Bedrijfsbond*, aangesloten bij het NVV, lijkt zij ook op een moderne oorlog, zonder het geweld.

Het zwaartepunt is van het spijkertjes-strooien komen te liggen op de organisatie. Op straat is het rustig, maar in het hoofdkwartier, een hotel in Groningen, waar ANAB-secretaris Sake van der Ploeg zich heeft gevestigd, zoemt de telefoon, worden orders uitgedeeld en tikt de schrijfmachine het dagelijkse geheime rapport met inlichtingen.

En zo werken beide partijen. De ene is de directeur van „*De Ommelanden*”, de heer F. de Boer, die de productie van het voortsukkelende bedrijf nog zoveel mogelijk op peil, tracht te houden.

Tegenorders

De andere is het ANAB-hoofdbestuurder in de persoon van de jonge Sake van der Ploeg, die tegenorders geeft en door het hele land zijn contacten legt om de ring rond „*De Ommelanden*” nauwer aan te halen.

Men vergeet niet, dat iedereen sympathiseert met de stakers. Wat zij vragen (een pensioenregeling, behoorlijke functie-indeling, twee procent vacanti toeslag, uitbetaling van achterstallige overwerkgeden) wordt in alle andere zuivelfabrieken sedert de invoering der CAO in 1946 zonder morren gegeven.

De heer De Boer, directeur van „*De Ommelanden*”, is echter in zijn houding van „wat heb ik met jullie nodig” blijven volharden. Voor de bonden toonde hij minachting, zijn personeel be-

9 Stond 220 miljoen. (ZHN.)

handelde hij met de willekeur van een tiran. Op 5 Mei 1951 reeds werd er in zijn fabriek gestaakt: één dag.

Aan het einde daarvan tekende hij een memorandum, waarin de zozeer vanzelfsprekende eisen werden ingewilligd. Na dit „beloven” volgde het „niet geven”.

Eindeloos gecorrespondeer en bemiddelingspogingen, waarbij hij zelfs de commissaris der Koningin, de heer E. H. Ebels, zonder bericht op zich liet wachten, en ten langen leste een ultimatum van de zijde der ANAB waren het gevolg.

Het Vrije Volk 1952-10-18 – Vervolg

Machtig N.V.V. staat achter de staking

Leiding Ommelanden vermoord bedrijf

Op 20 Augustus liep de termijn af van het door de ANAB gestelde ultimatum. De heer De Boer was afwezig, had trouwens verzuimd zijn coöperatiebestuur tijdig in te lichten en de volgende morgen was de staking een feit. De overgrote meerderheid der arbeiders en een deel van het kantoorpersoneel, samen 170 man, keerden niet in de fabriek terug.

De getarte werknemers waren onder leiding van de ANAB hun oorlog begonnen. De andere bonden doen nog steeds niet mee.

Wel onderschrijven zij de eisen der stakers, maar ten onrechte menen zij te kunnen volhouden, dat (na zeven jaar chicaneren) nog andere wegen openstonden. En zij voelden zich door de ANAB op de tenen getrapt. Een aanzienlijk aantal confessioneel georganiseerde stakers doet echter toch mee.

Nu wil het toeval, dat de ANAB aangesloten is bij het NVV, en dat dit 425.000 leden heeft. Het komt dus voor, dat niet alleen vriendelijke, welmenende Groningers van allerlei politieke en godsdienstige overtuiging waardevolle inlichtingen naar het stakingshoofdkwartier komen brengen, maar evenzeer gebeurt het, dat uit Den Helder, Breda of Beetsterzwaag een telefoontje doorkomt.

Wat betekent dit?

Dit betekent, dat de schaduw-bedrijfsleiding kan zeggen:

„Botervaten” een order voor „De Ommelanden”? Niet uitvoeren”.

Of: „etiketten? Wel ja, doe maar”.

Of: „Reclamedrukwerk? Kunt u mij niet eerst een proef bezorgen?”

O : „Machine-onderdeel voor De ommelanden ter reparatie ontvangen? Wat is het? O, dat moet wel weer in orde zijn, zodra de staking over is, dus repareert u het alvast.

Maar levert u liet nog niet af.”

Natuurlijk zitten er lacunes in dit systeem. Er zijn vijf auto's en een aantal motorordonnansen voortdurend voor het stakingsbedrijf in de weer.

Als een auto met melkpoeder de fabriek verlaat, seinen de posters dit aan het hoofdkwartier. „Een auto er achter aan!” is het antwoord. De poeder blijkt naar een veem te gaan, waar ook gepost wordt. Later volgt men een vrachtauto tot ergens in Zuid-Holland, waarheen het product blijkbaar is verkocht. In de fabriek, waar de poeder tot melk zal worden opgelost, is iemand trouwens uit eigen beweging al begonnen de telefoon op te nemen en de A.N.A.B. te waarschuwen. (In dit geval werd de melkpoeder niet gelost).

Van de jaaromzet van 20.000.000 gulden is 95 procent voor de export. Alleen daarom is het al denkbaar, dat de regering zou besluiten tot bij voorbeeld het aanstellen van een regeringscommissaris. Daarbij komt dat de heer De Boer en zijn bestuur (tussen deze twee bestaat ongeveer een dergelijke verhouding als tussen een buikspreker en zijn poppen) hebben gedreigd met verkoop van hun bedrijf.

Ook afgezien daarvan wijst de thans gevolgde gedragslijn in de richting van zelfmoord. Sprak zelfs „het officieel orgaan” van de Koninklijke Nederlandse Zuivelbond niet van het plegen van hara Kiri?

Hoe lang kunnen de partijen het volhouden? „Wij vier jaar, hij een half”, zegt stakingsleider Sake van der Ploeg. Onlangs ging er een partij boter de fabriek uit, die door het ontbreken van vakkundig personeel te veel vocht bevatte en als vet moest worden verkocht met f 30.000,- verlies.

Dezer dagen raakte de fabriek het botermerk kwijt (wat er aan producten uitgaat, wordt trouwens niet meer geëtiketteerd, hetgeen op slechte kwaliteit wijst).

Koppigheid

Koppigheid is bij de directeur – die een prutsbedrijfje in enige tientallen jaren tot een der grootste en modernste zuivelfabrieken van ons land wist om te toveren, maar als sociaal voelend mens honderd jaar te laat geboren is - de enige drijfveer, naar het schijnt.

Waardering vindt hij nergens, of het moest al zijn bij de boeren, die hem melk leveren en die hij als zijn enige vrienden beschouwt, blijkens het feit dat hij hun opgewonden en steeds onzakelijker circulaire stuurt ter verdediging van zijn standpunt. Maar zij zijn slechts zijn vrienden, omdat hij hun een cent per liter melk meer betaalt dan zijn concurrenten.

Zijn collega-directeuren van de andere zuivelfabrieken, achten hem ook niet, mede om zijn asociale beleid en de daaruit voortvloeiende oneerlijke concurrentie. Zij hebben geweigerd hem toe te laten tot hun (provinciale) zuivelbond.¹⁰

Hoe loopt dit af? De stakers maken zich nuttig door in deze zenuwenoorlog en slijtageslag voor de fabriekspoort te posten, met België-Nederland, een mandoline, een kistje sigaren van een enthousiaste voorbijganger en een scherp oog voor alles wat er in- en uitgaat.

Steeds perfecter

De organisatie achter de schermen begint met de dag perfecter te draaien. Groningen, bekomen van zijn vriendelijkheidsactie, verslindt de laatste berichten over deze scherpe sociale vete, die eigenlijk een jaar of vijftig „over tijd” is.

Door heel Nederland groeit trouwens de aandacht voor deze strijd tegen onrecht. Dit is een steun in de rug van deze mensen, die als mensen behandeld willen worden. Het betekent, dat dit conflict met Groninger halsstarrigheid tot het bittere eind zal worden uitgevochten.

¹⁰ Zuivelfabriek *De Ommelanden* was volgens de zuiveljaarboeken, in '26 – '35 en '49 lid van de Groninger Zuivelbond. Vanaf het zjb. '51 was ze geen lid meer. Zie knipsels vergadering GBvCZ [1936-12-16](#). (ZHN.)

De Waarheid 1952-10-23

Het Vrije Volk 1952-10-24

De Ommelanden raakt steeds meer in 't nauw Onderdirecteur neemt ontslag

(Van een onzer verslaggevers)

DE ONDERDIRECTEUR van de coöperatieve fabriek voor melkproducten „De Ommelanden” te Groningen, ir E. A. Vos, heeft ontslag genomen. Hij is het niet eens met de leiding van het bedrijf, waar morgen de tiende week van de staking ingaat. Er blijken dus in de topleiding van het bedrijf grote spanningen te bestaan. Op verzoek van de ANAB, en het hoofdbestuur van de Algemene Bedrijfs-groepencentrale hebben twee fabrieken, een levensmiddelenbedrijf in het Westen en een melkproductenfabriek in het Zuiden van het land, de verpakking van melkpoeder voor *De Ommelanden* gestaakt.

De directie van *De Ommelanden* schijnt hoe langer hoe meer in het nauw te worden gedreven. De arbeidsinspectie heeft bedreigd strenge maatregelen te zullen nemen indien men bij de fabriek doorgaat de Arbeidswet te overtreden.

In het bedrijf werkt momenteel een aantal werkwilligen van wie de meesten meer dan het normale aantal uren werken. In een circulaire aan de melkleveranciers beklagt de directie zich over het optreden van de Arbeidsinspectie. „Een en ander gaat met volledige instemming van het personeel”, schrijft de directie, „onder omstandigheden als die waaronder wij moeten werken is het niet altijd mogelijk precies de hand te houden aan de arbeidstijden.”

Verder heeft de directie gesuggereerd, dat ook de arbeidsinspectie de directie en het bestuur van *De Ommelanden* weg wil werken. Deze suggestie is in een op 21 October uitgegeven circulaire op verzoek van de Arbeidsinspectie herroepen.

Een grote partij room is vorige week aan de Belgische grens door de douane teruggestuurd. *De Ommelanden* exporteert namelijk de room, omdat zij die zelf niet kan verwerken. Inmiddels heeft de derde leverancier van warm eten voor de werkwilligen zijn leveranties gestaakt. Op de melkauto's van *De Ommelanden* prijken sinds enkele dagen borden met het opschrift „Tegen de revolutie”.

Toch verkoop van „De Ommelanden”?

Op 4 September j.l. gaven de leden van de Coöperatieve Melkproductenfabriek De Ommelanden het bestuur van de Coöperatie machtiging tot verkoop van alle eigendommen. Hoewel verschillende kopers zich meldden, werd de fabriek tot dusver niet verkocht, maar nu de staking al meer dan tien week duurt denkt het bestuur er sterk over tot verkoop over te gaan.

De directeur van de fabriek, de heer F. de Boer verklaarde, dat er een koper is, die de fabriek op de gestelde voorwaarde, dat van de stakers niemand zal worden teruggenomen, wil overnemen. De koper zou in *De Ommelanden* weer een zuivelfabriek willen exploiteren.

De heer De Boer verklaarde voorts, dat De Ommelanden bij de ANAB een vordering voor door de staking geleden schade van ruim een miljoen zal indienen.

„*De Ommelanden* kan zich echter, aldus de directeur, nog steeds verenigen met de overeenkomst tussen beide partijen, zoals die in eerste instantie door de directeur-inspecteur van het Gewestelijk Arbeidsbureau, drs W. van der Mast, werd opgesteld.

„De zou zich volgens deze overeenkomst verplichten alle arbeiders, die op 21 Augustus in staking gingen, weer in dienst te nemen. Zoals bekend is er ten gevolge van de staking en de daardoor ontstane vermindering van werkzaamheden, niet voldoende werk voor deze arbeiders. De fabriek zou echter in overleg met de bemiddelaar zoveel mogelijk van de ontslagen arbeiders herplaatsen. De overeenkomst hield tevens richtlijnen voor de pensioenregeling in. In tweede instantie werd de overeenkomst echter in die zin gewijzigd, dat *De Ommelanden* tevens verplicht zou zijn de nieuwe arbeiders te ontslaan. Daar „*De Ommelanden* hieraan niet toe wilde geven, liepen de bemiddelingspogingen vast.

Nog steeds posten de stakende en ontslagen arbeiders voor de fabriek, terwijl de gangen van werkwilligen worden gevolgd. Eén van de werkwilligen kreeg Zaterdagavond van een staker een slag in het gezicht

Naar aanleiding daarvan heeft de secretaris van de ANAB, de heer S. v. d. Ploeg, zich op een bijeenkomst van de stakers ten zeerste tegen dit optreden gericht.

De Waarheid 1952-10-27

Wordt „De Ommelanden” verkocht?

GRONINGEN, 27 Oct. - Volgens het ANP heeft de heer De Boer, de directeur van „De Ommelanden”, waar reeds meer dan negen weken wordt gestaakt, verklaard, dat de fabriek definitief verkocht zal worden, indien de strijd nog enkele weken voortduurt.

„De koper is reeds accoord gegaan met de verkoopvoorwaarde, dat geen der stakende arbeiders in het nieuwe bedrijf - ook een zuivelbedrijf - wordt aangesteld” aldus de heer De Boer. Voorts zal volgens hem een tegenvordering worden ingediend van ruim een half miljoen gulden wegens de door de staking geleden schade.

„*De Ommelanden*” is bereid, zo verneemt het ANP, na opheffing van de staking zoveel mogelijk werknemers, die als gevolg van de staking zijn ontslagen, te herplaatsen.

De directie is echter niet bereid de onderkruipers bij opheffing van de staking te ontslaan.

De onderdirecteur van „*De Ommelanden*” W de heer Vos, die vorige week ontslag nam, heeft gezegd, dat hij van mening is, dat het conflict in een stadium verkeert, waarbij „een eer- vol einde van de staking kon worden verkregen.”

„Toen hem bleek, dat hij voor dit standpunt geen begrip kon vinden bij de leiding van „*De Ommelanden*”. heeft hij ontslag genomen.”

Er blijken dus grote meningsverschillen tussen de directieleden aanwezig te zijn.

Tenslotte deelt het ANP mee, dat Zaterdagavond een onderkruiper door een staker mishandeld zou zijn. Deze kennelijk van de directie afkomstige mededeling is tegen de stakers gericht en moet de politie argumenten geven om krachtiger tegen de stakers op te treden. Veelbetekend zegt het ANP dan ook, dat „de recherche een onderzoek heeft ingesteld.”

NvhN 1952-10-28

Het conflict bij „*De Ommelanden*”, A. N. A. B. noemt publicatie over verkoop camouflage

Naar aanleiding van de mededelingen, die door de heer de Boer, directeur van „*De Ommelanden*”, zijn gedaan en waarbij o.m. de verkoop van de fabriek nogmaals ter sprake kwam, had de secretaris van het hoofdbestuur van de *Algemene Nederlandse Agrarische Bedrijfsbond*, de heer S. van der Ploeg, gistermorgen een persbijeenkomst belegd.

Hij verklaarde daar namens het hoofdbestuur van de ANAB dat men de publicaties over de verkoop van de fabriek als „camouflage” ziet. Volgens door de ANAB verkregen inlichtingen zou de aspirant-koper een Duits bedrijf zijn, dat ook in Amerika belangen heeft.

Wanneer deze Duitse firma overgaat tot het kopen van het bedrijf, aldus de heer Van der Ploeg, zal zij er goed aan doen de Nederlandse wetgeving goed te bestuderen. Vóór de verkoop zou het beslag, dat door de ANAB gelegd is, opgeheven moeten worden.

De heer Van der Ploeg, was van mening, dat de verkoopsvoorwaarde, die door *De Ommelanden* wordt gesteld, in de praktijk van weinig waarde zal blijken te zijn. Mocht het nieuwe bedrijf ondanks de voorwaarde stakers in dienst nemen en mocht het bestuur van „*De Ommelanden*” daartegen dan willen optreden, dan zal dit geen effect hebben, omdat volgens het Burgerlijk Wetboek een dergelijke bepaling onzedelijk wordt geacht, aldus de heer Van der Ploeg.

Waardering voor de heer De Boer

De heer Van der Ploeg vroeg zich „ondeugend”, zoals hij zelf zei, af, of de aspirant-koper ook voorwaarden zou hebben gesteld, die misschien personen zouden betreffen, die in het bedrijf werkzaam zijn!

Voorzover dit de persoon van de heer De Boer zou betreffen, aldus de heer Van der Ploeg, zou dit van de zijde van de ANAB worden betreurd. Men heeft de grootste bewondering voor het zakelijk inzicht van de heer De Boer en men is er van overtuigd, dat „*De Ommelanden*” de grootste en beste fabriek (ook in sociaal opzicht) van Nederland gemaakt maakt kan worden. De heer De Boer zou hierbij niet gemist kunnen worden.

Dit laatste werd blijkbaar meegedeeld om te doen uitkomen, dat men enerzijds het vertrek van de heer De Boer niet wenst en dat men anderzijds verwacht, dat de fabriek eigendom van de coöperatie zal blijven.

De mededeling van de heer De Boer over de bemiddelingspoging van drs Van der Mast werd betreurd. Zij zou onjuist zijn, omdat er niet twee, maar slechts één voorstel tot een overeenkomst is geweest. De lezing daarvan was, dat de na 21 Augustus aangenomen arbeiders zouden worden ontslagen.

NvhN 1952-10-31 / dl-2

**Conflict bij „De Ommelanden moet
Zaterdag 8 November eindigen
Anders wordt fabriek definitief verkocht
A.N.A.B. aangesproken voor schade van meer dan een miljoen**

Wanneer het conflict bij „De Ommelanden” Zaterdag 8 November niet tot een oplossing is gebracht, zal het bestuur van de Coöperatie gebruik maken van de machtiging tot verkoop, die indertijd verleend werd door de algemene vergadering.

Dit werd gisteravond tijdens een persconferentie verklaard door de heer F. de Boer, directeur van de fabriek

Als reden voor dit besluit gaf hij daarbij o.m. op, dat de agenten van de fabriek in Indonesië, Singapore en Zuid-Amerika, niet aan „De Ommelanden” gebonden kunnen blijven, wanneer de fabriek geen exportorders kan uitvoeren. De export van „De Ommelanden”, die door het conflict reeds aanzienlijk is ingekrompen, zal dan geheel verloren zijn en na het verlies van de relaties in de genoemde landen zal het zeer moeilijk zijn nieuwe contracten te leggen.

De heer De Boer ziet geen mogelijkheid om het bedrijf dan weer op te bouwen. Bij verkoop van de fabriek zal het personeel, dat na het uitbreken van de staking op 21 Augustus j.l. aan het werk bleef, 80 % van het loon uitgekeerd krijgen tot de pensioengerechtigde leeftijd.

Daarna krijgen ze pensioen. Degenen, die na 21 Augustus bij de fabriek in dienst traden, zullen de wettelijk voorgeschreven uitkeringen ontvangen.

De heer De Boer verklaarde voorts, dat er drie gegadigden voor de fabriek zijn. Hij ontkende niet, dat daarbij ook een buitenlandse firma was.

Vordering en tegenvordering

Vanmorgen heeft de procureur van „De ommelanden”, mr T. Bout, zijn conclusie van antwoord uitgebracht in het proces over de door de ANAB. uitgebrachte vordering van f 30.000. In dit antwoord wordt de vordering bestreden en in conventie vraagt de procureur de rechtbank de vordering af te wijzen en de ANAB te veroordelen in de kosten.

Daarnaast wordt in reconventie gevraagd de te veroordelen tot betaling van de schade, die „De Ommelanden” door het conflict heeft geleden.

De heer De Boer verklaarde hierover gisteravond, dat deze schade reeds meer dan een miljoen gulden bedraagt en dat zij iedere week nog met ongeveer f 100.000 stijgt. In de stukken wordt geen bedrag genoemd. De schade zou nader moeten worden opgemaakt „bij staat”.

De heer De Boer wees er nogmaals op, dat men bij „De Ommelanden” de staking onwettig acht. Bovendien wordt naar voren gebracht, dat door het optreden van de ANAB. de vrijheid van de arbeid wordt belemmerd en het de fabriek onmogelijk wordt gemaakt door te werken. Derhalve spreekt men de ANAB. voor de ontstane schade aan.

A. N. A. B. .Noodsprongen van „De Ommelanden”

Verkoop: frase, vordering: klinklare onzin

De A.N.A.B. is gisteravond zeer spoedig op de hoogte gekomen van hetgeen de heer De Boer aan de pers mededeelde. Een jongeman had zich in De Doelen, waar de persconferentie werd gehouden, in de buurt neergezet, waar hij - naar later gebleken - het gesprokene afluisterde.

De A.N.A.B. kon daardoor reeds enkele uren na de persconferentie, vanmorgen vroeg een communiqué uitgeven over de mededelingen van de heer De Boer.

In dit communiqué wordt o.m. gezegd: „Het Hoofdbestuur van de A.N.A.B. ziet de dreiging om de fabriek te verkopen nog steeds als een frase. Het schermen met het verstrekken van een levenslang wachtgeld aan de werkwilligen na de verkoop van de fabriek is daarom bluff”. Het communiqué vervolgt: „Wij zien de mededelingen van de heer De Boer alle als even zoveel noodsprongen.

Rustig wachten wij de uitspraak van de rechtbank over onze vordering op „De Ommelanden” af. De vordering welke „De Ommelanden” tegen ons in meent te kunnen stellen is klinkklare onzin. De enige waarde welke er in valt te ontdekken is, dat „De Ommelanden”, die tot nu toe in al haar publicaties vertelde geen schade van de staking te ondervinden, nu bekend dat deze schade toch minstens een miljoen gulden bedraagt. Hoe langer het bestuur van „De Ommelanden” het ruiterlijk erkennen van de begane fouten uitstelt, hoe groter de schade van de Ommelander boeren wordt.

Wij wachten in alle kalmte de achtste November, een datum welke door het bestuur van „De Ommelanden” als fataal wordt gekenschetst, af. In vol vertrouwen op een goede afloop voor onze leden laten wij de staking onverminderd voortduren”, aldus het communiqué, dat vervolgt:

„Het Hoofdbestuur van de A.N.A.B. bepaald daarbij zelve, welke maatregelen er nog genomen zullen worden, alle noodsprongen van het bestuur van „De Ommelanden” ten spijt.

Wij houden ons er van overtuigd, dat de arbeiders van „De Ommelanden” door recht en rede dezelfde sociale positie zullen verwerven als alle andere zuivelarbeiders in Nederland”, zo besluit de A.N.A.B.

Heerenveensche Koerier 1952-11-04

De Ommelanden wordt bij inschrijving verkocht

De deur voor bemiddelingspogingen dicht

In een Zaterdagmorgen gehouden vergadering hebben Bestuur en Commissarissen van de Coöperatieve Melkproductenfabriek „De Ommelanden” te Groningen unaniem besloten gebruik te maken van de machtiging van de ledenvergadering van 4 September j.l. om het bedrijf te verkopen.

Aldus verklaarde de directeur van de fabriek, de heer F. de Boer, Zaterdagmiddag tijdens een persconferentie. Hij voegde daaraan toe, dat uit Bestuur en Commissarissen een kleine commissie is benoemd, die met de heer De Boer als directeur en mr T. Bout als juridisch adviseur de voorwaarden van de verkoop zal omschrijven.

Eén van die voorwaarden staat al vast, n.l. dat, ter bescherming van het thans in de fabriek werkende personeel, de koper geen van de in staking gegane arbeiders terug mag nemen. In tegenstelling met hetgeen de Algemene Nederlandse Agrarische Bedrijfsbond indertijd verklaarde, is een dergelijke voorwaarde ten volle te verdedigen, aldus de heer de boer.

Advertenties in het buitenland

In het buitenland en met name in Amerika, Nieuw Zeeland, Engeland en Denemarken, zal de fabriek door middel van advertenties te koop worden aangeboden.

Eventuele belangstellenden kunnen het bedrijf bezichtigen en een inzage krijgen in het accountantsrapport. T.z.t. zal daarna op de fabriek ingeschreven kunnen worden. De hoogste bieder wordt dan eigenaar, aldus de heer De Boer, die desgevraagd meedeelde nog niet te kunnen zeggen, wanneer de inschrijving plaats kan hebben en wanneer de fabriek verkocht kan zijn. Dit zou nog wel enkele maanden kunnen duren.

Directeur verdwijnt na de verkoop

De heer De Boer verklaarde voorts, dat hij na verkoop van het bedrijf als directeur zou vertrekken.

Hij deelde mee, dat er momenteel vijf gegadigden voor de fabriek zijn. Vier daarvan achtte hij in staat het bedrijf te betalen en te exploiteren. Onder deze vier bevinden zich een Nederlands en een buitenlands concern. De twee andere zijn combinaties van financiers.

Rijks- en andere bemiddelaars en bedrijfspsychologen, die nog willen trachten een overeenkomst tussen beide partijen in het conflict tot stand te brengen, kloppen thans aan een dichte deur, aldus de heer De Boer.

Commentaar van de ANAB

Het hoofdbestuur van de A.N.A.B. heeft op het besluit tot verkoop o.m. het volgende commentaar gegeven:

- 1) Zo één van de vijf stromannen al op zou komen dagen zullen wij uiteraard de rekening blijven presenteren.
- 2) Zodra „De Ommelanden” de belachelijke voorwaarde van „geen stakers weer in dienst nemen” laat vallen en dus de kans, dat een soliede koper op komt dagen, niet uitgesloten moet worden geacht, zullen met deze nieuwe koper onderhandelingen worden geopend.
- 3) De A.N.A.B. blijft als democratische arbeidersorganisatie uiteraard open staan voor de gestes van een ieder, die meent het conflict tot een oplossing te kunnen brengen op basis van de overeenkomst-Van der Mast

(Zoals bekend was het struikelblok van deze overeenkomst, dat de nieuwverworven arbeiders uit het bedrijf zouden verdwijnen. Red. N.v.h.N.).

De Telegraaf 1952-11-10

Deur voor onderhandelingen gesloten

De Ommelanden wordt verkocht

Al vijf aspirantkopers

GRONINGEN, 9 Nov. - Het lot van de coöperatieve melkproductenfabriek „*De Ommelanden*” te Groningen is thans definitief beslist. Zit zal in andere handen overgaan, omdat het huidige bestuur en directie onmogelijk de productie van melkpoeder, boter en andere exportzuivelartikelen kunnen voortzetten, zolang de staking voortduurt.

„*De Ommelanden*” heeft de stakers acht dagen de tijd gegeven om de staking op te heffen. Zij was bereid aan alle voorwaarden te voldoen, maar kon onmogelijk op voorwaarde van de ANAB ingaan, om de thans nog werkende arbeiders te ontslaan, zodra de stakers weer een plaats in het bedrijf zouden krijgen. Het ultimatum van „*De Ommelanden*”, dat Zaterdag jl. afliep, kwam ook ter kennis van het College van Rijksbemiddelaars. Van die zijde heeft men bestuur, directie en commissarissen van de fabriek nog opgeroepen voor een bespreking in Den Haag. Deze bespreking is echter op niets uitgelopen.

De deur voor onderhandelingen en bemiddeling in het geschil tussen „*De Ommelanden*” en de ANAB is wat de fabriek betreft definitief gesloten. Uit het bestuur van „*De Ommelanden*” is een kleine commissie benoemd, aangevuld met de directeur, de heer De Boer en de juridische adviseur, mr. T. Bout, die de verkoopvoorwaarden nader zal omschrijven.

Een van deze voorwaarden is, dat onder geen beding door de nieuwe eigenaar arbeiders in dienst mogen worden genomen, die bij „*De Ommelanden*” gestaakt hebben. Over de juridische waarde van deze voorwaarde werd, aldus de heer De Boer, overleg, gepleegd met enkele juristen. Men is van mening, dat deze voorwaarde stellig te realiseren is.

Bij het stellen van deze voorwaarde was men niet beziel met haatgevoelens jegens de stakers, aldus de heer De Boer. Wij noemen deze mensen nl. eerder „stakkers” dan „stakers”,

omdat zij opgehitst worden door hun stakingsleiding en van het conflict weinig begrip hebben. Door het stellen van deze voorwaarde willen wij de arbeiders, die tijdens de staking hebben doorgewerkt, veilig stellen en behoeden tegen rancunemaatregelen van de stakers, die zonder deze voorwaarde in dienst zouden kunnen blijven.

Hoewel er momenteel vijf aspirantkopers voor de fabriek zijn, wil men de hoogste prijs zien te krijgen en daarom ook het buitenland voor deze belangrijke zuivelindustrie proberen te interesseren. Van de vijf candidaatkopers zijn er vier, die het bedrijf zouden kunnen exploiteren en een goede prijs zouden willen betalen.

Een er van is een combinatie van Nederlandse zuivelindustrieën, de tweede een buitenlands concern, de derde en vierde zijn combinaties van financiers die gedesinteresseerd zijn in de fabriek.

De verkoop zal plaats vinden bij inschrijving. De hoogsteieder krijgt het complex dat op een verkoopswaarde van ruim 7 miljoen geschat wordt. Dit bedrag plus het kapitaal van de vereniging zal slechts verdeeld behoeven te worden onder de 170 leden van „De Ommelanden”.

De heer De Boer deelde ons ten slotte mee, dat hij, zodra de fabriek verkocht zou worden. Groningen zou verlaten.

Het Vrije Volk 1952-11-11

„POORT POTDICHT VOOR ALLE BEMIDDELAARS”

Ommelanden wordt te koop aangeboden

Voorwaarde: geen staker ooit terug

(Van een onzer verslaggevers)

De Coöperatieve melkfabriek *De Ommelanden* te Groningen zal worden verkocht. Zaterdag hebben bestuur en commissarissen op een vergadering, waar ook de directeur, de heer F. de Boer, aanwezig was, eenstemmig besloten om gebruik te maken van de machtiging der leden tot verkoop van de fabriek over te gaan.

De reeds eerder genoemde voorwaarde, dat geen der stakers ooit weer in het bedrijf zal mogen terugkeren, blijft onverzwakt gehandhaafd.

Alle nog aan de gang zijnde bemiddelingspogingen of nog te beginnen pogingen tot bemiddeling zullen worden afgesneden, aldus de heer De Boer. De poort van *De Ommelanden* zit voor bemiddelaars potdicht, zei hij.

Er zullen advertenties worden geplaatst in Amerikaanse, Engelse, Nieuw-Zeelandse, Australische en Deense bladen. Een kleine commissie uit bestuur en commissarissen zal de verkoopvoorwaarden opstellen.

Na een eventuele verkoop zal de directeur het bedrijf en zelfs de stad Groningen verlaten. De coöperatieve vereniging zal worden geliquideerd.

De fabriek zal bij inschrijving worden verkocht aan de meest biedende. De kopers zullen het bedrijf mogen bezichtigen en het accountantsrapport mogen inzien.

Naar de heer De Boer meedeelde, zijn er vijf gegadigden, waarvan er vier serieuze kopers kunnen worden genoemd.

De omschrijving, die de directeur van de eventuele kopers gaf, was zeer vaag: er zitten twee combinaties van Nederlandse financiers onder, een Nederlands concern en een buitenlands concern, waarin ook Nederlands kapitaal steekt,

Standpunt ANAB

De heer S. v.d. Ploeg, secretaris van de ANAB, gaf desgevraagd als zijn mening, dat zo een der vijf stromannen op zou komen dagen, de ANAB uiteraard diens solidariteit na zou gaan. De ANAB zal de rekening, zoals reeds eerder werd gezegd, ook aan de nieuwe eigenaar presenteren.

Zodra „De Ommelanden zijn belachelijke voorwaarde om geen stakers meer in dienst te nemen, zou laten vallen, aldus de heer v.d. Ploeg en dus de kans, dat een solide koper komt opdagen niet uitgesloten moet worden geacht, dan zullen wij met deze aspirant koper onderhandelingen openen. En dan op gelijke basis, zoals de ANAB overleg pleegt met andere zuivelondernemingen.

De ANAB blijft, in tegenstelling tot „*De Ommelanden*” openstaan voor ieder die meent het conflict tot een oplossing te kunnen brengen, op basis van de „overeenkomst”- v.d. Mast, de directeur van het gewestelijk arbeidsbureau te Groningen.

Het loont de moeite eens na te gaan, wie in binnen- en buitenland het risico wil nemen om „De Ommelanden” te kopen.

De koper, die de roemruchte verkoopvoorwaarde onderschrijft, zal niet alleen de moderne Nederlandse vakbeweging tegenover zich vinden, maar ook de internationale organisatie van landarbeiders, de I.L.F., die haar meer dan een miljoen leden in vrijwel alle landen ter wereld heeft zitten.

De advertenties in Deense en Nieuwzeelandse bladen zullen, ook om andere redenen, weinig effect hebben. Beide landen zijn zeer sterk coöperatief georiënteerd en hebben zich tot nu toe, ook niet met kapitaal, geïnteresseerd in de melkverwerking in andere landen. In geen geval voor producten, zoals door „De Ommelanden” worden vervaardigd.

Ook Engelse concerns zullen zeer gereserveerd zijn, vooral nu in dit land de Milk Marketing Board, welke sterk onder regeringsinvloed staat, vrijwel alles in de melk te brokken heeft. Wel is waar is het hoofdkantoor van de Unilever in Londen gevestigd en toont dit concern steeds belangstelling voor melk en melkverwerking, doch het zal zeker voor wat in zijn ogen een „bedrijfje” als „De Ommelanden” is, geen moeilijkheden met de vakbeweging willen hebben.

In Duitsland zouden combinaties als „Glucksklee” of „Libby” (beide werkend met Amerikaans kapitaal) interesse kunnen tonen.

Hetzelfde geldt voor Amerikaanse concerns als „Borden” en „Pet”, waarvan de eerste in ieder geval reeds banden met de Nederlandse particuliere zuivelindustrie heeft.

Particulieren

Zien we naar het particuliere kamp van de Nederlandse zuivelindustrie, dan kan men denken aan het „Hollandia-concern”, De Verenigde Zuivelbedrijven, de „Galak”, „Lijempf”, enz. Zou „*De Ommelanden*” meer in het westen van het land gelegen zijn, dan zouden de eerste drie nog wel gegadigden genoemd kunnen worden, maar voor hen geldt zeker, dat zij reeds jarenlang relaties met de ANAB hebben, en mede hierdoor een standing hebben bereikt welke hun zal beletten op de verkoopvoorwaarde in te gaan.

De „Lijempf” heeft eerder interesse voor de melk, dan voor de fabriek, omdat haar capaciteit voldoende geacht kan worden om de melk van de Ommelander boeren te verwerken.

Een belangrijke factor voor kooplustige particuliere bedrijven is ook dat „*De Ommelanden*” de naam coöperatief gaat verliezen, wat zeker geen weerklank zal vinden bij vele Ommelander boeren.

De Nederlandse coöperatieve zuivelindustrie kan voor wat de bedrijven betreft, die liggen in het winningsgebied van „*De Ommelanden*” best de Ommelander melk verwerken, zonder uitbreiding van de apparatuur.

Samen bod doen

Een bedrijf als de coöperatieve Condensfabriek „Friesland” (CCF.) zou in samenwerking met de „Domo” in Beilen en de „Comego” of met een van beide een bod kunnen doen.

Blijft de verkoopvoorwaarde gehandhaafd, dan zal hun interesse zeker niet verder gaan dan het lezen van de circulaires van „de directeur”, die reeds een aantal van hun collega’s menig vrolijk uurtje hebben bezorgd.

Door samenwerking, althans van coöperatieve zijde, tussen de te Leeuwarden gevestigde Coöperatieve Zuivelbank en bijvoorbeeld de Raiffeisenbank te Utrecht, kan de aankoop van „De Ommelanden” zeker gefinancierd worden.

Al de nu genoemde eventuele kopers zullen „*De Ommelanden*” echter onverkoopbaar noemen, zolang de reeds gewraakte clausule gehandhaafd blijft. Dit geldt zowel voor de binnenlandse, als voor de buitenlandse „gegadigden”.

NvhN 1952-11-28

Het conflict bij „*De Ommelanden*”

A.N.A.B. Besprak situatie van het ogenblik

UTRECHT: Tijdens een gisteren te Utrecht gehouden vergadering van de vakgroep zuivelbewerkers van de Algemene Nederlandse Agrarische Bedrijfsbond is het conflict bij „De Ommelanden” enige malen punt van bespreking geweest.

De voorzitter, de heer P. Schippers noemde de staking in zijn openingswoord, waarbij hij o.m. zei, dat de A.N.A.B. geen behoefte aan staking heeft, maar dat in dit geval de arbeiders onder een druk van de directeur waren geplaatst, die deed denken aan die uit de oorlog. Voorts zei spr. o.m. „Op het ogenblik weten wij niet, wat het vooruitzicht is.”

De confessionele bonden

De secretaris, de heer S. van der Ploeg, bezag na een korte historische beschouwing de houding der confessionele vakorganisaties bij het conflict. Naar spr’s. mening maakt de Chr. bond van de staking misbruik, om de belangen der arbeiders te schaden en de A.N.A.B. af te breken. Als die organisatie niet wil staken, laat zij er dan geheel buiten blijven. Dat doen de andere zuivelfabrikiers immers ook.

De N.C.L.B. blijft echter niet neutraal. Directeur De Boer bespreekt de stakingszaken met de heer De Groot van de N.C.L.B., aldus de heer Van der Ploeg. Het probleem van „*De Ommelanden*” heeft volgens spr. niets te maken met het principe „wel of niet staken.” Spr. betoogde, dat er ook sympathie voor de staking is bij Christelijke besturen en bestuurders en dat men zich door directeur De Boer niet moet laten intimideren. „Ons doel is slechts de mannen van

„De Ommelanden” dezelfde sociale rechten te geven als gelden voor de andere zuivelbewer-
kers in Nederland.”

Als de staking mislukt. ...

Over de perspectieven van de staking zei spr. dat directeur De Boer er naar streeft de rode vakbonden te breken. Als dat zou lukken, zou dat niet enkel weerslag hebben bij De Ommelanden maar op alle zuivelarbeiders in Nederland en op alle werkers, aangesloten bij het N.V.V.

Spr. maakt zich over geld geen zorgen, maar hij drong aan op daadwerkelijke hulp en steun. Hij pleitte er voor, te zorgen, dat er geen werkwilligen de fabriek binnenkomen. „Vooraf omdat deze fabriek geen normale fabriek is, waar men staakt, maar een fabriek met een dictatoriale directeur,” zo zei spr. „Directeur De Boer zegt, dat hij strijdt tegen de revolutie, maar deden alle werkgevers zo, dan , was de revolutie er al en zwaaide hier 'in Nederland de knoet.” In verband met deze uiteenzetting ontstond zich een discussie.

De Waarheid 1952-11-29

Directeur De Ommelanden reed op staker in

GRONINGEN, 28 November. - De directeur van „*De Ommelanden*”, de heer De Boer, is vandaag door de kantonrechter te Groningen tot een boete van zes gulden veroordeeld, omdat hij op 11 October met grote snelheid was ingereden op een voor de fabriek staande postende staker. Zonder vaart te minderen was hij het fabrieksterrein opgereden. Eerst toen de heer De Boer vlakbij was had hij geclaxonneerd. Een der stakers kon slechts door snel opzij te springen, voorkomen dat hij aangereden werd door de auto.

Wegens het niet tijdig verlenen van het rijbewijs kreeg de heer De Boer eveneens zes gulden boete. De kantonrechter achtte beide overtredingen blijkbaar even zwaar....

f25.000 schadevergoeding geëist

De directie van „*De Ommelanden*” heeft bij de arrondissementsrechtbank te Groningen een eis tot schadevergoeding ingediend tegen Het Vrije Volk voor een bedrag van f25000.- wegens smaad. Dit blad had enige dagen geleden een artikel gepubliceerd, waarin werd verklaard, dat „*De Ommelanden*” room naar België zou hebben gesmokkeld.

De Gelderlander 1952-12-03

◇ De Alg. Ned. Agrarische Bedrijfsbond heeft een aanklacht ingediend tegen de heer F. de Boer, directeur van de zuivelfabriek de Ommelanden, die door het rondsturen van circularies de eer en goede naam van de bond zou hebben aangetast.

Leeuwarder Courant 1952-12-04

Hoger personeel van de Ommelanden neemt ontslag Adjunct-directeur en twee bedrijfschefs gaan heen

Na het ontslag van ir. A. Vos, één der voornaamste en leidinggevende functionarissen bij „De Ommelanden” hebben thans ook enkele andere leden van de staf van dit bedrijf hun ontslag genomen. De heer D. Steneker, die veertien jaar bij de fabriek heeft gewerkt, heeft zijn ontslag ingediend. Hij was adj.-directeur. De heer J. Bosscher, bedrijfschef van het fabriekslaboratorium, en de heer E. de Vries, bedrijfschef van de condensfabriek hebben dit voorbeeld gevolgd. De heer Bosscher was bijna 25 jaar in dienst van deze fabriek, de heer De Vries vijf jaar. De directeur van De Ommelanden heeft inmiddels als adjunct-directeur benoemd de heer B. Voolstra uit Leeuwarden.

NvhN 1952-12-05

De Ommelanden Benoemingen

Tot adjunct-directeur van de Coöperatieve Melkproductenfabriek „De Ommelanden” is benoemd de heer B. Volstra, voorheen verbonden aan de Coöperatieve Condensfabriek „Friesland” te Leeuwarden.

Tot commercieel adjunct-directeur is benoemd de heer B. Kooi, thans assistent dezer afdeling. In de vacature-Kooi is tot assistent bij de commerciële afdeling benoemd de heer A. Westra, thans buitenlands correspondent.

De Waarheid 1952-12-03

ANAB klaagt directeur „Ommelanden” aan

GRONINGEN, 3 Dec. — De Agrarische Bedrijfsbond van het NVV, de ANAB, heeft bij de Groningse justitie een aanklacht wegens belediging ingediend tegen de directeur van het zuivelbedrijf „De Ommelanden”, de heer F. de Boer.

Deze laatste had een circulaire verspreid onder de boeren-melkleveranciers van zijn fabriek, waarin naar de mening van de ANAB „de eer en goede naam van de voorzitter en de secretaris van het hoofdbestuur der ANAB op ergerlijke wijze werden aangetast.”

De staking bij „De Ommelanden” duurt intussen nu reeds langer dan 3 maanden. Herhaaldelijk heeft het ANAB-bestuur „scherpere maatregelen” tegen de directie van „De Ommelanden” aangekondigd.

Of de thans ingediende gerechtelijke aanklacht daartoe echter gerekend kan worden moet ernstig betwijfeld worden.

De Waarheid 1952-12-06

Pol. delinquent adj.-directeur „Ommelanden”

GRONINGEN, 6 December. — Na het ontslag nemen van een aantal leidende personen van het zuivelbedrijf „De Ommelanden” te Groningen, werd dezer dagen een nieuwe adjunct-directeur benoemd, zekere B. Voolstra.

Het Parool weet te melden, dat deze man een ex-NSB-er en politiek delinquent is, dat hij drie jaar in een kamp zat, tijdens de bezetting op het departement van Landbouw werkte en zelfs een reis maakte naar de Oekraïne. Het werd hem verboden gedurende vijf jaar een functie in het zuivelbedrijf te aanvaarden, aldus genoemd blad.

„Ommelanden”-boeren stellen vragen aan hun directeur

Ingekomen stuk A.N.A.B. te laat ter tafel gebracht

(Van onze Groningse correspondent)

Negentig procent der leden van „*De Ommelanden*” hebben Zaterdag in Groningen vergaderd om (op verzoek van enkelen hunner) eens wat nadere gegevens te horen over de stand van zaken in het conflict bij de fabriek. Een conflict, dat nu al vier maanden duurt en dat een goede kans maakt voort te duren tot Mei-Juni van het komende jaar. De directeur van „*De Ommelanden*” gaf pas na afloop van de vergadering een uiteenzetting aan de pers. Volgens hem was de vergadering een verbluffend goede geweest en was opnieuw gebleken dat de leden nog volledig achter bestuur, directie en commissarissen stonden.

Oppositie was er niet geweest, slechts enkele leden hadden vragen gesteld. Wat de verkoop van het bedrijf betreft zo vervolgde de heer De Boer gaan de voorbereidende maatregelen rustig door. Maar als men van ANAB-zijde de staking nog zou willen opheffen dan willen we proberen dit bedrijf als coöperatie voor de Groninger boeren te houden. We zullen daarna tevens zien wie van de stakers weer in de fabriek kan terugkeren

De productie

De Productie van de fabriek beperkte zich op het ogenblik tot melkpoeder en boter. Er werkten nog ongeveer 175 man. Voor de staking bedroeg dit aantal circa 300. De fabriek voor ongesuikerde melk, die eind Januari gereed zal komen, zal niet in bedrijf worden gesteld wanneer de staking mocht voortduren.

De heer S. v. d. Ploeg, secretaris van de ANAB, vertelde van een der boeren een overzicht te hebben gekregen van de Zaterdagmiddag gevoerde besprekingen die volgens hem een „debaclé” waren geworden. De heer De Boer zou hebben gezegd, dat aanvankelijk de veronderstelling had geleefd dat de ANAB en het NVV de staking een landelijk karakter hadden willen geven door deze ook tot vele andere fabrieken uit te breiden. Ook zou de heer De Boer hebben gezegd dat achter de schermen duistere machten werkten. Hierbij zou ook de naam van de Lijempf zijn genoemd.

De nieuwe onder-directeur

Een vijftal boeren had vragen gesteld, aldus deze zegsman. De vragen gingen o.m. Over de benoeming van de heer Voolstra uit Leeuwarden als onderdirecteur van „*De Ommelanden*” die in de bezettingstijd fout zou zijn geweest. Na de oorlog had hij in Leeuwarden gewerkt, maar bij zijn vertrek zou hij een concurrentiebeding hebben getekend.

De voorzitter had verteld dat hij sinds de benoeming van de nieuwe adjunct-directeur uit brieven en telefoontjes had opgemerkt dat de leden met deze benoeming niet zo bijzonder waren ingenomen.

Een der boeren had gezegd: „Ik ben banger voor hakenkruisen dan voor Schermerhorn en Mansholt”. Tot de verdere vragen behoorden de kwestie van de handelsmerken, de roomsmokkel met België, waarvan de directeur zich met een grapje afmaakte. Algemeen werd door de vragenstellers betreurd dat de beweringen van directie en bestuur nooit met bewijzen werden gestaafd.

ingekomen stuk

Op het eind van de vergadering, toen het tegen melkerstijd begon te lopen en de bijeenkomst verliep, kwam het bestuur pas met een ingekomen stuk, een schrijven van de ANAB. waarin werd aangeboden op deze ledenvergadering het standpunt van de bond uiteen te zetten.

Nog steeds volgens de zegsman van de heer Van der Ploeg had een der boeren gevraagd waarom deze brief niet aan het begin der vergadering was voorgelezen. Wellicht hadden verschillende boeren de ANAB-bestuurder wel eens willen horen spreken over dit conflict.

De ANAB heeft zich nu in een persoonlijk schrijven tot de leden gewend, waarin wordt medegedeeld, dat het geen gelegenheid geven aan de ANAB om het standpunt in het stakingsconflict op de ledenvergadering bekend te maken, niet pleit voor de objectiviteit der boeren. De ANAB deelde voorts mede, dat de bondsraad is bijeengekomen en dat men onnodig het conflict wenst voort te zetten tot Juni van het volgende jaar. De Bondsraad stelt uiteraard een spoedige oplossing van het conflict op prijs.

De leveranciers van „*De Ommelanden*” en de reparatie-inrichtingen, die voor „*De Ommelanden*” werken, zal men trachten duidelijk te maken, dat het leveren aan de fabriek of het verrichten van werkzaamheden voor de fabriek niet juist is. Men wil trachten dit lang minzame weg op te lossen. Zal dit niet lukken dan zal „van aansluitende conflicten” sprake zijn, aldus de heer van der Ploeg.

Leeuwarder Courant 1952-12-17

Groninger Zuivelbond heft waarschuwend vinger op De gang van zaken bij „*De Ommelanden*” is een illustratie van hoe het niet moet

(Van onze Groningse correspondent)

De voorzitter van de Groninger Zuivelbond, de heer R. Visser, heeft Dinsdag tijdens de algemene vergadering aandacht besteed aan het conflict bij „*De Ommelanden*”. Hij stelde voorop, dat geen van de leden van de zuivelbond partij is in dit geschil. „Maar”, zo zei hij, „ook kunnen wij niet zijn toeschouwer zonder meer. De staking is onproductief en onverantwoord. Wij moeten in deze tijd streven naar samenwerking, ook op het gebied van lonen en sociale voorzieningen. Dit is een onvermijdelijke consequentie van de samenwerking tussen de overheid en de landbouw, die beoogt de welvaart in de landbouw te verhogen ten bate van alle daarbij betrokkenen.

Botsingen als bij „*De Ommelanden*” moeten worden voorkomen. Gebeurt dit niet dan toont men niet voldoende begrip voor de sociaaleconomische toestanden. Te ernstiger wordt dit alles wanneer men daarbij niet tot een oplossing wil of kan komen, door elke bemiddelingspoging van de hand te wijzen en zelfs geen pogingen meer wenst.

Bedenkelijk

Sprekend over de aangekondigde verkoop van het bedrijf, zei de voorzitter dit uit coöperatief oogpunt bezien een zeer bedenkelijk standpunt te vinden. Wanneer zo met de doelstelling van een coöperatie wordt gehandeld, blijft er voor het principe weinig ruimte meer over. Men heeft dan van de oorsprong, het ontstaan en de ontwikkeling van de coöperatie weinig begrepen.

De voorzitter vroeg zich vervolgens af of hier andere beweegredenen zijn dan de staking, die tot het besluit tot verkoop hebben geleid. In een reeks van jaren heeft men een bedrijf gesticht, uitgebouwd en hierin veel geïnvesteerd. Maar toch zeker niet met de bedoeling het daarna in hoog tempo te vernietigen. Wanneer men een liquidatie wil om en door de staking, dan acht ik dit een zeer zwak uitgangspunt

De Groninger boerenstand en met name de coöpererende boeren, zo vervolgde de voorzitter, moeten zich goed realiseren wat hier gebeurt en er lering uit trekken.

Van werknemerszijde had men de wettelijke weg moeten volgen, zo meende de heer Visser. Dat was beter geweest dan zijn kracht te zoeken in staking. Volgens hem lag het op de weg van de boeren zelf in te grijpen. Wanneer de leden van „De Ommelanden” willen dat hun zaak hun werk moet blijven, dan is dit mogelijk door een eendrachtig optreden. Maar dan moet men ophouden met allerlei uitdrukkingen van „terreur” en „revolutie”

Geheimzinnig

Men is bij dit bedrijf nog veel te geheimzinnig, de leden hebben recht te weten wat hier gebeurt, maar na de jongste persberichten is deze toestand zeker nog niet bereikt.

Dan behoort men ook te komen tot een sterkere coöperatie-basis, door middel van een voldoende aantal leden, in plaats van de fabrikant te spelen met veel te weinig boeren als deelhouders van zijn zaak.

Deze hele kwestie is een illustratie van hoe het niet moet, aldus de voorzitter. Dit is de enige uitzondering in de zuivelindustrie. Het is dwaasheid te suggereren dat meerderen zullen volgen. De voorzitter besloot met zijn vertrouwen uit te spreken in de bij de Groninger zuivelfabriek aangesloten fabrieken, hun besturen en directies, die hun taak zullen verstaan en vervullen in het belang van de coöperatieve gedachte en van de boeren.

Leeuwarder Courant 1952-12-31

Ommelanden werft arbeiders in Achtkarspelen

Stakingsleiding vond werkwilligen in afgelegen woning

Jachtende auto's en postende stakers hebben gisteravond ook de stakingssfeer rond de zuivelfabriek De Ommelanden te Groningen naar Achtkarspelen gebracht. De directeur van de fabriek, de heer F. de Boer, deed er een poging arbeiders voor zijn fabriek te werven, terwijl postende stakers eventuele werkwilligen opvingen om ze de consequenties van hun handelwijze onder ogen te brengen. Tactisch en gemoedelijk optreden van de rijkspolitie te Achtkarspelen en verder het feit, dat de stakingsleiding haar mannen in de hand heeft, waren de redenen, dat het op geen enkele wijze tot handtastelijkheden is gekomen.

Aanvankelijk had de heer De Boer als plaats van samenkomst de consistoriekamer van de Gereformeerde kerk te Twijzel verkregen, doch de kerkeraad is naderhand op haar toezegging te dien aangaande teruggekomen. (Over de motieven daartoe wilde een van de kerkeraadsliden, de heer J. Brandsma, zich tegenover ons niet uitlaten, daar het besluit in een gesloten vergadering was genomen). De heer De Boer vond een nieuwe vergaderplaats in de afgelegen woning

van de heer R de Vries te Kootstertille. Ruim een dertigtal personen, die daartoe aangezocht waren, vonden in een kleine woonkamer zitplaats

In de kou

De stakingsleiding was aanvankelijk niet met de verblijfplaats van deze groep op de hoogte, , doch om halfnegen kreeg men in het cafe te Twijzel bericht, waarop de stakers zich in auto's naar Kootstertille begaven om post te vatten.

Urenlang hebben ze met zes man van de politie in de kou staan wachten, terwijl binnen de heer De Boer zijn uiteenzettingen aan de aanwezigen gaf. Zo successievelijk kwamen de mensen, die bij de heer De Vries in huis waren naar buiten, waarna ze door de stakers meegetroond werden naar café Baron, waar bestuurders van de *Alg. Ned. Agrarische Bedrijfsbond*, de heren J. Korter van Groningen en J. Bouma van Utrecht, de zienswijze van de stakers op het conflict gaven en hun, meest jongemannen van even in de twintig, op het hart bonden niet als onderkruipers op te treden bij de staking, die reeds twintig weken duurt en waaraan 170 man personeel deelneemt.

Na afloop van de bijeenkomst bij de heer De Vries deelde de heer De Boer ons mee, dat hij volgende week Maandag een dertigtal arbeiders uit verschillende dorpen uit de omgeving van Twijzel naar de fabriek in Groningen hoopt te brengen.

De bijeenkomst in café Baron had een rustig verloop. De heer Koster wees er hier op, dat de stakers dit conflict zullen winnen, omdat het gehele NVV. er achter staat, waardoor men als uiterste middel ook de bedrijven, waarvan *de Ommelanden* afhankelijk is, stil zou kunnen leggen. Ook deelde hij mee, dat niet de Ned. Chr. landarbeidersbond achter het conflict staat, doch wel het *Chr. Nationaal Vakverbond*. dat de eisen van de stakers gerechtvaardigd acht. Het is niet de bedoeling van de stakers om *De Ommelanden* kapot te maken, hetgeen de spreker met verschillende feiten wilde aantonen. Men heeft bijvoorbeeld gedaan gekregen van de omliggende fabrieken, dat ze geen melk van boeren zullen verwerken, die deze oorspronkelijk aan *de Ommelanden* leverden. Voorts werd de aanwezigen met klem verzocht geen geloof te hechten aan de voorspiegelingen van de heer De Boer.

Deze week wil de ANAB. nog een openbare vergadering beleggen in deze omgeving, waar men opening van zaken zal geven en waarop de werkwilligen ook de heer De Boer mochten uitnodigen.

In de loop van de dag werden gister door de ANAB. pamfletten verspreid, waarin gezegd wordt, dat de directeur van *De Ommelanden* er langs slinkse weg in geslaagd is de consistoriekamer van de Gereformeerde kerk te Twijzel af te huren. Dank zij het lofwaardige optreden van de bevoegde kerkelijke instanties is de vergadering afgelast, zo zegt het pamflet, dat ondertekend is door de secretaris van de ANAB., de heer S. v.d. Ploeg.

1953

Leeuwarder Courant 1953-01-03

ANAB. hoopt op lege bus voor De Ommelanden

Gisteravond heeft de afd. zuivel van de ANAB. te Kootstertille een vergadering belegd ten einde werkwilligen in te lichten over de staking bij *de Ommelanden*. De spreker op deze avond, was de heer S. van der Ploeg secretaris van de ANAB. en stakingsleider. De zaal van café Bron was meer dan vol, toen de heer Van der Ploeg zijn uiteenzettingen begon. Hij herinnerde er aan, dat er reeds sedert 1946 moeilijkheden met de directie van *de Ommelanden* waren. De directeur de heer F. de Boer. schoof steeds alles op de lange baan en toen tenslotte overeenstemming met hem werd bereikt, hield hij zich niet aan zijn woord. Hem werd toen in de loop van het vorige jaar, op 14 Augustus, een ultimatum gesteld, waarop geen antwoord is ontvangen. Toen is de staking uitgebroken en volgens de spreker terecht. Hij wekte de aanwezigen op niet bij *de Ommelanden* aan het werk te gaan. Niet alleen de belanggen van de stakers staan hier op het snel, maar die van de arbeiders in het algemeen. De heer de Boer leefde de collectieve arbeidsovereenkomst, die bindend was opgelegd, niet na en tracht de arbeiders uit hun verwonen positie terug te drukken

Hierna kwam aan het woord de heer Oostra, bestuurder van het CNV. die echter niet in die functie sprak. Hij zei dat het hem speet dat de ANAB. in deze kwestie niet nauw met de Chr Bond had samengewerkt. Hij erkende de rechtvaardigheid van de eisen der stakers. Hij laakte de houding van de districtsbestuurder De Groot van de NCLB., die bij het werven van arbeiders voor de Ommelanden in Achtkarspel een „zeer vuile rol” zou hebben gespeeld.

Van de gelegenheid om vragen te stellen werd een druk gebruik gemaakt en pas tegen twaalfven kon de heer Koster van Groningen die de leiding van de bijeenkomst had zijn slotwoord spreken.

Hij sprak de hoop uit dat er volgende Maandag een lege bus naar de Ommelanden zou rijden.¹¹

Leeuwarder Courant 1953-01-03

Directeur De Boer, *De Ommelanden* speurt onrust bij Condensfabriek Leeuwarden

Twee onderchefs van de melksuikerafdeling van de Coöp. Condensfabriek „Friesland” te Leeuwarden hebben ontslag gevraagd, omdat zij in dienst zullen treden van *de Ommelanden*. De directie van *de Ommelanden*, heeft naar aanleiding hiervan een communiqué uitgegeven, waarin gezegd wordt, dat er onder het leidinggevend personeel van de Condens grote onrust is ontstaan als gevolg van de lijfswang, welke door de directie van de fabriek is gevraagd voor de heer B. Voolstra wegens overtreding van een concurrentiebeding. Mocht de directie inderdaad tot lijfswang overgaan, dan zal de directie nog meer ontslagaanvragen van leidinggevend personeel tegemoet kunnen zien, aldus het communiqué van de directie van de Ommelanden te Groningen.

¹¹ ‘Volgens de politie’, stond in de Friesche Koerier van 6 januari, waren het er 16.....

Van de zijde van de CCF is hierover meegedeeld, dat er inzake de kwestie van de heer Voolstra geen enkele onrust onder het personeel is bespeurd. Integendeel, het algemene oordeel is, dat er zeer terecht is opgetreden. Inderdaad hebben twee onderchefs van de melksuikerafdeling hun ontslag aangevraagd, maar zij hebben als motief opgegeven, dat zij bij *de Ommelanden* meer kunnen verdienen en zij hebben met geen woord gerept over een protest inzake het geval van de heer Voolstra.

Wel zijn de beide heren vrienden van de heer Voolstra, één van hen heeft zelfs met hem in een kamp voor politieke delinquenten gezeten, aldus de heer A. A. Bouwes, commercieel directeur van *de Ommelanden*. Dat er meer ontslagaanvragen zouden komen wanneer lijfsdwang tegen de heer Voolstra zou worden toegepast, noemde hij volkomen uit de lucht gegrepen. Aan een van de leidinggevende functionarissen van de condensfabriek is door de een goede positie aangeboden, maar hij heeft pertinent geweigerd. Tenslotte deelde de heer Bouwes desgevraagd mede, dat in de beide nieuwe gevallen het concurrentiebeding niet in zo sterke mate geldt als in het geval Voolstra. De directie zal haar standpunt in dezen echter nog nader moeten bepalen.

De Gelderlander 1953-01-08

Samenscholingsverbod in Achtkarspelen (Fr.)

Protest van bevolking tegen de werkwilligen bij „De Ommelanden”

Menigte versperde fabrieksbus de doorgang en wierp ruiten in

BUITENPOST, 8 Januari - Nadat burgemeester H. van Ek van de Friese gemeente Achtkarspelen gistermiddag een verbod tot samenscholing had afgekondigd, heerste er in deze gemeente, maar vooral in de dorpen Buitenpost, Twijzel en Drogeham een ongekende drukte. De politie van de commandopost Achtkarspelen kreeg assistentie van ongeveer veertig politiemannen van de omliggende gemeenten. Uiteraard ging de belangstelling van de dorpsbewoners uit naar de officiële bekendmaking van het gemeentebestuur, waarin de burgemeester verbood, dat zich meer dan vijf personen bijeen op de openbare weg mochten begeven, terwijl voorts vergaderingen en andere openbare bijeenkomsten werden verboden.

Sinds enige dagen worden uit enkele dorpen in de gemeente Achtkarspelen arbeiders vervoerd naar de Coöperatieve fabriek voor melkproducten „*De Ommelanden*” te Groningen. De directie heeft namelijk de vorige week 25 arbeiders kunnen werven, die zich bereid verklaarden, ondanks de staking, bij „*De Ommelanden*” te komen werken en hiertegen hebben de gemeentenaren van Achtkarspelen zich verzet.

Men ziet deze mensen thans als onderkruipers en men schroomt er niet voor dit op onmiskenbare wijze duidelijk te maken. :

Weg versperd

Toen de apart voor dit doel aangeschafte „Ommelanden-autobus” voor het eerst de dorpen binnenreed werd de weg door een verontwaardigde menigte versperd. De arbeiders werden nagejouwd en er werden zelfs bedreigingen geuit. Tot mishandeling van werkwilligen kwam het echter niet, doch de politie van Achtkarspelen meende er toch goed aan te doen de burge-

meester te verzoeken een samenscholingsverbod af te kondigen, omdat de gemoederen steeds meer in beroering werden gebracht.

Gistermorgen nog werden de ruiten van de autobus ingegooid, alhoewel het aantal arbeiders, dat naar dat Groningen gaat, steeds geringer wordt. De Algemene Nederlandse Agrarische . Bedrijfsbond, organiseerde dezer dagen in de gemeente Achtkarspelen een, vergadering, waarin het hoofdbestuurslid S. van der Ploeg de arbeiders en ook andere belangstellenden opwekte achter de stakers te staan „In hun strijd on het sociale recht”.

Politie-escorte

Hoewel alle politieke maatregelen genomen waren, en het samenscholingsverbod reeds gisteravond van kracht was, omzoomde een grote menigte toch nog de straatweg, welke door de gemeente Achtkarspelen loopt, en waar de autobus met werkwilligen om half zes werd verwacht. De politie maakte ook geen aanstalten de nieuwsgierige en ietwat geladen mensenmenigte uiteen te jagen, ondanks het feit, dat men hier en daar wel met tien personen tegelijk samenstond. Om half zeven arriveerde de bus, waarin de Friese arbeiders maar ook vele Groninger arbeiders zaten. Er deed zich geen enkel incident voor.

De bus werd geëscorteerd door motoren van de rijks politie en op alle hoeken van de straten stonden politiemannen die instructie direct in te grijpen. De arbeiders werden allen bij hun eigen huis afgezet en hier en daar ging een gejoel op toen zij zich haastig in hun woning begaven.

Gisteravond werden alle werkwilligen door de leden van het hoofdbestuur Van de Algemene Nederlandse Agrarische Bedrijfsbond bezocht en men wilde trachten deze mensen te bewegen niet bij „*De Ommelanden*” te werken. De directeur van „*De Ommelanden*” spreekt inmiddels van „revolutionair optreden van de stakers” en heeft verbaal laten opmaken in verband met het stukgooien van de ruiten van de „*Ommelanden*”-autobus.

Friesche Koerier 1953-01-08

Personeel Condensfabriek „Friesland”

Er is geen onrust”

Ronselen is daar wel beproefd

In een gisteravond in café „Stadzicht” te Leeuwarden belegde bijeenkomst van personeel van de Condensfabriek „Friesland” door de *Alg. Ned. Agrarische Bond* heeft de heer Van der Ploeg, die de leiding van de staking bij „*De Ommelanden*” te Groningen heeft, de volledige lijdensgeschiedenis van de arbeiders bij dit bedrijf uit de doeken gedaan. Deze geschiedenis is in 1938¹² reeds begonnen.

De heer V.d. Ploeg heeft de overeenkomst voorgelezen, die door de directeur De Boer en de bondsbestuurleden is ondertekend voordat de staking een feit was en welke overeenkomst loyaal zou worden uitgevoerd. Daarin stond ook, dat er een pensioenregeling getroffen zou worden. Deze toezegging is, evenmin als de andere die daar puntsgewijze in genoemd werden, tot dusver niet nagekomen van de zijde van *de Ommelanden*.

12 Staat wel in de tekst, onduidelijk of dit klopt, S. vd. Ploeg en ook De Wit heeft het wel over 1946! (ZHN.)

Onderhandelingen

Hoewel de heer Voolstra zich niet meer met „De Ommelanden” mag bemoeien en ook niet met de directeur De Boer, aldus de heer Van der Ploeg, heeft er Dinsdagavond toch een gesprek tussen beiden plaats gehad in Groningen. De heer Voolstra heeft bij dat gesprek diverse namen genoemd van mensen, die voor een bepaalde functie wel geschikt zouden zijn.

Uit dat gesprek kon dan ook worden afgeleid, dat er nog wel verzoeken aan derden gedaan zullen worden, wanneer ze niet reeds gedaan zijn.

De heer De Boer kan nu wel zeggen, dat de condensafdeling over een week weer normaal zal werken, doch daarvan kan geen sprake zijn. Tal van machines zijn buiten werking en kunnen niet gerepareerd worden.

Dinsdagmorgen zijn er 14 werkwilligen naar „De Ommelanden” vervoerd, Woensdagmorgen waren het er nog 7. Ondanks het verbod tot samenscholing, stonden er Woensdagavond in Buitenpost duizend mensen de bus op te wachten en in Twijzel 700.

In de bus met de 7 onderkruipers namen ook 20 anderen plaats. Er waren er bij, die knuppels hadden.

U kunt nu een positie bij „De Ommelanden” krijgen zoals U maar wilt, want het is nu aan U of ge gevolg wilt geven aan het gefluit van de heer De Boer, aldus spr.

Ik hoop niet, zo eindigde de heer Van der Ploeg dat Friese arbeiders een smet op ons werk zullen werpen door korte tijd f 10.- meer te ontvangen die de sadist De Boer nu biedt.

De heer Jorna, werkzaam bij de Condens, merkte daarna op, dat er van onrust bij de Condensmensen geen sprake is. Als de heer Voolstra ronselt, dan is hij onze vijand nummer 1, aldus spr.

De heer Busman verklaarde door de heer Tuinhout te zijn gevraagd als chef bij „De Ommelanden” te komen werken. Hij had dit met een wijzen op zijn ANAB-speldje geweigerd.

Ook de heren Epema en Zomers bevestigden daarop nog eens dat er van enige onrust bij de Condens geen sprake is.

Tenslotte zei de heer Van der Ploeg nog op een desbetreffende vraag, dat er tot dusver geen vervolging door „De Ommelanden” tegen Het Vrije Volk is ingesteld naar aanleiding van het daarin opgenomen roomsmokkelartikel.

Op deze vergadering waren ongeveer 70 personeelsleden van de Condensfabriek.

Leeuwarder Courant 1953-01-08

„Geen onrust bij Condens-personeel” zeggen Condens-mannen in ANAB.-vergadering „Dienstnemen bij „de Ommelanden” zou klap in gezicht van arbeiders zijn”

Enige dagen geleden waren er in de pers berichten verschenen dat de heer F. de Boer, directeur van „de Ommelanden” verklaard had, dat er „onrust” heerste onder het leidinggevend personeel van Coöp. Condensfabriek Friesland. Die onrust zou vooral zijn ontstaan doordat de directie van *de Ommelanden* de heer Voolstra bedreigde met lijfswang wegens overtreding van het concurrentiebeding. Naar aanleiding hiervan belegde de ANAB. gisteravond in hotel Stadzicht een vergadering voor het personeel van de Condens-fabriek te Leeuwarden. Deze vergadering, waarop een tachtig man verschenen, droeg wel een zeer bijzonder karakter De

heer S. van der Ploeg, secretaris van het hoofdbestuur van de ANAB. gaf een overzicht van de staking bij „de Ommelanden”. Het bleek in deze bijeenkomst wel, dat er van enige onrust bij het gewone personeel, noch bij het leidinggevend personeel van de Condens prake was. Verder was de stemming in de vergadering volkomen tegen het toegeven aan pogingen van de directeur van „de Ommelanden” om Condens-personeel in dienst te nemen voor „de Ommelanden”.

De heer S. van der Ploeg gaf een overzicht van de voorgeschiedenis van de staking bij de „Ommelanden” en een beeld van de staking zelf. Hij wees er op, dat van de 178 leden die de ANAB bij de Ommelanden” heeft er slechts vijftien zijn die, voordat zij zich bij de ANAB aansloten, bij de EVC zijn geweest en dat er van communistisch gestook bij deze staking geen sprake was. Hij bracht verslag uit van de eindeloze onderhandeling en die er tussen 4 Augustus 1951 en 21 Augustus 1952, toen de staking uitbrak, gevoerd zijn tussen de ANAB en de directie van „de Ommelanden” om aan te tonen, dat de ANAB bij deze staking de wettelijke voorschriften in acht had genomen.

Hij vertelde, hoe de heer F. de Boer op 5 Mei 1951 een stuk had ondertekend waarin beloofd werd, dat „de Ommelanden” voor 15 Augustus 1951 een wettelijk voorgeschreven pensioenregeling zou invoeren. Die pensioenregeling is er nog nooit, aldus de heer Van der Ploeg.

Spreker gaf verder voorbeelden van het optreden van de directeur F. de Boer tegenover het personeel. Zo moest een arbeider een hoop modder voor het kantoor vandaan kruien naar een plaats achter de machinekamer. Een kwartier nadat de arbeider dit werkje had opgeknapt kreeg bij opdracht de modder weer op de oude plaats terug te brengen. De heer De Boer zegt te strijden tegen de revolutie, aldus spreker, maar als alle werkgevers in Nederland zo waren geweest als hij, dan had Nederland in de jaren tussen 1900 en 1952 geen sociale evolutie gekend maar revolutie. Hij stelde uitdrukkelijk vast dat de ANAB bij deze staking geen knokpartijen wil.

Een gesprek

Verder maakte de heer Van der Ploeg melding van een gesprek, dat de heer B. Voolstra (vroeger verbonden aan de Condens, indertijd benoemd tot adj.-directeur hij „de Ommelanden”, aan wie het onlangs in kort geding verboden is, het terrein van „de Ommelanden” te betreden) gehad zou hebben met de heer F. de Boer in een tweede-klas wachtkamer in Groningen. De heer Voolstra had in dit gesprek, aldus het woordelijke verslag van de heer S. van der Ploeg, verschillende namen en bijzonderheden van personeelsleden van de Condensfabriek te Leeuwarden genoemd, die er misschien voor te vinden zouden zijn om in dienst te treden bij „de Ommelanden”.

De spreker bestempelde de toestand binnen de poorten van de „Ommelanden” met woorden die we op deze plaats beter kunnen samenvatten in het woordje chaotisch. Hij zei, dat het onmogelijk was, dat de condens-afdeling van de fabriek weer zou kunnen werken voordat de staking was afgelopen. Machines zouden defect of buiten werking zijn en hun onderhoud niet meer krijgen.

De heer Van der Ploeg gaf de mannen van de Condens alle vrijheid om te doen wat zij willen, maar hij wees hen ernstig op de draagwijdte van een besluit om nu tijdens de staking bij „de Ommelanden” te gaan werken. „Ik hoop niet” zo besloot spreker, „dat op deze provincie, waarin onze organisatie is ontstaan, de smet zal rusten, dat zij uit materialisme voor het tientje kozen dat de „sadist” De Boer hun bood”.

Na deze rede kwamen er enige Condensmannen aan het woord. Uit wat ze zeiden bleek, dat er van onrust bij het personeel van de Condens geen sprake was en dat men er niets voor voelde om in te gaan op aanbiedingen van de directie van „de Ommelanden”. Een van degenen, genoemd in het gesprek tussen de heren Voolstra en De Boer, vertelde, dat hij reeds was aangezocht om bij „de Ommelanden” te komen. Een ander zei, dat het een klap in het gezicht van de Condens-directie en van alle arbeiders zou zijn als mensen van de Condens naar *de Ommelanden* zouden gaan.

De Gelderlander 1953-01-09

Handgemeen tussen staker en werkers

Onrust in Friesland om „De Ommelanden”

Weer stenen naar autobus gegooid

BUITENPOST, 8 Jan. - Nog steeds is het niet rustig in enkele Friese dorpen, waarvan arbeiders bij „De Ommelanden” te Groningen werken. De politie is steeds met extra manschappen aanwezig wanneer de „Ommelandenbus” in de dorpen van de gemeente Achtkarspelen aankomt. Ook is het weer tot een handgemeen gekomen tussen stakers en werkwilligen. Volgens de *Algemene Nederlandse Agrarische Bedrijfsbond* zouden werkwilligen een band van de auto van de stakingleiding hebben doorgesneden, terwijl volgens de directie van „De Ommelanden” twee werkwilligen door stakers zijn mishandeld.”

Ook kwam het tot relletjes in Zwaag-Westeinde, waar de bevolking stenen naar de autobus gooide. De districtscommandant van de rijkspolitie te Leeuwarden werd door het publiek tegengewerkt, toen hij één der daders wilde grijpen. Door tactvol optreden van de politie kon erger worden voorkomen.

Kalm en waardig

Het hoofdbestuur van de *Algemene Nederlandse agrarische Bedrijfsbond* heeft zich in een schrijven tot de bevolking van Achtkarspelen gericht, waarin zij mededeelt, dat „dank zij de standvastige houding welke men tot nu toe in de gemeente Achtkarspelen heeft aangenomen, tot op dit ogenblik het aantal onderkruipers uit Friesland beperkt is gebleven tot vier personen”. Op het ogenblik is de situatie zo, aldus de schrijver, dat „De Ommelanden”, die personeel heeft aangenomen dat van huis tegen de revolutie is zelf bewust revolutie kweekt.

Het hoofdbestuur lid van de *Algemene Nederlandse Agrarische Bedrijfsbond*, de heer S. van der Ploeg doet in dit schrijven een beroep op de gemeentenaars van Achtkarspelen om zich kalm en waardig te gedragen.

Bedenkt, aldus het schrijven, dat de politie de orde moet handhaven, en gebruikt daarom de wettelijke en oirbare middelen om de werkwilligen er van te weerhouden naar „De Ommelanden” te gaan.

Leeuwarder Courant 1953-01-11

„De Ommelanden”
GRONINGEN

Staking door de A.N.A.B., niettegenstaande Bestuur alles inwilligde, wat Lageveen vroeg. Deze zei te weten, dat andere fabrieken juichten. Wij betalen de hoogste lonen en pensioenen.

JONGELUI

van 14 tot ± 18 jaar, onze autobus rijdt iedere morgen vanaf Rottevalle via Harkema-Opeinde, Drogeham, Twijzel, Buitenpost, Visvliet, Grijskerk, Niezijl, Zuidhorn, Groningen en 's avonds omgekeerd.

Wij kunnen U goed betaald en vast werk aanbieden. De Directeur.

C.N.V. stelt voor

Arbitrage over geschil bij „De Ommelanden”

Het bestuur van het *Christelijk Nationaal Vakverbond* (CNV.) heeft een beroep op „De Ommelanden” en de ANAB gedaan om het nu al bijna vijf maanden durende geschil te onderwerpen aan de uitspraak van een onpartijdige instantie. Het CNV-bestuur is bereid het nodige te verrichten, tot de benoeming van deze boven de partijen staande instantie.

Naar aanleiding hiervan deelde het CNV-bestuur o.m. het volgende mee:

Naar het oordeel van het CNV zijn zowel door de ANAB als door de leiding van „De Ommelanden” ernstige fouten begaan, niet alleen vóór het uitbreken van het conflict, maar ook tijdens de duur ervan. Veel belangrijker dan een relaas van hetgeen er in het verleden is gedaan of, nagelaten, is de vraag wat er in het heden en in de naaste toekomst dient te geschieden.

Enige oplossing

Het bestuur van het CNV is van oordeel, dat het uiterste moet worden gedaan om dit conflict tot oplossing te brengen. Het is dan ook bereid, daartoe het zijne bij te dragen. Blijkens de verkregen ervaringen zal in dit conflict de normale weg van onderhandeling waarschijnlijk niet tot een voor beide partijen bevredigend resultaat leiden. Ook de bemiddeling van derden is een en andermaal mislukt. Onder deze omstandigheden blijft er, naar het oordeel van het CNV-bestuur, slechts één weg over: arbitrage.

Het bestuur van het CNV is van oordeel, dat deze weg thans moet worden bewandeld en wel op grond van de volgende verwegingen:

Staking en uitsluiting zijn machtsmiddelen. Machtsmiddelen moeten soms gehanteerd worden, maar zij geven nimmer de garantie, dat het gebruik ervan zal leiden tot een rechtvaardig resultaat. Alle verloren stakingen waren niet ongerechtvaardigd en alle gewonnen stakingen waren niet gerechtvaardigd. Arbitrage, dat wil zeggen de uitspraak van een onpartijdige instantie, biedt een grotere waarborg, dat het recht wordt betracht dan het proclameren of het doen voortduren van een conflict.

In afwachting van de beslissing der beide partijen zal het CNV-bestuur zich op het ogenblik onthouden van het geven van een advies over de vraag, of het al dan niet gewenst is dat de leden der christelijke vakbeweging bij „De Ommelanden” gaan werken.”

Geen commentaar

Zowel de directeur van „De Ommelanden” de heer F. de Boer, als de stakingsleider van de ANAB, de heer S. van der Ploeg, onthielden zich nog van commentaar op het CNV-voorstel.

Ommelanden-conflict CNV doet poging tot arbitrage

GRONINGEN, 12 Jan. — Het Christelijk Nationaal Vakverbond heeft aan de directie van het zuivelbedrijf de **Ommelanden** en aan het bestuur van de Algemene Nederlandse Agrarische Bedrijfsbond doen weten, dat het wil trachten mede te werken om een eind te maken aan de nu al vier maanden durende staking. Het C.N.V. meent, dat de weg van arbitrage moet worden bewandeld, aangezien bemiddelingspogingen reeds herhaalde malen zijn mislukt. Op beide partijen is een beroep gedaan om zich te onderwerpen aan de uitspraak van een onpartijdige instantie. Het C.N.V. is bereid, aan de benoeming van zulk een instantie mede te werken.

Er zou vanmorgen een bestuursvergadering van „*De Ommelanden*” zijn, waarin het voorstel wel ter sprake zal worden gebracht.

De ANAB zal het arbitrage-voorstel eerst in het hoofdbestuur en daarna met het NVV bespreken.

Leeuwarder Courant 1953-01-13

C.N.V. wil arbitrage in Ommelandenconflict

Geen advies aan leden der Christelijke vakbeweging over het werken bij „De Ommelanden”

„Reeds meer dan vier maanden duurt het conflict van „*De Ommelanden*”. Naar het oordeel van de Christelijke vakbeweging zijn zowel door de *Algemene Nederlandse Agrarische Bedrijfsbond* als door de leiding van „*De Ommelanden*” ernstige fouten begaan. Niet alleen voor het uitbreken van het conflict, maar ook tijdens de duur ervan. Het zal niet moeilijk zijn in een lang relaas een opsomming te geven. Veel belangrijker dan een relaas van hetgeen er in het verleden is gedaan of nagelaten, is echter de vraag wat er in het heden en in de naaste toekomst dient te geschieden”, aldus heeft het bestuur van het C.N.V. meegedeeld.

Dit bestuur is van oordeel, dat het uiterste moet worden gedaan om het conflict tot een oplossing te brengen. Het CNV. is bereid, daartoe het zijne bij te dragen. Blijkens de verkregen ervaringen zal in dit conflict de normale weg van onderhandeling waarschijnlijk niet tot voor een van beide partijen bevredigend resultaat leiden. Ook de bemiddeling van derden is een en andermaal mislukt.

Onder deze omstandigheden blijft er, naar het oordeel van het CNV.-bestuur, slechts één weg over: arbitrage. Het bestuur van het CNV. is van oordeel, dat deze weg thans moet worden bewandeld en wel op grond van de volgende overwegingen:

Staking en uitsluiting zijn machtsmiddelen. Machtsmiddelen moeten soms gehanteerd worden, maar zij geven nimmer de garantie, dat het gebruik ervan zal leiden tot een rechtvaardig resultaat. Alle verloren stakingen waren niet ongerechtvaardigd en alle gewonnen stakingen waren niet gerechtvaardigd. Arbitrage, dat wil zeggen de uitspraak van een onpartijdige instantie, biedt een grotere waarborg, dat het recht wordt betracht dan het proclameren of het doen voortduren van een conflict.

Op grond van deze beweegredenen doet het bestuur van het CNV. een beroep op de strijdende partijen het geschil te onderwerpen aan de uitspraak van een onpartijdige instantie. Het CNV.-bestuur is bereid, het nodige te verrichten tot de benoeming van deze boven de partijen staande instantie.

In afwachting van de beslissing der beide partijen zal het CNV.-bestuur zich op het ogenblik onthouden van het geven van een advies over de vraag, of het al dan niet gewenst is dat de leden der Christelijke vakbeweging bij „*De Ommelanden*” gaan werken.

Geen commentaar

De stakingsleiding heeft bij monde van het hoofdbestuurslid van de ANAB., de heer Sake van der Ploeg meegedeeld dat zij reeds wist, dat men zich in CNV.-kringen bezig hield met het conflict. De stakingsleiding wenst zich voorlopig van elk commentaar te onthouden, daar het door het CNV. voorgestelde eerst in het hoofdbestuur van de ANAB. besproken zal worden

en daarna Maandag a.s. in een bespreking tussen de dagelijkse besturen van de ANAB. en het NVV. Deze bespreking zal in Amsterdam worden gehouden.

De directeur van „De Ommelanden”, de heer F. de Bcer, wenste zich ook van elk commentaar te onthouden. Hij deelde mee, dat het voorstel van het CNV. vanmorgen in een bestuursvergadering van ”De Ommelanden” zal worden besproken.

De heer H. de Groot te Groningen. lid van het hoofdbestuur van het CNV. en districtsbestuurder van de Christelijke Landarbeiders Bond heeft gisteravond een onderhoud gehad met de directeur van „De Ommelanden” over de voorbereiding tot arbitrage. Het ligt in de bedoeling van het CNV. te zijner tijd een vergadering met het bestuur van „De Ommelanden” te houden.

Leeuwarder Courant 1953-01-15

Sake v.d. Ploeg sceptisch over CNV. bemiddelaar

Alg. Ned. Agrarische Bedrijfsbond organiseert op het ogenblik een reeks vergaderingen, waarop de staking bij *de Ommelanden* besproken wordt.

De secretaris van de ANAB., de heer **Sake v.d. Ploeg**, wees er gister, in Leeuwarden op, dat de arbitrage van het CNV. een vreemde zijde heeft. De hoofdbestuurder van de Chr. Landarbeidersbond, de heer De Groot, die begin deze maand verklaarde, dat de werkwilligen bij de Ommelanden geen onderkruipers zijn, omdat er niet van een staking gesproken kan worden, meldt zich nu aan als bemiddelaar. De heer Van der Ploeg schetste de heer De Groot als een onbetekenend „manneke”, dat hem en waarschijnlijk ook het bestuur van de Ommelanden sceptisch tegenover de arbitrage-poging deed staan.

De heer Van der Ploeg sprak over de Ommelanden-kwestie voor het Lijempf-personeel te Leeuwarden.

Vergadering Drachten

Enige honderden arbeiders uit Drachten en omgeving hebben gisteren in de Folgeren hun instemming betuigd met de door de A.N.A.B. geleide staking bij *de Ommelanden*. Zij luisterden met grote aandacht naar hetgeen de heer **P. Schippers**, voorzitter van de vakgroep zuivel van de A.N.A.B., over de achtergronden van het conflict uiteenzette. De heer Schippers gaf de verzekering, dat de A.N.A.B. de staking kan volhouden zolang deze maar wil en dat de Bond zal strijden totdat de overwinning bereikt is.

De heer Schippers wilde niet vooruitlopen op de te nemen beslissing inzake het arbitragevoorstel van het CNV. Wel wees hij er op, dat in het verleden de A.N.A.B. iedere redelijke bemiddelingspoging heeft aanvaard, zulks in tegenstelling met de directeur van *de Ommelanden*.

De af en toe in de Chr. vakbewegingspers gemaakte opmerking, dat de A.N.A.B. niet alle middelen te baat zou hebben genomen om met de directie tot overeenstemming te komen, wees de bondsbestuurder van de hand. Er is van de kant van de N.C.L.B. nooit het bewijs geleverd, dat er nog andere middelen of mogelijkheden waren om het conflict bij te leggen en een staking te voorkomen, zo zei hij. De heer Schippers deed ten slotte een beroep op de aanwezigen mogelijke werkwilligen in eigen omgeving met rede en overleg tot andere gedachten te brengen.

Arbitrage in conflict bij „de Ommelanden”

AMSTERDAM, 19 Jan. — De besturen van het NVV en van de ANAB (Agrarische Bond) hebben zich in een gezamenlijke bespreking bezig gehouden met de publicatie van een mogelijke poging tot arbitrage in het conflict bij de Ommelanden. De besturen der genoemde organisaties — overigens de verdere inhoud van het communiqué van het CNV onbesproken latende — zijn bereid een ernstige poging tot bemiddeling of arbitrage in beginsel te aanvaarden, zoals ook in het verleden steeds het geval is geweest.

Beslechting geschil „de Ommelanden”

UTRECHT, 21 Jan. — Het bestuur van het C.N.V. deelt mede, dat zowel het bestuur van „De Ommelanden” als de Algemene Nederlandse Agrarische Bedrijfsbond het voorstel, om het geschil door arbitrage te beslechten, in beginsel hebben aanvaard. De verdere gang van zaken is thans in bespreking.

De Gelderlander 1953-01-23

Succes voor CNV.

Ommelanden en Bond aanvaarden arbitrage

UTRECHT, 22 Jan. — Het bestuur van het CNV. Deelt ons mede, dat thans zowel van de *Algemene Nederlandse Agrarische Bedrijfsbond* als van „De Ommelanden” het bericht van de definitieve aanvaarding van arbitrage is ontvangen.

Voorts is overeenstemming bereikt over de volgende punten;

- 1) De arbitrerende instantie zal bestaan uit drie personen.
- 2) De drie arbiters zullen worden aangewezen door het CNV.
- 3) In een acte zal het besluit tot arbitrage worden vastgelegd.
- 4) Partijen zullen zich verder wederzijds onthouden van alle vijandelijkheden.

Het CNV. zal thans zo spoedig mogelijk de bedoelde acte opstellen en de arbiters benoemen, opdat de arbitrale uitspraak binnen de kortst mogelijke tijd zal kunnen volgen en het conflict tot het verleden zal behoren.

De Gelderlander 1953-01-23

Te hoge lonen betaald

Proces-verbaal voor „De Ommelanden”.

GRONINGEN, 22 Jan. - Door de Centrale Controledienst is proces-verbaal opgemaakt tegen de coöperatieve fabriek voor melkproducten „De Ommelanden” te Groningen, wegens het betalen van te hoge lonen. Deze lonen zijn betaald aan arbeiders die na de staking in dienst zijn getreden bij „De Ommelanden”.

Van de zijde van de directie van „*De Ommelanden*” deelt men ons mede, dat het hier inderdaad een hogere toekenning van loon betreft, omdat de arbeiders van „*De Ommelanden*” onder moeilijke omstandigheden moeten werken. Zij worden vaak achtervolgd en zelfs thuis hebben zij geen rust. De directie acht een hogere honorering voor hun prestaties op zijn plaats.

Leeuwarder Courant 1953-02-10

Adjunct-directeur , van *De Ommelanden* in gijzeling Gevol van concurrentie beding net Condens „Friesland”

Naar wij vernemen, is de heer B. Voolstra van Leeuwarden, die werkzaam is als adjunct-directeur bij „*De Ommelanden*” te Groningen Maandag door de deurwaarder in gijzeling gesteld in het huis van bewaring te Leeuwarden.

Voolstra was destijds werkzaam bij de Condensfabriek „Friesland” te Leeuwarden als afdelingschef. Hij werd ontslagen, toen hij zijn plannen tot emigratie niet spoedig kon verwezenlijken. Hij had echter een schriftelijk concurrentietieding getekend, waarbij hii zich verbond gedurende vijf jaar niet in een, Condensfabriek werkzaam te zijn, waar dezelfde producten werden gemaakt als bij de Condensfabriek te Leeuwarden.

Met behulp van zijn advocaat, mr. B. D. van Raaij te Leeuwarden, begon hij een procedure bij het kantongerecht te Leeuwarden tot nietigverklaring van dit concurrentiebeding. De kantonrechter heeft toen drie deskundigen benoemd, die hem over deze materie zouden voorlichten. Dit deskundigenrapport is er nog niet.

Inmiddels werd Voolstra benoemd tot adjunct-directeur bij „*De Ommelanden*”. Toen deze daar zijn werkzaamheden begon, heeft de Condensfabriek de zaak in kort-geding bij de president van de rechtbank aangebracht, die de gijzeling heeft bevolen, indien Voolstra doorging met zijn arbeid bij „*De Ommelanden*”. Blijkbaar heeft Voolstra toch werkzaamheden verricht voor „*De Ommelanden*”, want het vonnis tot gijzeling is thans ten uitvoer gelegd voor 14 dagen, welke eerste termijn door de president van de rechtbank zo was bepaald.

NvhN 1953-03-07

Staking bij „*De Ommelanden*” beëindigd. Het arbitragebesluit bekend gemaakt

Zoals men zich zal herinneren, heeft het *Christelijk Nationaal Vakverbond* in Nederland te Utrecht eind Januari tot arbiters benoemd om uitspraak te doen in de geschillen tussen de coöperatieve melkproductenbedrijven „*De Ommelanden*” en de stakende leden van de *Algemene Nederlandse Agrarische Bond*, de heren professor dr A. H. M. Albregts, wonende te ‘s-Gravenhage, professor mr W. F. de Gaay Fortman, wonende te ‘s-Gravenhage. Professor mr M. G. Levenbach, wonende te Amsterdam, en tot secretaris mr A. Borst, wonende te Amsterdam. Deze arbiters zijn tot een beslissing gekomen, die vandaag ter kennis van partijen is gebracht.

In de uitvoerig gemotiveerde uitspraak hebben arbiters overwogen, dat er in het verleden door beide strijdende partijen ernstige fouten zijn gemaakt. Arbiters spreken evenwel het vertrouwen uit, dat deze fouten zich in de toekomst niet zullen herhalen. Partijen hebben arbiters ver-

zeker, dat zij zich onvoorwaardelijk aan de uitspraak zullen houden en voor overleg met el-
kander zullen openstaan.

De beslissing komt in grote lijnen op het volgende neer.

*De staking wordt onmiddellijk beëindigd.

*Ruim 60 leden van de bond moeten weer in het bedrijf worden tewerk gesteld. De overige leden, die destijds in staking zijn gegaan, worden symbolisch" herplaatst voor drie dagen, doch „De Ommelanden is niet verplicht ze dan te werk te stellen. Wel moet gedurende een half jaar aanvulling van het personeel zoveel mogelijk uit deze personen geschieden.

*Voorts zal „*De Ommelanden*” de pensioenvoorziening voor alle betrokken leden van de bond binnen een bepaalde termijn in orde moeten brengen.

Het toezicht op de naleving van de uitspraak blijft gedurende een tijdsduur van zes maanden in handen van van arbiters. Voor een doelmatige regeling van mogelijke praktische kwesties, die nog kunnen rijzen bij de uitvoering der beslissingen, hebben arbiters een commissie aangewezen, bestaande uit de heren A. W. Biewenga Wzn. te Garsthuizen, H. H. Garrelts te Groningen, en J. Tuin te Groningen, die daartoe ter plaatse namens arbiters zal optreden.

De kosten van de behandeling der zaak zijn ten laste gebracht van partijen, ieder de helft.

De geschiedenis van het conflict

Het conflict bij de Coöperatieve Melkproductenfabriek „*De Ommelanden*” brak uit op 21 Augustus 1952, toen de *Algemene Nederlandse Agrarische Bedrijfsbond* het sein gaf tot een staking, waarbij 171 arbeiders betrokken waren. Directe aanleiding tot deze staking was het aflopen van een ultimatum van de A.N.A.B., waarin uitvoering van door de directie van „*De Ommelanden*” gedane toezeggingen werd geëist.

Reeds eerder waren er in de fabriek moeilijkheden geweest, voornamelijk over vacantietoelagen, pensioenregelingen en (al dan niet juiste) ontslagen.

In Mei 1951 was het al tot een uitbarsting gekomen, maar de staking duurde toen slechts enkele uren, omdat de fabriek de schriftelijke toezegging gaf, dat aan de verlangens van de arbeiders (vervat in niet minder dan 26 punten) geheel zou worden tegemoet gekomen. Dit gebeurde echter niet, óók niet, nadat de fabriek uitstel had gevraagd en gekregen. Daarop kwam de A.N.A.B. met het genoemde ultimatum, waarop echter geen antwoord werd ontvangen. De enige consequentie was toen staking.

Nog dezelfde dag werd de stakende arbeiders, die bij toerbeurt voor de fabriekshekken postten, ontslag aangezegd. Besprekingen tussen stakingsleiding en directie en bestuursleden van de fabriek hadden geen enkel positief resultaat.

De fabriek kon de dagelijkse toevoer van melk niet verwerken. Getracht werd nog een deel van de melk naar de DOMO in Beilen te sturen, maar de arbeiders daar weigerden, en de melk ging terug.

Bemiddelingspogingen

Al spoedig deed de Commissaris der Koningin in de provincie Groningen, de heer E. H. Ebels, een poging om beide partijen tot elkaar te brengen, doch *De Ommelanden* gaf geen gevolg aan zijn uitnodiging tot een bespreking. Ook de voorzitter van het College van Rijksbemiddelaars, mr Berger, onderzocht de mogelijkheid van een bemiddeling, maar na twee informatieve besprekingen zag hij daarvan af.

De zaak kwam bij de regering enige malen ter sprake, maar van overheidswege werden geen directe stappen genomen om tot een einde van het conflict te komen.

De directeur van het Gewestelijke Arbeidsbureau te Groningen, drs. W. van der Mast, scheen succes te zullen hebben met een bemiddelingspoging, die hij half September ondernam. Tegen het eind van die maand kwam hij met een voorstel, dat echter strandde op een punt, waarin ontslag van de inmiddels door *De Ommelanden* nieuw geworven arbeiders noodzakelijk werd geacht.

Bestuur mocht verkopen

Sensationeel was het besluit, dat de leden van de Coöperatie op 4 September namen en waarbij zij hun bestuur machtigden de fabriek van de hand te doen.

Zover kwam het echter niet; wel werd er een advertentie geplaatst en kwamen er enkele gegadigden opdagen, maar tot een verkoop werd nimmer overgegaan.

Het conflict duurde voort, waarbij tegen het eind van 1952 verschillende leidende functionarissen van de fabriek hun ontslag namen. Ongeveer tezelfdertijd trachtte de fabrieksleiding in de gemeente Achtkarspelen arbeiders te werven. De bevolking in deze gemeente kante zich echter ten zeerste tegen degenen, die zich met een speciale Ommelanden-bus naar en van hun werk lieten brengen. Er werd danig met stenen gegooid en de burgemeester van Achtkarspelen vaardigde zelfs een samenscholingsverbod uit.

Korte tijd later - het was inmiddels Januari geworden - kwam het C.N.V. met een voorstel om een onpartijdige arbitragecommissie te benoemen, die een bindende uitspraak zou doen. Dit voorstel werd door beide partijen aanvaard en nu is deze commissie met een uitspraak gekomen, waardoor het conflict ten einde is.¹³

Het Vrije Volk 1953-03-07

Arbitrage „Ommelanden“:

Herplaatsing van zestig arbeiders

Overigen op wachtlijst

DE COMMISSIE VAN ARBITRAGE, die door het Christelijk Nationaal Vakverbond is benoemd om een uitspraak te doen in het geschil tussen de Coöperatieve Melkfabriek „*De Ommelanden*” en de *Algemene Nederlandse Agrarische Bedrijfsbond*, heeft een beslissing genomen.

De staking moet onmiddellijk worden beëindigd. Ruim zestig leden van de bond moeten weer in het bedrijf tewerk worden gesteld. De overige leden, die destijds in staking zijn gegaan, worden „symbolisch” herplaatst voor drie dagen, doch „*De Ommelanden*” is niet verplicht ze dan te werk te stellen.

Wel moet gedurende een halfjaar aanvulling van het personeel zoveel mogelijk uit deze personen geschieden.

Voorts zal „*De Ommelanden*” de pensioenvoorzieningen voor alle betrokken leden van de bond binnen een bepaalde termijn in orde moeten brengen.

Het toezicht op de naleving van de uitspraak blijft gedurende zes maanden in handen van de arbiters. Voor een doelmatige regeling van mogelijke praktische kwesties, die nog kunnen rijzen bij de uitvoering van de beslissing, hebben de arbiters een commissie aangewezen. Deze bestaat uit de heren A. W. Biewentra Wzn te Garsthuizen, H. H. Garrelds te Groningen en J. Tuin te Groningen, die daartoe ter plaatse namens de arbiters zal optreden.

¹³ Iets te voorbarig van de courant! (ZHN.)

Wederzijdse fouten

De arbiters zeggen in hun uitspraak, dat er in het verleden door beide strijdende partijen ernstige fouten zijn gemaakt. Zij spreken evenwel met vertrouwen uit, dat deze fouten zich in de toekomst niet zullen herhalen.

Partijen hebben de arbiters verzekerd, dat zij zien onvoorwaardelijk aan de uitspraak zullen houden en voor overleg met elkander zullen open staan.

De commissie van arbitrage bestond uit prof. dr A. H. M. Albrechts, prof. mr W. F. de Gaay Fortman en prof. mr M. G. Levenbach. Als secretaris trad op mr A. Borst.

(De „symbolische" herplaatsing maakt het mogelijk, dat de arbeiders, nadat zij zijn ontslagen, een uitkering krachtens de Werkloosheidswet krijgen. De arbeiders, die thans moeten worden teruggenomen, vormen de vaste ploeg. De anderen, die op een wachtlijst worden geplaatst, zijn arbeiders, die ook in normale omstandigheden niet het gehele jaar werk hebben. Red. HVV).

NvhN 1953-03-09

De Ommelanden wil fabriek verkopen

Arbitrale uitspraak niet acceptabel

Zoals gemeld heeft de arbitrage-commissie bij haar uitspraak in het conflict tussen de *Algemene Nederlandse Agrarische Bedrijfsbond* en de Coöp. Melkproductenfabriek *De Ommelanden* bepaald, dat de fabriek verplicht is alle ontslagen werknemers, leden van de ANAB, met ingang van Maandag 16 Maart weer in dienst te nemen. Vijf-en-zestig arbeiders moeten voor onbepaalde tijd worden aangenomen en uiterlijk 30 Maart a.s. worden tewerkgesteld. De overigen moeten - eventueel symbolisch - worden herplaatst gedurende drie dagen. Naar aanleiding van de uitspraak heeft De Ommelanden besloten binnen de kortst mogelijke tijd tot verkoop en liquidatie over te gaan.

„Niets anders rest"

Bestuur, Commissarissen en Directie hebben deze beslissing genomen, omdat zij de uitspraak van de arbitrage-commissie niet acceptabel vinden, aldus wordt in een circulaire aan de melkleveranciers meegedeeld.

In een Zaterdag gehouden vergadering van bestuur en commissarissen, aldus de circulaire, zijn deze tot de conclusie gekomen, dat hun nu niets anders meer rest dan de gehele fabriek ca, binnen de kortst mogelijke tijd te verkopen.

In de circulaire wordt voorts o.m. gezegd: „Wij dienen als leidinggevend college zo ver mogelijk vooruit te zien en daarbij is onze conclusie, dat gezien deze arbitrage, op den duur de exploitatie van het bedrijf teleurstellend zal zijn".

Na enige opmerkingen over de melkprijzen van de fabriek wordt voorts gezegd:

„Mede gezien ook alles, wat aan de benoeming dezer commissie is vooraf gegaan, meenden wij met enig vertrouwen haar uitspraak tegemoet te kunnen zien. Dit vertrouwen is niet gerechtvaardigd gebleken. Het onmiddellijk gevolg is de noodzaak van de verkoop van de fabriek c.a."

Op korte termijn

Een vroegere verkoopvoorwaarde, het niet accepteren van stakers door een eventuele koper, is door *De Ommelanden* ingetrokken. Daardoor verwacht men op korte termijn tot verkoop te kunnen overgaan.

De directie van *De ommelanden* zal vandaag voor een deel van de 65 arbeiders, die voor onbepaalde tijd in dienst moeten worden genomen, bij de ingestelde commissie dispensatie aanvragen op grond van „de misdraging van enkele arbeiders tijdens de, stakingsperiode”. Voorlopig: zal *De Ommelanden* zich aan de uitspraak en het bindende advies van de arbitrage-, commissie houden, mede wegens het feit, dat zij verplicht is, voor iedere arbeider, die zij niet in dienst neemt, aan de ANAB een sanctie te betalen van f 1000. Dit bedrag moet bij iedere overtreding van dit deel van het arbitragebesluit worden betaald.

De ANAB deelde mee, dat getracht zal worden de arbeiders, die thans niet door *De ommelanden* worden tewerkgesteld, op andere zuivelfabrieken onder te brengen. Voor een zeer groot deel heeft men daarvoor reeds toezeggingen ontvangen.

NvhN 1953-03-09

Arbiters verklaren hun standpunt De Ommelanden een uitzondering in zuivelindustrie

Over de houding van „*De Ommelanden*” wordt in het arbitrage-besluit o.m. gezegd: „Arbiters spreken hun ernstige afkeuring uit over *De Ommelanden*, die niet alleen gedurende de Duitse bezettingstijd sinds 1942, maar ook na de bevrijding in gebreke is gebleven met de nakoming van haar verplichtingen inzake de pensioenregeling. Voorts, dat deze houding van *De Ommelanden* uiteraard niet acceptabel wordt door het enkele feit, dat zij in of omstreeks 1946 een zekere pensioenregeling heeft getroffen, waardoor zij eigenmachtig en volstrekt willekeurig aan bepaalde personeelsleden een pensioen kon uitkeren, hetgeen in enkele gevallen is geschied.

De arbiters zijn voorts van mening, dat deze regeling geen enkel recht verschafte aan de individuele leden van het personeel, dat in overgrote meerderheid volkomen in onzekerheid werd gelaten of het te zijner tijd al dan niet enige uitkering zou ontvangen. Zij concluderen, dat deze handelwijze van *De Ommelanden* een betreurenswaardige. uitzondering heeft gevormd in de Nederlandse zuivelindustrie.

Onjuist verwijt

Over de talrijke publicaties, gericht tegen de ANAB, zeggen de arbiters, dat de niet-naleving der wettelijke voorschriften op het gebied der pensioenregeling door *De Ommelanden* haar den te ernstiger moet worden aangerekend, nu zij, blijkens de genoemde publicaties, er de ANAB een verwijt van maakt, dat deze jegens haar een revolutionaire activiteit zou ontwikkelen.

Dit verwijt had volgens de arbiters in de laatste plaats *De Ommelanden* mogen maken gezien haar eigen gebrek aan eerbied voor de door de overheid uitgevaardigde voorschriften".

„Gedeeltelijk verklaarbaar”

Ook de Bond gaat volgens de Commissie niet geheel vrij uit. Zij acht de staking niet gerechtvaardigd, omdat de ANAB niet eerst alle andere middelen zou hebben aangewend; door bijvoorbeeld de desbetreffende vorderingen aanhangig te maken bij de burgerlijke rechter. De commissie acht de handelwijze van de Bond niet verschoonbaar, maar wel gedeeltelijk verklaarbaar, gezien de vele vruchteloze pogingen, die de ANAB jarenlang heeft aangewend om tot een minnelijke regeling met De Ommelanden te geraken.

Tot slot zeggen de arbiters, dat de opleving van het bedrijf, na beëindiging van het conflict, moeilijkheden zal ondervinden, doch dat zij er van overtuigd zijn, dat het herstel „in belangrijke mate in handen is van de leiding van het bedrijf zelf”. De arbiters vertrouwen dan ook op een gunstige ontwikkeling. Zij baseren dit op de „herhaalde en uitdrukkelijke verzekering die „*De Ommelanden*” hun heeft gedaan, dat zij de uitspraak van de arbiters onvoorwaardelijk en met alle haar ten dienste staande middelen zal nakomen”.

NvhN 1953-03-13

Honderden overtredingen Arbeidswet

Boete van f 600 voor directeur Ommelanden

De directeur van *De Ommelanden* de heer F. de Boer, stond voor de Kantonrechter terecht wegens overtredingen van de Arbeidswet in het tijdperk 22 Augustus tot en met 21 September van het vorige jaar. De Ambtenaar van het O.M, had een twintigtal van de ruim achthonderd ten laste gelegd. Er waren arbeiders, die 80 tot 90 uur per week werkten.

De heer De Boer zette uiteen, dat hij, toen de staking op 21 Augustus uitbrak van zijn fabriekspersoneel van 200 man maar 20 overhield. Men heeft toen alles gedaan om het bedrijf draaiende te houden. Op de vraag van de Kantonrechter, waarom geen overwerkvergunning was aangevraagd, verklaarde verdachte, dat hij deze zaak aan de personeelschef Baarveld had overgelaten. Deze heeft intussen echter het bedrijf verlaten, zodat hij daarop geen antwoord kon geven.

De controleur van de Arbeidsinspectie, getuige J. W. Ludemann, vertelde, dat hij begin September met de heer De Boer en de voorzitter van De ommelanden de heer Bus, een bespreking had gehad. Beiden beschouwden toen de situatie zo, dat er van staking geen sprake was. Getuige had er daarop op gewezen, dat men dan ook de normale werktijd in acht moest nemen. Een verzoek om dispensatie heeft de Arbeidsinspectie nimmer bereikt.

De Ambtenaar eiste voor elke overtreding een boete van f 30 of 15 d., waarbij hij rekening hield met de omstandigheden.

Mr Bout zei in zijn pleidooi geen beroep op overmacht te willen doen, omdat dit niet zou opgaan. Men had immers de fabriek ook kunnen stilleggen. De arbeiders, die deze lange werktijden hebben gemaakt, wilden dit graag, omdat zij er extra voor werden betaald. Men had een vergunning kunnen vragen, maar men had toen zoveel aan het hoofd, dat alles wel iets anders is gegaan dan men had gewild.

De Kantonrechter veroordeelde verdachte tot 20 maal f 30 of 20 maal 15 d.

Opiniestuk LOS en VAST NvhN

[...] Waar geen licht over opgegaan is, dat is over het conflict in *De Ommelanden*. Ik heb me daarmee in al die maanden niet bemoeid. Een buitenstaander kan er ook beslist niet over oordelen in objectieve zin. Je kunt het door dik en dun met de werknemers eens zijn, mede naar de maatstaven van de huidige sociale verhoudingen en verplichtingen, zoals deze nu eenmaal gegroeid zijn, maar je kunt ook oud werkgeversbloed in de aderen hebben, dat milder staat tegenover onweerlegbare tekortkomingen en dito capaciteiten in één verband, je kunt het zuiver financieel bekijken, je kunt het principieel bezien op basis van stakingsverantwoordelijkheid, je kunt de zakelijke betekenis van het voortbestaan der fabriek op de voorgrond schuiven, je kunt de reële en morele rechten en verplichtingen nummer één stellen, je kunt de directeur in volle lengte schilderen, je kunt de stakers in hun gedragslijn tijdens het conflict ten tonele voeren. Kans, dat er tegen elk van die redeneringen niet veel is in te brengen. Vandaar, dat we allen blij waren, toen de mogelijkheid van de arbitrale uitspraak opgeworpen werd en nog meer toen deze uitspraak door beide partijen aanvaard werd. Dit toonde de ernstige wil van beide zijden om tot een einde van het conflict te komen.

Maar *De Ommelanden* moet zich sterker gevoeld hebben in het gelijk aan haar zijde te hebben, dan de uitspraak heeft opgeleverd. Ik heb dat bindend advies volledig onder ogen gehad, had, maar ik kan me nu de gemaakte opmerking begrijpen: om tactische redenen is er aanvaardelijk maar een kort resumé van het advies ter publicatie doorgegeven. Als directie en bestuur van *De Ommelanden* deze uitspraak ooit hadden kunnen vermoeden, zou de arbitrage nooit zijn aanvaard.

Maar dat is achteraf praten, nu zij werd aanvaard, is er geen terug mogelijk. Het boete-systeem bij zo'n uitspraak doet me altijd onsympathiek aan. Men zal wel zeggen: „dat moet wel als stok bij de deur”, maar met dit systeem ondergraaft men zelf de morele verplichting van een arbitrale uitspraak. En waar men deze morele binding zelf ontzenuwt, wordt het boetestelsel tot een dwangbuis. En waar een dwangpositie wordt geschapen kan men nog zoveel hopen en verwachten voor de toekomst, de fundamentele opbouw blijft verstoord. De vraag heb ik horen stellen: wat zal die arbitrage wel gekost hebben, voor drie professoren en een secretaris. Het besluit vertelt het zelf: f 5491.50, waarvan elk der partijen de helft dient te betalen. Als het conflict er mee uit de wereld was geholpen, dan had het gerust dubbel zo duur mogen zijn geweest. Voor 't ogenblik moet ik helaas nog concluderen: jammer van de kosten.

[...]

***De Ommelanden* vraagt dispensatie voor 55 arbeiders** Bij weigering zal fabriek verkocht worden

De directeur van de Coöperatieve Melkproductenfabriek *De Ommelanden* te Groningen heeft gisteren dispensatie verzocht van de tewerkstelling van 55 arbeiders. Zoals bekend, bepaalde de arbitragecommissie bij haar uitspraak o.m. dat 65 van de in Augustus 1952 in staking gegangene arbeiders weer in vaste dienst moesten worden aangenomen. De directeur van *De Ommelanden*, de heer F. de Boer, wenst thans echter slechts tien van hen te werk te stellen. Van de overigen hebben zich volgens hem 45 tijdens de misdragen, waardoor hij meent aan de beslis-

sing van de arbiters geen gevolg te kunnen geven. Voor de tien andere arbeiders, waarvoor dispensatie is aangevraagd, zou thans in het bedrijf geen werk meer zijn.

Tijdens een onderhoud, dat wij met de heer De Boer hadden, verklaarde deze tevens dat hij de arbeiders, die indertijd niet aan de staking deelnamen, de belofte heeft gedaan geen enkele staker, die bij acties tegen *De Ommelanden* betrokken is geweest, weer in dienst te zullen nemen. Alleen reeds door deze belofte achtte de heer De Boer het onmogelijk om de bindende uitspraak van de arbiters na te komen.

Indien de commissie, die door de arbiters is ingesteld om op de naleving van hun uitspraak toe te zien, de gevraagde dispensatie weigert, zal onmiddellijk tot verkoop van *De Ommelanden* worden overgegaan, aldus de heer De Boer.

Vanmorgen vond in Het Tehuis een huishoudelijke vergadering van *De Ommelanden* plaats. Daar zou echter de verkoop van de fabriek niet besproken worden. Het bestuur zou zich bepalen tot het geven van inlichtingen. Aangezien de voorzitter, de heer E. Bus, aan de beurt van aftreden was, zou er tevens een verkiezing van een bestuurslid plaats vinden. De heer Bus heeft zich herkiesbaar gesteld.

NvhN 1953-03-17

EEN LAATSTE KANS ?

Beroep van *De Ommelanden* op arbiters directeur F. de Boer overweegt oplossing

(Van een onzer verslaggevers).

Naar aanleiding van de jongste ontwikkelingen in het conflict tussen *De Ommelanden* en de A.N.A.B., hadden wij vanmorgen een gesprek met de heer De Boer, de directeur van de coöperatie. Tijdens de ontmoeting, waarbij de heer De Boer zijn standpunt ten aanzien van de uitspraak van de arbitrage-commissie uiteenzette, deed hij een voorstel - volgens de directeur het laatste - om te elfder ure uit de impasse te raken.

Een mogelijkheid

in afwachting van de komst van de heer De Boer werden wij ontvangen in het kantoor van de administratie van *De Ommelanden*. Het personeel was druk in de weer achter ratelende schrijfmachines en een argeloze bezoeker zou uit niets kunnen merken, dat hij in een bedrijf was, waar nu reeds langer dan een half jaar een brandend conflict schier onoverkomelijke moeilijkheden veroorzaakt. Zelfs de grote hond, die ons met dromerige ogen aankeek, was eerder een toonbeeld van lentevreugde dan van hondse waakzaamheid.

De heer de Boer ontving ons alsof hem niets anders dan de naderende lente interesseerde; hoewel zijn werktafels vol lagen met allerhande papieren, die volgens hem overigens geen geheimen meer verbergen.

„Komt u binnen, in de huiskamer! Gebruikt u suiker en melk in de koffie?” De heer De Boer vergaf het ons, dat wij in een omgeving, waar melk dagelijks overheerst, voor dit vocht bedankten. Hij was er zelfs van overtuigd, dat wij desondanks van plan waren een absoluut objectief verslag van het interview te geven.

Bitter en wrang

– Men heeft in de pers van mij verteld, dat ik een beul, een onmenselijke directeur ben, voor wie geld de enige levensbehoefte is. Ik erken, dat ik in het verleden fouten gemaakt heb, maar ik ben er van overtuigd, dat de door de arbiters nagestreefde oplossing van het conflict voor *De Ommelanden* de ondergang betekent. De gedragslijn, die wij dezer dagen bekend hebben gemaakt, zullen wij daarom ten koste van alles blijven volgen. Er is geen enkele macht in Nederland, dus daarvan kan weerhouden.

Zoals bekend bleef de verwachte oplossing van het conflict uit, doordat de arbiters *De Ommelanden* verplichten vijf-en-zestig arbeiders weer in vaste dienst te nemen. Volgens de heer De Boer hebben 45 van deze mannen zich tijdens de staking misdragen, waarom hij voor deze groep en voor tien anderen dispensatie van de tewerkstelling vroeg. Indien deze dispensatie wordt geweigerd zal het bestuur van de coöperatie dus tot verkoop overgaan.

- Dit besluit staat voor honderd procent vast, zo verklaarde de heer De Boer nadrukkelijk. De notariële voorwaarden tot verkoop zijn inmiddels gereed gekomen en wij hebben reeds besprekingen met vier gegadigden gevoerd. Twee daarvan zijn buitenlandse firma's, de beide anderen worden gevormd door een Noordelijke combinatie van grote coöperaties en door een combinatie van kapitaalkrachtige personen.

Op onze vraag of de heer De Boer alsnog een mogelijkheid zag om *De ommelanden* in haar huidige vorm voor de Noordelijke zuivelindustrie te behouden, kregen wij aanvankelijk een ontkennend antwoord.

- Indien liet besluit van de arbiters zou worden uitgevoerd, zullen in de fabriek spanningen ontstaan, die een gezonde bedrijfsvoering in de weg staan. De arbiters zijn een andere mening toegedaan, doch ik ken mijn eigen mensen, aan wie ik mij bovendien door een belofte gebonden heb. Indien alle 65 stakers, die door de arbiters zijn aangewezen, terug zouden komen, zou dit moord en doodslag tengevolge kunnen hebben.

Geruchten tegengesproken

Na deze mening te hebben verkondigd, scheen aan het gesprek een abrupt einde te komen. De heer De Boer staarde naar buiten, waar volgeladen melkauto's de poorten van de fabriek in snelle vaart voorbij reden, Men mompelt, dat het bedrijf financieel niet gezond meer is, maar de directeur spreekt die geruchten hardnekkig tegen. Zij berusten op fantasie, verklaart hij.

„Ziet u dan geen enkele andere mogelijkheid meer om tot een oplossing te komen?”

Dan, na een lichte aarzeling, doet de heer De Boer het volgende voorstel, waaraan wij de zin van dit artikel ontleenden.

Andere arbeiders terug

- Indien - eventueel na wederzijds overleg met de arbiters - De Ommelanden de mogelijkheid wordt geboden om uit alle, indertijd in staking gegane arbeiders, vijf-en-zestig mensen te kiezen, die weer een vaste aanstelling kunnen krijgen, dan zal ik het bestuur voorstellen om onmiddellijk de wederopbouw van het, bedrijf aan te vatten. Het bestuur zal dit volgens mij zeer toejuichen. Indien mij deze mogelijkheid wordt gegeven, zonder andere beperkende bepalingen, dan ben ik er van overtuigd, dat De Ommelanden te elfder ure toch nog behouden kan blijven.

Zo niet, dan rekent de coöperatie er op dat binnen drie maanden de fabriek een nieuwe eigenaar zal hebben.

Onze laatste vraag: „Is het waar, dat de heer De Boer na de verkoop misschien als directeur zal terugkeren”,

Het antwoord: - Beslist niet! Nimmer zal ik dan nog het terrein van De Ommelanden betreden. Ik zal mij dan terugtrekken uit: het zakenleven; ik ben vrij oud en over enkele jaren zou ik zelfs „van Drees” kunnen krijgen.....

NvhN 1953-03-17-2

Arbeiders werden door Ommelanden nog niet aangenomen **Slechts enkelen kregen bewijs van aanstelling**

Bovenstaand vraaggesprek hebben wij met de heer De Boer gehad omdat gisteren gebleken is, dat de uitspraak van de arbitrage-commissie niet de verwachte, oplossing van het geschil heeft, gebracht.

Van de 75 arbeiders, die zich overeenkomstig de uitspraak van de arbiters gistermorgen bij de fabriek meldden om een symbolische aanstelling van drie dagen te krijgen, werden er n.l. slechts vijf in het bezit gesteld van een schriftelijk bewijs van aanstelling. Dit werd hun door de afrastering van het fabrieksterrein overhandigd.

De 70 overigen, die om acht uur het terrein waren opgewandeld, werden teruggestuurd, waarbij de Groninger politie (op verzoek van de directeur) toezag, dat de arbeiders buiten de hekken bleven. Zij ontvingen geen aanstelling en keerden om twaalf uur naar huis terug. De directeur van De Ommelanden heeft meegedeeld deze arbeiders een schriftelijke aanstelling te zullen zenden.

Woensdag zullen zij - overeenkomstig de uitspraak van de arbitragecommissie - een ontslagbrief ontvangen, alsmede een chèque voor 3 dagen loon. Van de 10 arbeiders, die volledig in dienst zouden worden gesteld, werden er drie tot de fabriek toegelaten en tewerk gesteld. Zij mochten tijdens de schafttijd niet met de werkwilligen samen eten.

Van de zeven anderen, die volledig in dienst zouden komen, was er één ziek. De zes overigen, die gisteren niet waren ontvangen, meldden zich vanmorgen opnieuw. Ze werden wederom van het fabrieksterrein weggestuurd.

Volgens het bindend advies van de commissie van arbitrage is De Ommelanden niet verplicht de 75 symbolisch aangestelde arbeiders voor drie dagen te werk te stellen.

De arbeiders, die een volledige aanstelling zouden krijgen, moeten uiterlijk met ingang van 30 Maart a.s. in het bedrijf worden tewerkgesteld. Dit zijn - zoals bekend - 65 man, waarvan door De Ommelanden voor 55 dispensatie is aangevraagd bij een commissie, bestaande uit de heren A. W. Biewenga Wzn. te Garsthuizen, H. H. Garrelds en J. Tuin te Groningen.

Deze commissie zal beide partijen horen en daarna over de dispensatieaanvraag beslissen. Op deze beslissing is een beroep bij de arbitrage-commissie mogelijk. Men mag echter aannemen, dat bij een dergelijk beroep slechts zeer weinig kans bestaat op wijziging van de beslissing.

Conflict *De Ommelanden* nu definitief achter der rug?

„staking kan wel als geëindigd worden beschouwd” aldus De Boer

Bestuur Commissarissen en directie van de Coöperatieve Melkproductenfabriek De Ommelanden hebben gisteren in het kantoor van de fabriek een langdurige vergadering gehouden. De directeur, de heer F. de Boer, verstrekke ons daarover het volgende communiqué:

„Na de uitspraak der arbitragecommissie kan de staking thans wel als geëindigd worden beschouwd. Niettegenstaande deze staking van zeven maanden, die al spoedig rond 190 van de ruim 200 arbeiders omvatte die op 21 Augustus in de fabriek werkzaam waren (dus buiten kantoorpersoneel enz.), zullen de financiële resultaten over het per 30 April a.s. eindigende boekjaar zeer gunstig zijn. De kwaliteit der producten, hoewel meermalen onder moeilijke en abnormale omstandigheden geproduceerd, gaf alleszins reden tot tevredenheid. Ook de verkoop hiervan, hoewel deze op 21 Augustus j.l. onmiddellijk anders moest worden gericht, had een vlot verloop.

De structuur en de organisatie der vereniging, wat de melk leveranciers betreft, hebben door de staking niet geleden, integendeel, het aantal melkleveranciers is nog toegenomen. Bestuur en commissarissen hebben in hun vergadering van heden getuigd getuigd van hun grote waardering voor allen, die in de moeilijke omstandigheden van de laatste zeven maanden op hun post zijn gebleven. Niet het minst betrof deze waardering verschillenden van de boeren en boerenzoons, die weken aaneen met verwaarlozing van het werk op de boerderij en met opoffering van alle vrije tijd, voorbeeldig hebben geholpen het bedrijf op gang te houden. Ook van het nieuw aangenomen personeel heeft het overgrote deel uitstekend zijn arbeid verrichte en en bestuur en commissarissen hebben dan ook daarom altijd bij bemiddelingspogingen de eis gesteld, dat aan deze mensen geen gedwongen ontslag moest kunnen worden gegeven.

Nieuwe functies

Wegens de voortdurende uitbreiding van het bedrijf hebben bestuur en commissarissen thans terzake enige voorzieningen getroffen. De tegenwoordige directeur, de heer F. de Boer, is benoemd tot hoofd- en commercieel directeur, terwijl daarnaast de functie van technisch directeur is gecreëerd.

Hierin zal ten spoedigste getracht worden te voorzien. Ook voor de functie van leider van het wetenschappelijk laboratorium zullen sollicitanten worden opgeroepen. De heer B. Kooi is indertijd reeds benoemd tot commercieel adjunct-directeur en de heer Westra, vroeger buitenlandse correspondent, tot commercieel assistent. Naar een tweede commercieel assistent zal alsnog nader kunnen worden uitgezien.

Hoewel het bedrijf thans allerminst heeft te klagen over de afzet van de producten, beschouwt de directie toch de toekomst van de wereld-zuivelmarkt met enige zorg.”

Woorden en daden

De heer S. van der Ploeg, secretaris van het hoofdbestuur van de *Algemene Nederlandse Agrarische Bedrijfsbond*, gaf op dit communiqué het volgende commentaar:

„In het algemeen kan men zeggen, dat dit een verslag van een bestuursvergadering is, waarvan er dertien in een dozijn gaan. Wij zullen meer op de daden dan op de woorden gaan letten.”

NvhN 1953-03-27

***Ommelanden* toch in beroep**

Hoewel de hoofddirecteur van „*De Ommelanden*”, de heer F. de Boer, in een circulaire over de eergisteren gehouden vergadering van bestuur, commissarissen en directie verklaarde dat „de staking thans wel als geeindigd kan worden beschouwd,” heeft men toch beroep aangetekend tegen de uitspraak van de dispensatie-commissie. De heer De Boer verklaarde ook van deze laatste mogelijkheid gebruik te willen maken, hoewel hij niet verwachtte, dat de arbeiders een andere uitspraak zouden doen dan de dispensatie-commissie.

Van de 190 stakers hebben ongeveer vijftig thans ander werk gekregen. Ruim zestig zullen in het bedrijf terugkeren en 83 man hebben, na een symbolische herplaatsing van drie dagen, definitief ontslag gekregen.

Wanneer *De Ommelanden* echter nieuw personeel nodig heeft, moet zij allereerst uit deze groep van 83 man putten.

NvhN 1953-03-31

Ommelanden komt arbitrale uitspraak niet na

Directeur De Boer verklaart: „onmiddellijke uitvoering absoluut onmogelijk”

Zoals bekend heeft de arbitragecommissie inzake het conflict bij *De Ommelanden* Zaterdag bepaald, dat 51 arbeiders, voor wie dispensatie was aangevraagd, zich vanmiddag om twee uur moesten melden bij de directie van de fabriek. Om uiterlijk drie uur zouden allen zonder discriminatie te werk gesteld moeten zijn. Dit is niet gebeurd.

Op de vastgestelde tijd stonden de 51 arbeiders voor de poorten van de fabriek, die echter alle gesloten waren. Na enkele ogenblikken werden negen arbeiders binnen gelaten, terwijl de anderen te horen kregen, dat ze moesten wachten.

Tot tien over drie hebben zij dit gedaan, waarna zij - omdat de daartoe gestelde termijn verstreken was - naar huis terugkeerden.

De heer De Boer, de hoofd-directeur van *De Ommelanden*, verklaarde naar aanleiding van deze gang van zaken, dat het hem in de eerste plaats totaal onmogelijk was 51 mensen te werk te stellen aan het eind van een werkdag. Bovendien was hij na langdurige overwegingen tot de conclusie gekomen, dat het onmiddellijk uitvoeren van de arbitrale beslissing onmogelijk was. Daarom had hij besloten deze uitspraak niet na te leven.

„Wanneer men ons zal zeggen: „Vlieg naar de maan”, dan zou dat een even belachelijke opdracht zijn als deze beslissing van de arbiters”, zo zei de heer De Boer. „Wanneer men ons onmogelijke beslissingen opdraagt, zijn de consequenties niet voor *De Ommelanden*, maar voor de arbiters”.

De heer De Boer verklaarde voorts nog geen beslissing te hebben genomen, wanneer hij de 42 nog aan te nemen arbeiders te werk zal stellen.

„Zodra wij bedrijfstechnisch weer mensen kunnen plaatsen, zullen deze arbeiders nader van ons horen.

Indien de A.N.A.B. naar aanleiding hiervan gebruik maakt van de boetebepaling (opgenomen in de arbitrale uitspraak), dan moeten zij de consequenties daarvan maar aanvaarden.”

Commentaar van A.N.A.B.

Naar del Naar aanleiding hiervan gaf de A.N.A.B. het volgende commentaar:

De Bond is van mening, dat de arbiters over een en ander beter hun mening kunnen geven.

De A.N.A.B. zal de noodzakelijkheid van het gebruik maken van de boeteclausules nog nader overwegen.

N.C.L.B.: „uitspraak onrechtvaardig”

In verband met het bovenstaande is het opmerkelijk, dat de heer H. de Groot, voorzitter van de *Nederlandse Christelijke Landarbeiders Bond*, afdeling Groningen, aan de heer De Boer schriftelijk heeft meegedeeld, dat de N.C.L.B. de uitspraak van de arbiters onrechtvaardig vindt.

Door deze uitspraak, aldus de heer De Groot, heeft het Nederlandse gezag „een behoorlijke deuk” gekregen, te meer daar de revolutie, of zo men wil: revolutionaire daad, wel veroordeeld, maar niet voldoende bestreden is”

De heer De Boer verklaarde, dat zijn laatste beslissing mede een gevolg is van deze uitspraak.

Ontslagen arbeiders niet onder W. en W.-wet?

Naar wij voorts over het conflict *De Ommelanden* vernemen, zijn de ongeveer honderd arbeiders, die symbolisch herplaatst werden voor de tijd van drie dagen en daarna ontslag kregen, niet zonder meer ingeschreven voor een uitkering ingevolge de wet op de Werkloosheids- en Wachtgeldverzekering. Het moet n.l. Juridisch worden uitgemaakt of ze werkloos zijn tengevolge van de staking dan wel tegevolge van de arbitrale uitspraak. In het eerste geval komen zij niet, in het tweede geval wet voor een uitkering in aanmerking.

Ze komen voorlopig in aanmerking voor sociale bijstand.

De secretaris van de ANAB., de heer S. v.d. Ploeg, deelde ons desgevraagd mee, dat de bond deze arbeiders zeker niet in de steek laat. Ook hun financiële uitkering blijft volledig gewaarborgd, aldus de heer Van der Ploeg.

Het Vrije Volk 1953-04-01

Ommelanden: nieuw stadium

Arbeiders geweerd – ketting op poort

(Van een onzer verslaggevers)

HOE WEINIG ERNST de directie van „*De Ommelanden*” maakt met de naleving van de arbitrale uitspraak, is Dinsdagmiddag gebleken: 51 stakers meldden zich aan de fabriekspoort. Deze was met kettingen afgesloten. Slechts negen stakers werden toegelaten, de 42 andere

bleven tot na drie uur wachten, maar ze werden niet toegelaten. De directeur verklaarde „geen werk voor hen te hebben”.

De heer S. van der Ploeg van de Alg. Ned. Agrarische Bedrijfsbond had de stakers tot de grootst mogelijke zelfbeheersing opgeroepen. Velen hunner waren ontroerd na 7½ maand staking de fabriekspoort weer binnen te kunnen gaan.

De poort bleef echter voor de meesten.... gesloten; het conflict met „*De Ommelanden*” is niet afgelopen. Zo wil het de directie van dit bedrijf.

Merkwaardig is in dit opzicht een brief, die de hoofdbestuurder van de Christelijke Landarbeidersbond, de heer H. de Groot, aan de directie van „*De Ommelanden*” heeft geschreven en waarin het onrechtvaardig wordt genoemd, dat „de revolutionaire daad der arbeiders niet gestraft is bij de arbitrale uitspraak”.

Men zal wel merken, wat deze bond te zijner tijd ten aanzien van „*De Ommelanden*” van plan is te doen, zo schrijft deze heer De Groot, die tijdens het conflict nota bene werkwilligen voor de fabriek wierf, o.a. in Oost-Friesland.

Met die brief negeert deze heer De Groot de uitspraak der arbitragecommissie, waarin hoogstaande mensen aangewezen werden door.... het Christelijk Nationaal Vakverbond. Hoogst merkwaardig, deze houding van de heer De Groot!

De Waarheid 1953-04-03

De arbitrage-comedie bij De Ommelanden ANAB-bestuur „hoopt” en „Verwacht”....

GRONINGEN, 2 April. - In een perscommuniqué heeft de leiding van de ANAB (NVV) eindelijk gereageerd op de houding van de directeur van het Groningse zuivelbedrijf *De Ommelanden* De Boer. Deze had zich niet gehouden aan de uitspraak van de „arbitrage-commissie”, die met goedvinden van de ANAB-bestuurders in het leven was geroepen om het maandenlang hangende conflict bij *De Ommelanden* te „beslechten”.

De leiding van de ANAB zegt, over de houding van de heer De Boer „diep teleurgesteld” te zijn, dit vooral omdat de ANAB-leiding direct alle door de arbitrage-commissie opgedragen taken had verricht.

Deze NVV-vakbondsbestuurders hopen er nu op, dat de directie van *De Ommelanden* hen „deze of komende 'week’” voor een bespreking zal uitnodigen, aldus het communiqué. Mochten de bij het ANAB-bestuur „levende verwachtingen” niet in vervulling gaan, dan zouden, volgens dit bestuur de in het bindende advies van de arbitragecommissie opgenomen sanctiebepalingen moeten worden toegepast en door *De Ommelanden* nog deze week aan de vaste arbeiders van 14 Maart af loon worden uitbetaald.

De houding van directeur *De Ommelanden* en hetgeen de ANAB-bestuurders hier tot nu toe tegenover stelden, zal de arbeiders echter ook in dit opzicht het ergste doen vrezen. Zij hebben ervaren welk spel er met die „arbitrage-commissie” is gespeeld.

Onmiddellijke tewerkstelling van de arbeiders die bij bindende uitspraak weer in het bedrijf moeten worden genomen en voorrang voor ex-stakers bij opengevallen plaatsen, benevens

aanvulling van de uitkeringen tot het volle weekloon aan de arbeiders die niet in het bedrijf terugkeren.- dat is hetgeen de stakers van *De Ommelanden* verlangen.

Het Vrije Volk 1953-04-09

ANAB vordert f 250.000 van Ommelanden

De ANAB heeft vandaag van „De Ommelanden” een kwart miljoen gulden gevorderd, wegens het niet nakomen van de arbitrale uitspraak. Dit heeft de stakingsleider S. van der Ploeg meegedeeld op een vergadering van de vakgroep Zuivel in het N.V.-huis te Utrecht.

De boete is gebaseerd op 246 overtredingen, waarop door de arbiters een boete van duizend gulden per stuk was gesteld. De boeten zijn zonder tussenkomst van de rechter opeisbaar.

Als „De Ommelanden” het bedrag niet vóór Zaterdag heeft gestort, houdt de **bond** zich alle rechten voor.

Het Vrije Volk 1953-04-11

Wending in kwestie der Ommelanden?

Bestuur en commissarissen van „*De ommelanden*” hebben de ANAB uitgenodigd voor een bespreking op Maandagavond. De bespreking zal te Groningen worden gehouden. De brief, waarin deze uitnodiging was vervat, is vanmorgen door de ANAB ontvangen. Uit de korte tekst valt af te leiden, dat de directeur, de heer F. de Boer de besprekingen niet zal bijwonen. De ANAB zal de uitnodiging aanvaardden.

Er schijnt dus een wending te komen in het conflict. Hierop wijst ook het feit dat, naar wij uit Friesland vernemen, de heer Voolstra gisteren waarschijnlijk zijn laatste bezoek aan „*De Ommelanden*” heeft gebracht. Ondanks het verbod van de rechterlijke macht vertoefde hij twee uur op het fabrieksterrein. Men neemt aan, dat hij afscheid is wezen nemen.

De Friese boeren die door hem waren overgehaald om melk aan „*De Ommelanden*” te leveren hebben van Voolstra de mededeling ontvangen om maar weer met hun melk naar een Friese fabriek te gaan. Van de beloofde extra-melk kon niets komen, aldus Voolstra.

Ommelanden wil met A.N.A.B. praten **Maandagavond conferentie zonder voorzitter en directeur**

Naar wij vernemen is in de gisteren gehouden vergadering van bestuur en commissarissen van de Coöperatieve Melkproductenfabriek De Ommelanden besloten om de Algemene Nederlandse Agrarische Bedrijfsbond uit te nodigen voor een bespreking teneinde tot een oplossing van het conflict te gereden.

Men heeft de ANAB voorgesteld deze bespreking Maandag a.s. te houden. De fabriek zal vertegenwoordigd zijn door twee bestuursleden en twee commissarissen. De Hoofddirecteur van De Ommelanden de heer F. de Boer en de voorzitter, de heer E. Bus te Enumatil, maken geen deel uit van de delegatie van de coöperatie.

De heer Bus heeft echter wel verklaard de besluiten van de delegatie te zullen steunen. Voorts vernemen wij, dat De Ommelanden in hoger beroep is gegaan bij de arbiters tegen de vordering van f 246.000, die de ANAB eergisteren heeft ingediend. Het ligt in de bedoeling om vóór de definitieve uitspraak van de arbitrage-commissie te trachten tot een bevredigende oplossing van het geschil te geraken. De besprekingen, die hiertoe zouden moeten leiden, zullen voor *De Ommelanden* – zowel met de ANAB als met de arbiters - uitsluitend door de bovengenoemde delegatie worden gevoerd.

Het Vrije Volk 1953-04-13

Breuk tussen directie en bestuur „Ommelanden” blijkt

(Van een onzer verslaggevers)

De breuk tussen de directie en het bestuur van „*De Ommelanden*” schijnt nu wel volledig te zijn.

Nadat bestuur en commissarissen de A.N.A.B. hadden uitgenodigd voor een bespreking, heeft de directeur, de heer de Boer per circulaire zijn melkleveranciers medegedeeld dat hij het met deze uitnodiging helemaal niet eens is.

Hij wil er ook geen verantwoordelijkheid voor dragen. In zijn circulaire deelt de heer De Boer verder mee dat hij geen garantie kan geven voor een behoorlijke melkprijs en goede nabetaaling.

Ten aanzien van de toekomst van „*De Ommelanden*” ben ik zeer pessimistisch gestemd, aldus de directeur. Op eigen houtje heeft de directeur besloten om van 1 Mei 1952 tot en met 4 April 1953 plotseling een cent per geleverde kg melk na te betalen. Hiermede is naar schatting f 200.000 gemoeid.

In de nacht van Vrijdag op Zaterdag is het kantoorpersoneel druk bezig geweest de nodige berekeningen te maken.

De onverwachte uitbetaling door de directeur houdt verband met diens angst voor beslaglegging op de fabriek. Zaterdagmorgen om elf uur liep de termijn af, die de A.N.A.B. had gesteld voor de betaling van f 246.000 wegens het 246 maal overtreden van de arbitrale uitspraak.

De twee ton die de heer De Boer aan zijn boeren heeft betaald, zijn dus eigenlijk aan de A.N.A.B. onttrokken.

Inmiddels is de vordering van de A.N.A.B. opgelopen tot drie ton. Zaterdag is er weer f41.000 bijgekomen omdat „De Ommelanden” aan een en veertig stakers geen loon uitbetaalde en f 13.000. omdat er arbeiders zijn aangenomen zonder vergunning van de dispensatie-commissie.

De A.N.A.B. heeft de arbiters gevraagd om bij bindend advies te bepalen dat „De Ommelanden” de 42.000 gulden in ieder geval onverwijld aan de A.N.A.B. moet betalen. Bovendien heeft zij gevraagd een boete op te leggen voor iedere dag dat de fabriek hierin tekort schiet.

NvhN 1953-04-13

Hoofddirecteur van *De Ommelanden* oneens met commissarissen

Vervroegde nabetaling van één cent per k.g. Melk

De hoofd-directeur van de Coöperatieve Melkproductenfabriek De Ommelanden de heer F. de Boer heeft de melkleveranciers van deze fabriek per circulaire meegedeeld, dat hij voor de besluiten van de Commissarissen van de Coöperatie geen enkele medeverantwoordelijkheid kan aanvaarden.

Zoals bekend, hielden deze besluiten in, dat de A.N.A.B. verzocht werd hedenavond een bespreking te houden met De Ommelanden over de huidige situatie van het conflict.

In zijn circulaire herinnerde de heer De Boer er aan, dat hij de melkleveranciers sinds het uitbreken van het conflict op 21 Augustus steeds gevraagd heeft de melk te willen blijven leveren en dat hij een goede melkprijs en een goede nabetaling beloofd heeft.

De heer De Boer, constateerde voorts, dat alle leveranciers zonder uitzondering aan het verzoek hebben voldaan en dat zij een goede melkprijs hebben gekregen.

De hoofd-directie van De Ommelanden heeft zelfs besloten om direct één cent per kg melk, geleverd in de periode 1 Mei 52 tot en met 4 April 1953, na te betalen.

De heer De Boer heeft tot deze vervroegde nabetaling besloten, omdat hij niet wist, of hij deze zomer op het gebruikelijke tijdstip een goede nabetaling zou kunnen doen.

„Ik mag u niet verhehlen, dat ik nu ten aanzien van de toekomst van De Ommelanden en de economische mogelijkheden van de fabriek pessimistisch gestemd ben”, aldus de heer De Boer.

NvhN 1953-04-18

Laatste Berichten

Hoofddirecteur De Ommelanden neemt ontslag

Met ingang van hedennacht

In een circulaire aan de melkleveranciers heeft de hoofddirecteur van *De Ommelanden* de heer F. de Boer vanmorgen bekend gemaakt, dat hij niet langer de verantwoordelijkheid voor het bedrijf meent te kunnen aanvaarden, gezien de besluiten die het bestuur in

de laatste dagen heeft genomen inzake de oplossing van het conflict tussen het bedrijf en de Alg. Ned. Agrarische Bedrijfsbond.

Derhalve heeft de heer De Boer besloten, gisteren ontslag aan te vragen en wel met ingang van heden nacht 12 uur.

Dit ontslag is door het bestuur tijdens een hedenmorgen gehouden vergadering aanvaard.

In de circulaire verklaart de hoofddirecteur, dat hij zich gezien de laatste ontwikkeling, van elk commentaar wenst te onthouden.

Hij verklaart zich bereid op korte termijn voor de leden verantwoording af te leggen van zijn beleid, alsmede zijn besluit tot ontslagneming nader te motiveren.

Het Vrije Volk 1953-04-20

Groninger zuivelconflict in nieuwe phase

Directeur „Ommelanden” legt zijn functie neer

Fabriek onder bewaking

(Van een onzer verslaggevers)

Het afgelopen weekend heeft er rond het conflict bij de Groningse zuivelfabriek „*De Ommelanden*” een koortsachtige activiteit geheerst. De directeur, de heer F. de Boer, heeft ontslag genomen. Dit is door het bestuur aanvaard. De voorzitter van het bestuur, de heer Bus, heeft eveneens zijn functie neergelegd. Bestuur en commissarissen hebben reeds een nieuwe hoofddirecteur benoemd, de heer J. Wierenga uit Den Ham, die tot nu toe deel van het bestuur uitmaakte.

Zondagavond was er voor het eerst na maanden weer politiebewaking bij de fabriek, in verband met de „machtsovername” door het bestuur. Men verwachtte moeilijkheden van de kant van de ex-directeur, de heer F. de Boer die naast de fabriek woont. Deze zou zich in dreigende termen hebben uitgelaten op een vergadering van melkleveranciers, die hij geheel buiten het bestuur om te Onnen heeft gehouden. Op deze vergadering heeft de heer De Boer ook aangekondigd, dat zowel hij als de ex-voorzitter zullen terugkeren in het bestuur.

De bewaking van de fabriek was in de nacht van Zondag op Maandag toevertrouwd aan een aantal stakers, die alle sleutelposities in het bedrijf bezet hielden. Zondagavond tegen halfnegen trokken ongeveer twintig stakers voor dit doel de fabriek in.

Arbeid hervat

Het bestuur heeft verder meegedeeld, dat de arbeiders, die volgens de arbitrale uitspraak aan het werk moesten worden gezet, met ingang van heden hun werkzaamheden hebben hervat. „Noch de heer De Boer noch de heer Bus (de ex-voorzitter) kunnen ook maar iets aan de uitspraak van de arbiters veranderen”, aldus het bestuur. Zij zijn bijvoorbeeld niet bij machte het dreigende onheilverkoop van de fabriek door de ANAB. krachtens rechterlijk vonnis - af te wenden -. De boeten, die de ANAB. eist wegens het niet nakomen van de arbitrale uitspraak lopen immers dagelijks op, aldus het bestuur.

Circulaire

Ook de afgetreden directeur, de heer De Boer zit niet stil. Hij heeft in een circulaire aan de melkleveranciers de redenen voor zijn ontslag uiteengezet. Hij kan niet langer de verantwoording dragen voor de besluiten die het bestuur heeft menen te moeten nemen.

Zijn streven is er kennelijk op gericht een wig te drijven tussen fabriek en leveranciers. Het bedrijf dat hij groot heeft gemaakt poogt hij hiermee te gronde te richten.

NvhN 1953-04-20

Ex-voorzitter Bus in oppositie

Bestuur van De Ommelanden neemt het heft in handen

Fabriek wordt tot wederopbloei gebracht

Sedert het bekend worden van het ontslag van de heer F. de boer als hoofddirecteur van de Coöperatieve Melkproductenfabriek De Ommelanden hebben zich in dit bedrijf enkele verwickelingen voorgedaan, die een nieuwe fase in het conflict tussen de fabriek en de Algemene Nederlandse Agrarische Bedrijfsbond hebben ingeleid.

Enkele opposanten, onder leiding van de afgetreden voorziker, de heer E. Bus, zijn een actie begonnen tegen het bestuur, dat – zoals bekend - besloten heeft de arbitrale uitspraak volledig na te leven, teneinde een definitieve wederopbloei van het bedrijf te verzekeren. Het optreden van de oppositie ging vanmorgen gepaard met onverkwikkelijke tonelen binnen de fabrieksomheining. Het bestuur en de commissarissen van *De Ommelanden* besloten echter unaniem op de ingeslagen weg voort te gaan. Ondanks het dreigement van de oppositie, dat zij in dat geval de ondergang van het bedrijf zou trachten te bewerkstelligen.

Nieuwe beheerder en hoofddirecteur benoemd

Het bestuur van *De ommelanden* heeft naar aanleiding van de recente gebeurtenissen de leden en de melkleveranciers vanmorgen van de ingrijpende wijzigingen in de toestand op de hoogte gebracht. Het gaf daartoe een communiqué uit van de volgende inhoud:

Het zal u bekend zijn, dat onze hoofddirecteur, de heer F. de Boer ontslag heeft genomen, welk ontslag door ons en de commissarissen is aanvaard, alsook dat de heer E. Bus, voorzitter van ons bestuur, zijn bestuursfunctie heeft neergelegd. Het zal aan velen van u niet bekend zijn, dat in een Zaterdagavond gehouden vergadering te Onnen, zowel van de zijde van de heer De Boer als van de zijde van de heer Bus tot uitdrukking is gekomen, dat zij zich in een te houden algemene ledenvergadering wilden laten herkiezen. Zij wilden daarna hun functies weer hervatten om ons, als uw rechtmatig en door u zelf gekozen bestuur, ter zijde te schuiven en een nieuw bestuur te kiezen.

Gezien deze gebeurtenissen en gelet op het feit, dat noch de heer De boer noch de heer Bus ook maar één letter aan de beslissing der arbiters kunnen veranderen en dat zij niet bij machte zijn het dreigend onheil - n.l. de verkoop van de fabriek door de ANAB krachtens rechterlijk vonnis, binnenkort te verkrijgen op de arbitrale uitspraak - af te wenden, hebben wij de volgende statutaire maatregelen getroffen.

Arbeiders tewerkgesteld

- 1) De fabriek en de leiding van het gehele bedrijf zijn door ons in handen genomen. Alle maatregelen strekkend tot behoud van de vereniging, de bewaring van onze rechten en de bewaking der gebouwen zijn reeds genomen.

- 2) De arbeiders, die volgens de arbitrale uitspraak weer in dienst moesten worden genomen zijn met ingang van heden tewerkgesteld.
- 3) Tot waarnemend beheerder en hoofddirecteur is benoemd de heer J. T. Wierenga te Den Ham en wel met alle rechten welke krachtens onze statuten de beheerder toekomen.

Het Bestuur heeft zijn vertrouwen gesteld op uw gezond verstand en uw gezond inzicht. Vertrouwt gij op Uw bestuur. Aan de doorlopende onrust, en ellende van de laatste acht maanden komt thans een einde. Met vaste hand zullen wij De Ommelanden naar een nieuwe toekomst leiden.

Het communiqué werd getekend door de heer J. Akkerman, die als waarnemend voorzitter optreedt.

Het gevolg van deze door het bestuur genomen besluiten, was dat vanmorgen een – aanvallig klein – aantal leden van de coöperatie onder leiding van de ex-voorzitter Bus zich aan de fabriek vervoegde, waar het bestuur en de commissarissen in vergadering bijeen waren. De heer Bus trachtte het bestuur te bewegen voor hedenavond een ledenvergadering uit te schrijven. Aangezien het verzoek niet door voldoende leden (volgens de statuten 1/5 deel) werd gesteund, werd het niet ingewilligd.

Naar aanleiding hiervan deelde de heer Bus ons mee, dat de door hem geleide oppositie, waartoe ook de ex-hoofddirecteur behoort, in het geval, dat het bestuur in zijn houding zal volharden, de fabriek „volkomen zal ruïneren.” De heer Bus verklaarde, dat hij - indien hij niet als voorzitter zou terugkeren en de heer De boer niet als hoofddirecteur - de losse melkleveranciers zou trachten te bewegen hun melk niet langer door De Ommelanden te laten verwerken.

De situatie in de kantoren van de fabriek, waar zich later in de morgen ongeveer twintig opposanten verzamelden, werd door 't geëmotioneerde optreden van de heer Bus c.s. zeer onverkwikkelijk. Het bestuur moest zelfs enkele in de vergadering binnengedrongen opposanten verwijderen en pas toen men bedreigd had de politie te zullen waarschuwen, werd de toestand iets rustiger. Van de zijde van het bestuur werd ons naar aanleiding hiervan meegedeeld, dat men vast besloten is zich niet langer door de heer Bus en de heer De Boer te laten intimideren. Men is er volledig van overtuigd, dat de fabriek binnen korte tijd op basis van de arbitrale uitspraak opnieuw tot grote bloei gebracht kan worden.

Regeringscommissaris?

Zo de oppositie, al dan niet direct onder aanvoering van de heren Bus of De Boere haar activiteiten niet zou staken, zal het bestuur ongetwijfeld andere maatregelen nemen. Dat kan zijn om door het verkrijgen van een rechterlijke uitspraak de wettelijke gang van zaken in het bedrijf te verzekeren, maar ook kan het zijn, doordat men de regering zal verzoeken na te gaan, of het niet wenselijk is reeds dezer dagen een regeringscommissaris aan te stellen.

Het is echter te hopen, dat het niet zover zal behoeven te komen en dat de oppositie haar tegenwerking tegen het huidige bestuur zal staken.

Naar wij vernemen verwacht het bestuur zonder meer, dat iedere leverancier zijn melk zal blijven leveren. De boeren-leveranciers zullen moeten beseffen, dat zij er naast zijn, als zij denken oud-stakers te treffen door de melk niet te leveren. Alleen De Ommelanden en de boeren zelf zouden daar de dupe van worden.

De ANAB overweegt, naar ons tijdens een persconferentie van deze bond werd meegedeeld, om stappen te ondernemen, waardoor zou kunnen worden voorkomen, dat voor **De Ommelanden** bestemde melk naar elders zou worden geleverd.

Boeteclausule gehandhaafd

Hoewel de ontwikkeling van het conflict *De Ommelanden-ANAB* de laatste weken zodanig is geweest, dat een volledige overeenstemming tussen beide partijen en een algehele oplossing van de nog bestaande moeilijkheden te verwachten is, heeft de ANAB zijn boete-clausule gehandhaafd. Deze boeteclausule is n.l. in de arbitrale uitspraak opgenomen en dient te worden nagekomen.

De ANAB heeft thans boeten van in totaal f 375.000 gevraagd. Tevens heeft men aangekondigd voor iedere dag, dat *De Ommelanden* in gebreke blijft de bepalingen van de arbitrale overeenkomst na te komen, een boete van f 10.000 te eisen. Dit geldt dan met terugwerkende kracht van Donderdag 9 April af. Van heden af zal dit bedrag f 100.000 per dag bedragen.

Mocht men echter de kwestie binnen korte tijd tot een goed einde weten te brengen, dan zal - naar wij aannemen - de ANAB ongetwijfeld de gevraagde boeten hetzij geheel, hetzij gedeeltelijk, laten vervallen.

Friesche Koerier 1953-04-21

Bestuur van „De Ommelanden” begint strijd met oppositie Boeteverhoging tot fl. 100.000 per dag

(Van onze Groningse correspondent)

Met het ontslag van de hoofd-directeur van de coöp. zuivelfabriek „*De Ommelanden*” te Groningen, de heer F. de Boer, is ‘n nieuwe fase in het nu al van 25 Augustus af durende stakingsconflict bij deze fabriek ingetreden. De *Algemene Nederlandse Agrarische Bedrijfsbond* tracht in overleg met het bestuur van de fabriek te komen tot naleving van het bindend besluit der arbitragecommissie. Daarentegen neemt de oppositie onder de leden en de melkleveranciers, die onder leiding staat van de heer de Boer en de oud-voorzitter van het bestuur, de heer E. Bus, scherp stelling tegen de huidige gang van zaken.

Namens de ANAB heeft de heer S. van der Ploeg gisteren meegedeeld, dat de heer de Boer in een „zeer fascistische” brief aan bestuur en commissarissen heeft verklaard, dat hij bereid is de leiding van de fabriek te behouden, wanneer de ANAB zich bereid verklaart de boetebedreiging van f 300.000 weg te nemen.

De ANAB ziet hiervoor echter geen enkele reden; bovendien bedraagt de boete nu reeds f 375.000. Mocht blijken, dat het bestuur van „*De Ommelanden*” niet door het overgrote deel van de leden geschraagd wordt, dan zal de ANAB de boete met terugwerkende kracht van verleden week Donderdag af tot f 10.000 per dag verzwaren, terwijl van heden af de boete op f 100.000 per dag zal worden gesteld, zulks wegens het niet nakomen van het bindend besluit der arbitragecommissie. De Ommelanden heeft de desbetreffende verzoeken bij de arbiters ingediend en maakt zich over inwilliging dezer verzoeken geen zorgen.

ANAB -wil een regeringscommissaris

Voorts vernemen we, dat de ANAB overweegt de regering te verzoeken reeds dezer dagen een regeringscommissaris voor De Ommelanden aan te stellen, zulks met het oog op de obstructie, die de heren De Boer en Bus voeren. De heer Van der Ploeg verklaarde niet te hopen, dat het zover zou komen.

Overigens heeft het bestuur van De Ommelanden een vastberaden politiek ingezet: het zal niet wijken voor de heren De Boer en Bus. Gisteravond zou een vergadering met de leden worden gehouden, doch het bestuur heeft besloten deze vergadering tot hedenmiddag uit te stellen, een wijs besluit, aangezien de gemoederen gisteren wel wat erg verhit waren.

Het bestuur heeft de heer De Boer, verboden nog langer het fabrieksterrein te betreden. Met het oog op eventuele sabotage is de hulp van de politie ingeroepen, die zich dus nu moet keren tegen de man, die al zo vaak een beroep op de politie deed om de rust op het fabrieksterrein te handhaven. Tevens zijn 18 voormalige stakers belast met de bewaking van het fabrieksterrein in de nacht

De gevolgen van de politiek van de heer De Boer, die bewust streefde naar het veroorzaken van een chaos, zijn niet uitgebleven, zo verklaarde de heer Van der Ploeg.

Reeds heeft de juridisch adviseur van de fabriek, mr T. Bout, een onderhoud gehad met enige recalcitrante boeren. Het bestuur heeft verklaard er niet aan te denken, zich te laten intimideren door de melkleveranciers en zeker niet door de heren De Boer en Bus. Wil men geen melk aan de fabriek leveren dan moet men, dit zelf weten. De ANAB zal echter niets nalaten te trachten ervoor te zorgen, dat melk van *De Ommelanden* niet naar andere fabrieken verdwijnt.

Vandaag zal de Bond over deze aangelegenheid met een 20-tal fabrieksdirecties uit de Noordelijke provincies besprekingen voeren.

Bestuur neemt de teugels in handen

Het bestuur heeft zich schriftelijk tot de melkleveranciers gewend. Meegedeeld is, dat de heer De Boer zelf ontslag heeft genomen, terwijl ook de voorzitter Bus uit eigen verkiezing zijn functie heeft neergelegd. In Onnen is echter een vergadering gehouden, waar de heren De Boer en Bus hebben verklaard van plan te zijn in een algemene ledenvergadering zich te zullen laten herkieszen, daarna hun functies weer op te nemen en het bestuur ter zijde te zullen schuiven.

Het bestuur wijst erop, dat de heren De Boer en Bus niet bij machte zijn ook maar iets aan de uitspraak van de arbiters te veranderen en evenmin het dreigend onheil - n l. verkoop van de fabriek door de ANAB krachtens rechterlijk vonnis binnenkort op de arbitrale uitspraak te verkrijgen - kunnen afwenden. Daarom heeft het bestuur besloten de leiding van de fabriek over te nemen, alle arbeiders, bedoeld in de arbitrale uitspraak weer in dienst te nemen (hetgeen gisteren is geschied) en tot waarnemend beheerder en hoofddirecteur te benoemen de heer J. T. Wierenga te Den Ham.

Het bestuur geeft de verzekering, dat nu een einde zal komen aan de reeds 8 maanden durende ellende en zegt *De Ommelanden* met vaste hand naar een nieuwe toekomst te zullen leiden.

Agenten en rechercheurs

Ommelanden vergaderde maar kon niets besluiten...

Bestuur bleef aan en zette beleid uiteen

Terwijl in Het Tehuis te Groningen enkele politie-agenten surveilleerden en in de Jonkhoff-zaal vier rechercheurs aanwezig waren, werd daar een ledenvergadering gehouden van de Coöperatieve Melkproductenfabriek *De Ommelanden*. Deze bijeenkomst was belegd op verzoek van een groep van leden, die zich onder leiding van de ex-voorzitter en de ex-hoofddirecteur, de heren E. Bus en F. de Boer, tegen het beleid van het bestuur verzetten.

Hoewel het de bedoeling van de oppositie was het bestuur te dwingen af te treden, opdat tot ontbinding van de Coöperatie en de daarmee gepaard gaande verkoop van de fabriek zou worden overgegaan, heeft men zich er ter vergadering toe bepaald mededelingen te doen over de laatste ontwikkelingen.

In strijd met statuten

Men kwam n.l. tot de conclusie, dat de ledenvergadering in strijd was met de statuten, waardoor eventueel te nemen besluiten niet rechtsgeldig zouden zijn. De vergadering die vanmiddag om twaalf uur begon werd gepresideerd door de beheerder en waarnemend hoofddirecteur, de heer J. T. Wierenga te Den Ham. Deze deelde mee, dat de bijeenkomst niet met goedkeuring van alle bestuursleden was belegd en dus ongeldig was. Nadat hierover enkele vrij emotionele discussies waren gevoerd, zette de juridisch adviseur van *De Ommelanden*, mr T. Bout uiteen, dat alle besluiten van de vergadering door de Nederlandse rechtscolleges ongeldig zouden worden geacht. Hoewel de oppositie (o.w. de heren De Boer en Bus, die als leden de vergadering bijwoonden), zich aanvankelijk niet wilde laten overtuigen, legde men zich er tenslotte bij neer, dat de agenda uitsluitend zou bestaan uit het doen van mededelingen.

Bestuur was één-stemmig

De vergadering werd daarna vervolgd met een toespraak van de heer J. Akkerman, secretaris en waarnemend voorzitter van de Coöperatie, die er bij de leden op aandrang eendrachtig samen te werken, opdat aan de chaos in de Ommelanden een einde komt.

Hij wees er op, dat het bestuur indertijd eenstemmig besloten heeft „de strijdbijl te begraven en de arbitrale uitspraak na te leven.

De heer Akkerman onthulde daarbij, dat het de heer De Boer persoonlijk is geweest, die voorstelde een nieuwe directeur voor personeels-aangelegenheden te benoemen. De heer De Boer had zich zelfs bereid verklaard de fabriekswoning te verlaten en had toegezegd alle beslissingen van het bestuur onvoorwaardelijk te zullen naleven.

Toen de besprekingen met de ANAB geopend werden en het einde van het conflict derhalve in zicht was, weigerde de heer De Boer plotseling de verantwoordelijkheid langer te dragen. Het gevolg was, dat ook de voorzitter, de heer Bus, zijn functie ter beschikking stelde.

Beroep op „oppositieleiders”

Hoewel de heer Akkerman van mening was, dat de huidige chaos, een gevolg is van de houding van de heren Bus en De Boer, deed hij nogmaals een beroep op hen, om op hun beslissing terug te komen teneinde gezamenlijk de fabriek tot nieuwe bloei te brengen. Noch de heer De Boer, noch de heer Bus gaven hierop enig commentaar.

Daarna verklaarde de heer Akkerman, dat het bestuur dat het bestuur vastbesloten is op de ingeslagen weg voort te gaan om samen met de welwillende leden en de ANAB de Coöperatie voor algehele vernietiging te sparen.

De heer Wierenga deelde vervolgens mee, dat men in de dagelijkse leiding van de fabriek heeft voorzien door de benoeming op deze posten van enkele oude personeelsleden. De heer Wierenga zelf zal voorlopig de functie van hoofddirecteur blijven vervullen.

Dat *De Ommelanden* - ondanks de mening van de oppositie - kan groeien bloeien, bewees de heer Wierenga, door er op te wijzen dat, terwijl de door de arbiters aangewezen oud-stakers in het bedrijf zijn teruggekeerd, zich in de fabriek absoluut geen moeilijkheden hebben voorgedaan.

Naar wij vernemen hebben gisteravond de losse melkleveranciers uit Haren, Onnen en Noordlaren in café Ottens een vergadering gehouden.

Men verklaarde zich unaniem solidair met de afgetreden voorzitter, de heer E. Bus, en de oud-hoofddirecteur, de heer F. de Boer.

Zoals bekend hebben deze leveranciers omdat zij geen lid van de coöperatie zijn, geen stem in de vergadering van heden.

NvhN 1953-04-22

Boeren driegen met staking

Oppositie in *De Ommelanden* stuurt aan op ondergang fabriek Beheerder tracht het miljoenenbedrijf nog te redden

De ledenvergadering van de *Coöperatieve Melkproductenfabriek De Ommelanden*, die gisteren in Het Tehuis te Groningen werd gehouden, heeft tot gevolg gehad, dat - indien op zeer korte termijn geen ingrijpende maatregelen worden getroffen - het miljoenenbedrijf spoedig te gronde zal gaan. Het bestuur en de commissarissen, die besloten hebben de arbitrale uitspraak inzake het conflict met de ANAB loyaal na te leven, bleken namelijk niet langer het vertrouwen van alle leden te genieten. De Meerderheid van de in de vergadering aanwezige leden, die werd geleid door de ex-voorzitter en de ex-hoofddirecteur, de heren E. Bus en F. de Boer, was van mening, dat men in het huidige stadium beter de fabriek kan vernietigen dan de gedragslijn van het tegenwoordige bestuur volgen.

Bestuur valt uiteen

Hoewel men, zoals wij gisteren reeds meldden, in de vergadering tot de conclusie kwam, dat voor het bijeen roepen daarvan niet aan de statutaire voorwaarden was voldaan en dat dientengevolge eventuele besluiten alle rechtsgeldigheid zouden missen, diende de oppositie een motie van wantrouwen in tegen het bestuur. Teneinde enig idee te krijgen van de houding van de leden besloot men de motie - waarmee de oppositie het bestuur uiteraard niet kon dwingen af te treden - in stemmnig te brengen.

Het resultaat was dat het beleid van het bestuur met 285 tegen 136 stemmen werd afgekeurd.

Naar aanleiding hiervan bedankte de K. Mulder onmiddellijk als bestuurslid en de heer K.

Dijkstra als commissaris. Daar slechts twee bestuursleden, de heren J. T. Wierenga en J. Akkerman, zich hardnekkig tegen de oppositie verzette en bovendien volgende week een nieuwe - statutaire - ledenvergadering wordt gehouden, valt het zeer te betwijfelen of dit bestuur zijn werkzaamheden, die gericht zijn op het behoud van de fabriek, zal kunnen voortzetten.

Zedelijke plicht

de vergadering, die werd gepresideerd door de waarnemend hoofddirecteur en beheerder, de heer J. T. Wieringa had aanvankelijk een vrij rustig verloop. Nadat de heer Akkerman de heren De Boer en Bus verantwoordelijk had gesteld voor de chaos, waarin het bedrijf is komen te verkeren, zette mr. T. Bout, juridisch adviseur van De Ommelanden, de betekenis van de arbitrale uitspraak uiteen.

De heer Bout wees erop, dat De Ommelanden met het aanvaarden van de arbitrage zich juridisch verplicht heeft iedere uitspraak van de arbiters te zullen naleven. Hoewel de uitspraak voor De Ommelanden zeer ongunstig was, had men de eens gegeven belofte, zich aan de arbitrale beslissing te zullen houden, onvoorwaardelijk moeten nakomen.

Aangezien volgens de heer Bout vele leden van de coöperatie hiervan nog steeds niet overtuigd zijn, wees hij de oppositie erop, dat het de zedelijke plicht van ieder lid van de Ommelanden is, de mening van het bestuur in deze kwestie te delen.

„Arbitrage een formaliteit”

Na de toespraak van mr. Bout werd het woord overgenomen door de ex-hoofddirecteur, de heer De Boer, die in een betoog van ruim een uur zijn beleid van de laatste maanden nader wilde verklaren.

Over de arbitrage-commissie zei de heer De Boer, dat hij die had aanvaard omdat de heer Ruppert, voorzitter van het Christelijk Nationaal Vakverbond, hem de verzekering zou hebben gegeven, dat de uitspraak van die commissie slechts een formaliteit zou zijn. De Ommelanden zou volgens de heer Ruppert zonder enige twijfel in het gelijk worden gesteld.

Dat dit niet is geschied, aldus vervolgde de heer De Boer, is een gevolg van het feit, dat de arbitrage-commissie gebleken is niets minder dan een „verlengstuk van de ANAB” te zijn. Alleen daarom wenste de heer De Boer deze commissie volkomen te negeren.

De rest van het betoog van de ex hoofddirecteur bestond overwegend uit het uiten van persoonlijke grieven jegens de arbiters, die hij volledig verantwoordelijk stelde voor de huidige chaos in het bedrijf. Doordat de heer De Boer tenslotte zelfs overging tot persoonlijke aanvallen op de verschillende bestuursleden, kreeg de vergadering een steeds rumoeriger karakter. Tijdens de talrijke aanvallen van de leden van de oppositie op het bestuur en de commissarissen, die volgden op de toespraak van de heer De Boer, werd een zeer opzienbarende mededeling gedaan.

Dreigement

Hoewel verschillende oppositieleiden reeds hadden gedreigd met geweld de fabriek te zullen verwoesten, achtte het bestuur de situatie niet direct onrustbarend.

Tijdens de debatten werd echter namens de - stampende en applaudisserende - oppositie meegedeeld, dat indien het bestuur niet zou aftreden en de heren Bus en De Boer niet in hun oude functies gouden terugkeren, de achter beide heren staande leden tot revolutionair optreden zouden overgaan. Men dreigde in dat geval onder meer alle leveranties aan fabrieken of consumenten van melk en andere producten te zullen stopzetten. Bo-

Friesche Koerier 1953-04-23

vendien zou de oppositie alle Groninger boeren trachten te bewegen tot een sympathiestaking.

Door deze mededeling, die door de oppositie met gejuich werd ontvangen, verliep het slot van de vergadering in een zeer gespannen sfeer. De heer Wierenga en de overige bestuursleden verklaarden echter zich niet te willen laten intimideren. Om aan hun besluit, op basis van de arbitrale uitspraak *De Ommelanden* opnieuw tot bloei te brengen, kracht bij te zetten, werden daarom twee vertegenwoordigers van de ANAB in de zaal toegelaten, opdat zij de vergadering van hun bereidheid tot eendrachtige samenwerking zouden overtuigen.

Het gevolg was echter, dat de oppositie de bovengenoemde motie van wantrouwen indiende en eiste dat het bestuur de ANAB-bestuurders, de heren S. v. d. Ploeg en F. v. d. Meer, zou verzoeken de zaal te verlaten. Daarop gingen beide heren na ruggespraak met het bestuur weer heen.

Directeur niet herbenoemd

Hoewel na de stemming, die de bekende scheuring in het bestuur tot gevolg had, de vergadering onmiddellijk werd gesloten, begon de oppositie in de gangen van Het Tehuis een actie om de heer De Boer nog ter plaatse te herbenoemen als hoofddirecteur. Kort daarna deelde zij mee, dat het bestuur daartoe zou zijn overgegaan.

Naar wij vernemen staan de aangebleven bestuursleden en commissarissen op het standpunt, dat de terugkeer van de heer De Boer de ondergang van *De Ommelanden* betekent, aangezien hij de arbitrale uitspraak niet wenst na te leven en de ANAB gebruik zal blijven maken van de boeteclausules.

Een besluit tot herbenoeming van de heer De Boer is dan ook niet genomen.

De overgebleven bestuursleden en commissarissen zijn vastbesloten tot het uiterste te strijden voor het behoud van *De Ommelanden*. De fabriek staat nog steeds onder leiding van de heer Wierenga, die er van overtuigd is, dat de huidige chaos, mits alle leden willen samenwerken, binnen korte tijd hersteld kan worden.

Uit veiligheidsoverweging, gezien de dreigementen van de oppositie, staat de fabriek voortdurend onder strenge politiebewaking.

De Telegraaf 1953-04-22

„Ommelanden-conflict”

EERSTE RONDE VOOR OPPOSITIE

Geen vertrouwen in bestuur

(Van onze correspondent.)

GRONINGEN, 21 Apr. - Bestuur en commissarissen van „*De Ommelanden*” hebben de eerste ronde in de slag om het bezit van de zuivelfabriek verloren. Als overwinnaars verlieten de boeren-opposanten met de oppositieleider, de ex-directeur de heer F. de Boer gisteravond „Het Tehuis” in Groningen, waar zij na een emotionele en rumoerige vergadering met een meerderheid van stemmen hadden verklaard geen vertrouwen meer te hebben in het huidige bestuur van de commissarissenkring van de fabriek.

Het bestuur kreeg de opdracht de volgende week een nieuwe vergadering uit te schrijven, die, in tegenstelling tot de gisteren gehouden, wel rechtsgeldig zal zijn. Hiermee is het „Ommelanden“-conflict in een nieuw stadium gekomen: een stadium, waarvan de voortekenen wijzen op een feller conflict dan ooit tevoren in deze nu al acht maanden durende stakingsstrijd het geval is geweest.

ZEVEN UUR

De vergadering duurde ruim zeven uur en kreeg een rumoerig karakter door de komst van de hoofdbestuurder der ANAB, de heer S. van der Poel. Men dreigde de vergadering te verlaten, wanneer men de ANAB-vertegenwoordiger, die vergezeld was van een districtsbestuurder, niet direct liet verwijderen. De AVAB-bestuurders gaven toen het bestuur te kennen, de zaal te zullen verlaten, waarop de leden demonstratief applaudisseerden.

Nadat de waarnemend voorzitter, de heer H. T. Wierenga, die tevens waarnemend hoofddirecteur is, de vergadering had geopend, verklaarde hij, dat deze niet met instemming van het bestuur was uitgeschreven en dat men ook geheel achter de agenda stond. Hij gaf toen het woord aan zijn juridisch adviseur, mr. J. J. Vriesendorp. Deze concludeerde, dat deze vergadering niet rechtsgeldig kon zijn en men dus geen rechtsgeldige besluiten kon nemen, omdat niet voldaan is aan de formaliteiten, die aan een vergadering behoren vooraf te gaan.

FEL BETOOG

Vervolgens kregen de leden urenlang de gelegenheid alles te spuien wat hun op het hart lag. De heer De Boer kreeg ook de gelegenheid om zijn visie te geven. Hij sprak van revolutionaire arbeiders van arbitrage-commissies, die een verlengstuk zijn van de ANAB en van de voorzitter van de CNV, de heer Ruppert, die beloften heeft gedaan die hij niet is nagekomen.

Fel keerde hij zich tegen het bestuur, dat hem had meegedeeld geen stap meer op het Ommelandenterrein te zetten, dat hem zelfs de sleutel had ontnomen. „Dat,” zei de heer De Boer „is de dank voor het feit, dat ik 30 jaar mijn beste krachten heb gegeven.”

VERRADEN

De juridische adviseur van „*De Ommelanden*”, mr. T. Bout, trachtte de gemoederen wat te bedaren. Hij wees er op, dat men zedelijk verplicht was zich aan de arbitrale uitspraak te houden. Hij deed een beroep op de boeten verstandig te zijn en pleitte voor een samenwerking tussen werkgever en werknemer.

Weer klommen de heer De Boer en zijn talrijke opposanten in het spreekgestoelte en weer daalde een vloed van beschuldigingen neer. „We zijn verraden en verkocht,” riep er één, die het bestuur betichtte van bezwijken voor de ANAB. „Het is de ANAB, die het te vertellen wil hebben in de fabriek,” aldus de heer De Boer. „De ANAB, die jullie boeren straks tiranniseert en waarmee het bestuur thans heult. De ANAB heeft steeds beweerd, dat de directeur er uit moet om dan zelf te kunnen regeren. De fabriek wordt een chaos.”

Nadat nogmaals bestuur, leden en oppositie aan het woord waren geweest, werd de motie van wantrouwen in stemming gebracht en bleek, dat het bestuur niet meer het vertrouwen had van de leden. De motie werd nl. aangenomen met 285 stemmen voor, 136 tegen en 54 blanco.

Revolutionaire taal vergadering van Ommelanden

Motie van wantrouwen tegen bestuur ANAB-bestuurder uitgejouwd

(Van onze Groningse correspondent).

BIJNA acht uur aaneen hebben de leden van „*De Ommelanden*” Dinsdag te Groningen vergaderd op een wijze, welke is geworden tot een pijnlijke demonstratie van de grote tegenstellingen, die momenteel leven in deze boeren, waarvan verreweg de grootste meerderheid bezig is een prachtig miljoenenbedrijf te gronde te richten.

De hartstochten laaiden hoog op, toen een der leden voorstelde met voorhamers naar de fabriek te trekken en alles tot puin te slaan, liever dan de uitspraak van de arbitragecommissie te accepteren. Een daverend applaus was het ondubbelzinnig bewijs, dat de primitieve instincten bij deze boeren, die de laatste dagen op diverse vergaderingen door oud-hoofddirecteur F. de Boer zijn beïnvloed, thans de overhand dreigen te krijgen. Er werd ook gesproken over de melk, welke men over het land wilde laten lopen, wanneer de heer De Boer het niet weer in het bedrijf te zeggen krijgt. ...

De hoofdbestuurleden van de *Algemene Nederlandse Agrarische Bedrijfsbond*, de heren Van der Ploeg en Van der Meer, die op verzoek van het bestuur van „*De Ommelanden*” op een gegeven moment de vergadering werden binnengeroepen om hen gelegenheid te geven het standpunt van de A.N.A.B. uiteen te zetten, werden uitgejouwd. De boeren protesteerden heftig, en dreigden weg te lopen, kortom de komst van de A.N.A.B.-bestuurders veroorzaakte zo'n hevig rumoer, dat beide heren, die reeds voor de bestuurstafel hadden plaats genomen de verstandigste weg kozen en zich zonder nog een woord te hebben gezegd, weer uit de zaal verwijderden, waarna een luid applaus losbarstte.

Het begin van de vergadering was reeds sensationeel, toen bleek, dat men geen rechtsgeldige besluiten kon nemen, omdat de agenda weliswaar was ondertekend door het bestuur, maar er geen sprake was van een bestuursbesluit om deze vergadering te houden.

Bij de discussies bleken vele leden niet best te spreken over het feit, dat de fabriek niet is verkocht. „Desnoods voor afbraak, dan zijn we er af”, werd o.m. opgemerkt.

Uit het antwoord van het bestuur bleek, dat de mogelijkheden om de fabriek te verkopen te gering waren. Oud-voorzitter Redeker,¹⁴ wiens stem klonk als die van een roepende in de woestijn, was van mening, dat de heer De Boer niet tot overeenstemming is kunnen komen, omdat hij geen rekening houdt met de huidige sociale toestanden. Spr. wilde „*De Ommelanden*” laten bestaan in het belang van de Groninger boeren.

Puinhoopmentaliteit

De stemming in de vergadering helde echter steeds meer over naar degenen, die van de fabriek een puinhoop wilden maken.

De weinige verstandige opmerkingen kwamen voor een groot deel uit de mond van Mr. Bout, die er op wees, dat men zich aan zijn woord dient te houden. „*De Ommelanden*” heeft zich bij de arbitrage neergelegd en de uitspraak moet nu dus geaccepteerd worden, al valt dit moeilijk. „Laat iemand mij eens tegenspreken of het niet de zedelijke taak van ieder fatsoenlijk mens is zijn belofte te houden,” aldus Mr Bout. De vergadering zweeg hierop in alle talen.

¹⁴ Was van 1933 t/m 1947 voorzitter van De Ommelanden. (ZHN.)

Mr Bout constateerde voorts, dat wie niets met een vakorganisatie te doen wil hebben, de klok achteruit zet. Er zal volgens hem bij „De ommelanden” een redelijke samenwerking moeten plaats hebben met de arbeidersorganisaties.

De heer Akkerman deed als secretaris vervolgens mededelingen over de onderhandelingen met de A.N.A.B. Alle vernederingen, welke het bestuur hierdoor moet ondergaan, wil spr, persoonlijk wel dragen. De A.N.A.B. is heus niet van plan in de fabriek te heersen. Is er één bedrijf in Nederland, waar zoveel rumoer is als bij „De Ommelanden”, vroeg spr., die daarna onthulde, dat de heer Van der Ploeg bij hem thuis geweest en had geschreid als een kind om de vriendelijke woorden, waarmee spr. hem had uitgenodigd. Ik wilde dat U zich allen kon opwerken tot deze hoogte en de heer Van der Ploeg voor ons laten spreken, aldus de heer Akkerman.

Oud-hoofddirecteur De Boer constateerde daarop, dat het C.N.V. „*De Ommelanden*” onder druk had gezet. Men moest de arbitrage accepteren, anders gingen de christelijke arbeiders de fabriek uit. Spr. beschouwde de arbitragecommissie als een verlengstuk van de A.N.A.B. en beklagde zich over onheuse behandeling door de voorzitter der commissie, die hem de huid zou hebben volgescholden. Spr. beklagde zich daarna over het bestuur van „*De Ommelanden*”, dat hem na 30 jaar dienst had verboden het fabrieksterrein te betreden en het bedrijf door politie en ex-stakers liet bewaken, omdat men bang is, dat de boeren hun eigen zaak in brand zullen steken.

Verbolgen De Boer.

De heer De Boer gaf als zijn mening te kennen, dat er thans geen spaan meer van het bedrijf terecht komt, want er gebeurt nu niets zonder goedkeuring van de A.N.A.B. De heer Van der Ploeg is in feite hoofddirecteur. Hij is de dictator van „De Ommelanden”. Als jullie zetboeren willen zijn van de A.N.A.B. moet jullie dat zelf weten, aldus de heer De Boer. Ik wil geen zetbaas van Van der Ploeg zijn! U krijgt nu nooit meer iets in het bedrijf te vertellen, want de bedoeling is „De Ommelanden” te nationaliseren, riep de heer De Boer tenslotte uit, om te eindigen met de verklaring thans niet anders meer te kunnen doen, dan heen te gaan.

Aan het slot van deze bewogen vergadering werd een motie van wantrouwen tegen bestuur en commissarissen in stemming gebracht en aangenomen met 285 stemmen voor en 136 stemmen tegen; 54 stemmen werden blanco uitgebracht.

Tijdens de vergadering bedankten de heren K. Dijkstra en K. Mulder resp. als commissaris en als bestuurslid.

Friesche Koerier 1953-04-23

Commentaar FK.: Waar is de revolutie ?

Men herinnert zich misschien de advertentie, waarmee de thans afgetreden directeur van de Ommelanden tijdens de staking werkwilligen opriep. Deze advertentie, die inderdaad door sommige bladen is geplaatst, noemde als vereiste eigenschappen voor gegadigden: karaktervastheid en instelling tegen de revolutie.

Het is in het hele verloop van de geschiedenis wel gebleken wat de heer De Boer onder revolutie verstaat; alles wat zich tegen hem, zijn inzichten en zijn macht waagt te verzetten. Met name de vakbeweging is hem steeds een doorn in het oog geweest. En het zou bij een zo ge-disciplineerde beweging als de A.N.A.B. zeker niet tot een staking zijn gekomen, wanneer de arbeidersvertegenwoordigers niet tot het uiterste waren getergd.

Toen eindelijk de heer Ruppert van het C.N.V. met zijn arbitragevoorstellen kwam heeft de heer De Boer dit als laatste kans aangegrepen. Hij had blijkbaar de gedachte, dat de christelijke vakbeweging als strijdorganisatie niet ernstig genomen kon worden, en dat het hem gemakkelijk zou vallen haar als hulp troep tegen de ANAB. te gebruiken. Hij verwachtte van de arbitragecommissie dan ook een uitspraak, die hem in het gelijk zou stellen.

Die bom is echter verkeerd gesprongen. De commissie, aan wier uitspraak beide partijen zich beloofd hadden te onderwerpen, kwam tot conclusies die voor de heer De Boer zeer onaangenaam, zo niet vernietigend waren.

Hij is dan ook terstond begonnen met zijn afspraak te vergeten, zich tegen de uitspraak te verzetten en de voorgeschreven bepalingen te saboteren. Om zijn houding te rechtvaardigen, publiceerde de heer De Boer in dit stadium een brief van de C.N.V.-bestuurder De Groot, die eveneens als zijn mening te kennen gaf dat hier van directiezijde een soort van heilige oorlog tegen „de revolutie” was gestreden. Die brief heeft in alle bladen gestaan (hij was waarschijnlijk niet voor publicatie bestemd) en er is terecht weinig publieke aandacht aan besteed, daarvoor was de inhoud te onbenullig. Maar juist daarom was deze brief compromitterend voor de christelijke vakbeweging, die op deze manier weer de schijn op zich geladen kreeg de actie van de A.N.A.B. te ondergraven. Het zou niet ondienstig zijn geweest, wanneer men zich van de zijde van het CNV. iets nadrukkelijker van deze heer De Groot had gedistantieerd.

In elk geval heeft ook deze stunt zijn uitwerking gemist. In het bestuur van De ommelanden kwam zo langzamerhand de redelijkheid boven, en men toonde zich bereid de uitspraak van de arbitragecommissie op loyale wijze uit te voeren. De heer De Boer wenste echter de oorlog op de door hem gedachte wijze met alle middelen voort te zetten, en toen dat niet ging, trad hij af als directeur.

Wie echter zou menen dat hiermee de geschiedenis haar beslag had, rekende buiten de waard. De heer De Boer, die zo tegen de revolutie gekant is, ging stoken onder de leden en de melk-leveranciers en vormde een oppositie, die niet anders wenst dan dat het bestuur zich zal onttrekken aan een plechtig gedane toezegging. De vergadering, die Dinsdag in Groningen is gehouden, gaf een triest beeld van het resultaat dezer actie. De afgetreden directeur voerde hier een groot en fel woord, maar de vakbondbestuurders kregen de kans niet hun zienswijze uit te zetten; ze werden op hun eerste verschijning in de zaal weggehoond.

De lijnen tekenen zich duidelijk af. Hier is een wanhopige oppositie, die het pleit voert voor een vrije economie, waarbij de arbeidersvertegenwoordigers niet als factor in het bedrijf worden erkend, en waarin men zich volkomen volgens de wet van de jungle het recht voorbehoudt een eens gegeven woord te verbreken en gedane toezeggingen niet na te komen.

Het is wel interessant in dit verband nog eens over de betekenis van het woord „revolutie” na te denken. Waar is de revolutie, hij degenen die wet en recht willen handhaven, of hij hen die onder aanvoering van een soort economische Westerling regels en afspraken willen vertrappen? De heer De Groot moet nog eens een brief schrijven.

Maar de vraag begint zeer ernstig te klemmen, of hier, waar een bloeiend bedrijf moedwillig wordt ter gronde gericht, de tijd voor de overheid niet gekomen is om in te grijpen, desnoods door het tijdelijk aanstellen van een beheerder.

Wij leven niet meer in de wildernis.

F. S.

Het Vrije Volk 1953-04-23

Lonen uitbetaald

Leiding van Ommelanden wijkt niet

Bestuur en commissarissen van „De delen mede, dat zij onveranderd besloten zijn, op de eenmaal ingeslagen weg voort te gaan en niet te wijken voor de oppositie onder de leden.

De toestand in het bedrijf is gunstig, ofschoon - zoals te verwachten was - enkele melkleveranciers hun leveranties hebben gestaakt. De melktoevoer ondervindt echter geen stagnatie. De geruchten als zou *De Ommelanden* geen bankcrediet meer kunnen krijgen, zijn volkomen uit de lucht gegrepen. De bank heeft het crediet volledig gehandhaafd, zonder enige beperking.

De heren De Boer en Bus gaan voort met hun opruiende acties, doch bestuur en commissarissen vertrouwen er op, dat alle leden spoedig tot het juiste inzicht zullen komen.

Aangezien het bestuur - zoals bekend - alle in de arbitrale uitspraak vastgelegde verplichtingen wenst na te komen, zijn gisteren alle achterstallige lonen, pensioenuitkeringen en vakantietoelagen aan de indertijd stakende arbeiders uitbetaald.

Hei bestuur en de commissarissen blijven er van overtuigd dat „*De Ommelanden*” van de ondergang gered kan worden.

Leeuwarder Courant 1953-04-24 – a)

Het is rustig bij „De Ommelanden”

Herkrijgen de boeren hun vertrouwen in de leiding?

„De toestand bij „*De Ommelanden*” blijft zich gunstig ontwikkelen en steeds meer bewijzen van vertrouwen in de thans vastberaden gevoerde leiding, zowel van de zijde der boeren, leden en leveranciers als van het personeel, treden aan het licht”, aldus deelden bestuur en commissarissen van „*De Ommelanden*” vanmorgen mede. Intussen gaat de heer De Boer voort met zijn actie om wantrouwen en tweedracht te saaien. Dit evenwel, aldus het bestuur, met steeds afnemende resultaat.

De leiding ontdekte Donderdagmorgen, dat, in een enveloppe van de fabriek, buiten haar medeweten een circulaire aan de melkbussen was gehecht. Dit stencil bevatte mededelingen die geheel in tegenstelling zijn met het vastberaden beleid van de leiding, aldus het bestuur. De brief was gericht aan de melkleveranciers en leden van „*De Ommelanden*”. Gedeeltelijk is deze circulaire achterhaald. Naar aanleiding hiervan is een der personeelsleden op staande voet ontslagen.

Kennelijk op instigatie van de oppositie is de melkrijders gezegd, de boeren mee te delen, dat „*De Ommelanden*” waarschijnlijk niet meer in staat zal zijn, de geleverde melk te betalen, aldus het bestuur verder. Voorts is hun gevraagd de boeren te adviseren. Vrijdagmorgen naar de fabriek te komen, om onmiddellijk betaling te vorderen. Volgens bestuur en commissarissen ja deze actie, die naar hun mening ten doel had de fabriek te bezetten, volledig mislukt. Slechts een zeer gering aantal boeren kwam vanmorgen aan de fabriek. Men concludeert hieruit, dat de boeren blijkbaar het vertrouwen in de leiding herkrijgen.

De heren C. B. Baarveld en J. Bosscher, die om principiële meningsverschillen met de oud-hoofddirecteur, de heer F. de Boer tijdens het conflict ontslag genomen hadden, respectievelijk als Personeelschef en als algemeen bedrijfsleider, zijn met ingang van heden in de fabriek teruggekeerd.

Bestuur en commissarissen hebben, teneinde alle lasterpraat de wereld uit te helpen, besloten, met onmiddellijke ingang de boeren een voorschot uit te betalen op de melkleveranties aan „*De Ommelanden*”.

Leeuwarder Courant 1953-04-24-b

A.N.A.B. zal faillissement vragen als er niet genoeg geld is **Goedwillende leden zouden geld terug krijgen**

(Van onze Groningse correspondent)

In een brief aan het bestuur van „*De Ommelanden*” heeft de A.N.A.B. verzocht om een lijst van namen der personen, die Dinsdag voor of tegen de motie van wantrouwen tegen het bestuur hebben gestemd.

De tegenstemmers maken dan kans hun geld in de toekomst terug te krijgen, als zou blijken, dat de A.N.A.B. het faillissement van de coöperatieve vereniging zou moeten aanvragen indien de bezittingen en de waarde van gebouwen en machines minder zou zijn dan de boetes, die door de bond zijn geëist.

Indien inderdaad faillietverklaring zou volgen, dan moeten de leden vermoedelijk bijbetalen. Op deze wijze zou de strop voor alle leden komen. De A.N.A.B. verklaart zich evenwel bereid, te zijner tijd te overwegen of er redenen zijn de goedwillende leden - de tegenstemmers dus - het bedrag, dat zij er mogelijk bij zouden inschieten terug te betalen. Hierdoor zouden dan uiteindelijk de opposanten de grootste nadelen ondervinden.

NvhN 1953-04-24

Toestand De Ommelanden ontwikkelt zich gunstig **Bedrijfsleider en de personeelschef keren terug**

De toestand bij do, Coöperatieve Melkproductenfabriek *De Ommelanden* blijft zich gunstig ontwikkelen. Steeds meer bewijzen van vertrouwen in de thans vastberaden gevoerde leiding treden aan het licht, zowel van de zijde der boeren leden en melkleveranciers als van het personeel.

Zo zijn onder andere de heren C. B. Baarveld en J. Bosscher, die om principiële meningsverschillen met de toenmalige directeur, de heer F. de Boer ontslag namen als resp. personeelschef en als algemeen bedrijfsleider, met ingang van heden weer in het bedrijf teruggekeerd. Beide heren hebben hun werk hervat, aangezien zij de vaste overtuiging zijn toegedaan, dat de huidige leiding het vertrouwen ten volle waard is, aldus deelden zij mee.

Intussen, aldus een mededeling van het Bestuur, gaan de heren E. Bus en F. de Boer voort met hun opruiende actie om wantrouwen en tweedracht te zaaien, evenwel met steeds afnemend resultaat. De leiding ontdekte Donderdagmorgen, dat in enveloppes van het bedrijf buiten haar medeweten om circulaires aan de melkbussen werden gehecht. Het stencil bevatte mededelingen, die geheel in tegenstelling zijn met het vastberaden beleid van de leiding, dat - zoals bekend - gericht is op de naleving van de arbitrale overeenkomst. Deze circulaires zijn gedeeltelijk achterhaald. In verband met deze actie is een der personeelsleden op staande voet ontslagen.

Mislukte actie

Het bestuur en de commissarissen van *De Ommelanden* delen ons mee, dat kennelijk op instigatie van de oppositie via de melkrijders is gepoogd de boeren mee te delen, dat De Ommelanden waarschijnlijk nimmer in staat zou zijn de geleverde melk te betalen.

Voorts werd de melkrijders gevraagd de boeren te adviseren Vrijdagmorgen naar de fabriek te komen om onmiddellijke betaling te vorderen.

Deze actie, die naar de vaste mening van het bestuur en de commissarissen kennelijk ten doel had om in een massale poging de fabriek te bezetten is volkomen mislukt. Slechts een gering aantal boeren kwam vanmorgen aan de fabriek en men concludeert hieruit met voldoening, de melkleveranciers het vertrouwen in de leiding herkrijgen.

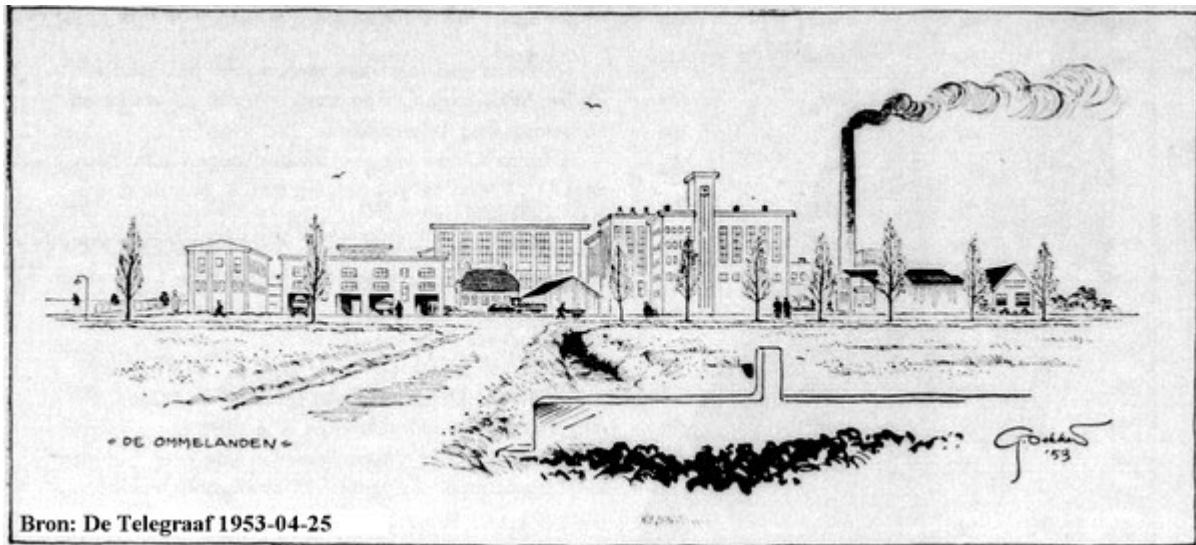
Voorschot

Om aan alle lasterpraat, zo deelt de leiding van het bedrijf mee, een einde te maken, heeft men besloten onmiddellijk een voorschot op de afrekening uit te keren.

Ten overvloede wijst men er nog op dat de credietpositie van *De Ommelanden* onverzwakt is en dat het bestuur en de commissarissen van de Coöperatie zich garant stellen voor een goede melkprijs en een normale betaling.

Tenslotte delen bestuur en commissarissen mee, dat zij vast van mening zijn, dat het mogelijk is onder de huidige leiding de gezonde basis van het miljoenenbedrijf De Ommelande te doen voortbestaan.

BOEREN VECHTEN VOOR „DE OMMELANDEN”

Tussen de prachtige weiden waar nu de Pinksterbloemen bloeien, ligt als een indrukwekkende burcht het fabriekscapex van de „Ommelanden”. Geheel rechts staat de kleine villa van de afgetreden directeur, de heer F. de Boer

De tragedie van een „Melkburcht”

(Van onze speciale verslaggever)

GRONINGEN, 24 April

HET FABRIEKSCOMPLEX VAN „DE OMMELANDEN” ziet er zakelijk uit en lijkt niet op een decor voor een tragedie, hoewel het dat eigenlijk is. Er wordt een treurspel opgevoerd met steeds nieuwe verrassende taferelen en als de wereld denkt dat de ont-knoping aangebroken is begint het lieve leven pas.

Thans is een stadium bereik dat vol spanning is en zeer verwarrend. Er is een nieuwe tijdelijke directeur de heer Wieringa een vrome boer uit Aduard, die met de agrarische bond en dus met de leiders van de gewezen stakers meent te moeten samenwerken om tot een oplossing te komen. Maar hij moet vechten tegen de meerderheid van de getrouwe boerenleden de coöperatie en daarbij tevens trachten de geraffineerde economisch machinerie (zoals men zulk een coöperatie met wereldfaam kan noemen) gaande te houden.

Dat is een enorme taak, „Wieringa kan dat niet”, zegt een deel van het fabriekspersoneel en zij vinden dat het boekdelen spreek als boer Wieringa zich op vergaderingen, waar hij het tegen de slimme oud-directeur moet opnemen, laat vergezellen door zijn vrouw, die juriste is. Maar zij stond met tranen in de ogen op, toen het op een van deze vergaderingen met de tegenpartij tot heftige tonelen kwam en de „vrouw in het spel” werd wankelend weggeleid.

WANTROUWEN

WIERINGA is een van de twee bestuursleden, die is blijven „zitten” toen de boerenleden een motie van wantrouwen aanvaardden. De heer F. de Boer had ontslag genomen als directeur. Hij wilde niet capituleren voor de drang van de werknemers-bond, de A.N.A.B en voor het

verraad, zoals hij de samenwerking van het bestuur der „Ommelanden” met deze vakbond noemde.

Toen moest de heer Wieringa het doen en er was direct een ommezwaai. De bepalingen van de arbitragecommissie worden nu uitgevoerd en de ANAB juicht. Deze bond heeft nu acht maanden geageerd en ziet met vreugde, dat F. de Boer geen voet meer in het bedrijf mag zetten. Een nieuw tijdperk, zo zeggen de arbeidersleiders, is voor „De ommelanden” aangebroken. De heer De Boer heeft afgedaan. De held van de melkburcht, die huns inziens de „atmosfeer” van het bedrijf bedierf. Maar zijn zij daar wel zeker van?

VERBETEN GEVECHT

NU LATEN wij deze vakbondsmensen spreken. Het zijn de nog jonge mannen F. v.d. Meer en S. v.d. Ploeg, arbeidersleiders in hart en nieren. Vol goede bedoelingen voor hun zaak, ook Friezen zoals de heer De Boer, even verbeterd in de strijd als hij, hartstochtelijke vechters, die in de veldslag om „*De Ommelanden*” een deel van hun levenswerk zien. Zij hebben hun ANAB-hoofdkwartier ingericht in hotel Frascati, naast het Groningse spoorwegstation en werken dag en nacht. Uitbetaling van lonen eerst aan stakers, nu aan de nog niet herplaatste arbeiders. En ook weven zij een onzichtbaar net om het coöperatieve bedrijf, en hebben tot in de nacht hun contacten.

De heer v.d. Meer, dodelijk vermoeid na slapeloze nachten van acties en vergaderingen zegt: „De heer De Boer had de arbitrage van de heren De Gaay Fortman, Levenbach en Albrechts (resp. A.R., PvdA. en R.K.) aanvaard en wil nu de besluiten niet uitvoeren. Hij neemt de ex-stakers te traag in zijn bedrijf weer op en zet hen niet op de oude plaatsen. Nu heeft hij ontslag genomen en het is een zegen, hoewel erkend moet worden dat hij van een failliete boedel een miljoenenzaak heeft gemaakt. Maar die man hoort niet in het jaar 1953 thuis. Hij heeft ons verweten, dat wij het bedrijf willen nationaliseren, doch ons gaat het er slechts om te CAO te zien nageleefd. Als de heer De Boer van goeden wille was, zou „*De ommelanden*” nu draaien dat het een lieve lust was. Dinsdag tijdens de vergadering van de boerenleden, waar met vernietiging van het bedrijf door de boeren zelf gedreigd werd, hebben wij arbeidersleiders, een „knoei” gekregen. Acht maanden hebben we gevochten om het bedrijf te houden, en als wij dan moeten horen dat de boeren zelf de muren met mokers omver willen halen, doet dat pijn”.

FLINKE BUIT

EVEN ONDERNEMEND, doch iets agressiever is de heer S. v.d. Ploeg, hoofdbestuurder van de ANAB, wiens eerste medewerker, de heer v.d. Meer is. Hij komt lachend van vreugde het gebouw „Frascati” binnen en roept uit: „Ik heb de eerste 32 duizend gulden voor onze jongens binnen. De achterstallige lonen van de ex-stakers, die door de vroegere directeur niet zijn uitbetaald. Maar de heer Wieringa heeft de Rotterdamsche Bank betalingsopdracht gegeven”.

Dit is dus een succes voor dit hoofdkwartier in Frascati. Zij hadden dat kunnen verwachten, want Wieringa, De Boer's vroegere medewerker in het Ommelanden-bestuur, wil op zijn wijze het bedrijf redden en meent dat het niet zonder loyale uitvoering gaat van de bepalingen der arbitragecommissie, een commissie die door de heer De Boer evenwel slechts een verlengstuk van de ANAB. werd genoemd. „*De Ommelanden*” redden? Zeker, oordeelt het huidige restant van het „Ommelanden” bestuur. Wegens niet nakomen der bepalingen wordt nu al een

Sake v.d. Ploeg ANAB.

boete van een kleine halve ton geëist en als dat zo doorgaat, zou het bedrijf zeer snel ten onder gaan”.

„DAT IS capitulatie, en verraad” oordeelt de heer F. de Boer.

Zonder samenwerking met de ANAB. gaat het bedrijf er aan”, oordeelt echter de heer Wieringa. En de ANAB. juicht. De heren v.d. Ploeg en v.d. Meer zullen de tijdelijk directeur in gedachten wel willen omhelzen, en is het een wonder? Want hij is, terecht of ten onrechte, in hun schuitje gestapt.

„De tijd komt dat „de Ommelanden” uit de verwarde situatie van het ogenblik los komt”, zegt de heer v.d. Ploeg met eerlijke overtuiging. „Er moet een drie-man-schap als directie komen. Een koopman, een technicus en een voor intern beleid. En als dan de heer De Boer ophoudt de boeren op te juttten” - 16 leveranciers zijn sinds 6 Maart met hun melk naar elders gegaan - komt alles voor elkaar”.

Dit is een optimistische kijk op zaken. Maar er hangt een nieuwe ledenvergadering in de lucht, en dan kan verwacht worden, dat de boeren zullen spreken. Dat zij opnieuw, en dan in een rechtsgeldige bijeenkomst, aftreden van het bestuur en hernieuwde glorie van F. de Boer zullen eisen. Er is een grote meerderheid. Dat weet ook de hr. v.d. Ploeg, maar hij zegt hierop slechts: „Die vergadering kan nog 14 dagen verschoven worden. In die tijd redden wij de situatie”.

Hoe? Dat zei de arbeidersleider niet. Heeft hij zijn stille troeven?

TROEVEN

STILLE TROEVEN schijnt ook de heer De Boer te hebben. Hij heeft de sleutels van het bedrijf onder dwang moeten afgeven en zit nu eens voor het venster van zijn kleine (tegen de fabriek aangebouwde) villa, en gaat dan weer op pad naar zijn boeren, die vlak bij, maar ook zeer ver verwijderd wonen. Waarom is hij afgetreden en voert hij nog een actie tegen zijn opposenten die zelden zo hevig is geweest? Waarom heeft hij zijn post als directeur neergelegd en dat hij zijn felle, waarschuwend stem op vergaderingen weerklinken? Het schijnt dat de grijze ex-bevelhebber van de melk-burcht zijn gehate medebestuurders aan het veto van zijn boeren wil overleveren, en dat hij door een moment het opperbevel neer te leggen wil demonstreren, dat de arbitrage-voorwaarden onuitvoerbaar zijn voor iemand die deze grootse melk-coöperatie bemint.

Zijn tegenstanders huiveren nog. De heer Wieringa, met de rechtskundige bijstand van zijn vrouw, spoedt zich van de ene conferentie naar de andere en laat zich op het bedrijf slechts zelden zien. De mannen van de ANAB weten de dwingende ogen van De Boer op zich gericht, want deze betekenen een macht, een zwaar gewicht in de strijd, die nu feitelijk achter de schermen wordt gevoerd. Het personeel van de fabriek is in twee kampen verdeeld. De ex-stakers zijn gebeten op hem, maar de anderen zeggen: „Wieringa is een aangeklede directeur”. Daarginds in dat huis, daar zit *de* directeur. In hun ogen, zowel als in die van boeren-leden is de heer De Boer nog de heerser als vanouds. Zij zijn er van overtuigd, dat ook nog de orders van hem uitgaan, en dat de meeste afdelingschefs de heer Wieringa met willen of durven gehoorzamen, wetend dat Feike de Boer, zoals zij hem noemen, eens terug zal keren op de troon.

FEIKE OF NIEMAND

HET GROOTSTE deel van de boeren heeft zijn houding bepaald. Op vergaderingen met de heer de Boer hebben zij hun woede jegens de nieuwe heren gelucht. Zij willen slechts „Feike” aan het hoofd der „Ommelanden” zien, en sommigen van hen denken aan de ramp van dertig jaren geleden, toen „*Stad & Lande*” (nu Ommelanden) ten onder ging, en de boeren volledig aansprakelijk waren. Hun koeien werden verkocht, ze waren in één dag arm en moesten opnieuw gaan bouwen.

Zij aten koolstronken in plaats van brood, en kwamen er boven op. Feike de Boer dat is hun man. De directeur die alle talen spreekt en de productie verkoopt ver over de grens. Die de melk goed betaalt en een gouden coöperatie bouwt.

Die boeren hebben bedreigd, als De Boer **niet** terug zal keren, de melk liever in de sloot te smijten.

Ze hebben bedreigd „*De Ommelanden*” die hun eigendom is, evenals hun koeien en hun meubels, met mokers en zeisen tegen de grond te slaan. Slecht onder Feike de Boer zijn hun belangen safe...

CRITIEK

Boer HULST, een harde werker en verknocht aan „*de Ommelanden*” waar hij zijn melk levert als „losse leverancier” ziet met afgrijzen aan dat een aantal van de ex-stakers in de werkuren voor of achter de fabriek in de zon zitten kaart te spelen. Hij heeft dit zelf gezien en spreekt er schande van. Zijn vrouw vindt het verspilling nu zij bemerkt dat de pakjes boter (die de melkleveranciers bij „*de Ommelanden*” mogen kopen) geheel onnodig in drie dure vellen vetvrij papier worden verpakt.

Kon dat bedrijf zo nog ooit goed gaan? Een andere boer vraagt zich af of ooit iemand van de directeur kan eisen dat hij mensen terugneemt die bedreigd hebben hem in de roomtank te verdrinken.

De boeren zijn kwaad en verontrust. Ja misschien is de directeur te nors, misschien deed hij beter soepeler de arbitrageverplichtingen na te komen. Maar ze vinden dat de Boer bij alle

strengheid rechtschapen is, en dat hij voor zijn mensen soms in stilte goede dingen deed, en vrijwillig steun verleende waar hij onder dwang toe te brengen was.

DE FABRIEK

„DIE MAN, daar, Feike de Boer dat is onze directeur. Die willen we houden en die zullen we houden. Anders gaat de fabriek er aan”.

Dit is de strijd om de fabriek. De fabriek die door blijft roken, tijdens staking en tijdens bestuursconflict. Waar nu nog dagelijks de melk hij tienduizenden liters per dag wordt binnengereden, maar die niet echt op volle toeren wil komen door al het gerucht dat reeds acht maanden lang rondom de muren heerst. Een tragedie van melk en room die toch eens een eind zal moeten nemen.

NvhN 1953-04-28

Jelsma adviseur/onder-directeur van waarnemend directeur Wierenga

NvhN 1953-04-28

**Adviseur voor
De Ommelanden
Weer arbeiders
te werk gesteld**

Als adviseur van de waarnemend beheerder van De Ommelanden, de heer J. T. Wierenga, zal optreden de heer S. Jelsma, tot voor kort onder-directeur van een condens- en melkpoederbedrijf te Rotterdam. De heer Jelsma is afkomstig uit Friesland, waar hij de Zuivelschool te Bolsward heeft doorlopen.

Gisteren zijn de laatste 21 arbeiders van de groep van 65, die overeenkomstig het bindend advies van de arbitragecommissie door de fabriek moesten worden teruggeden, te werk gesteld. Dit geschiedde zonder enige moeilijkheid.

In de fabriek wordt thans, naar ons wordt verzekerd, normaal gewerkt. Het bedrijf ondervindt geen stagnatie. Van de zijde der oppositie worden ons verschillende cijfers gemeld over het aantal leveranciers, dat weigert de melk naar De Ommelanden te sturen. Men noemt dan eens het getal 350, dan weer 450.

Naar wij van de zijde van De Ommelanden vernemen, bedraagt het aantal losse melkleveranciers, dat de leverantie gestaakt heeft, niet meer dan 25.

De Telegraaf 1953-04-30

„DE OMMELANDEN”
**Rechtsgeldige
vergadering**

(Van onze correspondent)
GRONINGEN, 30 April — Op Zaterdag 9 Mei zal in Groningen een rechtsgeldige ledenvergadering van „De Ommelanden” worden gehouden. De agenda is al samengesteld. Er zullen drie nieuwe bestuursleden en een commissaris moeten worden gekozen.

„Het zal van deze vergadering afhangen”, zo verklaarde de nieuwe adviseur van het bedrijf, de heer S. Jelsma, „hoe de toestand van „De Ommelanden” zich zal ontwikkelen. „Krijgt de oppositie het heft in handen, dan zal het bedrijf ten onder gaan. Zou men vertrouwen schenken aan het huidige bestuur, dan zal getracht worden het bedrijf tot nieuwe bloei te brengen.”

De oud-directeur, de heer F. de Boer, zal geen toegang tot deze ledenvergadering krijgen.

Ommelander boeren vergaderen op 9 Mei

Adviseur van fabriek beantwoordde vragen

(Van een onzer redacteuren)

Het bestuur van de *Coöperatieve Melkproductenfabriek De Ommelanden* heeft gisteravond aan de leden de agenda toegezonden van een algemene vergadering, die op Zaterdag 9 Mei a.s. zal worden gehouden. Op deze agenda komt o.m. voor de benoeming van drie bestuursleden en een commissaris in de vacatures, die ontstaan zijn door het bedanken van de vroegere functionarissen.

Dit werd gistermiddag door de heren S. Jelsma, adviseur van *De Ommelanden*, tijdens een persgesprek meegedeeld.

De heer Jelsma, die - zoals bekend - afkomstig is uit de zuivelwereld en o.a. heeft gewerkt bij een vooraanstaand condens- en melkpoederbedrijf te Rotterdam, beantwoordde tijdens het onderhoud een aantal vragen, die betrekking hadden op de situatie in en rond *de Ommelanden*, alsmede op de zakelijke en commerciële mogelijkheden van het bedrijf op dit moment.

Hij noemde de gang van zaken in de fabriek „thans zó, als ze onder normale omstandigheden had moeten zijn”. Hij sprak de hoop uit, dat dit in het belang van *De Ommelanden* in de toekomst zo zou blijven.

Toestand zeer bevredigend

Over het aantal melkleveranciers, dat de melk niet meer naar *De Ommelanden* zendt, kon hij geen concrete cijfers verstrekken. „Het aantal melkleveranciers vertoont schommelingen”, aldus de heer Jelsma, „maar dit beïnvloedt de gang van zaken geenszins”.

Hij noemde de zakelijke toestand van het bedrijf zeer bevredigend. De aan het eind van deze week uit te betalen melkprijzen zullen dit bevestigen.

In de fabriek worden op het ogenblik gecondenseerde melk en melkpoeder vervaardigd. Er wordt doorgewerkt aan de bouw van de nieuwe fabriek voor ongesuikerde gecondenseerde melk.

Aanvullingsmelk

Op een vraag, of *De Ommelanden* kansen heeft om - evenals vóór het uitbreken van de in Augustus j.l. - weer melk van elders (de zogenaamde aanvullingsmelk) te kunnen ontvangen, deelde de heer Jelsma mee, dat „de kansen op aanvullingsmelk sinds Maandag groter zijn dan daarvoor”.

Op de houding van de oppositie had de heer Jelsma o.m. het volgende commentaar: „Als de leden van *De Ommelanden* het er over eens worden, dat het normaal fatsoen eist, dat men zich aan een arbitrale uitspraak houdt, ligt er voor *De Ommelanden* een even goede toekomst als voorheen. De heer Jelsma was van mening, dat door de oppositie, die bezig is het prestige van de Groninger boeren danig te ondermijnen, de persoonlijke en zakelijke dingen niet worden gescheiden.

Geen contact

Over de verhoudingen *Ommelanden-ANAB* zei de heer Jelsma, dat *De Ommelanden* geen aanleiding ziet om thans besprekingen met de ANAB te voeren en dat men bij de ANAB blijkbaar ook geen aanleiding ziet om met *De Ommelanden* te gaan praten.

Over de aanvraag van de ANAB bij de arbitrage-commissie over het goedkeuren van de geëiste boeten gaf de heer Jelsma als persoonlijke mening, dat de leden van *De Ommelanden*

zich goed moeten realiseren, dat het van hun gedragingen zal afhangen hoe de arbiters zullen reageren op de eis en de omvang van de boeten.

Export

Over de exportmarkt zei hij tenslotte, dat de kansen voor export voor alle Nederlandse zuivelbedrijven - en dus ook voor *De Ommelanden* - gelijk zijn. De mogelijkheden van *De Ommelanden* om die kansen te benutten, zijn door de huidige toestand wel verkleind, maar ze zijn toch aanwezig.

NvhN 1953-05-08

Commentaar NvhN. op vergadering „De Ommelanden”

't Was de laatste dagen stil geworden rond „*De Ommelanden*”, althans naar het uiterlijk. Dit had voorzeker zijn nut, aangezien wat rust hoog nodig was voor de gemoederen van hen, die moedig in de bres gesprongen waren voor het voortbestaan van de melkproductenfabriek, en van hen, die geregeld werden en nog worden betrokken in activiteiten, welke een bedreiging zijn voor de nieuwe ontwikkeling, nadat de staking werd beëindigd en het ontslag van de directeur was aangeboden en aanvaard.

Nu op de dag van morgen van de Coöperatieve fabriek een ledenvergadering is uitgeschreven, waarin de mogelijkheid ligt van een definitieve oplossing van de kwestie, waarom het bij „*De Ommelanden*” heeft gegaan, willen wij niet terug tasten op wat er in de afgelopen acht maanden is gepasseerd. Welk nut zou het hebben de reeks fouten en feilen op te rakelen en hiermee even zovele gevoeligheden. Ze zijn er aan alle zijden aan te wijzen, in verschillende opzichten zelfs met begrijpelijke verontschuldiging er bij. Voorts zouden we naar diepere oorzaken kunnen speuren en tot veronderstellingen komen, die eensdeels de ogen zouden doen opengaan, anderdeels even zeker de onverzoenlijkheid van sommigen nog meer versterken.

Misschien herinnert u zich voornamelijk de uitingen van revolutionaire aard, waarover volgens u nog wel eens een hartig woordje gezegd zou mogen worden! Misschien wilt u juist nog eens teruggaan op de verschillende processen, die er geweest zijn! Misschien verwacht u een lofrede over de capaciteiten van de ex-directeur, of anders het tegendeel over zijn tactiek in het conflict! Misschien ziet u uit naar de achtergronden van de arbitrale uitspraak, aangezien deze de buitenstaanders nooit heeft kunnen bevredigen! Misschien wilt u alleen cijfers, om enkel daarop conclusies te baseren, terwijl men vooraf weet, dat cijfers toch niet meer geloofd worden!

Wij moeten u op alle punten teleurstellen. Dat alles heeft in feite immers ook weinig of geen zin meer. Wat niet betekent, dat u dan onverschillig moet staan tegenover het hele probleem! Als het mocht zijn, dat men belanghebbenden murw en moe heeft willen maken, dan zou hier juist een waarschuwend woord moeten klinken! Het lot van „*De Ommelanden*” staat juist nu voor de beslissing en eist nu de volledige belangstelling. In de eerste plaats van allen, die met hun stem het lot in handen hebben: voortgang op de thans ingeslagen weg óf terug naar de verwarring van voorheen, welke geen uitkomst bood. Op het Damocleszwaard der boete willen we niet eens dieper ingaan, omdat dit zijn doel zeker missen moest of in zijn treffen juist een niet gewenst effect zou kunnen sorteren.

Morgen is er vergadering. „*De Ommelanden*” verwacht daar ál zijn mensen, allen met open ogen voor de werkelijkheid, met de wil en de moed voor een verstandige, zelfstandige beslissing. Ieder voor zich moet beseffen, dat het zijn zaak is, een stukje persoonlijk levensbestaan, levenswelvaart

Een Groninger boer, groot of klein, zou zijn naam oneer aandoen, wanneer hij dit niet openlijk zou tonen voor het oog van heel het Nederlandse volk, dat bij deze zaak langzamerhand alle tribunes van het fabrieksstadion heeft bezet en reeds veel te veel met minder vleiende woorden het verloop van de strijd heeft gevolgd. Het gaat niet alleen om de fabriek en wie er hun brood in en door verdienen, het gaat niet om de deviezen, die er door worden opgebracht, het gaat thans ook in niet geringe mate om de eer van de Groninger boer en hiermee om de eer van Groningen zelf.

NvhN 1953-05-09

Vergadering De Ommelanden 1e dl. Om het voortbestaan van van de coöperatie

De agenda van de hedenmorgen in Het Tehuis begonnen algemene ledenvergadering van de *Coöp. Melkproductenfabriek De Ommelanden* vermeldde zeven punten, namelijk: opening, notulen, mededelingen van het bestuur, verkiezing van drie bestuursleden, verkiezing van een commissaris, gelegenheid tot het stellen van vragen en sluiting.

Oppositie wil arbitrale uitspraak naleven

Ongeveer zestig à zeventig leden van de oppositie in De Ommelanden vergaderden gisteravond in Het Tehuis om de ledenvergadering van heden te bespreken. Naar verluidt zou daarbij zijn besloten om het bindend advies van de arbitragecommissie na te leven.

Bestuur en commissarissen hebben de leden in de aanhef van de verzonden agenda meegedeeld, dat door en namens de oppositiegroep in de vereniging een poging is gedaan tot samenspreking. Bestuur en commissarissen menen, dat zij zelf terwille van het behoud van de vereniging en om te trachten de tweespalt onder de leden weg te nemen deze poging moeten doen. De vergadering, die om tien uur zou beginnen, nam veel later een aanvang. Het was toen al bekend, dat de oppositie de volgende kandidaten had gesteld:

Voor bestuurslid de heren Holtkamp, Buiters en Van Hemmen; voor commissaris de heer C. Jensema.

De kandidaten van het bestuur zijn: H. M. Karlien, E. Wolters Wzn. en P. Homan voor bestuursfunctie. Voor de functie van commissaris zal het bestuur waarschijnlijk een financieel deskundige kandidaat stellen.

Oud-directeur als verslaggever

Voor de aanvang der vergadering trachtte de oud-directeur van de fabriek, de heer F. de Boer, toegang tot de zaal te krijgen. Hij is geen lid van de Coöperatie, maar was in het bezit van een perskaart van een zuivelblad, en vroeg toegang als verslaggever. Bestuur en Commissarissen weigerden dit aanvankelijk, maar na enige besprekingen in en buiten de zaal werd de heer De Boer toch als “verslaggever” toegelaten.

De vergadering werd om tien na elf geopend door de heer J. Akkerman, die uitvoerig uiteenzette, hoe de toestand heden is.

Niets en niemand is er mee gediend, dat de vergadering een onrustig karakter draagt, aldus spr., die de leden opmerkte goed in het oog te houden, wat de uiteindelijke kwestie is, waarover te beslissen valt.

Dat is over het bestaan van De Ommelanden! Voor het bestuur en de commissarissen en voor hen die achter hen staan en ook voor de oppositie is dat van groot belang, maar ook voor de losse leveranciers en voor de boeren, die aan andere fabrieken leveren, zou het verdwijnen van De Ommelanden grote nadelen met zich meebrengen.

Als de Coöperatie wordt opgeheven, aldus de heer Akkerman, zijn de gevolgen:

- 1) de leden verspelen een deel van hun zelfstandigheid als boer;
- 2) een faillissement van het bedrijf kost de leden geld;
- 3) in de toekomst zal men in het melkgeld merken, wat *De Ommelanden* voor de leden heeft betekend.

De heer Akkerman stelde daarop de vraag, welk personeel, welk bestuur en welke leiding er in de fabriek moet komen.

Over het personeel zet hij, dat de staking die door de ANAB werd uitgeroepen, niet rechtmatig was. Het bestuur heeft, in het belang van het voortbestaan van de fabriek, gemeend de arbitrale uitspraken te moeten nakomen en daardoor zijn er weer ANAB-leden als arbeiders in de fabriek teruggekeerd. Wie dat niet wenst, moet consequent blijven en ook niet aan andere fabrieken leveren, omdat daar ook ANAB-leden werken.

De heer Akkerman zei met nadruk, dat het bestuur niet in het geheim gepraat of gehandeld heeft met de ANAB, zoals van bepaalde zijde is gesuggereerd.

Over de heer De Boer zei hij, dat deze tegen de wil van het bestuur ontslag heeft genomen. Niemand denkt er aan om hetgeen de heer De Boer voor de fabriek heeft gedaan te verkleinen. Het nieuwe bestuur zal echter een directeur moeten voordragen, die de arbitrale beslissingen wil naleven. Met een oproep tot de leden om rustig na te denken en goed in het oog te houden waar het om gaat, verklaarde de heer Akkerman de vergadering voor geopend.

(De vergadering duurt voort)

NvhN 1953-05-11 – vervolg vergadering

Aanhang ex-directeur heeft meerderheid in *De Ommelanden* Drievijfde van de leden stemt voor „oppositie”

(Van één onzer redacteuren).

De „oppositie” onder de leden van *De Ommelanden*, de groep die de ex-directeur, de heer F. de Boer in de fabriek terug wil doen keren, heeft in de Zaterdag gehouden ledenvergadering de meerderheid in het bestuur gekregen. Er moest in die vergadering worden voorzien in de drie vacatures, die ontstaan zijn door het bedanken van drie van de vijf bestuursleden. De door de twee overgebleven bestuursleden en de vier nog zittende commissarissen voorgestelde kandidaten kregen ongeveer tweevijfde van het totaal aantal uitgebrachte stemmen, de kandidaten van de „oppositie” ongeveer drievijfde. De samenstelling van het nieuwe bestuur (twee „oude” bestuursleden en drie „opposanten”) komt dus overeen met de stemmenverhouding.

Pro en contra De Boer

Er is Zaterdag door de oppositie nog een poging gedaan om beide „oude” bestuursleden onmiddellijk ontslag te verlenen, zonder dat hun décharge zou worden verleend, maar nadat de heer Wieringa, die op dat moment de voorzittershamer hanteerde, geweigerd had dit voorstel in stemming te brengen nadat de rechtskundig adviseur van *De Ommelanden*, mr Bout een dergelijk voorstel ondemocratisch, onjuist en onredelijk had genoemd, liet de oppositie deze „eis” varen.

Dit was het emotionele einde van een - gezien de omstandigheden - overigens vrij rustig verlopen vergadering, die op verzoek van het bestuur o.m. werd bijgewoond door het Tweede Kamerlid, de heer A. W. Biewenga en de Provinciaal Voedselcommissaris te Groningen, de heer H. Garrelts, beiden leden van de door de arbiters ingestelde dispensatie-commissie.

Men was - zoals wij Zaterdag reeds meldden - ruim een uur te laat begonnen.

De secretaris van het bestuur, de heer J. Akkerman, sprak toen een openingswoord uit, waarin hij o.m. zei, dat het nieuwe bestuur een directeur diende voor te stellen, die de arbitrale uitspraken volledig wil nakomen. De heer De Boer had zulks n.l. niet gewild en daarom ook ontslag genomen.

Zwaai van „oppositie”

Inmiddels was echter bekend geworden, dat de „oppositie” in een Vrijdag gehouden vergadering besloten had om de arbitrale uitspraken wèl na te komen, hoezeer men daartegen dan ook heeft geageerd. En het werd toen nog duidelijker, dat de „oppositie” alleen maar in de oppositie is, omdat men de heer De Boer op de directeursplaats terug wil hebben.

De „oude” bestuursleden wensten dat duidelijk *niet*. De heer J. Th. Wieringa, die - nadat de notulen waren voorgelezen en goedgekeurd - een uiteenzetting van de toestand gaf, zei bijvoorbeeld, dat de verklaring van de ex-directeur om de arbitrale uitspraak nu wel te zullen naleven, geen enkele waarborg schept.

De heer Wieringa verweet de heer De Boer voorts, dat „willens en wetens van de zijde van de directie de staking in de hand is gewerkt en zeker gecontinueerd.” De heer De Boer had n.l. vóór het uitbreken van de staking noch het bestuur, noch de commissarissen op de hoogte gesteld van de ernstige eisen van de ANAB.

Nadat de heer F. Jelsma, adviseur van de heer Wieringa als beheerder van het bedrijf, een uiteenzetting had gegeven over de gang van zaken in de fabriek, sprak o.a. nog de heer Biewenga, die namens de dispensatiecommissie en de arbiters mededeelde, dat bij de door dezen te nemen beslissingen rekening zal worden gehouden met de belangen van de fabriek.

De stemming

Daarna volgde de reeds genoemde stemming, waarvan de officiële uitslag was:

- 1) Verkiezing voor bestuurslid: F. Buijter, Euvelgunne (candidaat van de „oppositie”): 336 stemmen; Hm. Karlien (candidaat van het bestuur): 233 stemmen, blanco 15.
- 2) Verkiezing voor bestuurslid: J. D. Holtman, Bedum 359, E. Wolters Wzn., Aduard 204, blanco 25.
- 3) Verkiezing voor bestuurslid: R. H. van Hemmen, Roodehaan, 359, P. Homan. Winsum, 211; J. K. van Hemmen 13; blanco 3.
- 4) Verkiezing voor commissaris: W. Abbringh, Noordlaren, 339; 2 mr P - Roos, Groningen 245, blanco 3.

Direct na afloop van de vergadering kwam het nieuwe bestuur bijeen om de situatie te bespreken. Na afloop van deze bespreking kon men ons echter niets meedelen over genomen beslissingen.

De Telegraaf 1953-05-11

Bewogen vergadering in Groningen

OPPOSITIE IN ZADEL VAN OMMELANDEN

(Van onze correspondent).

GRONINGEN) 10 Mei. - Wat verwacht werd, is gebeurd: de aanhangen van de ex-directeur van „De Ommelanden”, de heer F. de Boer, hebben een deel van het verloren terrein heroverd en na een emotionele ledenvergadering die Zaterdag in Groningen werd gehouden vier plaatsen in het bestuur van de veelomstreden melkburcht bezet.

Opnieuw keren de kansen en de mogelijkheid dat de heer De Boer eerlang als wnd. directeur in het bedrijf zal terugkeren is verre van denkbeeldig. Het voorstel van de vier nieuwe bestuursleden om de heer De Boer te benoemen tot wnd. directeur werd na overleg met de twee nog zittende leden van het oude bestuur en de vier (commissarissen opgeschort tot in de loop van deze week. Een motie uit de vergadering om de twee niet-opposanten bestuursleden en de vier commissarissen uit het bestuur te verwijderen kwam niet in behandeling daar de voorzitter op advies van de juridisch adviseur de vergadering schorste.

Ex-directeur kwam tóch

De heer De Boer wie de toegang tot de vergadering vooraf, door het oude bestuur ontzegd was, kwam tot ieders verbazing toch de zaal binnen en toonde een perskaart. Na overleg met de juridische adviseurs besloot het bestuur de heer De Boer als „Journalist” tot de vergadering toe te laten, waar hij door de boeren-opposanten met gejuich werd begroet.

Uit de redevoeringen bleek duidelijk, dat men het er over eens was, dat de arbitrage uitspraak moet worden nagekomen.

De heer J. Akkerman, secretaris van het bestuur, wees er op, dat het op deze vergadering ging om de manier, waarop „De Ommelanden” gered kan worden. Het is een foutieve redenering van enkele boeren, aldus de heer Akkerman om „De Ommelanden” maar stuk te slaan en dan de eer te redden.

Men heeft de arbitrair uitspraak na te leven, wanneer men deze arbitrage heeft geaccepteerd. Dit was de fout van de heer De Boer. Hij wilde of kan de uitspraak niet naleven en heeft toen zijn ontslag ingediend. Het bestuur heeft hem er van willen overtuigen, dat aan de wensen van arbiters gevolg moest worden gegeven, maar de heer De Boer weigerde halsstarrig.

Ophitserij

Ook de wnd. hoofddirecteur van „De Ommelanden”. de heer J. Wierenga, sprak in deze geest en betichtte de heren De Boer en Bus er van zich schuldig gemaakt te hebben aan ophitserij. Enkele honderden melkleveranciers wensten aan „De Ommelanden” geen melk meer te leveren. De persoon van de heer De Boer biedt het bestuur geen enkele waarborg. Spr meende, dat

wanneer de ex-directeur weer de leiding zou hebben, hij de ANAB weer voor het hoofd zou stoten.

De heer S. Jelsma, die onlangs door het bestuur werd benoemd tot technisch adviseur van „*De Ommelanden*”, vertelde de boeren over de mogelijkheden van de fabriek in dit stadium. Het is de taak van de boeren de fabriek te redden en een goede melkprijs te garanderen. De melk is momenteel volop te krijgen en kan verwerkt worden. Het is best mogelijk, dat „*De Ommelanden*” afzetgebied voor haar producten op de wereldmarkt kan krijgen, aldus de heer Jelsma.

Beter ten halve. ...

De oppositie verzocht bij monde van de heer De Bouter de heer De Boer het woord te geven. De voorzitter antwoordde, dat de heer De Boer er was voor de pers en zich derhalve niet in het debat mocht mengen.

De heer A. W. Bieuwenga Tweede-Kamerlid en lid van de dispensatiecommissie, die door de arbiters in het geschil „Ommelanden”-ANAB werd ingesteld, was op verzoek van het „Ommelanden-bestuur en de arbitragecommissie ook op de vergadering aanwezig. Hij wekte de boeren op in de bestuursvacatures hun vertrouwensmannen te kiezen en zich terdege bewust te zijn van hun grote verantwoordelijkheid. Wanneer de fabriek te veel personeel heeft kan zij dispensatie aanvragen. Ook het boetesysteem zag hij in dit licht en merkte er bij op, dat met de hoogte en de vaststelling van de boeten bij „*De Ommelanden*” rekening zal worden gehouden.

Tijdens de vergadering werd opgemerkt, dat dezer dagen ook de oppositie bijeen was geweest. Besloten was, dat men zich zou neerleggen bij de arbitrale uitspraak. Hiermee zou ook de heer De Boer accoord gaan, indien hij weer zou worden aangesteld tot hoofd-directeur van „*De Ommelanden*”.

Men vroeg zich ter vergadering af, waarom de heer De Boer zo laat tot inzicht is gekomen. Anderen motiveren, dat het beter is ten halve gekeerd te zijn, dan ten hele dwaald.

Voor vier plaatsen in het bestuur (één commissarissenplaats), die door de aangenomen motie van wantrouwen op de laatste vergadering vacant waren gekomen, werden hierna door het bestuur en de oppositie kandidaten gesteld

De kandidaten van de oppositie, de heren J. Holtman. F. Bouter. R. van Hemmen en W. Abring, werden gekozen. Daarmee is de „Ommelanden-affaire” opnieuw in een ander stadium gekomen.

Friesche Koerier 1953-05-11

**Directeur „*Ommelanden*” door achterdeur nu weer binnen?
Oppositie bezet in rumoerige vergadering alle vacatures en wil De Boer weer terug**

De oppositie onder de boerenleden van De „Ommelanden” te Groningen is er Zaterdag in geslaagd tijdens een zeer opgewonden vergadering de vier bestuursvacatures in het

college van bestuur en commissarissen te bezetten. Een voorstel, dat een der oppositieleden aan het slot van deze vergadering deed om thans ook nog de twee oude bestuursleden en de vier oude commissarissen te laten aftreden werd door de juridische adviseur van *De Ommelanden* mr T. Bout, afgeraden en later ingetrokken.

Hoewel het de oud-directeur van *De Ommelanden* de heer F. de Boer verboden was de vergadering bij te wonen, slaagde hij er toch in tijdens de urenlange vergadering in de vergaderzaal aanwezig te zijn, omdat hij aantoonde tot de pers te behoren.

Voor zuivelblad

De heer De Boer trad even voor de opening van de vergadering de zaal binnen en toonde het bestuur een perskaart van een zuivelblad. Hij verklaarde opdracht te hebben de vergadering voor dit blad bij te wonen.

Aanvankelijk weigerde het bestuur de heer De Boer toe te laten, doch na overleg met de juridische adviseur van de waarnemend-directeur, werd hem tenslotte toch toestemming gegeven als persvertegenwoordiger in de zaal aanwezig te zijn. Het werd hem evenwel verboden het woord te voeren.

De vergadering was door het bestuur van *De Ommelanden* bijeen geroepen en was rechtsgeldig. Veertien dagen geleden vergaderden de leden van *De Ommelanden* eveneens, maar toen bleek dat er geen rechtsgeldige besluiten konden worden genomen. De oppositie onder de leden werd toen gedemonstreerd door een motie, welke met meerderheid van stemmen werd aangenomen en waarin de leden verklaarden geen vertrouwen meer in het bestuur te hebben. Het gevolg hiervan was dat enkele bestuursleden en een commissaris aftraden. Twee bestuursleden en vier commissarissen bleven zitten.

Vrijdagavond vergaderden eveneens talrijke leden van *De Ommelanden* en tijdens deze bijeenkomst werd wel het woord gevoerd door de heer F. de Boer. In die vergadering, welke niet voor de pers toegankelijk was, besloot de oppositie, de arbitrale uitspraak na te leven. Men wenst echter de heer De Boer als directeur terug.

Samensprekingen

Aan het begin van de vergadering van Zaterdag deelde het bestuur mede, dat door en namens de oppositiegroep onder de leden een poging is gedaan tot samenspreking te komen. Het bestuur merkte op dat, om tweespalt onder de leden te voorkomen, deze poging gesteund moest worden.

Ook nu weer bevonden zich rechercheurs in de zaal en werd het bestuur bijgestaan door twee juristen.

De vergadering stond onder leiding van de waarnemend hoofddirecteur, de heer J. Th. Wiewenga, die direct het woord gaf aan de heer J. Akkerman, secretaris van het bestuur. Deze sprak er zijn vreugde over uit, dat de heren A. W. Biewenga, lid van de Tweede Kamer en H. Garrelds, provinciaal voedselcommissaris te Groningen, die beiden deel uitmaken van de door arbiters ingestelde dispensatiecommissie, ter vergadering aanwezig, waren.

De heer Akkerman riep de leden op zich te bezinnen over de moeilijke beslissing welke zij moesten nemen. Vervolgens ging hij in op de vraag onder wiens leiding *De Ommelanden* moet voortbestaan en welke personen er dienen te werken. Hij wenste de prestaties van de heer De Boer als directeur van *De Ommelanden* niet te verkleinen, maar keerde zich fel tegen diens acties.

„Anders chaos”

De A.N.A.B., aldus de heer Akkerman, regeert onze fabriek niet, maar wij moeten op grond van de arbitrale uitspraak de A.N.A.B.-leden terugnemen, omdat wij deze arbitrage aanvaard hebben. Men maakt een chaos in de fabriek wanneer men deze arbeiders weer wegstuurt. Daarna ging spreker in op de aantijgingen van de oppositie, als zou er door het bestuur in het geheim gekonkeld zijn met de A.N.A.B. „Wij hebben”, aldus de heer Akkerman, „in alle eerlijkheid en openbaarheid besprekingen met de A.N.A.B. gevoerd om te komen tot de oplossing van de onverkwikkelijke situatie van de laatste weken. De rust in de fabriek is weergekeerd en een goede exploitatie is mogelijk. Er is melk genoeg in Nederland en niets wijst er op, dat *De Ommelanden* geen afzetgebied voor haar producten zou kunnen vinden”.

Met betrekking tot het ontslag van de heer De Boer zeide de heer Akkerman, dat de heer De Boer dit ontslag had ingediend. Urenlang heeft het bestuur met de heer De Boer gesproken, maar hij kon met geen enkel constructief voorstel komen en er zou derhalve uitgezien moeten worden naar een directeur die de arbitrale uitspraak wel naleefde.

„Sabotage.”

Vervolgens gaf de waarnemende hoofddirecteur, de heer J. Th. Wierenga, een overzicht van het beleid van het bestuur tijdens de laatste veertien dagen. De heer Wierenga zei dat de heer De Boer na zijn ontslag niet getracht heeft mede te werken aan de handhaving van de rust op de fabriek, maar integendeel niet nagelaten heeft de zaken te saboteren. In de fabriek was het volgens de heer Wierenga rustig en het personeel werkt hard.

De heer Wierenga ging uitvoerig in op wat hij noemde „het spel dat door de heer De Boer gespeeld is met het geld van *De Ommelanden*.” Het bestuur werd nimmer in kennis gesteld met de eisen van de arbeiders. Alles regelde de heer De Boer zelf en hij heeft willens en wetens de staking in de hand gewerkt, aldus de heer Wierenga.

De heer S. Jelsma, die door het bestuur onlangs werd gekozen tot adviseur van *De Ommelanden* gaf vervolgens een overzicht over de positie van de fabriek uit een technisch en economisch oogpunt bezien. Hij zei, dat voor *De Ommelanden* wel een toekomst weggelegd is en dat het een bedrijf is, dat nieuwe producten kan voortbrengen. Er is, aldus de heer Jelsma, energie verspild door onderlinge ruzietjes en het is de taak van de leden om de fabriek te redden en een goede melkprijs te verzekeren.

De oud-voorzitter van *De Ommelanden* de heer E. Bus, protesteerde vervolgens tegen de aanval van de heer Wierenga. Nimmer, aldus de heer Bus, had hij meegewerkt aan ophitselij, doch steeds had hij het goede met *De Ommelanden* voorgehad.

[blz. 2] Namens de oppositie verzocht de heer F. Buiten het woord te geven aan de heer De Boer, omdat het bestuur zich ook liet bijstaan door een adviseur. Dit werd evenwel geweigerd.

De oud-commissaris van *De Ommelanden* deelde vervolgens mede, dat op een vergadering van de oppositie was besloten, ook door de heer De Boer, om thans de arbitrale uitspraak na te leven. Hij vond dit een late inkeer van de heer De Boer. In de zaal werd toen uitgeroepen: „Beter ten halve gekeerd, dan ten hele gedwaald”.

De heer Biewenga, die deel uitmaakt van de door arbiters ingestelde dispensatiecommissie, constateerde vervolgens dat de algemene vergadering van de *Ommelanden* als toporgaan van de vereniging voor belangrijke beslissingen stond, temeer daar in vier bestuursvacatures diende te worden voorzien.

Hij wekte de leden op toch vooral vertrouwensmannen te kiezen, die de bloei van *de Ommelanden* voor ogen hebben.

Veel schade

Wat op de fabriek is gebeurd, aldus de heer Biewenga, heeft de Ommelanden en ook de leden veel schade berokkend. Hij herinnerde er aan, dat het niet mogelijk was geweest om loyaal en royaal met bestuur en directie van de te onderhandelen over de naleving van de arbitrale uitspraak.

Maar, zo verzekerde hij, wanneer de Ommelanden te veel personeel heeft, kan zij ten allen tijde dispensatie krijgen.

Ik weet aldus de heer Biewenga, dat het merendeel der leden bezwaren heeft tegen het huidige bestuur, maar ook zij zijn mensen die fouten kunnen maken. Hij vestigde er de aandacht op, dat bij verdere beslissingen van de arbitragecommissie met de belangen van *de Ommelanden* terdege rekening zal worden gehouden, wanneer de vaste wil voor zit de arbitrale uitspraak na te leven. Ook zal daarmee rekening worden gehouden bij de vaststelling van de boetes.

Bestuursverkiezing

Nadat door verschillende opposanten en ook door aanhangers van het huidige bestuur nog gesproken was, werd de bestuursverkiezing aan de orde gesteld. Er waren drie vacatures in het bestuur en één in het college van commissarissen.

Het bestuur stelde kandidaat voor het bestuur de heren H. M. Karlien, E. Wolters en P. Homan. Als commissaris werd door het bestuur voorgesteld mr Th. Roos, bankdirecteur te Groningen.

De oppositie gaf evenwel te kennen hiermee geen genoegen te nemen en stelde respectievelijk als tegencandidaten: de heren F. Buiten, J. D. Holman, R. H. van Hemmen en W. A. Abring. Bij stemming werden alle door de opposanten voorgestelde functionarissen gekozen.

Hierna stelde een der opposanten de eis, dat de overige nog zittende twee bestuursleden en de vier commissarissen ook moesten aftreden. Hij diende een motie in, waarin de vergadering mededeelde, geen vertrouwen meer te hebben in de functionarissen, geen décharge te verlenen en hen met hun vermogen aansprakelijk te stellen.

De voorzitter wenste hierop niet in te gaan en verzocht de gelegenheid te hebben met de vier nieuwe functionarissen eerst eens van bedachten te wisselen. De opposanten deden een beroep op de statuten en verklaarden, dat men te allen tijde bestuur en commissarissen kan ontslaan. De juridische adviseur van de Ommelanden gaf toe, dat dit mogelijk was maar gaf de voorzitter het recht de vergadering te schorsen.

Hierop schorste de voorzitter de vergadering. Na afloop van de vergadering hebben de vier nieuwe bestuursfunctionarissen van de Ommelanden besprekingen gevoerd met de twee nog zittende bestuursleden en de vier commissarissen. Een poging van de nieuwe bestuursleden om de heer F. de Boer tot waarnemend directeur te benoemen werd opgeschort tot de volgende week.

(A.N.P.)

De Boer-nu loyaal- terug?

Oppositie baas bij Ommelanden

(Van een onzer verslaggevers)

HET BESTUUR van „De Ommelanden” is om. De oppositie onder de leden is er Zaterdag op een vergadering in het tehuis te Groningen in geslaagd, drie vacante zetels in het uit vijf leden bestaande bestuur door haar vertegenwoordigers te laten bezetten. Daarmede schijnt de weg geopend naar terugkeer van de heer F. de Boer als directeur.

De oppositie heeft echter verklaard, dat de arbitrale uitspraak nu uitgevoerd zal worden, maar of dit ook op royale en loyale wijze zal geschieden, is, voorzichtig gezegd, nog niet zeker.

De ex-directeur kon zich hierover deze middag niet uitlaten omdat hij zijn mond moest houden, als „verslaggever” van het Nederlands Weekblad voor Zuivelbewerking en Handel, waarvan de uitgever Misset te Doetinchem hem een perskaart had verschaft.

Het bestuur wilde de heer De Boer aanvankelijk niet toelaten, maar toen deze de perskaart vertoonde, kon het voor hem geen uitzondering maken en verwees het hem naar de perstafel, waar de bonafide journalisten er echter weinig voor voelden hun nieuwbakken collega in hun midden op te nemen. De ex-directeur ging toen ter zijde aan een tafeltje zitten.

De vergadering had deze keer een opvallend rustig verloop. Slechts tegen het einde werd er nog voor enig vuurwerk gezorgd door de heethoofdige heer Smit, de man van „liever puin van de fabriek dan toegeven aan de A.N.A.B.”, die zelf geen lid is van „De Ommelanden”, doch als gevolmachtigde, van zijn schoonmoeder optreedt....

[blz. 2] Toen de drie nieuwe bestuursleden waren gekozen, eiste de heer Smit verwijdering van de twee bestuursleden en van de commissarissen, die zitting hadden gehouden. Zelfs wilde hij dezen geen decharge verlenen, opdat zij met hun hele vermogen aansprakelijk zouden blijven.

Nadat de juridische degens waren gekruist over de mogelijkheid om deze nieuwe bestuursverkiezing direct te doen plaatsvinden, trok de heer Smit ten slotte, zoals hij zei op verzoek van de drie nieuwe bestuursleden, zijn voorstel in.

De juridische adviseur van „De Ommelanden”, mr T. Bout, had er daarvoor op gewezen, dat voor een vereniging van coöperatoren het zeer ondemocratisch zou zijn als de stemming onder de leden niet in het bestuur tot uitdrukking zou komen

Tegenover de oppositie zou de heer De Boer Vrijdagavond op een vergadering hebben verklaard de arbitrale uitspraak nu te zullen nakomen en contact met de ANAIR te zullen opnemen, maar de voorzitter, de heer Wierenga, verklaarde dat het bestuur hierin geen enkel vertrouwen heeft

Volgens de heer Wierenga zou de heer De Boer de ANAB weer voor het hoofd stoten, de boeten laten oplopen en de liquidatie van het bedrijf bewerkstelligen.

„Het gaat om opbouw”

Geen enkele reden is er, zo zei de heer Biewenga vóór de verkiezing, om wantrouwen uit te spreken in bestuur en commissarissen; de commissie van beroep had hem gemachtigd de ver-

zekering te geven, dat bij verdere beslissingen van de commissie rekening zal worden gehouden met de belangen en de positie van de fabriek.

In dit verband noemde de heer Biewenga de boeten, die de ANAB heeft gevraagd.

„Het gaat ons”, aldus de heer Biewenga „om de opbouw van de zaak”, Of deze opbouw nu door de nieuw ingetreden en nog onzekere situatie bevorderd zal worden, is aan ernstige twijfel onderhevig.

Het Vrije Volk 1953-05-15

Bij „Ommelanden” is chaos teruggekeerd

De Boer bezet de fabriekskantoren

(Van een onzer verslaggevers)

DE OUDE BESTUURSLEDEN en de commissarissen van de coöperatieve fabriek voor melkproducten „De Ommelanden” overwegen hun functies in de leiding van het bedrijf neer te leggen. Zij doen dat op grond van enige nieuwe feiten, die zich rondom het arbeidsconflict in het bedrijf hebben voorgedaan sinds de vergadering van Zaterdag 9 Mei j.l.

Aldus luidt de letterlijke mededeling, die wij heden van de zijde van de heren T. J. Wierenga en J. Akkerman, die nog steeds de dagelijkse leiding van „De Ommelanden” in handen hebben, ontvangen. De toestand in de leiding van het bedrijf is op dit moment zo verward geworden, dat van leiding en tegenleiding kan worden gesproken. Binnen één bestuur is daardoor een situatie ontstaan, die geen dag langer houdbaar is. Er is een „paleisrevolutie” ontstaan bij „De Ommelanden”, die in snel tempo de ernstigste gevolgen moet hebben.

In verband met de hierboven genoemde overwegingen deelde de leiding van het bedrijf ons het volgende mede:

Vrijdag 8 Mei zijn een aantal leden van de coöperatie, die zich niet met de gang van zaken bij „De Ommelanden” konden verenigen (oppositie) in „Het Tehuis” in vergadering samengekomen. In deze vergadering, waarin de oud-directeur de heer F. de Boer de voornaamste rol speelde, werd afgesproken, dat ook de oppositie bereid was de arbitrage-uitspraak in het reeds bijna 9 maanden durende arbeidsconflict loyaal na te leven.

De eis werd daarbij echter gesteld, dat de heer De Boer weer in de leiding van het bedrijf zou worden opgenomen. Diens positie zou echter in dier voege worden gewijzigd, dat hij de functie van commercieel directeur zou gaan vervullen, terwijl voor de dagelijkse leiding in de fabriek een andere functionaris zou worden aangezocht. De heer De Boer zou dus niet meer de onbeperkte alleenheerschappij in de fabriek hebben en de personeelszaken etc. aan de nieuwe functionaris overlaten.

In de wettige ledenvergadering van Zaterdag 9 Mei j.l. werden op grond van deze gedachten van de oppositie in de vacerende bestuursplaatsen en in de vacature voor commissarissen vier mensen van de oppositie gekozen. Het nieuw gevormde bestuur nam op zich de situatie te bespreken en uit te voeren.

Paleisrevolutie

Reeds Zaterdagavond zijn de besprekingen in het nieuwe bestuur gevoerd. Thans moet echter worden geconstateerd, dat deze besprekingen volledig zijn mislukt. De nieuwe bestuursleden,

de heren Bouter, Holtman en Hemmen eisten na ruggespraak met de heer De Boer het volledig herstel van de heer De Boer en het heengaan van de oude bestuursleden en commissarissen. Deze eis werd niet ingewilligd.

Woensdagmiddag omstreeks twee uur hebben de nieuwe bestuursleden samen met de heer De Boer, die in de gegeven omstandigheden een bestuursmeerderheid vormen, zonder bestuursbesluit en zonder goedkeuring van de commissarissen het privé-kantoor van de fabriek bezet.

In diens tegenwoordigheid hebben zij vervolgens eerst de verschillende bedrijfschefs en daarna diverse andere functionarissen van het bedrijf een voor een bij zich geroepen en met hen gesproken.

Over welke punten deze gesprekken zijn gevoerd is aan de oude bestuursleden niet bekend, maar zeker is, dat direct daarna de sinds enige weken bestaande arbeidsvrede in het bedrijf weer was verstoord. Onmiddellijk ontstonden onderlinge moeilijkheden, die door de huidige leiding niet konden worden weggenomen. Het bedrijf stagneerde.

Woensdagavond tussen 11 en 12 uur bevond de heer De Boer zich in het bijzijn van de, op grond van bepaalde handelingen, geschorste hoofdboekhoudster van het bedrijf nog in het kantoor. De handelingen van de heer De Boer konden daarbij niet worden nagegaan. De nieuwe feiten maken een normale leiding van het bedrijf onmogelijk, aldus de oude bestuursleden. Zij verklaren zich bereid overal en op elk moment met de leden van de coöperatie over deze nieuwe feiten te spreken. Zij achten het echter niet verantwoord de huidige toestand, die in flagrante strijd is met de besluiten en de geest van de wettelijke ledenvergadering van Zaterdag j.l. onder hun medeverantwoordelijkheid te bestendigen.

Standpunt A.N.A.B.

De heer S. van der Ploeg van de A.N.A.B. verklaarde naar aanleiding van bovenstaande: Als het huidige bestuur aftreedt, zal de A.N.A.B. er voor zorgen, dat de hem toekomende gelden tot het hoogste bedrag in zijn kas zullen vloeien. Dit zou gelijk staan met de verkoop van de fabriek en liquidatie van de vereniging”.

NvhN 1953-05-15

„Paleisrevolutie" in De Ommelanden”

Oud-directeur in het privé-kantoor

Bestuursleden kunnen hun verantwoordelijkheid niet bestendigen

„De oude bestuursleden en de commissarissen van de Coöperatieve Fabriek voor Melkproducten De Ommelanden overwegen hun functies in de leiding van het bedrijf neer te leggen. Zij doen dat op grond van enige nieuwe feiten, die zich rondom het arbeidsconflict in het bedrijf hebben voorgedaan, sinds de vergadering van Zaterdag 9 Mei j.l.”

Aldus luidt de letterlijke mededeling, die wij heden van de zijde van de heren T. J. Wieringa en J. Akkerman, die nog steeds de dagelijkse leiding van „De Ommelanden” in handen hebben, ontvingen. De toestand in de leiding van het bedrijf is op dit moment zo verward geworden, dat van een leiding en een tegenleiding kan worden gesproken. Daardoor is een situatie

ontstaan, die geen enkele dag houdbaar is. Er kan gesproken worden van een „paleisrevolutie”, een situatie, die in snel tempo de ernstigste gevolgen moet hebben.

In verband met de hierboven genoemde overwegingen, herinnerde de huidige leiding van het bedrijf onsnog eens aan de gang van zaken aan het eind van de vorige week, waarbij de oppositie zich in haar eigen vergadering van Vrijdag 8 dezer bereid verklaarde de arbitrage-uitspraak loyaal na te leven. De eis werd daarbij gesteld dat de heer De Boer weer in de leiding van het bedrijf zou worden opgenomen. Diens positie zou echter in dier voege worden gewijzigd, dat hij de functie van commercieel directeur zou gaan vervullen, terwijl voor de dagelijkse leiding in de fabriek een andere functionaris zou worden aangezocht.

Op grond van deze gedachten van de oppositie werden in de wettige ledenvergadering van Zaterdag 9 Mei, in de vacerende drie bestuursplaatsen en in de vacature voor commissaris vier mensen van de oppositie gekozen. Het nieuw gevormde bestuur nam op zich de nieuwe situatie te bespreken en uit te voeren.

Reeds Zaterdagavond zijn de besprekingen in het nieuwe bestuur gevoerd. Thans moet worden geconstateerd dat deze besprekingen volledig zijn mislukt. De nieuwe bestuursleden, de heren Buiten, Holtman en Hemmen, eisten, na ruggespraak met de heer De Boer, het volledig herstel van de heer De Boer en het heengaan van de oude bestuursleden en commissarissen. Deze eis werd niet ingewilligd.

Arbeidsvrede weer verstoord

Woensdagmiddag, omstreeks 2 uur hebben de nieuwe bestuursleden, samen met de heer De Boer die in de gegeven omstandigheden een bestuursmeerderheid vormen, zonder bestuursbesluit en zonder goedkeuring van de commissarissen, het privé-kantoor van de fabriek bezet. In diens tegenwoordigheid hebben zij vervolgens eerst de verschillende bedrijfschefs en daarna diverse andere functionarissen van het bedrijf één voor één bij zich geroepen en met hen gesproken.

Over welke punten deze gesprekken zijn gevoerd is aan de oude bestuursleden niet bekend, maar zeker is, dat direct daarna de sinds enige weken bestaande arbeidsvrede in het bedrijf weer was verstoord. Onmiddellijk ontstonden onderlinge moeilijkheden, die door de huidige leiding niet konden worden weggenomen en het bedrijf stagneerden.

Woensdagavond, tussen 11 en 12 uur, bevond de heer De Boer zich in het bijzijn van de, op grond van bepaalde handelingen, geschorste hoofdboekhoudster van het bedrijf nog in het kantoor.

Deze nieuwe feiten maken een normale leiding van het bedrijf onmogelijk, aldus de oude bestuursleden. Zij zijn bereid overal en op elk moment met de leden van de coöperatie over deze nieuwe feiten te spreken. Zij achten het echter niet verantwoord de huidige toestand, die in flagrante strijd is met de besluiten en de geest van de wettige ledenvergadering van Zaterdag j.l. onder hun medeverantwoordelijkheid te bestendigen.

De heer De Boer die wij om een uiteenzetting van zijn aanwezigheid in de fabriek verzochten, deelde ons mee, in het huidige stadium geen inlichtingen te kunnen verstrekken.

Personeel legde verklaringen af **Heerst er chaos bij De Ommelanden?**

Een van de merkwaardigste dingen die in het huidig stadium van het conflict-*De Ommelanden* opvallen, is dat men geen woord meer hoort over de A.N.A.B., en evenmin over de arbitrale uitspraak, waartegen zo geageerd is.

Thans zijn de schijnwerpers op de heren Akkerman en Wierenga gericht en vooral laatstgenoemde schijnt het in zijn kwaliteit van waarnemend beheerder verbruïd te hebben bij het „nieuwe” bestuur.

Deze conclusie ligt voor de hand, als men de circulaire van Zaterdag j.l. aan de huidige en voormalige melkleveranciers aandachtig naleest.

De fronten verschuiven zich voortdurend en voor de buitenstaander is het moeilijk om te ervaren, of dit een nieuwe aanvalstactiek is dan wel een „terugtrekken volgens plan”.

In de bovengenoemde circulaire staan een paar uitlatingen die de moeite van, het publiceren waard zijn.

„Vooral op aanraden van derden, maar niettemin ook voortvloeiend uit de wens, dat wij ons als nieuwe bestuursleden op de hoogte wilden stellen van de gang van zaken in het bedrijf, hebben wij Woensdagmiddag 13 Mei op het kantoor van de fabriek alle leidende personen alsmede kantoremployés en fabrieksarbeiders bij ons laten komen om van al dezen hun mening betreffende allerlei aangelegenheden te kunnen horen. Het spijt ons dit te moeten zeggen, maar hierbij is ons in velerlei herhaling het bedrijf niet veel anders geschilderd dan in een toestand die zich misschien het beste met chaos laat karakteriseren”. Aldus luidt de aanhef.

Welke waarde men aan de verklaringen van de werknemers moet hechten is een zaak die ieder voor zich maar moet uitmaken, als men van andere zijde verneemt, dat de personeelsleden tegenover commissarissen en het „oude” bestuur hebben verklaard, dat zij uit vrees voor maatregelen in de toekomst, niets wilden zeggen dat in strijd was met de wensen van de heer De Boer en het „nieuwe” bestuur!

Te veel personeel

Dat er ogenschijnlijk een chaotische toestand heerst, zo vernamen wij van welingelichte zijde, moet worden geweten aan het feit dat er te veel personeel is. De waarnemend beheerder heeft, geen maatregelen op korte termijn willen treffen vóór de ledenvergadering zich had uitgesproken over een meer permanente leiding. Daarom was gewacht met de ontslagaanvraag voor 20 werknemers (in dit verband zij opgemerkt, dat naar wij vernamen de heer De Boer sinds de „status quo” 20 man in dienst had genomen zonder dat daarvoor dispensatie was verzocht). Deze week echter wilde de heer Wierenga het bovenbedoelde ontslag regelen en ook was hij voornemens Vrijdag j.l. aan de werknemers mee te delen, dat de lonen voortaan op C.A.O.-basis uitbetaald zouden worden. Tot dusver ontvingen de arbeiders van *De Ommelanden* nog allerlei toeslagen in verband met de bijzondere omstandigheden waaronder gedurende de staking werd gewerkt.

Het vreemde is nu, dat degene die chaotische toestanden wilde weren en de arbitrale-uitspraak wenste na te leven, van het „nieuwe” bestuur weliswaar schriftelijk opdracht ontving om deze uitspraak na te komen, aan de andere kant echter zodanig in zijn macht is beknót, dat dit onmogelijk wordt.

De heren Buiten, Holtman en Van Hemmen toch hebben de heer Wierenga beperkingen opgelegd terzake commercieel en geldelijk beheer, alsmede aanstelling en ontslag van personeel.

Drie vragen

Van chaos gesproken, het zou interessant zijn te horen, of het juist is, dat commissarissen en bestuur gewaarschuwd zijn, dat de fabriek thans slechts 65 % van haar totale capaciteit heeft tengevolge van verwaarlozing en grote nalatigheden. En ook, of het juist is, dat slechts één stoommachine en één ketel bedrijfsklaar zijn en tenslotte dat deze ketel alsmede de vloer van de condensafdeling vrijwel van het begin der staking af - nu acht maanden geleden - herstel vereisten, doch dat hiertoe niet is overgegaan hoewel daarop is aangedrongen.

Het Vrije Volk 1953-05-19

De Boer in kort geding gedaagd

Chaos neemt toe bij Ommelanden

(Van een onzer verslaggevers)

De strijd binnen „*De Ommelanden*” is in alle hevigheid ontbrand. Het „oude bestuur” (men moet tegenwoordig deze term wel gebruiken, wil men niet verdrinken in de chaos van leiding en tegenleiding) heeft een kort geding aanhangig gemaakt bij de president van de Groningse rechtbank tegen de oud-directeur, de heer F. de Boer. Hierin vraagt het oude bestuur o.a. om aan de heer De Boer de toegang tot de fabrieksterreinen te verbieden, en ontbinding van de besluiten die het „nieuwe bestuur” vorige week heeft genomen.

Verder heeft, naar wij vernemen, de bankinstelling van „*De Ommelanden*” bezwaar gemaakt om verdere credieten te verstrekken, omdat men niet meer weet, aan wie men crediet geeft. Wij hebben reeds eenmaal de gang in de dienstwoning van de oud-directeur, die diens privé-vertrekken scheidt van het fabriekskantoor, vergeleken met de 38ste breedtegraad in Korea. Deze vergelijking komt steeds meer overeen met de ontstane situatie.

De opstandelingen, die het oude bestuur willen wegwerken en de heer De Boer in ere herstellen, hebben zich in het privé-kantoor genesteld en bestoken over de gang de posities van wat nog steeds de rechthebbende regeerders over „*De Ommelanden*” zijn: de twee bestuursleden Akkerman en Wieringa.

Zij zijn begonnen een „tegenregering” te vormen. Gedrieën hebben zij, in een naar onze mening niet rechtsgeldige bestuursvergadering de topfuncties in het bedrijf verdeeld. De heer Buiten, zelf tot 1956 uitgesloten van het normale kiesrecht door een vonnis van de bijzondere rechtspleging, werd door dit drietal tot voorzitter „gekozen”.

Direct regende het besluiten. De door het oude bestuur ontslagen hoofdboekhoudster, mej. E. Schuil, die op aandrang van de heer De Boer poogde een chèque van f 110.000 te verzilveren, werd weer aangenomen. De heer Wieringa, de waarnemend directeur mocht niet meer over de kas beschikken.

Er werd een nieuw accountantskantoor in de arm genomen (overigens ‘n handeling, die statutair nadrukkelijk aan de raad van commissarissen is voorbehouden) om de boeken sinds 19 April, dus na het verdwijnen van de heer De Boer, te controleren.

In een circulaire aan de leden en leveranciers meldde de opposanten-regering, dat zij in het bedrijf een chaos had aangetroffen. Merkwaardig is, dat de heer Jelsma, de door het oude bestuur aangestelde deskundige, enkele weken geleden in een rapport tot dezelfde conclusie kwam, toen hij een onderzoek instelde naar hetgeen er onder het beheer van de heer De Boer was geschied: de machines verkeerden in een erbarmelijke toestand, de productiviteit was gedaald, enz. enz.

Vakmensen in het bedrijf huldigen in de fabriek de mening, dat sinds de oud-stakers zijn teruggekeerd er veel ten goede is veranderd.

Komisch is het verwijt van de opposantenregering aan het adres van het oude bestuur, dat dit in de afgelopen maand de ...arbitrale uitspraak niet heeft nageleefd. Maar wellicht slaat dit op het grote aantal personen, dat door de heer De Boer buiten de door het arbeidsbureau ingestelde wachtlijst om werd aangenomen, en dat inderdaad door het bestuur niet is ontslagen.

Zaterdag heeft de arbitrage-commissie op het stadhuis te Groningen opnieuw een bespreking gevoerd met de opposantenregering, overigens zonder zichtbaar resultaat. Zaterdagmiddag is er een door de officiële voorzitter uitgeschreven bestuursvergadering geweest, maar hieruit is de oppositie boos weggelopen.

Achter dit alles staat de figuur van de oud-directeur, de heer F. de Boer, de man die zelf ontslag nam en nu verkondigt, dat hij is verdreven. De man, die doet wat hij kan om de stabiliteit van het bedrijf in gevaar te brengen en die het „nieuwe bestuur” gebruikt om zijn doelstellingen te bereiken. Donderdag zal de president van de Groningse rechtbank uit mogen maken in hoeverre hij bij deze handelingen het recht aan zijn zijde heeft.

NvhN 1953-05-21

Korte gedingen oud bestuursleden *De ommelanden* – dl. 1

Er bestond grote belangstelling voor de twee zaken in kort geding die vanmiddag voor de Groninger Rechtbank dienden. In de dagvaarding van het eerste kort geding stelt de eiser, de heer J. T. Wierenga, dat de gedaagde, de heer F. de Boer, zich ten onrechte met verschillende dingen in *De Ommelanden* bezig houdt, hoewel hij als beheerder (directeur) ontslag heeft genomen.

Voor de heer Wierenga trad op mr J. J. Vriesendorp, die de president, mr W. W. Feith, een toelichting op de dagvaarding gaf.

Mr Vriesendorp informeerde daarvóór echter nog voor wie mr J. Koster als raadsman optrad. Hij ontkende de volmacht van mr Koster om „*De Ommelanden*” te vertegenwoordigen. In zijn toelichting zei mr Vriesendorp dat de groep, die hij vertegenwoordigde, lang gearzeld heeft voor men de weg naar de rechter ging. *De Ommelanden* is een coöperatie en het spreekt vanzelf, dat alles is gedaan om tot coöperatie, tot samenwerking te komen. Dat is niet gelukt en de situatie werd precair, toen bevel en contrabevel elkaar opvolgden en men door allerlei machinaties onrust in het bedrijf veroorzaakte.

Kernpunten van de zaak

In enige punten noemde mr Vriesendorp vervolgens enkele dingen, die - naar hij verklaarde - de strekking van de vordering van de heer Wierenga duidelijk weergaven.

Spr. herinnerde er aan, dat de heer De Boer ontslag vroeg als beheerder, welk ontslag hem werd verleend, met wederzijdse instemming. Het enige dat toen te doen was, was een waarnemend beheerder te benoemen, die de tijd zou overbruggen, tot in de volgende algemene ledenvergadering van *De Ommelanden* een voorziening zou zijn getroffen.

Mr Vriesendorp betoogde, dat de heer Wierenga met algemene stemmen van het bestuur en de commissarissen is benoemd en dat ieder weldenkend mens zich na zijn ontslagneming - als van de directeur - geheel afzijdig zou hebben gehouden.

De heer De Boer bevond zich echter voortdurend in de fabriek of op het fabrieksterrein en laat het personeel bij zich komen, aldus mr Vriesendorp, die zei: „De heer De Boer ondergraaft de positie van de heer Wierenga als waarnemend beheerder”.

Spr. gaf vervolgens in het kort een overzicht van de historie van de staking bij *De Ommelanden* en stond stil bij de 6e Maart 1953, toen de arbitragecommissie uitspraak deed en het grote interne conflict bij *De Ommelanden* is ontstaan.

Het ontslag van de heer De Boer

Over de ontslagneming van de heer De Boer zei mr Vriesendorp, dat gedaagde niet de kracht heeft weten op te brengen om voor de arbitrale uitspraak te buigen.

Als men dat niet doet, heeft het begrip rechtsstaat in ons vrije Nederland niet meer de minste zin. Spr. noemde het tragisch, dat het juist de heer De Boer is, die tegenover het volledige bestuur en de commissarissen die zedelijke moed niet heeft kunnen opbrengen.

Mr Vriesendorp besprak vervolgens de vergaderingen, die de heer De Boer daarna als ex-directeur bijwoonde en waarin hij aan de losse leveranciers de suggestie gaf de melk niet meer aan de fabriek te leveren.

Indianentoestanden

„Het is onmogelijk om verder te werken en voort te gaan op de weg, die de waarnemend beheerder in sympathie met de bestuursleden en commissarissen was gegaan”, aldus mr Vriesendorp, „wanneer men Indianentoestanden in *De Ommelanden* aantreft en de ex-directeur niet voelt, dat hij zich afzijdig heeft te houden en niet de waarnemend beheerder tussen de wielen dient te rijden.”

De tweede procedure

Mr Vriesendorp behandelde vervolgens de tweede procedure, die van de heer Wierenga tegen de drie nieuwe bestuursleden, de heren F. Buiten, J. D. Holtman en R. H. van Hemmen. De dagvaarding richt zich tegen het „zogenaamde” bestuursbesluiten die van deze genoemde heren zijn uitgegaan en die zich richten tot de heer Wierenga als waarnemend beheerder en secreteris, de heer W. Akkerman als waarnemend voorzitter en de personeelsleden, mevr. Fitz Patrick, en de heren Bosscher en Baarveld, wie gezegd werd, van *De Ommelanden* weg te blijven. Mr Vriesendorp was van mening, dat de formaliteit tot het bijeenroepen van de betreffende bestuursvergadering niet zodanig is, dat die vergadering rechtsgeldigheid heeft, en wees in dit verband op het gebruik zoals dat bij *De Ommelanden* bestond voor het bijeenroepen van vergaderingen en voerde voorts verschillende juridische redenen aan, o.a. een uitspraak van de Bossche rechtbank van enige jaren geleden, dat een bestuur een college is en deel van de leden en geen besluiten kan nemen zonder overleg te hebben gepleegd met de minderheid.

(De zitting duurt voort)

Korte gedingen oud bestuursleden *De ommelanden* – dl. 2

Verrassend einde van rechtzitting

Leiden korte gedingen over Ommelanden tot verzoening?

Behandeling geschorst tot morgenvroeg

De zitting van de Groninger Rechtbank, waarin gistermiddag - zoals wij in een deel van onze edities meldden - twee zaken in kort geding werden behandeld, die betrekking hadden op de situatie bij *De Ommelanden*, heeft een enigszins verrassend slot gekregen. Nadat van twee uur tot kwart voor zeven de raadslieden van beide partijen, mr J. J. Vriesendorp voor de eiser (de heer J. T. Wierenga) en mr J. Koster voor de gedaagden, uitvoerige uiteenzettingen hadden gegeven, stelde aan het einde van de zitting de president van de Rechtbank, Jhr mr W. W. Feith de volgende onverwachte vraag aan beide partijen: „Als ik het goed begrijp, ziet U in verzoeningspogingen geen heil?”

Mr Vriesendorp merkte daarna op, dat de zaak zich al zo heeft toegespitst, dat hierin wel geen mogelijkheden zouden schuilen, maar nadat mr Koster had opgemerkt: „Waarom zouden wij dat niet aannemen”, zei mr Vriesendorp tot de president: „Als U in Uw kwaliteit bij de Groninger Rechtbank partijen bij elkaar kunt brengen, zijn wij de eersten, die daarmee zullen instemmen”. Mr Vriesendorp merkte echter direct daarna op, dat de gezagsverhoudingen in het bedrijf - dit was het hoofdpunt, waarom het in beide korte gedingen ging - dan toch wel geregeld moeten zijn.

Na kort overleg kwam men echter al spoedig tot overeenstemming over de verdere gang van zaken, en mr Feith schorste de zitting daarop tot morgen (Zaterdag) om negen uur des ochtends. De zitting zal dan niet, zoals gisteren, voor pers en publiek toegankelijk zijn.

Uit de behandeling van de korte gedingen is dus een kans op een verzoening tussen beide partijen te voorschijn gekomen. Daarop leek het gistermiddag aanvankelijk echter geenszins.

Dagvaardingen toegelicht

De zitting begon met een uitvoerige toelichting op de dagvaardingen door mr Vriesendorp. Allereerst behandelde hij die van de heer J. T. Wierenga (voor zich en als beheerder van *De Ommelanden*) contra de heer F. de Boer, ex-beheerder (directeur) van de fabriek. In die dagvaarding worden verschillende handelingen genoemd, die door de heer De Boer met betrekking tot *De Ommelanden* zijn verricht, nadat hij ontslag heeft genomen. In de dagvaarding worden deze gedragingen onrechtmatige gedragingen genoemd.

De president werd gevraagd de heer De Boer te bevelen zich te onthouden van elk verblijf op het terrein van *De Ommelanden* en hem te veroordelen een bedrag van f 1000.- te betalen voor iedere overtreding en hij voortgaan met de gewraakte gedragingen dit te verhinderen door toepassing van lijfswang.

Mr Vriesendorp ging uitvoerig in op de ontslagneming door de heer De Boer, op de benoeming van de heer Wierenga door het gehele bestuur en college van commissarissen tot waarnemend beheerder en op de wijze waarop de heer De Boer daarna „de positie van de heer Wierenga als waarnemend beheerder ondergraaft.”

Daarna behandelde mr Vriesendorp de tweede zaak, waarin door de heer Wierenga voor zichzelf en als beheerder van *De Ommelanden* het verzoek werd gedaan om het besluit te schorsen van de drie nieuwe bestuursleden de heren F. Buiten, J. D. Holtman en R. H. van Hemmen, om de heer Wierenga het verrichten van bepaalde voor het beheer essentiële handelingen te verbieden. Behalve de drie genoemde nieuwe bestuursleden was ook gedagvaard „De Coöperatieve Melkproductenfabriek „*De Ommelanden*,” zulks - naar later bleek -, omdat dit formeel noodzakelijk was.

„Kalt gestellt”

Nadat mr Vriesendorp ook deze dagvaarding uitvoerig had toegelicht, waarbij hij in het bijzonder aanviel de wijze, waarop de „bestuursvergadering” tot stand kwam en de manier, waarop de heer Wierenga als beheerder werd „kalt gestellt” (alle bevoegdheden waren hem ontnomen), besprak hij verschillende andere gebeurtenissen, zoals het „telefoonconflict” en het verbod voor de heren Bosscher en Baarveld om op het terrein van de fabriek te komen. Mr Koster behandelde daarna allereerst het tweede geding en bestreed, dat de vergadering van de drie nieuwe bestuursleden geen rechtsgeldige bestuursvergadering zou zijn. De statuten van de coöperatie schrijven n.l. niets voor over de wijze, waarop een bestuursvergadering moet worden bijeengeroepen.

Mocht eiser procederen?

Mr Koster bestreed vervolgens het recht van de heer Wierenga om te procederen. In privé is de heer Wierenga geen schade berokkend, aldus de raadsman en als waarnemend beheerder kan hij de vereniging niet in rechten vertegenwoordigen. In de instructies van de beheerder staat niets vermeld over procederen.

Mr Koster, nam daarom aan, dat de eiser (de heer Wierenga) zonder meer niet ontvankelijk moet worden verklaard. Ook op grond van het feit, dat de heer Wierenga als beheerder vóór *de Ommelanden* tegen *de Ommelanden* procedeert (mr Koster noemde dit later volledig onmogelijk) achtte hij de eis niet ontvankelijk. Indien de eis wél ontvankelijk zou worden verklaard meende mr Koster, dat beide vorderingen moeten worden ontzegd.

Mr Vriesendorp betoogde in zijn repliek, dat de heer Wierenga naar aanleiding van het Huis-houdelijk reglement de volledige leiding in de fabriek heeft en dat hij ook volgens het Handelsregister onbeperkte volmacht heeft, zodat hij dus wél zou kunnen procederen in de kwaliteit van beheerder. Ook als persoon kan de heer Wierenga dit, zo meende mr Vriesendorp, omdat het toch zo is, dat iedere arbeider er recht op heeft dat hij niet onrechtmatig door een willekeurige derde (juridisch is de heer De Boer na zijn ontslag een willekeurige derde) wordt gehinderd, die hem tussen de benen loopt en zelfs alle bevoegdheden overneemt.

Wat willen de leden?

Mr Koster betoogde daarna echter nogmaals, dat de heer Wierenga in zijn functie van beheerder geen recht heeft om in procedure te treden. Beide raadsliden spraken ook nog over de stemming onder de leden, waarbij mr Koster de gedingen zinloos noemde, omdat de leden in de eerstvolgende vergadering een nieuw bestuur zullen kiezen.

Mr Vriesendorp was echter van mening, dat er geen sprake van is, dat de meerderheid van de leden de heren Wierenga en Akkerman, alsmede de oude commissarissen uit hun functies willen ontheffen.

Tevens kwam nog even ter sprake, dat mr Koster niet voor *De Ommelanden* zou kunnen optreden, omdat hij daarvoor geen volmacht zou hebben. Het werd niet geheel duidelijk, of een dergelijke volmacht wel of niet was verleend.

Tenslotte kwam aan het eind van de zitting het reeds genoemde voorstel van mr Feith, nadat deze er op had gewezen, dat beide partijen de arbitrale beslissing willen naleven en er wat dat betreft dus geen moeilijkheden meer zijn.

NvhN 1953-05-26

Bestuursbesluit buiten werking gesteld

De heer De Boer mag geen contact met fabriek hebben

Als verrassend slot van de behandeling van de twee zaken in Kort geding die de heer J. T. Wierenga te Den Ham, optredende voor zich zelf en in zijn hoedanigheid van waarnemend beheerder van „*De Ommelanden*” aanhangig had gemaakt a. tegen de Coöp. Melkproducten-fabriek en de bestuursleden F. Buiten, J. D. Holtman en R. H. van Hemmen; b. tegen de oud-beheerder F. de Boer, kondigde de president van de Arr. Rechtbank, Jhr mr W. W. Felth Don-derdagavond aan, dat hij een verzoeningspoging wilde doen.

Mislukt

Deze poging is helaas mislukten Zaterdagmiddag heeft de president van de Rechtbank - zoals in een deel van onze editie nog kon worden gemeld - uitspraak gedaan.

Daarbij heeft de president voorlopig buiten effect gesteld het besluit van het bestuur van *De Ommelanden* d.d. 13 Mei j.l. op eiser (de heer Wierenga) betrekking hebbende en is de ten uitvoerlegging daarvan geschorst.

(In genoemd besluit werd de heer Wierenga verboden financiële transacties voor *De Ommelanden* aan te gaan, personeel aan te nemen of te ontslaan, producten en grondstoffen in te kopen en te verkopen, brieven, contracten enz. te ondertekenen, opdrachten of bevelen te geven aan het kantoorpersoneel. Red. N.v.h.N.).

De president veroordeelde de Coöp. ver. *Coöp. Melkproductenfabriek De Ommelanden* om aan de heer Wierenga bij wége van dwangsom een bedrag van f 10.000 te betalen voor het geval in strijd mocht worden gehandeld met voornoemd bevel of niet mocht worden voldaan aan de veroordelingen.

De bestuursleden F. Buiten, J. D. Holtman en R. H. van Hemmen werden veroordeeld tot het gehengen en gedogen van dit vonnis, zulks op verbeurte van een dwangsom door ieder van hen persoonlijk van f 10.000, voor iedere handeling welke zij in strijd met dit vonnis zouden verrichten. De heer Wierenga werd gemachtigd om zo bovengenoemd drietal zich niet zou houden aan dit vonnis, de heren Buiten, Holtman en Van Hemmen tot nakoming van dit vonnis te dwingen door toepassing van lijfswang, maximaal vier weken voor iedere overtreding.

In strijd met goede trouw

In zijn overwegingen stelde de President o.m. dat de heer Wierenga zelf voor zijn belangen en rechten van waarnemend beheerder, wanneer deze naar zijn oordeel aangetast of in het geding zijn, kan en mag optreden.

De President zei het in strijd met de goede trouw te achten dat gedaagden Buiten, Holtman en Van Hemmen in een bestuursvergadering, waarin niet de voorzitter aanwezig was, maar alleen zij, die slechts zeven dagen te voren tot bestuurslid benoemd waren en dus vrijwel alle bestuurservaring misten, zonder tegenwoordigheid ook van Commissarissen, die na het uit-

breken van de op 21 Aug. 1952 de bestuursvergaderingen plachten bij te wonen, zonder eiser te horen en met de simpele overweging, „dat J. T. Wierenga niet het vertrouwen van het bestuur geniet noch kan genieten,” hem de essentialia van zijn bevoegdheden als waarnemend beheerder hebben ontnomen.

Tegen het besluit van het „nieuwe” bestuur waarbij aan J. Bosscher, bedrijfschef, C. B. Baarveld, hoofd van het personeel en mevrouw Fitzpatrick Van Giffen, telefoniste, de toegang tot het terrein, de gebouwen en de kantoren van *De Ommelanden* ontzegd is, kunnen naar het oordeel van de President alleen deze drie genoemde personen en het bestuur van *De Ommelanden* opkomen, maar niet de heer Wierenga.

Einde van chaotische toestand

In de tweede zaak, in kort geding, namelijk tegen de heer F. de Boer, werd de eiser ontvanke-lijk verklaard in zijn vordering en werd de heer De Boer bevolen zich te onthouden van elk verblijf op het terrein van *De Ommelanden*, daaronder niet vallend het woonhuis Friesestraatweg 219 en de kortste toegangsweg tot deze woning van af de straatweg, en van elk contact met *De Ommelanden*, en/of zijn personeel en/of zijn leiding.

De heer De Boer werd veroordeeld om aan de heer Wierenga bij wege van dwangsom te betalen een bedrag van f 1000 voor iedere handeling in strijd met het bovengenoemd bevel. De President machtigde de heer Wierenga om, zo de heer De Boer na de uitspraak van het vonnis mocht voortgaan zich te begeven op het terrein van *De Ommelanden* of contact aan te houden met de hierboven bedoelde personen, deze gedragingen te verhinderen door toepassing van lijfswang van maximaal 4 weken voor iedere overtreding.

In zijn overwegingen merkte de President o.m. op, dat - ook al zou juridisch geen aanmerkingen zijn te maken op het bijeenroepen van de bestuursvergadering van Woensdag 13 Mei - de drie aanwezige bestuursleden die door de oppositie in de ledenvergadering van 9 Mei j.l. benoemd waren, in strijd met de goede trouw hebben gehandeld, door zonder de Commissarissen te raadplegen tot de niet in de Statuten en 't Huish. Reglement voorkomende functie van technisch adviseur iemand te benoemen, die in de vergadering van bestuur en commissarissen d.d. 17 April blijkens de notulen uitdrukkelijk verklaard heeft, dat het hem onmogelijk is onder de druk van de arbitrale uitspraak de verantwoordelijkheid te dragen voor dit bedrijf en daarom zijn ontslag heeft genomen; een verklaring, welke geen nadere qualificatie behoeft.

Jasje weer aangetrokken

De President overwoog verder, dat, nu in diezelfde bestuursvergadering bovendien aan de heer Wierenga praktisch alle bevoegdheid werd ontnomen, zodat - zoals de raadsman van eiser het uitdrukte - het beheerdersjasje dat zij de heer Wierenga uittrokken, door gedaagde weer werd aangetrokken.

De President overwoog tenslotte, dat gedaagde De Boer dan ook geen beroep op zijn aanstelling als technisch adviseur voor zijn gedragingen kan doen en zijn gedragingen als onrechtmatig immers hoogst onbehoorlijk moeten worden aangemerkt.

De Vordering - ook wat de gevraagde lijfswang betreft - achtte hij voor toewijzing vatbaar, daar aan de chaotische toestand in het bedrijf zo snel mogelijk een einde gemaakt moet worden.

A.N.A.B. Vordert meer dan een miljoen

(Van een onzer verslaggevers)

Donderdagavond zal er te Groningen een bespreking plaatshebben tussen bestuur en commissarissen van „De Ommelanden” en het hoofdbestuur van de ANAB.

Bij de ANAB heerste sinds lang ontstemming over de wijze, waarop „De Ommelanden” de arbitrale uitspraak uitvoert. Vooral het feit dat diverse oud-stakers niet in hun oude functie zijn hersteld zette bij de ANAB kwaad bloed. Men had reeds eerder een bespreking met het bestuur aangevraagd.

Op de komende bespreking zullen vooral de discriminaties aan de orde komen. Als hieraan geen einde komt overweegt de ANAB om ook voor deze gevallen boete te eisen.

Dinsdag zullen de arbiters bijeenkomen in Den Haag om de partijen in het conflict te horen over de boeten, die zijn geëist, omdat „De Ommelanden” in strijd met de arbitrale uitspraak op 31 Maart, heeft geweigerd om 42 arbeiders in dienst te nemen.

Op die dag kwamen 51 stakers zich melden aan de poort om weer aan het werk te gaan. De ex-directeur, de heer F. de Boer, liet hen echter voor de gesloten hekken staan. Deze boeten beslaan maar een zeer klein deel van de meer dan één miljoen gulden, die de ANAB in totaal heeft gevorderd.

Nieuwe actie

Zaterdag 13 Juni zal voorts weer een algemene ledenvergadering van „De Ommelanden” worden gehouden, ditmaal op verzoek van de oppositie, die op lijsten voldoende handtekeningen heeft verzameld om deze vergadering statuair mogelijk te maken. Op de agenda prijkt het voorstel tot aftreden van de huidige voorzitter en secretaris, de heer Akkerman en het bestuurslid, tevens waarnemend beheerder de heer Wieringa.

Ook wordt heengaan van de vier „oude commissarissen” geëist. Lukt deze opzet, dan zou de baan vrij zijn voor de terugkeer van de heer F. de Boer en is men weer evenver als op 21 Augustus 1952, toen de staking uitbrak.

Onder de oppositie heeft zich inmiddels een gematigde vleugel gevormd, die alsnog wil trachten tot overeenstemming te komen met de heer Wieringa c.s. Ook deze groep heeft een lijst laten circuleren. Er kwamen meer handtekeningen op, dan op de lijst van de felle opposanten.

De Tijd 1953-06-04

„De Ommelanden” ANAB-bestuurslid aangevallen?

(Van onze correspondent)

Het hoofdbestuurslid, de heer S. van der Ploeg, heeft een aanklacht ingediend tegen de heer Hulst, lid en melkleverancier van de Ommelanden en trouw aanhanger van de ex-directeur de heer de Boer, wegens poging tot zware mishandeling. Een en ander gebeurde in de nacht van Dinsdag op Woensdag op een boeren erf nabij de coöperatieve melkproductenfabriek De Ommelanden.

De heer S. van der Ploeg is zoals bekend, belast met de leiding van de A.N.A.B. inzake het conflict met de Ommelanden, welke staking ongeveer tien maanden geleden uitbrak. De heer van der Ploeg reed in zijn auto — enkele A.N.A.B.-leden zaten bij hem in de wagen — over de Friese straatweg, toen ze iets bijzonders meenden te zien op het erf van de heer Hulst, wiens boerderij vlak tegenover de Ommelanden-fabriek staat. De A.N.A.B.-wagen reed het erf op en er ontstond toen een schermutseling met de bewoners van de boerderij. De heer Hulst wilde de heer van der Ploeg met een ijzeren voorwerp te lijf en uitte daarbij bedreigingen, die minder hoopvolle perspectieven openden voor de heer van der Ploeg. De heer van der Ploeg werd niet gewond, de auto werd beschadigd.

De recherche heeft de zaak in onderzoek.

Vrees voor credietwaardigheid van „De Ommelanden” Strijd om 51.000 gulden

Zoals wij in een deel van onze vorige oplage mededeelden, is bij de Rechtbank te Groningen het faillissement van „De ommelanden” aangevraagd.

Deze aanvraag is afkomstig van de Semarangse Administratie Maatschappij, waarvoor, zoals wij van de waarnemend beheerder, de heer Wieringa, en de adviseur, de heer Jelsma, vernamen, kort vóór de, staking een belangrijke order werd uitgevoerd. Volgens de Semarangse voldeed een deel van het geleverde niet aan de eisen, waarom zij, gebruik makend van haar claim, een bedrag van f 102.000 terugvorderde. Dit bedrag werd later teruggebracht tot de helft, f 51.000.

Met het beleid tijdens en na de staking heeft deze kwestie dus niets uit te staan.

De Ommelanden betwist deze vordering en hierover is een civiele procedure lopende. Onverwacht is nu tijdens deze procedure de faillissementsaanvraag gekomen.

De Ommelanden grondt het betwisten van de vordering onder meer hierop, dat door sabotage afbreuk is gedaan aan de kwaliteit van de producten, die voor de Semarangse waren bestemd. Mr N. W. Francken in Den Haag, die voor de Semarangse het faillissement van *De Ommelanden* bij de Groninger Rechtbank heeft doen aanvragen, verklaarde ons, dat deze aanvraag in hoofdzaak is gebaseerd op de vrees, ontstaan door de verschillende geruchten ten aanzien van de credietwaardigheid van de fabriek en het grote bedrag dat langzamerhand de A.N.A.B. aan boeten van *De Ommelanden* heeft te vorderen.

De betaling van de vordering van de Semarangse, tot een bedrag van f 51.000, leek mr Francken niet voor betwisting vatbaar. Daar betaling echter uitblijft is op grond van de verschillende geruchten over de credietwaardigheid van De het faillissement aangevraagd.

Bereid tot intrekken

Met betrekking tot de faillissementsaanvraag van „De Ommelanden” nemen wij nog nader, dat de aanvraagster van het faillissement bereid is de faillissementsaanvraag in te trekken, zodra „De een bedrag van f 51.000 deponereert bij het te Groningen gevestigde procureurskantoor, of zich een bank voor „De Ommelanden” garant stelt.

De procedure, waarin men eerst een bedrag van f 102.000 met bijkomende kosten van „*De Ommelanden*” als schadevergoeding voor een partij ontvangen ondeugdelijke condensmelk eiste, loopt reeds vele maanden. Inmiddels is gebleken, dat een partij van deze condensmelk toch nog verkoopbaar was. Hierdoor is het bedrag van de schadeloosstelling door de Semarangse Administratie Maatschappij verminderd tot f 51.000.

Het faillissementsrequest zou door de Rechtbank op 12 Juni a.s. in behandeling worden genomen.

Wegens ontstentenis van de procureur van „De Ommelanden”, mr T. Bout, zal deze zaak uitgesteld worden tot 19 Juni.

NvhN 1953-06-29

NvhN 1953-06-10

NvhN 1953-06-10

Boete van f 42.000

Eerste vordering van A.N.A.B. toegewezen

Op 31 Maart sloot De Ommelanden de hekken

Gistermiddag vond te 's Gravenhage de behandeling plaats door de arbiters in het geschil-De Ommelanden, ten aanzien van de door de A. N. A. B. geëiste boete van f 42.000, voor overtredingen, die op 31 Maart j.l. door De Ommelanden zijn gepleegd. Dit bedrag werd ten volle toegewezen.

Zoals men weet, werd in de arbitrale uitspraak - die tevoren door beide partijen als bindend was erkend - geëist, dat 63 werknemers van De Ommelanden weer in het bedrijf aan de arbeid moesten worden gesteld.

Toen de werknemers zich op de 31ste Maart meldden, vonden 42 arbeiders de hekken van het fabrieksterrein gesloten. Hoewel zij hun bereidheid daartoe toonden, konden zij het werk derhalve niet hervatten. De hekken waren op last van de toenmalige directeur de heer F. de Boer gesloten, zulks in flagrante tegenspraak met het besluit van bestuur en commissarissen, die de ex-stakers weer volledig wilden opnemen in het bedrijf.

Bij de bespreking van gistermiddag waren voor De Ommelanden aanwezig het voltallig bestuur, de president-commissaris en mr T. de Jong, als plaatsvervanger van de juridische adviseur van De Ommelanden, mr T. Bout.

Van de zijde van de A. N. A. B. woonden de heren T. v.d. Meer, P. Schipper en S. v.d. Ploeg de bijeenkomst bij.

Na de partijen gehoord te hebben, wezen de arbiters het beroep van De Ommelanden op de matigings-clausule af. Zij bepaalden, dat De Ommelanden onmiddellijk aan de A.N.A.B. f 42.000 verschuldigd is.

Spoedig behandeling andere overtredingen

De arbiters maakten verder bekend, dat vrij spoedig de besprekingen over de andere door de A.N.A.B. geëiste boeten zullen beginnen. Evenals het feit waarvoor de A.N.A.B. nu f 42.000

toegewezen kreeg, betreffen dit overtredingen tegen de arbitrale uitspraak tijdens het directeurschap van de heer F. de Boer.

Hoe hoog het bedrag is dat de A.N.A.B, voor deze feiten eist, is ons niet bekend. Wel kan er aan herinnerd worden, dat volgens indertijd door deze bond gedane mededelingen de één miljoen gulden overschreden kan worden.

NvhH 1953-06-11

Nog steeds „oppositie” tegen „oud bestuur”

Naweeën van conflict-De Ommelanden duren voort **Een „journalist” ondertekent beledigende circulaire**

Aan de moeilijkheden bij de Coöperatieve Melkproductenfabriek *De Ommelanden* wil nog steeds geen einde komen. Wel is de staking van de bij de ANAB aangesloten arbeiders al weken geleden officieel beëindigd, maar de naweeën van die kwestie duren nog voort. Een deel van de leden (in het bestuur vertegenwoordigd door de heren J. T. Wierenga en W. Akkerman) is van mening, dat de ex-directeur, de heer F. de Boer, niet als directeur terug moet keren, omdat dan de fabriek ten gronde zou gaan. Een ander deel, vertegenwoordigd door de bestuursleden Buiten, Holtman en Van Hemmen, verwacht echter een einde van het bedrijf als de heer De Boer *niet* terugkeert.

Beide partijen hebben hun motieven voor het ingenomen standpunt. De eerste groep (met de twee oude bestuursleden aan het hoofd) is van mening, dat bij een terugkeer van de ex-directeur nieuwe moeilijkheden met de arbeiders ontstaan en de ANAB de reeds toegewezen boete van f 42.000 (en wellicht andere, nog hogere boeten) zal opeisen. Zij zien het gevaar, dat de fabriek dan in handen van de ANAB zou overgaan.

De tweede groep (bekend als de oppositie) meent echter, dat alleen de heer De Boer *De Ommelanden* tot nieuwe bloei zal kunnen brengen. Verschillende pogingen zijn reeds gedaan om een terugkeer van de ex-directeur te bereiken. Met dit streven stond ook in verband het besluit van de nieuwe bestuursleden om de heer Wierenga, die als waarnemend beheerder optreedt, in de uitvoering van het grootste deel van zijn taak te belemmeren. Zoals bekend werd dit besluit door een rechterlijke uitspraak op 23 Mei teniet gedaan. De rust in het bedrijf keerde daarop weer terug en de fabriek draait op volle toeren.

Toch algemene stemmen

Toch heeft men van beide zijden de laatste tijd serieuze pogingen gedaan om tot een compromis te komen. Men slaagde daarin niet.

Des te weer bevreedend is het daarbij echter, dat het bestuur (dus zowel de oude als de nieuwe leden daarvan) het op één, belangrijk punt wèl eens zijn geworden. Met algemene stemmen wezen zij n.l. de heer Wierenga als voorzitter aan! De heer Wierenga zal dus met instemming van de oppositie-bestuursleden de vergadering leiden, die Zaterdagmorgen plaats vindt en waarin de oppositie de heer Wierenga en het andere oude bestuurslid evenals de oude commissarissen wil wippen!

Diezelfde oppositie, ditmaal vertegenwoordigd door een „commissie uit de overgrote meerderheid der leden”, heeft thans iemand gevonden, die zich „journalist” noemt en als zodanig een circulaire heeft ondertekend, die aan de leden van de Coöperatie is verzonden. In deze circulaire, die als briefhoofd draagt: „Coöp. Melkproductenfabriek „*De Ommelanden*”, staan tal van verdachtmakingen en beledigende opmerkingen over de heer Wierenga.

Verdachtmakingen

De „journalist”, die erkent zijn naam niet bekend te durven maken, schrijft o.m., „dat de heer Wierenga aan de ANAB een groot bedrag à *f* 32.000 had betaald en wel zonder enige specificatie of vermelding waarvoor. Verder bleek, dat aan de nog zittende bestuursleden en commissarissen grote bedragen als presentiegeld waren gegeven en ook had de heer Wierenga op 8 Mei *f* 5000 Voor zichzelf van de Bank gehaald, welk bedrag eerst ruim een week later in het kasboek werd gevonden, echter als uitgaaf met gedekt door een kwitantie of specificatie waarvoor”.

(Reeds op 18 Mei publiceerden wij, dat van de genoemde *f* 5000 diverse onkosten, zoals salarissen en onkosten van vergaderingen en drukwerken waren betaald. De accountant, die de hiervoor aanwezige getekende kwitanties moest inboeken, was juist afwezig en later werden de kwitanties bij mr J. J. Vriezendorp gedeponereerd. De *f* 32.000 was achterstallig loon voor de ex-stakers. Het bedrag werd via de ANAB uitbetaald. Indien men dit niet had gedaan, zou de arbitrale uitspraak zijn overtreden en dan zou de ANAB iedere week een nieuwe boete van *f* 42.000 kunnen eisen. Red. N.v.h.N.).

„Grote machten”

De „journalist” schrijft in zijn circulaire voorts o.m.: „Zoals U weet, is de schoolopleiding van de heer Wierenga lagere school zonder meer. Afgescheiden nog van maar ook de geringste kennis van de techniek en de organisatie van een groot zuivelbedrijf mist hij natuurlijk de meest elementaire ontwikkeling, een exportzaak te leiden en te beheren”.

„Wij kennen allen de heer Wierenga als een alleszins te achten persoon en boer. U moet bij al deze ontstellende feiten echter niet de heer Wierenga zien als de man, waar het om gaat. Grote machten, waarvoor de heer De Boer in woord en geschrift altijd met zoveel nadruk heeft gewaarschuwd hebben hem naar voren geschoven en zich meester van hem gemaakt, naar mijn overtuiging zonder dat hij zichzelf bewust is, voor welke doelstelling hij gebruikt wordt. Wanneer de ANAB in een van zijn publicaties schrijft, dat de heer Wierenga een „goedwillende” boer is, zegt U dit waarschijnlijk genoeg”.

Tot zover de circulaire, waarvan vooral de stijl wel verraadt, dat hier zeker geen goed journalist de pen heeft gehanteerd. Een ieder kan zich helaas nog die naam aanmeten als hij dit wil. De heer De Boer bewees dat reeds, toen hij als „verslaggever” de laatst gehouden algemene ledenvergadering van de fabriek bijwoonde.

Over de voor de heer Wierenga beledigende strekking van de circulaire kan men beter zwijgen. Wellicht zal de strafrechter er te zijner tijd een oordeel over uitspreken.

Oppositie van De Ommelanden wil arbitrale uitspraak niet naleven

„Stakers uit de fabriek!”

Opnieuw zijn er drie circulaire's over de situatie bij *De Ommelanden* verschenen van de hand van de zich noemende „journalist”. Evenals de eerste circulaire, waarvan wij in ons nummer van gisteren melding maakten, bevatten ook deze nieuwe weer tal van aanvallen op de waarnemend beheerder, de heer J. T. Wierenga.

Het is niet onaardig, enige alinea's uit deze circulaire's te citeren.

Veelvuldig wordt hierin weer geschermd met „grote machten”. Zo lezen wij o.a.: „Bestuur en Commissarissen, bevreesd voor de dreigementen van de boetes, zijn op de knieën gegaan en het resultaat was, dat zij elke zeggingskracht in het bedrijf hebben verloren. Naar buiten uit zijn er natuurlijk nog bestuursleden en commissarissen, maar in feite zijn het gewillige werktuigen geworden in handen van degenen die achter de schermen *De Ommelanden* beheren en het bedrijf voeren tot een positie, die men zich reeds lang voor 21 Augustus 1952 als doel had gesteld”.

Uit alles blijkt duidelijk, dat de „Journalist” tracht om door middel van deze circulaire's de leden voor de morgen te houden vergadering te beïnvloeden. Zo schrijft hij o.m.: „Leden van „*De ommelanden*” tracht Zaterdag weer baas in eigen huis te worden. Wanneer u de beide bestuursleden Akkerman en Wierenga, alsmede de vier „oude” commissarissen van hun last ontheft, doe het dan niet met vergeldingsgevoelens in het hart. Hebben zij tot 18 April j.1. niet mede uw bedrijf prima geleid? Zelfs onder de meest abnormale omstandigheden ?”

Over de heer Wierenga wordt ditmaal geschreven, dat hij „blijkbaar, nu hij in handen van duistere machten is gevallen, de gehele politiemacht en iedere rechter, die hij maar wil, naar zijn hand kan zetten, al doen achter de schermen anderen dat voor hem”.

De Boer wil wel terug

Heet het in één der circulaire's, dat de heer De Boer na zijn ontslagneming van plan was om zich elders te vestigen en zich te wijden aan zijn liefhebberijen: wiskundestudie en muziek, in de laatst verschenen circulaire schrijft de „journalist”, „dat de heer De Boer zeer gaarne bereid is onmiddellijk de leiding weer op zich te nemen, maar dan moeten de twee „oude” bestuursleden, alsmede ook de vier commissarissen, onmiddellijk verdwijnen”.

Ook de nieuw aangenomen chefs zullen moeten verdwijnen en de heer De Boer moet de vrijheid hebben, dat hij ook de heer Jelsma met onmiddellijke ingang weg moet kunnen zenden en de heer Wierenga moet kunnen vervolgen voor de duistere praktijken, die hij met het geld heeft gedaan”.

Een grovere beschuldiging, dan hier dóór de zogenaamde „journalist” is neergeschreven, is welhaast niet denkbaar.

„Stakers” moeten weer weg

Natuurlijk moeten ook de teruggekeerde stakers verdwijnen, „ook al zal dat enige boete bij de „arbiters” kosten”.

De „journalist” is blijkbaar van het standpunt, dat het toch maar beter was om de arbitrale beslissingen na te komen, afgestapt !

Het behoeft geen betoog, dat wanneer de leden van *De Ommelanden* afgaan op de inhoud van deze circulaires, zij blijk zouden geven absoluut geen inzicht te hebben in de situatie, waarin het bedrijf zich momenteel bevindt.

Dit zinloze geschrijf van de „journalist” zal dan ook, wanneer bij de stemming op de morgen te houden algemene vergadering het gezonde verstand overheerst, geen enkele uitwerking hebben. Of de tegenovergestelde dan die de circulaire schrijver had gehoopt!¹⁵

Motivering van arbiters

In verband met dit alles is het wel nuttig, om óók een citaat aan te halen uit de motivering van de arbitragecommissie om de boete van f41.000. van de ANAB niet te verminderen.

De arbiters vinden geen termen om het desbetreffende verzoek van *De Ommelanden* in te willigen, omdat „immers de overtredingen (gemaakt toen de heer De Boer nog directeur was. Red. N.v.h.N.) van zeer ernstige aard zijn en welbewust en opzettelijk zijn begaan, gelijk ook van de zijde van *De Ommelanden* is toegegeven, onder omstandigheden die voor de ANAB en zijn betrokken arbeiders een zeer grievend karakter droegen.”

Voorts wordt door arbiters gezegd, „dat „De Ommelanden” nu wel heeft betoogd, dat haar bestuur in meerderheid de bedoelde overtredingen niet heeft gewild en dat deze eigenmachtig en in strijd met haar instructies zijn gepleegd door de directeur - hetgeen arbiters niet onwaarschijnlijk voorkomt - doch zulks De Ommelanden niet aan de aansprakelijkheid deswege jegens de bond ontheft.”

Directeur financieel aansprakelijk

Arbiters moeten „in het midden laten of „De Ommelanden” mogelijk verhaal kan zoeken op haar directeur, die haar door zijn optreden met deze aansprakelijkheid en haar financiële consequenties heeft belast, daar dit een zaak is, die *De Ommelanden* zelve betreft en niet de partijen in dit geding jegens elkander.”

15 Uit deze optimistische ‘verwachting’ blijkt dat ‘NvhN’ geen enkel idee had over de simpele gedachtewereld van een grootste deel der leden / koemelkers en de invloed die „journalist” – naar ik aanneem oud-directeur De Boer – nog steeds op hen had met zijn geschrijf. (ZHN.)

Oppositie Bestuur wint bij Ommelanden

(Van een onzer verslaggevers)

Terwijl de oud-directeur van de Ommelanden, de heer F. de Boer, op het land van zijn melk-leveranciers de tractor bediende, hebben de leden van de oppositie de revolutie binnen het bedrijf voltooid. Met 296-247 stemmen zijn op de ledenvergadering de oude bestuursleden, de heren J. T. Wieringa (tevens waarnemend beheerder) en A. Akkerman, tot dan waarnemend voorzitter, aan de dijk gezet.

In hun plaats werden gekozen de heren E. Bus en K. Mulder. De heer Bus was tot half Maart voorzitter van het bestuur, maar diende enige dagen voor de heer De Boer zijn ontslag in. Hij was het niet eens met de rest van het bestuur, dat de arbitrale uitspraak wilde nakomen. De vier commissarissen, die met de heren Wieringa en Akkerman de arbitrale uitspraak wel wilden naleven en die het ontslag van de directeur F. de Boer aanvaardden, zijn ook aan de kant gezet.

Met dezelfde stemverhouding werden zij vervangen door J. Hamminga (Midlaren), D. Kraenburg (Noorddijk), P. Nauta (Hoogkerk) en R. v. d. Veen (Oostrum).

Na de vergadering, die dit keer eens niet voor de pers toegankelijk was, verklaarde de heer Buiten, die reeds eerder als opposant in het bestuur was gekozen, dat het nieuwe bestuur en de commissarissen de arbitrale uitspraak zoveel mogelijk zullen naleven.

Het bestuur in zijn huidige samenstelling is, aldus de heer Buiten, van plan de heer De Boer als directeur terug te nemen met naast hem een personeelschef, die door het bestuur en in overleg met de directeur zal worden benoemd.

Bus weer voorzitter

De vergadering heeft de heer Buiten, die zichzelf in de beruchte door de president van de rechtbank zeer gelaakte bestuursbijeenkomst tot voorzitter bombardeerde, het voorzitterschap nu aangeboden. Hij heeft dit geweigerd.

Algemeen is de verwachting dat de heer Bus weer voorzitter zal worden; als de heer De Boer dan weer directeur wordt, is de situatie bijna gelijk aan die van 20 Augustus 1952, toen de staking uitbrak.

De heer S. v. d. Ploeg, hoofdbestuurslid van de ANAB, gaf als zijn mening te kennen dat zijn bond buiten dit interne conflict in de Ommelanden staat.

Er zal wel heel wat moeten gebeuren voor de nu weer aan het bewind gekomen figuren het vertrouwen van de vakbeweging hebben verworven.

De positie der oud-stakers in de fabriek noemde Van der Ploeg sterker dan die van de andere arbeiders bij de Ommelanden.

Hun vakantie-toeslag is verzekerd, hun lonen zijn deels verhoogd en gegarandeerd en hun pensioenregeling komt of is in orde tot 12 September kunnen zij zonder tussenkomst der arbiters niet ontslagen worden.

De ANAB zal de boeten, die na de betaling van de 42.000 gulden nog 1.231.000 gulden belopen, ten volle opvorderen. Het ligt niet in de bedoeling, beslag op de fabriek te laten leggen.

„De hoop van „de Ommelanden” op clementie van de arbiters, lijkt mij ijdel”, aldus de heer Van der Ploeg

Met 296 tegen 276 stemmen.....

Oppositie neemt leiding van „De ommelanden” in handen Bestuur wil directeur De Boer terug

(Van onze Groningse correspondent)

Met 296 stemmen voor, 247 tegen en 10 blanco hebben de leden van de Coöp. Zuivelfabriek „De Ommelanden” Zaterdag in een op verzoek van de oppositie te Groningen belegde vergadering het voorstel aangenomen om de oude bestuursleden, de heren J. T. Wierenga en J. Akkerman, alsmede vier commissarissen aan de kant te zetten. De aanneming van dit voorstel had tot gevolg, dat de heer Wierenga de voorzittershamer neerlegde en tezamen met de heer Akkerman en de oude commissarissen de vergadering verliet, op de voet gevolgd door de tegenstemmende leden. Met zo goed als algemene stemmen is hierop een nieuw bestuur en een nieuw college van commissarissen gekozen, geheel bestaande uit leden van de oppositie.

Deze gang van zaken is na afloop van de vergadering, die niet voor de pers toegankelijk was, aan de journalisten meegedeeld. Het nieuwe bestuur deelde desgevraagd mee, dat de heer Wierenga weliswaar geen bestuurslid meer is, doch wel waarn. beheerder van de fabriek blijft, omdat hij in deze functie door een rechterlijk vonnis beschermd wordt. Het bestuur kan hem niet ontslaan dan op straffe van een flinke boete. Men zal over deze kwestie nog juridisch advies inwinnen.

Directeur krijgt een nieuwe personeelschef naast zich

Het bestuur heeft de bedoeling de heer de Boer weer tot directeur aan te stellen; men wenst hem zo spoedig mogelijk in het bedrijf terug. Hij krijgt echter een bedrijfschef naast zich, die zich uitsluitend met personeelszaken zal bezighouden. De heer de Boer moet zich voortaan geheel buiten personeelskwesties houden. De tegenwoordige bedrijfschef, de heer Baarveld, zal niet weer als zodanig worden benoemd. De heer de Boer heeft zich bereid verklaard het directeurschap met deze beperkende bepaling weer op zich te nemen. Het bestuur verklaarde voorts, dat de arbitrale uitspraak voortaan van a tot z zal worden nageleefd.

Over het verloop van de vergadering vertelde het bestuur, dat nog een poging in het werk was gesteld om oppositie en oude bestuursleden met elkaar te verzoenen. Het bleek echter, dat de standpunten te zeer uiteenliepen om hiervan succes te verwachten, hoewel toch het oude en het nieuwe deel van het bestuur Donderdagnacht tot een verzoening waren geraakt. De heer de Boer zou met de heer Jelsma moeten samenwerken en dit nu scheen niet mogelijk....

Men ziet licht in de duistere zaak

Het bestuur meent, dat wanneer men gezamenlijk alle moeite in het werk stelt, De Ommelanden nog wel behouden kan worden. De heer de Boer meent weliswaar, dat het beter is de zaak te liquideren, gezien de boetedreiging van de A.N.A.B, die de fabriek boven het hoofd hangt, maar het bestuur ziet nog wel licht in deze duistere zaak, mits de boetes niet te hoog worden. Het bestuur hoopt op een redelijke behandeling door de arbitragecommissie. Wat de melklevering betreft, is het bestuur ervan overtuigd, dat de losse melkleveranciers thans en bloc zullen terugkeren.

Met betrekking tot de arbitrale uitspraak verklaarde het bestuur nog., dat men destijds een te groot vertrouwen in de heer Ruppert van het C.N.V, heeft gesteld. De Ommelanden had bij de arbitrage beter bepaalde voorwaarden kunnen stellen. Doch de heer Ruppert heeft indertijd

gedreigd, dat wanneer de arbitrale uitspraak niet werd aanvaard, er moeilijkheden zouden komen met de niet in staking gegane christelijk georganiseerde arbeiders. Daarom heeft De Ommelanden toen het risico der arbitrage genomen, daarbij rekenend op een gunstige uitspraak, die de heer Ruppert had gesuggereerd.

Boete bedraagt nu f 1.9.73.000

De heer S. van der Ploeg heeft ons namens de A.N.A.B. meegedeeld, dat de bond er slechts belang bij heeft, dat de uitspraak wordt nageleefd en dat juiste naleving van de C.A.O. vast staat. Het was de heer Van der Ploeg gebleken, dat het nieuwe bestuur met vertrouwen nadere uitspraken van de arbiters tegemoet ziet, doch het zal moeten optornen tegen de door de heer Bus cs. gevestigde reputatie. De A.N.A.B. heeft de arbiters tot dusver gevraagd De Ommelanden een boete van f 1.273.000 op te leggen; hiervan is reeds f 42.000 toegewezen.

Als men speculeert op verlaging van die boete, dan leek dit de heer Van der Ploeg een ijdele hoop, omdat de A.N.A.B. verwacht, dat het gehele gevraagde bedrag onder deze omstandigheden door de arbiters zal worden toegewezen.

Vrije Volk 1953 06-16

Commentaar Vrij Volk op de gebeurtenissen bij *De Ommelanden*

De oppositie in de coöperatie „*De Ommelanden*”, de grote zuivelfabriek, waar verleden jaar een staking uitbrak, die maanden heeft geduurd en de stakers de inwilliging van bijna al hun gerechtvaardigde verlangens bracht, gaat het waarschijnlijk winnen. Die leden, die achter de directeur De Boer stonden, door wiens beleid de staking is uitgelokt, hebben de overhand weten te krijgen. Het herstel van de heer De Boer in zijn functie staat voor de deur.

Het is bekend, dat deze directeur op het standpunt staat: Liever het bedrijf over de knoppen dan een sociaal verantwoord beleid tegenover het personeel, met erkenning van de vakbeweging, die voor dit personeel opkomt. Dat wij deze houding in strijd achten met wat een goed modern ondernemingsbestuur eist, is bekend en spreekt vanzelf. Het verheugd ons dan ook, dat het dagblad Trouw verleden week het drijven van ex-directeur De Boer een gevaar heeft genoemd.

Trouw heeft voorts heel duidelijk aangetoond, hoe misleidend de propaganda is geweest, die De Boer en zijn boeren hebben gevoerd. Het heeft erop gewezen hoe De Boer de leiding van het bedrijf vol N.S.B.-ers stopte en hoe grondig alle verhoudingen binnen het bedrijf werden bedorven. Het blad eindigt met het behartigenswaardige vermaan:

„Hoelang duurt het nog voordat deze mensen de les hebben geleerd, dat Nederland een rechtsstaat is, een land, waar de vrijheid van elke staatsburger ook van een directeur, slechts beleefd kan worden in verantwoordelijkheid, dus in het doen van verantwoording, enerzijds aan de boven hem geplaatste organen, anderzijds aan de onder zijn gezag geplaatste arbeiders en hun Officiële vertegenwoordigers.”

Maar deze wijze woorden hebben niet genoeg leden de ogen geopend - Wat baat kaars en bril, als de uil niet zien en wil...

UIT ANDERE BLADEN

De ommelanden een teken

In „Coöperatie” (Nat. Coöp. Raad) gaat de heer H. D. Louwes in een belangwekkend artikel in op de diepere achtergronden van het drama van *de Ommelanden*, dat volgens hem velen met een onheilspellende beklemming vervult; de positie van dit als de wonderboom van Jona snel opgegroeide bedrijf was in wezen reeds lange tijd zwak, maar wat er zich nu heeft afgespeeld, dient alle valse gerustheid te verjagen, want vast staat, dat daardoor een heel stuk prestige van de Groninger boerenstand vernietigd is:

„De directeur heeft steeds met grote vaardigheid op bepaalde gevoelens in onze boerenstand gespeculeerd. Onder de leden van *de Ommelanden*, en helaas moet ik zeggen in nog grotere kringen van onze Groninger boerenstand, is er nog een niet verwerkte weerzin en ergernis tegen de huidige ontwikkeling op politiek, economisch en sociaal gebied van ons volksleven, welke onwil zich dan vooral richt op de toegenomen invloed van de arbeidersklasse en haar vakverenigingen.

Men heeft door gebrek aan scholing en belangstelling de maatschappelijke ontwikkeling over zich laten komen, men beseft steeds meer dat men in deze ontwikkeling allerminst meer vanzelfsprekend de toon aangeeft, maar dat doen en laten en positie door machten van buiten af worden bepaald en men vindt daarin te weinig aanleiding tot zelfherziening, te veel tot wrok, verbittering en onredelijke critiek.

Dit verschijnsel vind ik daarom zo erg, omdat deze maatschappelijke ontwikkeling zich van de opvattingen van dit gedeelte van onze boerenstand niets aantrekt, onverstoort haar gang gaat en hen steeds meer tot, ik zou haast willen zeggen, onnutte elementen in de maatschappelijke samenleving dreigt te maken.

Het is op deze gevoelens, dat de directeur van *de Ommelanden* met een onvervaarde stelligheid steeds weer een beroep heeft gedaan en waardoor het hem is gelukt een meerderheid onder zijn leden achter zich te krijgen. Dat daarbij grove argumenten van socialisatie, communisme en collectivisme werden gebruikt en ook nog insloegen is slechts des te erger. Ik vind het daarom zo bedroevend dit te moeten vaststellen, omdat het aantoonde welk een grote achterstand er in de maatschappelijke vorming bestaat en hoe weinig men zich rekenschap geeft van wat er gebeurt".

NvH 1953-06-20

LOS EN VAST

..... over De
Ommelanden 't Is meestal niet van 't beste, maar men heeft over dit conflict-drama altijd wel wat in de melk te brokken. Alleen de vraag al: wie is vandaag weer de baas in de fabriek? Want als men de baas is, zit men nog niet altijd in de fabriek, evenmin als wanneer men in de fabriek zit, men ook de baas is. Zo kun je als directeur ontslag nemen omdat je de aangegane verplichtingen niet kan of wil nakomen, maar toch weer directeur willen worden onder de toezegging diezelfde verplichtingen te zullen nakomen. U begrijpt dat zo niet, maar dan moet U eens een melkkuur doen! Eén ding: als dit conflict uit de wereld wordt geholpen, dan mogen we wel eens iets bedenken om te trachten de goede naam van de Groninger boer naar buiten weer volledig te herstellen.

Waarnemend beheerder Wieringa „*De Ommelanden*” vraagt bestuur hem te ontslaan

De heer J. Th. Wieringa, waarnemend beheerder van de Coöp. Zuivelfabriek *De Ommelanden* heeft het bestuur doen weten, dat hij wenst af te treden. Als reden voor zijn ontslagaanvraag voert de heer Wieringa aan, dat het nieuwe bestuur de oude directeur, de heer F. de Boer, wenst te plaatsen in een positie, die hem dezelfde bevoegdheden zal geven als op het ogenblik, dat hij ontslag nam.

Met deze gang van zaken kan de heer Wieringa zich niet verenigen en hij wenst geen enkele verantwoordelijkheid te dragen voor de terugkeer van de heer De Boer. De waarnemend beheerder zal aftreden zodra het bestuur hem décharge heeft verleend.

Wij vernemen nader, dat het bestuur voornemens is de heer Wieringa het gevraagde ontslag te verlenen. Hiermee komen dan vermoedelijk ook alle restricties te vervallen die indertijd door de heer Wieringa in kort geding van de Groninger rechtbank zijn gevraagd. Deze restricties hadden betrekking op de aanwezigheid van de oud-directeur op de terreinen van „*De Ommelanden*”, terwijl er voorts restricties waren voor de beide nieuwe bestuursleden van de coöperatie.

[....]

Het Vrije Volk 1953-07-04

F. de Boer terug bij „*de Ommelanden*” als ‘hoofddirecteur’

Bestuur en commissarissen van „*De Ommelanden*” hebben de oud-directeur van dit bedrijf, de heer F. de Boer, aangesteld als waarnemend beheerder. Hij komt in de plaats van de heer J. T. Wierenga, wie als zodanig décharge is verleend.

De heer De Boer krijgt de persoonlijke titel van hoofddirecteur.

Een definitieve benoeming zal moeten geschieden door de ledenvergadering uit een voordracht van drie.

Uit de titel „hoofddirecteur” kan worden afgeleid dat het de bedoeling is naast de heer De Boer een andere directeur te zetten, speciaal belast met personeelszaken e.d.

De heer Jelsma tijdens het innerlijk conflict aangesteld als technisch adviseur van „*De Ommelanden*”, is onder bepaalde voorwaarden een functie in het bedrijf aangeboden. Hij heeft dit aanbod in beraad gehouden.

Gisteren heeft „*De ommelanden*” de f42.000 boete, opgelegd door de arbiters, overgemaakt aan de ANAB, nadat deze had bedreigd om het geld via andere weg te incasseren.

Friesche Koerier 1953-07-08

Ook de heer Jelsma uit De Ommelanden

Het nieuwe bestuur van „De Ommelanden” heeft besprekingen gevoerd over de positie van de enkele maanden geleden aangestelde technische adviseur bij de fabriek, de heer S. Jelsma, nu de heer F. de Boer weer waarnemend beheerder is.

De heer Jelsma zijn enkele voorwaarden gesteld, die hij echter niet heeft geaccepteerd. Het gevolg zal zijn, dat de heer Jelsma ontslag zal worden verleend. (ANP).

De Telegraaf 1953-07-08

Ontslag voor technisch adviseur „Ommelanden”

(Van onze correspondent)

GRONINGEN, 8 Juli. — De heer S. Jelsma, die enkele maanden geleden als technisch adviseur bij „De Ommelanden” in Groningen werd aangesteld, zal de coöperatie verlaten.

Hij werd destijds aangenomen door het oude bestuur, toen de heer F. de Boer ontslag had genomen. Nu deze weer in zijn oude functie terugkeert, heeft het bestuur de heer Jelsma bepaalde voorwaarden voorgedragen.

De heer Jelsma heeft meegedeeld deze niet te accepteren. „De Ommelanden” zal hem nu ontslag verlenen.

Het Vrije Volk 1953-07-17

Weer onrust bij „Ommelanden” Oud-voorzitter Bus uit bestuur

Naar wij vernemen heeft de heer G. Bus, bestuurslid van „De Ommelanden”, als zodanig ontslag genomen.

Dit zou de tweede keer zijn, dat de heer Bus tot een dergelijke stap wordt genoopt. De eerste maal - hij was toen nog voorzitter van het bestuur¹⁶ - nam hij ontslag omdat zijn medebestuurders niet voldoende tegemoet kwamen aan de eisen van de heer De Boer.

Hij werd daarna door de oppositie opnieuw in het bestuur gekozen maar dit keer schijnt de aanleiding tot zijn ontslag te vinden te zijn in een meningsverschil tussen de heer Bus en de heer De Boer.

Woensdag zal voor de Groningse rechtbank de zaak worden behandeld tegen de Groninger H., die in Juni een aanslag pleegde op de heer S. van de Ploeg A.N.A.B.

H. is poging tot doodslag ten laste gelegd.

Het Vrije Volk 1953-07-27

De Boer aan het goochelen met cijfers

De heer F. de Boer van *De Ommelanden* heeft zich weer aan het schrijven van circulaire gezet. Hij ondertekent met „de directeur”, hoewel hij in feite helemaal geen directeur is maar door het bestuur is aangesteld als waarnemend beheerder.

In een circulaire aan de boeren deelt hij mee dat reeds enige honderden leveranciers bij de fabriek zijn teruggekeerd. Als men echter weet dat indertijd meer dan 400 leveranciers hun le-

¹⁶ Voorzitter van 1947 t/m 1953 (ZHN.)

verantie hebben gestaakt, van wie er nu nog geen tweehonderd terug zijn dan is wel duidelijk dat dat „enige honderden” met een korrel Zout moet worden genomen.

De Ommelanden heeft voor een twintigtal nieuwe arbeiders dispensatie aangevraagd. Bij navraag bleek dat twee bestuursleden hiervan in het geheel niet op de hoogte waren.

Aan adviseur Jelsma; „Geen advies s.v.p.”

De heer S. Jelsma die indertijd, toen de heer De Boer op non-actief werd gesteld, was benoemd tot adviseur van bestuur en commissarissen, en die nog steeds in dienst was van *De Ommelanden*, heeft een brief ontvangen, waarin hem te kennen wordt gegeven dat hij slechts adviezen behoeft te verstrekken wanneer dit van bestuurszijde wordt gevraagd. Hierin wordt hem bovendien gevraagd, zich niet meer met de zaken van *De Ommelanden* te bemoeien.

Vrije Volk 1953-07-30

Nieuwe verwickelingen bij „De Ommelanden” Chef van Personeelszaken buiten de deur gezet¹⁷

Directeur De Boer sluit kamer met een hangslot af

(Van een onzer verslaggevers)

Sinds woensdagmiddag werkt de chef van de afdeling Personeelszaken van „*De Ommelanden*”, de heer C. B. Baarveld, niet meer op de fabriek, waar de vroegere directeur, de heer F. de Boer, thans waarnemend beheerder, weer volledig het heft in handen heeft genomen. Nadat de heer De Boer ‘s morgens de heer Baarveld al gesommeerd had het bedrijf te verlaten, vond de heer Baarveld ‘s middags bij zijn terugkomst op de fabriek de deur van zijn kantoor met een hangslot afgesloten.... Inmiddels heeft de heer Baarveld een advocaat in de arm genomen die in een brief het bestuur van „*De Ommelanden*” te verstaan heeft gegeven, dat zijn cliënt zich niet als ontslagen beschouwt en zich alle rechten voorbehoudt.

Gedurende de staking bij „*De Ommelanden*” is de heer Baarveld in functie gebleven. Op 10 Maart nam hij echter ontslag omdat hij er zich niet mee kon verenigen, dat de arbitrag uitspraak in het conflict niet werd nageleefd.

Op 24 April keerde hij terug nadat de heer J. Wieringa als waarnemend beheerder was aangesteld.

Van het nieuwe bestuur kreeg de heer Baarveld opdracht tot regeling van pensioenzaken, zoals de arbitrale uitspraak verlangde. Op 3 Juli verzond de heer Baarveld zijn adviezen aan het bestuur. De toenmalige adviseur van „*De Ommelanden*”, de heer S. Jelsma, gaf het bestuur schriftelijk de raad zich voor de afwikkeling van deze aangelegenheid in verbinding te stellen met de heer Baarveld.

Leeuwarder Courant 1953-07-31

Weer strubbelingen bij De Ommelanden

Bij „*De Ommelanden*” zijn moeilijkheden gerezen tussen de personeelschef, de heer Q. B. Baarveld en de waarnemende beheerder en oud-directeur de heer F. de Boer. De heer Baarveld zegt de laatste tijd geregeld in zijn werk te zijn belemmerd. Er verdwenen stukken uit zijn bureau en bij een bepaalde gelegenheid zou de heer De Boer hem hebben toegevoegd, dat hij wel kon verdwijnen. Woensdagmiddag vond de heer Baarveld de deur van zijn kantoor afgesloten. Hij heeft nu een advocaat in de arm genomen, die in een brief aan het bestuur van „*De Ommelanden*” heeft meegedeeld, dat zijn cliënt zich niet als ontslagen beschouwt.

De heer Baarveld was ook tijdens de staking bij „*De Ommelanden*” werkzaam. Hij legde zijn functie neer op 10 Maart, omdat naar zijn mening de arbitrale uitspraak niet loyaal werd nageleefd. Toen de heer J. Wieringa als waarnemend beheerder werd aangesteld, keerde ook hij bij het bedrijf terug.

¹⁷ Dit bericht, vaak korter, stond in alle couranten geplaatst op het ‘digitale historisch courantenarchief’ (ZHN.)

Taal noch teken

Op de brieven kwam echter geen antwoord. Terwijl de heer De Boer weer in functie was, begon er een actie tegen de heer Baarveld. Op 11 Juli bleken er mappen met pensioengegevens uit het bureau van de heer Baarveld te zijn verdwenen, enkele dagen later waren er ook sleutels uitgehaald en op 20 Juli waren plotseling de laatste gegevens over de pensioenen niet meer in het bureau te vinden

Van deze verdwijning bracht de heer Baarveld, zoals hii ons vertelde, het bestuur op de hoogte, doch ook op deze brieven ontving hij taal noch teken. Geen reactie van het bestuur volgde evenmin op de brief van 20 Juli. waarin de heer Baarveld het bestuur er op attent maakte, dat er o.a. in de urenadministratie tal van fouten waren gemaakt en voor het inhalen van overuren instructies waren gegeven, die in strijd waren met de C.A.O.

„Ga er maar uit”

Op 22 Juli maakte de heer Baarveld afschriften van zijn rapport over de pensioenzaken om deze aan de verschillende leden van het bestuur toe te zenden. Onder protest van de heer Baarveld nam de heer De Boer deze van het bureau af en toen de heer Baarveld er op stond deze papieren terug te ontvangen, voegde de heer De Boer hem, zoals de heer Baarveld ons zet toe: „Ga er maar uit”. Even later was de heer Baarveld echter toch weer op zijn bureau terug.

Op 23 Juli was ook nog een schrijfmachine van 't bureau van de heer Baarveld verwijderd, die deze later op de tafel van de heer De Boer terugzag. De mogelijkheden om te werken waren de heer Baarveld nu langzamerhand geheel ontnomen.

Blijkbaar achtte de heer De Boer toen helemaal de tijd rijp om de heer Baarveld buiten de deur, te werken, hetgeen dan ook is geschied door deze deur af te sluiten....

Het Vrije Volk 1953-08-14

Personeelschef „Ommelanden” houdt salaris

Nog steeds mag de personeelschef van „De Ommelanden”, de heer C. B. Baarveld, niet op het terrein van deze fabriek komen, doch hij is nog niet ontslagen en de betaling van zijn salaris gaat door.

Op 29 Juli had de beheerder van de fabriek, de oud-directeur de heer F. de Boer hem aangezegd de fabriek te verlaten en 's middags vond de heer Baarveld de deur van zijn kantoor met een hangslot afgesloten.

De raadsman van de heer Baarveld, mr J. J. Vriesendorp, heeft daarna „De Ommelanden” in kort geding gedagvaard om uitbetaling van salaris aan de heer Baarveld te bewerkstelligen.

Nadat de dagvaarding was uitgebracht heeft „De Ommelanden” de vordering echter voldaan nog voor de zaak voorkwam.

Het Vrije Volk 1953-08-21

Jaar strijd om RECHT bij „De Ommelanden” Staking gewonnen, conflict blijft

(Van een onzer verslaggevers)

Vrijdag is het een jaar geleden, dat de staking bij „De Ommelanden” uitbrak en hoewel deze eigenlijk ten einde is, duurt het conflict nog immer voort.

Drama van verbeteren machtswil

Op 21 Augustus 1952 legden de arbeiders het werk neer na een zeer rustige nachtelijke vergadering, waar zich slechts één man tegen dit verdragende besluit verklaarde. Het posten geschiedde die eerste dag in stralend zomerweer en niemand bevroedde, dat zich rond „De Om-

melanden” een drama uit de sociale geschiedenis van Nederland aan het ontwikkelen was. Dat hier een verbeterd maandenlange strijd gevoerd zou moeten worden tegen de verre achterhoede van een volkomen achtergebleven ondernemersdom, dat zich hier nota bene openbaarde in een coöperatief bedrijf.

De motieven, die de heer F. de Boer, directeur van dit commercieel bloeiende bedrijf, tot het uitlokken van deze staking hebben geleid, zijn nog steeds niet duidelijk, al is één ervan wel de afkeer, die deze man koestert tegen de vakbeweging, waarin hij een aantasting van zijn eenhoofdige, absolute leiding ziet.

Van een „sociaal klimaat” was en is in deze fabriek geen sprake. De wil van de directeur was en is er wet. Er was geen erkende pensioenregeling, er werd geknoeid met overwerk, arbeiders werden niet geplaatst op posten, waar zij hoorden en de CAO werd gebruikt als het befaamde vodje papier.

De *Algemene Nederlandse Agrarische Bedrijfsbond* zocht contact en wilde overleg. Het werd afgeweren. Het ultimatum, waarin met, staking werd bedreigd legde de directeur pas enkele uren voor het afluip over aan zijn meerderen, het bestuur.

De strijd barstte in volle hevigheid los. Hotel Frascati te Groningen, waar de ANAB zijn hoofdkwartier vestigde werd bekend tot ver buiten de grenzen. Van weerszijden werden alle middelen te baat genomen, die tot een overwinning zouden kunnen leiden.

Over en weer werd bedreigd met rechtsvervolging en enkele aanklachten hadden ook vonnissen ten gevolge. Hierbij stelde de Groningse justitie zich op het aanvechtbare standpunt, dat de gevallen van mishandeling en belediging, die zij te behandelen kreeg, los moesten worden gezien van het conflict.

De Commissaris der Koningin in Groningen, dr E. H. Ebels, deed een poging tot verzoening. Hij werd door „De Ommelanden” vrij onheus teruggewezen.

Mr Berger, de voorzitter van het College van Rijksbemiddelaars liep tevergeefs storm op de stijfhoofdigheid van directeur F. de Boer.

Drs W, van der Mast, directeur van liet Gewestelijk Arbeidsbureau te Groningen, waagde als nog een poging tot bemiddeling. Ook deze poging werd door de ANAB aanvaard, maar door „De Ommelanden” afgewezen.

Beslag op fabriek

Het gevecht tussen ANAB en „Ommelanden” was inmiddels in hevigheid toegenomen. Er werd beslag gelegd op de fabriek, de heer F. de Boer probeerde iedereen wijs te maken dat de zaak verkocht zou worden en hief de kreet „Met de Ommelanden tegen de revolutie”, aan.

Onder deze vaan ontketende hij in oost-Friesland onder de roerige inwoners van Achtkarspel een ware revolutie, toen hij met autobussen in dit gebied doordrong om er werkwilligen te werven. Dagenlang was het er zeer onrustig, een samenscholingsverbod werden afgekondigd en de Rijkspolitie trok er een kleine macht samen.

Het hogere personeel wilde de heer De Boer niet langer volgen op deze weg en langzaam maar zeker verdween de topleiding uit het bedrijf.

Op 12 Januari 1953 biedt het CNV, dan tot dan toe, tezamen met de katholieke vakbeweging een volkomen afzijdige positie had ingenomen, arbitrage aan. Beide partijen aanvaardden dit

aanbod, al zegt de heer De Boer achteraf, dat de voorzitter van het CNV de heer Ruppert hem er in heeft laten lopen.

Bindend advies

drie integere figuren, die alle hun sporen op het gebied der sociale wetgeving hebben verdiend, de hoogleraren Levenbach, Albregts en De Gaay Fortman brengen op 6 Maart hun bindend advies uit.

Het is vernietigend voor „*De Ommelanden*”. Alle eisen van de bond moeten worden ingewilligd. Er komt een pensioenregeling, de helft van de arbeider moet worden teruggenomen, vacantietoeslag moet worden uitbetaald.

De heer De Boer staat op zijn achterste benen. Hij heeft verloren, maar weigert dit te erkennen. Dan begint het gechicaner over het terugnemen der arbeiders. Overtreding van de arbitrale uitspraak volgt op overtreding. De boeten, die de ANAB tengevolge hiervan eist, bedragen weldra meer dan een miljoen.

Maar aan zijn alleenheerschappij schijnt een einde te komen. Het bestuur, stuur, eindelijk wakker geworden, grijpt in. De heer De Boer biedt zijn ontslag aan. Het is niet de eerste keer, maar wat nog nimmer in de geschiedenis van „*De Ommelanden*” is gebeurd, geschiedt: het ontslag wordt aanvaard.

Een aantal goedwillende figuren probeert „*De Ommelanden*”, dwars tegen de intriges van de heer De Boer en de domheid van de leden in, in rustig vaarwater te loodsen. Maar ook hun pogingen lijden schipbreuk. De coöperatieve vereniging valt in twee stukken uiteen, die elkaar te vuur en te zwaard te lijf gaan.

De staking is gewonnen, het conflict duurt voort. De zogenaamde „oppositie”, de boeren, die kost wat kost de heer De Boer weer op de directeurszetel willen hebben, dreigen op stormachtige ledenvergaderingen „het bedrijf liever met de grond gelijk te maken, dan te onderhandelen met de ANAB De heer F. de Boer trekt de boer op en bewerkt zijn eigen leden om de levranties aan de fabriek stop te zetten.

Op de ledenvergaderingen worden tonelen opgevoerd, die aan razernij grenzen. Gevolg van dit alles is, dat goedwillende bestuursleden worden weggevaagd en de „opposanten” de leiding in handen nemen. Direct beginnen deze lieden die zo tegen de revolutie zijn, binnen de fabriek een nieuwe revolutie te ontketenen. De oppositionele bestuursleden vergaderen afzonderlijk van de „zittende macht”.

Pas tegenover de rechter vindt men elkaar weer en opnieuw bijt directeur de Boer in het zand. Hem wordt de toegang tot het bedrijf ontzegd. Hij mag zich niet weer met de leiding bemoeien.

Maar rusten doet hij niet. Een nieuwe ledenvergadering veegt met een sterk geslonken meerderheid het laatste restant der goedwillenden achter de bestuurstafel weg.

De „weg terug” voor de heer de Boer ligt open en na enkele dagen doet hij zijn wederintrede in de fabriek, waar inmiddels de ex-stakers rustig aan het werk zijn gegaan.

De heer de Boer wordt door het nieuwe gezuiverde bestuur aangesteld als waarnemend-beheerder. Dat is hij nu nog, hetgeen hem niet weerhoudt om zijn regelmatig verschijnende circulaire aan de leden te ondertekenen met „De Directeur”.

Nog geen rust

De rust in en om het bedrijf is echter nog lang niet weergekeerd. Zes leden van de staf, die allen vooraanstaande posities in het bedrijf innamen gingen of vrijwillig heen, of werden de laan uitgestuurd. De topleiding is uit de fabriek verdwenen. De onderlinge verhoudingen zijn nog steeds slecht, de economische toestand gaat achteruit, ondanks alle andersluidende berichten van „de directeur”. Het „centje meer” per liter melk, oorzaak van de grote liefde van de boeren voor de heer de Boer, is verdwenen.

De melkontvangst per week bedraagt nog steeds enkele tienduizenden liters minder dan voor het conflict. De heer Bus, groot voorvechter van de heer De Boer en bij het uitbreken van de staking voorzitter van het bestuur, is opnieuw uit dit college weggelopen.

De directeur dreigt openlijk met de twaalfde September, de datum waarop het bindend advies van de arbiters afloopt en hij zijn handen weer vrij krijgt bij het ontslaan van personeel (in casu: oud-stakers).

En tenslotte: onder de leden is een comité van actie opgericht, dat er naar streeft de heer De Boer.... weg te werken. De aanhang van dit comité, dat samenwerking met de ANAB beoogt en de arbitrale uitspraak loyaal wil naleven, groeit langzaam maar zeker.

Het sociaal klimaat bij „*De Ommelanden*” is in dit gehele jaar niet veranderd. Het is er nog even slecht als immer. Het zal ook niet verbeteren zolang de leiding van dit miljoenenbedrijf in handen blijft van een man, die van de moderne opvattingen van bedrijfsleiding niets wil weten. Die de bonden ziet als lastige pottenkijkers en de fabriek als alleen bestaande te zijner glorie. En al is dan de staking gewonnen, het conflict duurt voort.

„Een dikke streep er onder”

Feike de Boer zwaait weer de scepter

(Van onze speciale verslaggever)

GRONINGEN, 21 Aug. Ge moet het niet aan de stok krijgen met deze Feike de Boer. Hij houdt weliswaar van beesten en is een der steunpilaren van de Groningse dierenbescherming, doch al zakenman is hij zo hard als een Fries maar zijn kan.

Als hij meent het bij het rechte eind te hebben, is hij onverbid-
delijk en even halsstarrig als zijn melkboeren. Liever breken
dan buigen!

Na 1 jaar OMMELANDEN WEER OP DREEF

Als ge vijf minuten met hem hebt gesproken, weet ge het al: deze kort aangeboden man met zijn doordringende ogen laat niet met zich sollen, als hij niet wil is er ook niet met hem te praten.

Het is vandaag een jaar geleden, dat de werklui van de coöperatieve melkproductiefabriek *De Ommelanden* in staking gingen en dat de oorlog uitbrak brak tussen de arbeidersorganisaties en directeur De Boer.

Het is niet overdreven van een oorlog te spreken. Er zijn klappen gevallen en er is met stenen gegooid. De autobus, die de fabriek aanschafte om werkwilligen uit Friesland te halen en weer naar huis te brengen, staat nog binnen het hek en vertoont de sporen van menig bombardement. Schrammen en deuken.

„Als ik na zo'n rit thuiskwam, moest ik de glasscherven uit mijn haar kammen,” zegt Petrus Feitsma de chauffeur uit Twijzel.

Wat is er in die afgelopen twaalf maanden niet alles gebeurd. Het begon met een zakelijk berichtje in de kranten van 22 Augustus: „De directie van „De Ommelanden” heeft 171 arbeiders, die gisteren in staking zijn gegaan, ontslagen.” Over de ontwikkeling van het conflict (het ging aanvankelijk om een pensioenkwestie en vacatiegeld) schreven in de volgende maanden de dagbladen van Nederland kolommenlange beschouwingen.

Stakers belegerden de fabriek, molesteerden werkwilligen en hun familieleden. Het regende processen. Er werd bedreigd met verkoop van de fabriek. Er kwam een faillissementsaanvraag en een ontslag van directeur De Boer. Een deurwaarder nam het bedrijf in beslag. De boeren verklaarden liever de hele boel met mokers tot gruis te zullen slaan dan hun fabriek over te leveren aan de stakers.

Een paleisrevolutie bracht De Boer weer aan het bewind en een tijd lang heersen er de grootste onzekerheid en verwarring. Feike de Boer verwierf nationale vermaardheid.

Zo'n Friese stijfkop, die het heel alleen opnam tegen de machtige A.N.A.B. (Alg. Ned. Agrarische Bedrijfsbond) en het nog machtiger N.V.V.

Arbitragecommissies en zelfs de commissaris der Koningin bemoeiden zich met het geval.

„De Ommelanden” was ten slotte niet het eerste het beste firmaatje. Zij behoorde tot de grootste zuivelbedrijven in Europa. Zij bracht jaarlijks een goede f 20 miljoen aan deviezen in ons land. Maar het scheen, alsof er geen vergelijk mogelijk was.

Politieke overwegingen en concurrentienijd maakten het conflict nog ingewikkelder.

Precies een jaar, nadat de vijandelijkheden werden geopend, zitten we binnen het fabriekshek, in de particuliere woning van Feike de Boer. De rook van onze sigaren hangt in elegante slieren door het vertrek.

Peter, de oude goedmoedige zwerver - zijn baas had hem op zekere dag in verwaarloosde toestand onder een woonwagen van zigeuners gevonden - ligt aan onze voeten zachtjes te snurken. En buiten wordt gerammeld met melkbussen, gonzen motoren en vermengen zich alle geluiden van een zuivelfabriek tot een harmonieus lied van de arbeid. „De Ommelanden” werkt weer. En Feike de Boer zwaait weer de scepter!

Het heeft heel wat voeten in de aarde gehad, alvorens de strijdbijl is begraven en zelfs nog nadat door beide partijen de uitspraak van de arbitragecommissie was aanvaard, is er een periode geweest van onenigheid en wrijving.

De Boer in naam nog waarnemend beheerder, maar in werkelijkheid weer hoofddirecteur, zegt: „Laten we nu onder alles wat er is geweest, een dikke streep zetten. Wij moeten de geschillen van voorheen vergeten en alle krachten concentreren op het herstel van het bedrijf.”

De nieuwe fabriek voor ongesuikerde melk is klaar, het machinepark is aanwezig en behoeft alleen nog te worden ingebouwd.

Over een paar maanden kunnen we met de productie op grote schaal beginnen. Van de 500 boeren, die tijdens de staking ophielden melk te leveren, zijn vrijwel allen teruggekomen. Natuurlijk zijn wij ook buitenlandse afnemers kwijtgeraakt, maar we zijn al doende onze internationale relaties te bewerken en we zullen in de komende jaren de fabriek nog aanzienlijk moeten uitbreiden.”

Het is moeilijk te antwoorden op de vraag wie de strijd nu eigenlijk heeft gewonnen. De arbeidersorganisaties hadden verklaard: Allemaal weer aan het werk of geen een en de onderkruipers er uit. Welnu, van de 190 stakers zijn er een goede 50 weer te werk gesteld. En van hen die tijdens de staking in dienst zijn gebleven, is er niet één ontslagen. Van zijn kant heeft de directeur er in toegestemd meer stakers te aanvaarden dan hij aanvankelijk van plan was.

„Zonder staking zouden we dit jaar een omzet hebben gehad van f 30 miljoen, een omzet hebben gehad van f 30 miljoen.” Het is een gewoonte van de heer De Boer belangrijke dingen tweemaal te zeggen. Aan de telefoon is hij kort en bondig. Soms spreekt hij Fries. Maar geen enkele onderbreking is in staat hem de draad van zijn verhaal te later verliezen. „Neen”, verklaart hij. „Ik maak geen verschil tussen vroegere stakers en werkwilligen. Dat is voorbij. Als ze hun plicht maar doen, genieten zij zonder onderscheid dezelfde rechten, kansen en behandeling. Er zijn nog wet kleine meningsverschillen, maar dat is net als na een onweer. Dan flitst het zo nu en dan ook nog wel. De tijd heelt alle wonden.”

Dat hij weer in het zadel zit, heeft De Boer behalve aan zijn eigen doorzettingsvermogen vooral aan de steun van de boeren met wie hij goed kan opschieten te danken. Een goed zakenman is deze directeur ook. Zelfs zijn felste tegenstanders die hem allerlei verwijten maak-

ten, moesten toegeven, dat hij in 30 jaar van een failliete boel een modern en lucratief bedrijf heeft weten te maken en dat zijn organisatorische en commerciële capaciteiten buiten kijf zijn.

Als de directeur ons door zijn fabriek leidt, een inderdaad imposant bedrijf, vragen wij een arbeider. „Ja”, beaamt hij. „Ik heb ook gestaakt. Waarom? Nou, om sociale vorderingen. Neen, last heb ik niet. We praten er niet meer over”.

We hebben de indruk, dat ook de werklieden - misschien op een enkele na - onder het gebeurde een streep hebben gezet. Een dikke streep, net als Feike de Boer.

Het Vrije Volk 1953-09-11

„Ommelanden” kan arbitrale uitspraak niet naleven **Pensioenregeling niet klaar op 12 September**

(Van een onzer verslaggevers)

Bij de arbitrale uitspraak, die een einde maakte aan de staking bij „*De Ommelanden*” werd deze fabriek verplicht om vóór 12 September de pensioenverzekering in orde te maken voor de arbeiders die op 1 Mei 1951 in dienst waren. Blijkens een door het comité van actie, dat er op uit is, de waarnemend beheerder, de heer F. de Boer, te vervangen, uitgegeven circulaire, zal een regeling op 12 September niet gereed zijn.

Het bestuur van *De Ommelanden* doet momenteel moeite om allerlei instanties te overtuigen, dat het niet mogelijk was aan deze verplichting te voldoen. Ten overvloede zij vermeld, dat *De Ommelanden* reeds had beloofd de pensioenen in orde te maken vóór 1 Augustus 1951.... Het enige pensioen, dat wel in orde schijnt te zijn, is dat van de waarnemend beheerder, de heer F. de Boer, wie op een salaris van f25.000 per jaar een pensioen is toegezegd van f15.000. Salaris en pensioen van de waarnemend beheerder liggen boven dat van de vroegere directeur, de heer F. de Boer.

Tijd genoeg gehad

Ingewijden weten, aldus de circulaire van het, comité van actie, dat men ruimschoots de tijd heeft gehad om de pensioenen te regelen. „Het bestuur achtte het echter raadzamer rapporten in deze kwestie niet of ontijdig te behandelen en hen, die deze materie beheersten, te ontslaan”, aldus het comité.

Het is ons bekend, dat de heer Baarveld reeds op 30 Juni zeer uitvoerige voorstellen over de uit te betalen pensioenen bij het bestuur heeft ingediend. Op dat moment had *De Ommelanden* tot Mei 1954 nog aan achterstallige premies een bedrag te betalen van f23.500. Hierdoor ontstond het grote gevaar, dat voor enkele werknemers van *De Ommelanden* die recht op pensioen hadden, bij overlijden geen volledig weduwenpensioen zou kunnen worden uitgekeerd.

Antwoord: ontslag

Aan het slot van zijn rapport herinnerde de heer Baarveld er aan, dat de pensioenregeling vóór 12 September in orde moest zijn. Hij drong aan op spoed. Het enige resultaat was, dat hij ontslagen werd.

Op het niet-naleven van de arbitrale uitspraak staat een boete van f1000 per week, ingaande 12 September. Het comité van actie stelt zeer nadrukkelijk ieder huidig bestuurslid hoofdelijk aansprakelijk voor deze boeten, die volgens hem het gevolg zijn van het falen van het bestuur.

Bovendien verwijt het comité van actie het bestuur, dat het tegen de statuten in geen ledenvergadering heeft bijeengeroepen, geen jaarstukken heeft overgelegd en geen verlies- en winstrekening heeft opgemaakt. Al deze dingen hadden vóór eind Augustus moeten geschieden.

Belofte geschonden

Inmiddels is aan twee en twintig personeelsleden van *De Ommelanden* allen werkwilligen tijdens de staking aangezegd, dat zij tegen 5 October naar ander werk uit moeten zien.

De beloften van de heer de Boer aan deze mensen tijdens de staking gedaan, komen hierdoor wel in een zeer schril licht, te staan. Toen het bedrijf hen nodig had en de A.N.A.B. de eis stelde, dat de werkwilligen na de ontslagen zouden moeten worden, beloofde de heer De Boer hun een levenslang wachtgeld.

Nu is de staking voorbij en wordt hun ontslag aangezegd....

Het Vrije Volk 1953-09-22

Ommelandenbestuur nu aan tafel met ANAB

(Nieuwe) oppositie van boeren eist nieuwe ledenvergadering

(Van een onzer verslaggevers)

Vanmiddag om drie uur zal voor het eerst in de geschiedenis van het conflict bij *de Ommelanden* het bestuur van deze fabriek aan een tafel gaan zitten met het hoofdbestuur van de ANAB.

De bespreking zal gaan over de kwestie der pensioenen, die volgens arbitrale uitspraak op 12 September in orde moesten zijn. Een eis, waaraan nog steeds niet is voldaan.

De Ommelanden heeft in het afgelopen jaar gedurende een korte periode een bestuur gehad, dat bereid was met de ANAB te praten. Dit bestuur werd weggevaagd door een oppositie, die duidelijk te kennen gaf liever de fabriek af te breken dan met de ANAB te onderhandelen. **Het grillige lot wil, dat nu juist deze lieden vanmiddag met de ANAB ter conferentie moeten tijgen.**

Inmiddels is onder de boeren een nieuwe oppositie ontstaan, die al zo groot is geworden dat zij een ledenvergadering heeft geëist. Volgens de statuten zal deze vergadering uiterlijk 10 October gehouden moeten worden.

Zware agenda

Er wacht deze ledenvergadering een zware agenda De oppositie verlangt als eerste punt, dat het bestuur zal motiveren waarom het zelfs de verplichte jaarvergadering die voor eind Augustus moest worden gehouden, niet heeft uitgeschreven.

Verder verlangt de oppositie te weten, welke maatregelen genomen zijn in verband met de arbitrale uitspraak. Zij doelt hierbij kennelijk op de pensioen kwestie.

Het derde agendapunt vermeldt het opmaken van een drietal, waaruit de leden de nieuwe directeur zullen moeten kiezen. Zoals men weet, is de oude directeur, de heer F. de Boer, nu waarnemend beheerder.

Het vierde punt is de bespreking van de politiek van melkinkoop. Dit slaat kennelijk op de pogingen van de heer De Boer om zijn melkleveranciers helemaal achter Appingedam te zoeken. Een politiek, die de melk nodeloos duur maakt.

Stok achter de deur

Na de behandeling van „brieven waarop het bestuur het antwoord schuldig bleef”, komt de dikke stok achter de deur: eventuele ontheffing van bestuur, commissarissen en waarnemend beheerder van hunne lasten. In gewoon Nederlands: de mogelijkheid om een volkomen nieuwe leiding te kiezen

Men krijgt door dit alles niet de indruk, dat, de rust bij de Ommelanden geheel is weergekeerd.

Het Vrije Volk 1953-09-24

ANAB bereikte nog geen volledig accord met *De Ommelanden*

Hoewel, het bestuur van de ANAB en het bestuur van *de Ommelanden* Dinsdag en Woensdag zestien uur hebben vergaderd, werd nog niet op alle punten overeenstemming bereikt. Er is een nieuwe vergadering uitgeschreven tegen Dinsdag. De besprekingen gingen over de pensioenen en over het feit, dat nog niet alle oud-stakers in hun oude functie zijn hersteld.

De ANAB heeft bovendien vergaderd met de oud-stakers en deze het consigne gegeven geen pensioenverklaringen van *de Ommelanden* te ondertekenen, dan na accordverklaring van het hoofdbestuur.

Mocht Dinsdag nog geen overeenstemming zijn bereikt, dan zal de ANAB de zaak opnieuw voorleggen aan de arbiters en treedt ook de boeteclausule weer in werking, daar de pensioenen reeds op 12 September in orde hadden moeten zijn.

Het initiatief tot de bespreking was op verzoek van de arbitrage-commissie uitgegaan van *de Ommelanden*.

Naar wij vernemen werd overeenstemming bereikt over de pensioenen van de zogenaamde drie-dagen-mensen, de oud-stakers, die, nadat zij symbolisch voor drie dagen waren aange-steld, het bedrijf weer hebben verlaten.

Over de pensioenen der oud-stakers die reeds, voor de staking uitbrak, bij *De Ommelanden* werkten (42 gevallen) en de 58 stakers, die *de Ommelanden* na de staking terug moest nemen, is nog geen overeenstemming bereikt.

Twee mogelijkheden

Men had de keus uit twee mogelijkheden: of een regeling volgens de bepalingen van de CAO of een regeling als door *De Ommelanden* aan de arbeiders werd toegezegd.

De ANAB stelt zich naar wij vernemen op het standpunt, dat de pensioenen behoren te worden geregeld overeenkomstig de arbitrale uitspraak, naar dezelfde verhouding, die bestond op 20 Augustus 1952. Het bestuur had in 1945 toegezegd, dat de pensioenen als basis zouden hebben anderhalf procent per dienstjaar, met een maximum van zestig procent van het salaris, een weduwenpensioen van de helft van dit bedrag en een wezenpensioen van f 3,- per kind per week.

Maandag beslissing

Over de meeste gevallen van discriminatie werd overeenstemming bereikt: in enkele gevallen, die zowel voor de arbeiders, als voor de ANAB denigrerend zijn, wenste *De Ommelanden* geen enkele toezegging te doen. Naar wij vernemen zal *de Ommelanden* Maandag een beslissing nemen. Valt deze negatief uit, dan Zal de ANAB zich tot de arbiters wenden.

Verder vernemen wij nog, dat *De Ommelanden* niet bereid blijkt de namen van de drie kandidaten voor directeur, die in de ledenvergadering van 3 October zal worden benoemd, bekend te maken.

Vermoed wordt, dat als nummer één hierop prijkt de heer F. de Boer, de oud-directeur en dat de beide andere kandidaten slechts als figuranten zullen fungeren.

Het vrije Volk 1953-09-30

Ommelanden-ANAB geschil opgelost

Alle arbeiders pensioen

(Van een onzer verslaggevers)

De ANAB en De Ommelanden hebben overeenstemming bereikt over de pensioenen bij deze fabriek. Na drie vergaderingen zijn de voorstellen die *De Ommelanden* hierover heeft ingediend, door de bond aanvaard.

Voor alle arbeiders die momenteel in de fabriek werken, zal de in de CAO vastgelegde pensioenregeling van kracht worden. De arbeiders dienen hiervoor de leeftijd van 21 jaar te hebben bereikt en een jaar in dienst van *De Ommelanden* te zijn geweest.

Dit houdt dus in, dat iemand die tien jaar in dienst is en die tot nu toe buiten de pensioenregeling viel, als zodanig negen dienstjaren zal hebben.

Ook nieuwe arbeiders zullen in de regeling worden opgenomen. Het pensioen omvat zowel een ouderdoms- als een weduwen- en wezenvoorziening.

Doorbetalen

De Ommelanden heeft zich bereid verklaard de pensioenpremies over de tijd dat werd gestaakt, door te betalen.

Er zijn aparte regelingen ontworpen voor hen, die voor de staking bij *De Ommelanden* hebben gewerkt er zijn weggegaan, maar opnieuw arbeid in de zuivelindustrie hebben gevonden, en voor hen die gestaakt hebben en in de fabriek, noch in de zuivelindustrie zijn teruggekeerd. De oude pensioenregeling bij *De Ommelanden*, die voor een deel van het personeel gold, is komen te vervallen.

Een andere strijdvraag tussen ANAB en *De Ommelanden* was het feit, dat oud-stakers niet in dezelfde of gelijkwaardige functie waren teruggenomen.

Voor enkele van deze gevallen is een oplossing gevonden: over de rest is men het voorlopig, met wederzijds begrip voor de moeilijkheden eens geworden.

Overwinning

Deze mededelingen, gedaan op een persconferentie van ANAB en bestuur en commissarissen van De Ommelanden, betekenen een volledige overwinning voor, de ANAB. Tevens, dat aan het bindend advies van de arbiters, zij het wat laat, wordt voldaan.

Bovendien betekenen zij dat overleg tussen ANAB en *De Ommelanden* niet alleen mogelijk blijkt, maar zelfs vruchtdragend. De ledenvergadering van *De Ommelanden*, die Zaterdag wordt gehouden en waar alleen interne spanningen ter sprake zullen komen, zal goed doen dit duidelijk te beseffen.

De Boer nr. 1

Zaterdag a.s. houdt „De Ommelanden” een ledenvergadering ter verkiezing o.a. van ‘n directeur. Als no. 1 staat op de voordracht de heer F. de Boer, die thans waarnemend beheerder is.

Friesche Koerier 1953-10-01

Ommelanden-ANAB. eens over pensioen

Nog deze week nieuwe directeur

In twee vergaderingen heeft het bestuur van *de Ommelanden* te Groningen besprekingen gevoerd met het bestuur van de *Algemene Nederlandse Agrarische Bedrijfsbond*, de ANAB., naar aanleiding van de nog lopende kwesties betreffende de pensioenregeling. *De Ommelanden* heeft thans de ANAB. voorstellen gedaan inzake deze pensioenregeling. De ANAB. is met deze voorstellen accoord gegaan.

Aan arbiters en aan de dispensatiecommissie zal thans worden medegedeeld dat de pensioenen voor de fabrieksarbeiders van de Ommelanden worden berekend op C.A.O.-basis. Dit betreft die mensen, die thans op de fabriek werken.

Tevens zijn besprekingen over de nog bestaande moeilijkheden over de pensioenen van enkele personen. Ook hierover is overeenstemming bereikt.

Staking telt.

De pensioenregeling omvat alle arbeiders van *de Ommelanden* die de leeftijd van 21 jaar hebben bereikt en een jaar in dienst van de fabriek zijn geweest. De stakingsperiode zal ook voor de pensioenrechten worden berekend. Er is thans besloten een pensioenregeling op C.A.O.-basis in te voeren voor alle in de fabriek werkende arbeiders.

Tevens zullen pensioenrechten (premie-vrije polis) worden verleend aan die arbeiders die niet meer bij *de Ommelanden* werken, doch in een andere zuivelindustrie.

Verrekening van de pensioenpremieën naar rato van de huidige C.A.O.-regeling zal geschieden met hen, die niet meer in de zuivelindustrie werken, doch vóór de stakingsperiode bij *de Ommelanden* werkzaam waren.

Ook is een regeling getroffen met betrekking tot de discreminatie van functies. Met het bindende advies van de arbiters in het geschil Ommelanden-ANAB. werd namelijk bepaald dat de stakers die weer in dienst van *de Ommelanden* kwamen in dezelfde functie, of althans in een gelijkwaardige functie, terug dienen te keren. Hieraan werd in enkele gevallen geen gevolg gegeven. Men zal thans een oplossing voor deze gevallen zoeken.

Toch De Boer?

Op Zaterdag 3 October zal te Groningen een algemene ledenvergadering van *de Ommelanden* worden gehouden.

Aan de orde zal worden gesteld de benoeming van een directeur. Tot nu toe trad als waarnemend beheerder van de Ommelanden op de oud-directeur de heer F. de Boer.

Het bestuur zal een drietal voordragen. Waaruit de leden een directeur kunnen kiezen. Als eerste van het drietal draagt het bestuur voor de heer F. de Boer, waarnemend beheerder van de Ommelanden tweede is de heer F. Buijter te Euvelgunne, bestuurslid van de Ommelanden en derde de heer E. P. Bus oud-voorzitter van de Ommelanden te Enumatil. (ANP).

NvhN 1953-10-05

F. de Boer weer directeur van „De Ommelanden” Bedrijf ondanks staking concurrerend

Tot beheerder (directeur) van de coöperatieve melkproductenfabriek „De Ommelanden is Zaterdagmiddag door de ledenvergadering benoemd de heer F. de Boer, die 74 van de uitgebrachte stemmen verwierf.

Zoals bekend was de heer De Boer voor en tijdens de staking bij De Ommelanden eveneens beheerder der fabriek. Daarna nam hij ontslag, doch enkele maanden geleden werd hij weer aangesteld als waarnemend beheerder.

Mededeling van bestuur en commissarissen

Deze benoeming was de belangrijkste der mededelingen, die commissarissen en bestuur na afloop over de ledenvergadering aan de pers verstrekten. Deze vergadering was uitgeschreven op aandringen van een aantal leden, die het niet eens zijn met het beleid van commissarissen en bestuur.

Deze oppositie had enkele punten op de agenda doen plaatsen. Allereerst vroeg zij motivering door het bestuur van het niet tijdig houden van de statutair verplichte jaarvergadering, die in Augustus had moeten plaats hebben. Het bestuur deelde mee, dat door de strubbelingen de balans niet tijdig was klaargekomen en thans nog niet klaar is. Deze motivering werd door de oppositie ter vergadering niet aangevochten

De behandeling van genomen en nog te nemen maatregelen door het bestuur inzake de arbitrale uitspraak gaf na hetgeen enkele dagen tevoren bekend was gemaakt over de met de ANAB bereikte overeenstemming geen aanleiding tot discussie.

Bij de bespreking van te nemen maatregelen inzake een te maken drietal ten behoeve van de benoeming van een directeur, kwam uit de oppositie het voorstel om drie vakmensen op de nominatie te plaatsen. De andere partij zag daarin weinig heil, daar prima vakmensen toch niet zouden solliciteren naar de directeurspost, omdat de meerderheid der leden de heer De Boer op die post wenst. Commissarissen en bestuur hadden overigens hunnerzijds de benoeming van een directeur op de agenda geplaatst en daartoe, een drietal opgemaakt. Deze benoeming kwam op een later tijdstip aan de orde.

De melkinkoop

De oppositie wenste voorts bespreking van de reeds gevolgde en nog te volgen politiek ten aanzien van de melkinkoop en in verband met uitbreiding van het bedrijf. *Dit sloeg op het*

*zoeken van leveranciers buiten het rayon, dat De Ommelanden tot dusver bestreek.*¹⁸ Het bestuur acht deze uitbreiding nodig en zal hiermee verder gaan. Het betreft hier met name Appingedam en omgeving en de Veenkoloniën.

De oppositie stelde voorts aan de orde de behandeling van brieven, waarop het bestuur het antwoord schuldig bleef. Het betrof hier, zo werd ons meegedeeld, een brief van de advocaat der oppositie aan het bestuur. De voorzitter wenste brieven, die hem via een advocaat werden gezonden, niet te behandelen.

Nabetaling van 1.3 cent

Het bestuur had zelf ook een aantal punten op de agenda geplaatst. Het eerste daarvan werd gevormd door mededelingen van de heer De Boer, op dat moment nog waarnemend beheerder. Hij behandelde de gang van zaken na de zogenaamde „machtsovername”. Hij beoordeelde de situatie als goed. Meegedeeld werd, dat de leden en de losse leveranciers een nabetaling kregen van 1,3 cent per geleverde kilo melk, zulks over het gehele boekjaar.

Met nadruk werd er op gewezen, dat ondanks de staking *De Ommelanden* dus minstens concurrerend is met andere bedrijven. Tevens mag een terugbetaling worden verwacht uit het „zuivelpotje”. een fonds, dat de regering vormde om eventuele tegenslagen (die echter uitbleven) op te vangen. Omtrent de exportmogelijkheden was de heer De Boer gematigd optimistisch.

De benoemingen

Bij de benoeming van een beheerder kreeg, zoals gezegd, de heer De Boer 418 stemmen, de heer E. Bus 5. Blanco waren 131, van onwaarde 11 stemmen. In totaal waren ter vergadering aanwezig 565 aandeelstemmen in het bezit van 166 leden. Het totaal ledenaantal van *De Ommelanden* bedraagt draagt bijna 175. De blanco stemmen kunnen worden geacht te zijn uitgebracht door de oppositie, die wordt gevormd door 29 leden met 131 aandeelstemmen.

De instructie van de beheerder werd ongewijzigd vastgesteld, met dien verstande dat thans zijn pensioenregeling werd vastgelegd.

Tenslotte kwamen nog weer twee punten van de oppositie aan de orde. Inmiddels hadden al vele leden van beide partijen de vergadering verlaten. In de vacature-E. Bus werd tot bestuurslid benoemd de heer H. Boerema, die 256 van de toen nog aanwezige 447 stemmen kreeg. Het bestuur had in deze vacature geen kandidaten gesteld. Uit de vergadering werden enkele namen naar voren gebracht. De heer Boerema nam de benoeming aan.

Het laatste agendapunt betrof de eventuele ontheffing van bestuur en/of commissarissen en/of waarnemend beheerder van hun/zijn last. Een der leden stelde voor dit punt niet te behandelen. Dit voorstel werd niet bestreden, zodat het betrokken punt van de agenda werd afgevoerd.

¹⁸ Deze ‘penetratie’ in het gebied van andere coöperatieve zuivelfabrieken werd het volgende probleem met De Ommelanden. De Groningse- en Drentse zuivelbonden en DOMO hebben hier actie tegen gevoerd – Zie MAP Groninger Zuivelbond! (ook NvhN. 1954-05-19)

Verklaring van de ‘oppositie’¹⁹

Rechtsgevoel gekrenkt

Uitgestoken hand botweg geweigerd.

Zaterdagavond heeft de Oppositie van „*De Ommelanden*” haar zienswijze gegeven op het verloop van de ledenvergadering.

De heer J. Akkerman uit Noorddijk stelde daarbij voorop, dat men niet als „oppositie” op de bijeenkomst was verschenen, doch dat er constructieve pogingen gedaan zijn om de kloof tussen het huidige en het oude bestuur van De Ommelanden te overbruggen.

De uitgestoken hand is evenwel botweg geweigerd, aldus spr. en daardoor is het rechtsgevoel gekrenkt.

Het oude bestuur (de heer J. T. Wierenga c.s.) heeft indertijd gezegd, dat men de arbitrale overeenkomst moest naleven. Daar tegen had de heer De Boer bezwaren en het resultaat was, dat de heer Wierenga en zijn medebestuurders werden weggestemd in de op 13 Juni gehouden vergadering. Onze namen werden door de modder gesleurd, aldus sprs. Die er verder op wees, dat het nieuwe bestuur echter de weg volgde, die gevolgd moest worden: Namelijk bespreking met de: A.N.A.B. en naleving van de arbitrale afspraak.

De heer Akkerman stelde de huidige bestuurders van De Ommelanden de vraag, of daaruit niet de conclusie getrokken moest worden, dat de weg die het oude bestuur had aangewezen reëel was, doch een antwoord daarop mocht hij niet ontvangen.

De heer E. Wolthers uit Aduard wilde een motie indienen waarin de ledenvergadering als haar oordeel uitsprak, dat het huidige bestuur en de commissarissen ten aanzien van de A.N.A.B. en de arbitrage-voorschriften hetzelfde hebben gedaan als de heer Wierenga c.s. hebben gedaan en van plan waren te doen en dat het oude bestuur hierdoor op dat punt volkomen gerehabiliteerd is.

De heer Wolthers deelde ons mee, dat deze motie evenwel niet in behandeling is genomen; dat hij haar zelfs niet eens aan de vergadering mocht voorlezen, hoewel de voorzitter daartoe eerst toestemming had gegeven.

Verder gegaan dan oud bestuur wilde

De heer Akkerman vertelde voorts, dat hij aanmerkingen had gemaakt op de pensioenregeling. Speciaal ten aanzien van de regelingen en de betaling van premies voor het tijdperk dat de staking heerste. Hierin is het huidige bestuur verder gegaan dan het oude bestuur wilde.

Men heeft de daarmee een trap gegeven en stemde toe dat de staking gegrond was, aldus spr.

Wat de voordracht voor de benoeming van een directeur betreft, daar het drietal twee namen bevatte van personen die de capaciteiten niet bezitten en nummer 3 iemand was die door een groep niet gewild is, kon men moeilijk spreken van een serieuze voordracht.

Als men daarmee wel was gekomen, zou de oppositie zich bij de beslissing hebben neergelegd en zou er nu geen oppositie meer zijn, aldus de heer Akkerman.

¹⁹ Dit was een persconferentie van enkele leden van het oude bestuur en hun volgelingen

Ter sprake kwam tenslotte nog het eigenaardige feit, dat het bestuur het niet nodig had geoordeeld de instructie van de directeur vast te stellen vóór de benoeming van deze functionaris en dat er geen gelegenheid was gegeven om de personen die op het drietal voor de directeursplaats stonden, te bespreken.

Friesche koerier 1953-10-05

Conflict de Ommelanden behoort tot het verleden

Oppositie²⁰ verklaart echter in haar rechtsgevoel gekrenkt te zijn

(Van onze Groningse correspondent)

MET 74 pct, van de uitgebrachte stemmen (418 van de 565) hebben de leden van „De in een te Groningen gehouden ledenvergadering de oud-directeur, de heer F. de Boer, die de laatste tijd als waarnemend beheerder optrad, wederom tot directeur van de fabriek benoemd. In deze vergadering, die op verzoek van de oppositie was belegd, waren 166 van de 173 leden aanwezig.

Het bestuur heeft in deze bijeenkomst, die voor de pers niet toegankelijk was, zijn handelingen van de laatste tijd gemotiveerd. Men deelde mede, dat met de ANAB volledige overeenstemming is bereikt. Daarmee zijn alle moeilijkheden nu opgelost, zodat geconstateerd kan worden, dat het conflict bij De Ommelanden dat ruim 13 maanden heeft geduurd, tot het verleden behoort.

Ter vergadering stelde de oppositie verscheidene vragen aan het bestuur, die zo uitvoerig mogelijk werden beantwoord. Op enkele punten was het antwoord echter ontwijkend. Toen geinformeerd werd naar de resultaten, die door de staking ongunstig zouden zijn beïnvloed, deelde de heer De Boer mede, dat *de Ommelanden* ondanks de strubbelingen nog altijd een zeer goede melkprijs maakt. Hij verklaarde, dat een nabetaling aan de boeren zal worden gedaan van 1.3 ct. per geleverde liter melk. Ook krijgt de fabriek nog een flinke uitkering uit het „zuivelpotje“. Met betrekking tot de export toonde de heer De Boer zich gematigd optimistisch. De oppositie bleek van oordeel, dat op vele vragen geen antwoord werd gegeven en besloot derhalve de vergadering te verlaten.

Gekwetst

Des avonds riepen de opposanten een persconferentie bijeen, waar o.m. verklaard werd, dat men de hand naar het nieuwe bestuur heeft uitgestoken, doch dat deze geweigerd is. De heer Akkerman, oud-secretaris had er in de ledenvergadering sterk op aangedrongen, dat het oude bestuur gerehabiliteerd zou worden. Het oude bestuur is steeds door het slijk gehaald, omdat het de ANAB gelijk wilde geven. De heer De Boer was hier fel tegen.

Nu heeft het nieuwe bestuur aan de ANAB zelfs beloofd de pensioenpremies tijdens de staking te zullen doorbetalen. Zover heeft het oude bestuur nooit willen gaan. Door dit wel te doen, geeft het bestuur van *De Ommelanden* toe, dat de staking rechtvaardig is geweest.

De oppositie besloot in een motie de vergadering te laten verklaren, dat het oude bestuur gerehabiliteerd dient te worden, doch op advies van de heer De Boer werd de motie niet voorgelezen en niet in behandeling genomen. Ook heeft de oppositie geprotesteerd tegen de voor-

²⁰ Verwarrende naam! Het betreft hier de bestuursleden en leden die dit bestuur steunde, Wieringa en secretaris Akkermans.

dracht voor directeur, waarop naast de heer De Boer twee niet-deskundigen stonden. Men wilde de serieuze kandidaten, doch ook hierin wenste het bestuur niet mee te gaan. Daardoor voelt de oppositie zich in zijn democratische rechten te kort gedaan en in zijn rechtsgevoel zeer gekrenkt, zo verklaarde men ter conferentie.

De Telegraaf 1953-10-05

Ommelanden-conflict van de baan F. de Boer weer directeur

(Van onze correspondent)

GRONINGEN. 5 Oct. - Het conflict bij „De Ommelanden” is definitief van de baan. Tijdens een Zaterdagmiddag door de oppositiegroep onder de leden uitgeschreven vergadering is de heer F. de Boer met 74 procent van alle uitgebrachte stemmen tot directeur van de fabriek gekozen.

De oppositie was niet accoord gegaan met de samenstelling van het drietal kandidaten voor de directeurs-functie. Het bestuur deelde ter vergadering mede, dat geen verdere kandidaten waren gesteld, omdat niemand naar de functie van directeur wenst te solliciteren. Men weet heel goed in zuivelkringen, aldus de verklaring, dat de leden van „*De Ommelanden*” alleen hun oud-directeur, de heer De Boer, als directeur terug wensen.

Bij de stemming werden 418 stemmen op de heer De Boer uitgebracht, op de beide andere pro forma gestelde kandidaten te zamen vijf stemmen en 131 blanco. Het bestuur deelde mede, dat deze van de 29 personen tellende oppositie, die zoveel aandelen bezitten, dat zij dat aantal stemmen, kunnen uitbrengen, afkomstig waren.²¹

Volgens de heer De Boer staat, „De Ommelanden” er thans goed voor, ook wat de vooruitzichten van de export betreft. Ondanks de staking kan aan de leden een nabetaling van 1.3 cent per kilo geleverde melk worden gedaan.

Voorts zal nog een betaling worden gedaan uit het destijds door de regering ingestelde „zuivelpotje” om eventuele tegenslagen op te vangen. Deze tegenslagen, aldus de heer De Boer, zijn niet gekomen en het geld zal aan de boeren terugbetaald worden.

In de vacature, ontstaan door het aftreden van het betuurslid de heer E. Bus, werd de heer H. Boerema te Adorp gekozen.

Het Vrije Volk 1953-10-05

F. de Boer weer directeur Ommelanden: conflict voorbij

(Van een onzer verslaggevers)

De ledenvergadering van *de Ommelanden* heeft Zaterdag met grote meerderheid (74 % der stemmen) oud-directeur F. de Boer opnieuw de leiding van de fabriek in handen gegeven.

21 Meeste leden waren zg. „koemelkers” (kleine boeren), de oppositie bestond uit grote boeren! (ZHN,)

Achter het conflict in en om *de Ommelanden* op 21 Augustus 1952 uitgebroken, kan nu wel definitief een punt worden gezet.

Vorige week kwam een accoord tot stand tussen de ANAB en het bestuur; Zaterdag werd de oppositie binnen het bedrijf, naar het zich laat aanzien voorgoed, het zwijgen opgelegd. De ledenvergadering was aangevraagd door de oppositie, die vooral onder de grote boeren schuilt. Geen enkele van haar voorstellen vond echter genade in de ogen der meerderheid. Het bestuur wist aannemelijk te maken, dat het door de diverse paleisrevoluties begroting en balans niet op tijd in orde had kunnen maken. Over de arbitrale uitspraak viel na het accoord met de ANAB niet veel meer te zeggen.

Dertig jaar geleden

Wel had de oppositie liever drie vakmensen op de voordracht voor een directeur gezien, in plaats van de heer De Boer en twee figuranten.

Dertig jaar geleden is de heer De Boer ook op dergelijke wijze benoemd en het bestuur was van mening, dat toch niemand zou hebben gesolliciteerd, daar ieder wist dat de heer De Boer gekozen zou worden.

De heer De Boer gaf zelf een overzicht van de stand van zaken. Het bedrijf maakt het goed, meende hij. Over de exportmogelijkheden was hij gematigd optimistisch. De leden en leveranciers zullen over het afgelopen boekjaar een nabetaling krijgen van 1,3 cent per kilo melk. Tot bestuurslid werd gekozen de heer H. Boerema uit Adorp. Een voorstel van de oppositie om bestuur, commissarissen en waarnemend beheerder eventueel uit hun functie te ontheffen, kwam op verzoek van een der leden zelfs helemaal niet meer in behandeling.

Na dertien maanden

Het conflict, dat ruim dertien maanden zoveel beroering heeft gewekt, is dus ten einde.

Materieel is het een overwinning voor de arbeiders en de ANAB geworden. Of het sociale klimaat in de fabriek ook is veranderd, zal de toekomst moeten leren.

Bovendien hangt boven het bedrijf nog steeds een boetebeding van de ANAB, dat het miljoen overschrijdt.

Nu de strijd gestreden is, twijfelen we er aan of de arbiters hiervan nog veel zullen toewijzen en, of de ANAB op het volle pond zal blijven staan.

NvhN 1953-10-21

Het Ommelanden-conflict

Onvervulde beloften van de heer Ruppert?

De heer F. de Boer directeur van „De Ommelanden” heeft in Grootegast gesproken over de achtergronden van de staking waarin hij zich beklaagde over het „hinderlijk volgen”. dat hij in deze tijd te verduren heeft gehad. Zelfs in het vliegtuig werd hij achtervolgd. Verder richtte de heer De Boer verwijten tot de voorzitter van het C.N.V., de heer Ruppert.

Toen ook de Friese arbeiders uit de omgeving van Buitenpost zozeer waren lastig gevallen, dat ze niet meer durfden werken, kreeg de voorzitter van „De Ommelanden” een persoonlijke brief van de heer Ruppert, die redding wou brengen. De voorzitter en de heer De Boer gingen

vol vertrouwen naar Utrecht. De heer Ruppert zou er, volgens spr., toen voor gevoeld hebben het NVV een hak te zetten.

Er werd een arbitragecommissie gevormd en alles zou nu wel in orde komen volgens de heer Ruppert, die beloften deed, alsof hij het alleen te zeggen had. De heer De Boer werd echter deerlijk in zijn verwachtingen teleurgesteld.

Er waren ongeveer vijftig boeren ter vergadering aanwezig. Een van hen richtte zich tot de vergadering met de mededeling, dat hij de heer Ruppert zou vragen hier te komen spreken, opdat men de juistheid van de mededelingen van de heer De Boer zou kunnen controleren.

NvhN 1953-11-03

Directeur De Boer veroordeeld wegens smaad

Voor de Politierechter stond heden terecht F. de Boer, directeur van de Melkproductenfabriek „De Ommelanden”, terzake dat hij zich schuldig gemaakt heeft aan het misdrijf, bedoeld bij art. 261 W. v. Str., door verspreiding op 31 Oct. 1952 van een circulaire, gericht tot de boeren in deze provincie, waarin hij zich in beledigende termen heeft uitgelaten over de leiders van de staking van het personeel der genoemde fabriek. Verdachte gaf toe dat hij ongeveer duizend exemplaren heeft laten verspreiden. Of hij ook aan de pers een exemplaar heeft doen toekomen, zei hij zich niet te herinneren. In elk geval staat vast dat enkele kranten een exemplaar hebben ontvangen.

De Politierechter sprak zijn afkeuring uit over de stijl van het smaadschrift. De woorden daarin gebezigd worden niet door een fatsoenlijk mens gebruikt.

Verdachte beriep zich daartegenover op het feit, dat in de bladen omtrent hem de meest schunnige dingen waren geschreven.

De Politierechter wees er verdachte op, dat dit hem niet het recht gaf het recht in eigen hand te nemen.

De Officier van Justitie, mr De Ranitz, achtte verdachte schuldig. Spr. heeft zich de vraag gesteld of in dit geval niet art. 24 W. v. Str. moest worden gebruikt. Aangezien in andere dergelijke zaken ook art. 261 ten laste is gelegd, wilde spr. het hierbij laten en een voorwaardelijke straf eisen van 2 weken met 3 jaar proeftijd en f 300 boete, subs. 3 mnd h.

Mr T. Bout zei het te betreuren, dat deze zaak weer is opgerakeld. Men moet haar zien in het raam van de tijd. Ter illustratie van de toen heersende verhouding tussen beide partijen haalde pleiter enige voorbeelden aan van de meest dwaze beschuldigingen tegen de directie der fabriek in sommige bladen geuit. Beide partijen kwamen door dat alles hoe langer hoe scherper tegenover elkaar te staan. Pleiter verzocht de Politierechter daarmee rekening te houden en een lichte boete op te leggen.

De Politierechter zei blij te zijn, dat de raadsman terecht een beroep op het algemeen belang heeft gedaan. Spr. blijft het echter een onbehoorlijke circulaire vinden, maar zal verdachte volkomen behandelen op dezelfde wijze als hij ook de tegenpartij heeft behandeld en hem een voorwaardelijke gevangenisstraf opleggen van 14 dagen met 1 jaar proeftijd en f 300 boete subs. 20 d. h.

Kort geding „De Ommelanden”

Directeur de Boer weer op het oorlogspad

De directeur van „*De Ommelanden*”, de heer F. de Boer, heeft in verschillende plaatsen in Oost-Groningen, bijeenkomsten belegd, zg. om de achtergronden van het conflict bij zijn fabriek te belichten, doch in werkelijkheid om de boeren, die op die vergaderingen kwamen te bewegen hun fabriek in de steek te laten en de melk aan *De Ommelanden* te leveren. Deze politiek leidde tot een conflict met enige fabrieken, van welke de Coöperatie „Eendracht” te Eext besloot in kort geding deze kwestie door de president van de Groninger rechtbank te laten beslissen. Volgens haar was hier sprake van oneerlijke concurrentie.

De rechter heeft partijen gisteren gehoord. De verdediger van de heer De Boer beweerde, dat wat zijn cliënt gedaan had, niet anders dan gezonde concurrentie was. *De Ommelanden* had berekend, dat zij meer melkgeld aan de boeren uitkeerde dan de fabriek te Eext, zelfs al berekende de fabriek te Groningen ook hoger transportkosten, dan nog zou leverantie voor de boeren voordeliger zijn.

De pleiter van de tegenpartij stelde hiertegenover, dat het prijsverschil alleen kwam doordat Eext een ander vetgehalte en droge stof-bepaling had. En dan is het verschil nog niet eens 1 cent per kg melk. Het is wel merkwaardig dat *De Ommelanden* nu plotseling ontdekt, dat zij meer betaalt dan andere fabrieken, terwijl zij dan 30 jaar lang deze duiven over haar net heeft laten vliegen.

De zuivelpot

De heer De Boer heeft op bijeenkomsten te Veendam en Wildervank tegenover boeren verklaard, dat zij door hun fabrieken benadeeld waren, omdat deze hun geen uitkeringen uit de zuivelpot hadden gedaan. Een der fabrieken had weliswaar 4 pct uitgekeerd, doch dit gedaan onder het hoofd „na-betaling”. Dat betekende volgens de heer De Boer, dat de zuivelpot door de fabrieken was benut om allerlei vernieuwingen aan de fabriek door te voeren.

Tegen deze bewering nu ging de verdediger van Eext fel in. Dat is het oneerlijke in de hele opzet van De Boer. Hij insinueert en beïnvloedt zodoende de boeren. Deze waren in de meeste gevallen zo verstandig om bij hun oude fabriek te blijven, doch enkelen hebben toch de kans bij *De Ommelanden* gewaagd. Enkele trouwe leveranriërs van Oostgroningse fabrieken hadden door de circulaire van *De Ommelanden* die ver bezijden de waarheid was, de leveranties aan hun oude fabriek gestaakt.

De verdediger van de heer De Boer hield vol, dat dit een normale concurrentie-actie was. Volgens de wet heeft de directeur van *De Ommelanden* zich niet aan een onrechtmatige daad schuldig gemaakt.

De rechter zal vandaag uitspraak doen. (ANP)

De Ommelanden treedt buiten fatsoensnormen

De president van de rechtbank te Groningen heeft uitspraak gedaan in het korte geding van het bestuur der coöp. zuivelfabriek en korenmalerij „Eendracht” te Eext als eiseres contra „De Ommelanden” en de directeur de heer De Boer als gedaagden.

De president heeft eiseres niet ontvankelijk verklaard ten aanzien van haar primaire eis, om gedaagden te veroordelen zich te onthouden van enige daad, waardoor geacht wordt invloed te verkrijgen, op personen of verenigingen welke thans hun melk (moeten) leveren aan eiseres.

De president verklaarde „Eext” wel ontvankelijk ten aanzien van de eis dat „De zich moeten onthouden van het verrichten en verspreiden van mededelingen, waarin, en het beleggen van vergaderingen waarop onjuiste en onware mededelingen ten opzichte van eiseres worden gedaan door gedaagden en waardoor eiseres schade ondervindt, althans schade kan ondervinden. De president heeft „De Ommelanden” en de directeur veroordeeld tot een boete, ten bate van de fabriek Eext van f 1000.- voor elke overtreding van dit vonnis, alsmede tot de kosten van het proces, zijnde in totaal f 156,05.

De president zegt in zijn overwegingen o.m. dat „De de norm van fatsoen niet in acht heeft genomen. De president wil haar een halt toeroepen. (ANP).

NvhN 1953-12-03

Staking bij de Ommelanden kostte A.N.A.B. f 250.000

Onder voorzitterschap van de heer P. Schippers vergaderde heden in het N.V. Huis te Utrecht de vakgroep zuivelbewerkers van de Alg. Ned. Agrarische Bedrijfsbond.

In zijn openingswoord wees de heer Schippers er op, dat het afgelopen jaar een rustige periode was, behoudens de **staking** bij de **Ommelanden**. Deze heeft de organisatie aan geld f 250.000 gekost. Geconstateerd werd dat de **staking** een bevredigende oplossing heeft gekregen en dat voor de buitenwereld de A.N.A.B. in het teken der belangstelling is komen te staan en aan prestige heeft gewonnen.

Leeuwarder Courant 1953-12-04

A.N.A.B. won prestige

Loonsverhogingen boven vijf procent

Behoudens de **staking** aan De Ommelanden, die twee en een halve ton heeft gekost, heeft de Alg. Ned. Agrarische Bedrijfsbond, vakgroep zuivelbewerkers, een rustig jaar achter de rug. Dit deelde de voorzitter van de vakgroep, de heer P. Schippers, op de vergadering van de zuivelbewerkers in Utrecht mee. De **staking** heeft een bevredigende oplossing gekregen en de ANAB heeft veel aan prestige gewonnen.

De secretaris, de heer S. van der Ploeg, zei bij de bespreking van de loonsverhoging, dat de jeugdlonen sedert 1948 een stuk zijn achtergeraakt bij die van de oudere arbeiders. Hij noemde dit waanzinnig, omdat hierdoor de jeugdigen de zuivelindustrie verlaten. De vak kennis moet hier door sterk dalen met gevolg vermindering van kwaliteit in de exportproducten. In de besprekingen met de werkgevers is bedongen, dat aan de rijksbemiddelaars zal worden voorgesteld de jeugdlonen in het algemeen wat sterker dan vijf procent te verhogen.

Voor wat de gemeenteclassificatie betreft zal aan rijksbemiddelaars worden voorgesteld bijv. voor de 5e klasse de hoogste-betaalde een verhoging te doen krijgen van ongeveer 11,6 procent, terwijl dan bijv. het gemiddelde loon in de derde gemeenteklasse zijn stijgen met 7-8 procent.

1954

NvhN 1954-01-23

Jaarverslag mei 1952 – mei 1953

„De Ommelanden” heeft vertrouwen in toekomst

Uit het verslag over het boekjaar 1952-1953 van de Coöperatieve Melkproductiefabriek „De Ommelanden” te Groningen blijkt dat ondanks de gebeurde staking de financiële resultaten wederom gunstig waren.

Naast de hoge melkprijzen, die periodiek aan de melkleveranciers konden worden uitbetaald, alsmede een nabetaling van 1,3 cent per kg, melk, kon nog een behoorlijke afschrijving op de boekwaarde van fabrieken en inventarissen worden gedaan en konden de reserves verder worden versterkt.

Vele boeren, die tengevolge van een tijdelijke wijziging in het beheer hun melkleveranties aan het bedrijf hadden stopgezet, hebben inmiddels praktisch allen als zodanig hun vertrouwen in het bedrijf hernieuwd.

Niettegenstaande de coöperatie de laatste jaren enorme bedragen heeft moeten uittrekken voor uitbreiding van het bedrijf, alsmede voor een algehele modernisering, is hierdoor het balansbedrag voor fabrieken en inventarissen niet verhoogd behoeven te worden.

Aan de debetzijde van de balans staan o.m. de posten: voorraden, producten, hulpstoffen en handelsart, f 778.395,13 en debiteuren en voorschotten f 1.503.796,85. terwijl aan de creditzijde van de balans paraisseren: o.m. reserves van rond f 240.000.-, alsmede een bedrag van f 1.596.709,48 voor crediteuren en te betalen onkosten en belastingen en voor alsnog aan melkleveranciers te betalen melkgelden f 459.393,20. Het eindbedrag van de balans is: f 2.449.368,83.

Aan de debetzijde van de exploitatierekening werd o.m. geboekt voor aangevoerde melk f 10.200.453,79 en aan de creditzijde voor opbrengst producten f 16.537.356,46. Het eindbedrag van de exploitatierekening is f 16.537.356,46.

Gezien de voortdurende toename van het aantal melkleveranciers, alsmede de goede kwaliteit van de gefabriceerde producten en een redelijk vlotte verkoop hiervan tegen bevredigende prijzen, ziet de directie de toekomst van het bedrijf met vertrouwen tegemoet.

NvhN 1954-02-18

Einde van de melkstrijd te Nieuw Weerdinge

Te Nieuw-Weerdinge kwam een aantal melkveehouders in vergadering bijeen. Het waren ongeveer 40 veehouders die met 140 melkkoeien gezamenlijk de meeste melk te Nieuw-Weerdinge hebben. Besloten werd de melk te leveren aan de Coöp. Melkinrichting De Ommelanden te Groningen. Een commissie, bestaande uit de heren R. Roosien, B. Naber, H. Müter, A. Smook en K. Beugel, werd benoemd om de belangen der veehouders te behartigen. Vermoedelijk zal de levering 1. Maart beginnen. De andere veehouders zullen de melk waarschijnlijk naar Exloo leveren.

Verder werd opgericht een melkcontrolevereniging, aanvankelijk met 28 leden. Een bestuur werd gekozen, bestaande uit de heren H. Brands, J. H. Wolbers, H. Neehoff, B. Naber en R. Roosien.

Nieuwe stunt directeur De Ommelanden

GRONINGEN, 12 Maart — De heer De Boer, directeur van De Ommelanden, heeft weer eens van zich doen spreken. Tijdens een conferentie, die hij met twee zuiveldeskundigen van het Belgische vennootschap Milo-Desmet voerde, verscheen een deurwaarder, die op de auto van de Belgen beslag legde. De inbeslagneming geschiedde in opdracht van de heer De Boer, die op de vennootschap een vordering beweert te hebben.

Onmiddellijk hebben zijn „gasten” een kort geding aanhangig gemaakt dat vandaag door de Groningse Rechtbank wordt behandeld.

In beslag genomen auto was het proces niet waard...

Zoals gemeld heeft de directeur van „De Ommelanden” te Groningen, de heer F. de Boer, dezer dagen tijdens een bespreking met twee Belgen, hun auto in beslag laten nemen, in verband met een vordering, die het Groningse bedrijf op hen had. De Belgische vertegenwoordigers van „Milko Desmet” uit Antwerpen namen daar geen genoegen mee en maakten een kort geding aanhangig bij de Groninger rechtbank.

Deze rechtszaak is op het laatste moment niet doorgegaan, omdat de heer De Boer, de auto teruggaf. Reden voor deze „vrijgevigheid” was, dat de wagen een zeer geringe waarde had. De directeur van „De Ommelanden” had verwacht, dat de Belgen een dure slee zouden meebrengen,.....

Stad en Provincie

„De Ommelanden” blijft actief in Drenthe

Maar in Nieuw Roden bleek de
tegenstand groot

Er was heel wat rumoer, toen de heer F. de Boer, directeur van de Coöperatieve Zuivelfabriek De Ommelanden te Groningen, gisteravond in café Liewes te Nieuw Roden een spreekbeurt hield.

Na eerst de staking aan De Ommelanden te hebben behandeld, betoogde spr. o.m., dat men bezig is de boerenbedrijven te onteigenen, zodat de boeren „staatszuivelslaven” zullen worden, waarbij hij zich speciaal richtte tot de werknemersorganisaties. „De boeren in Drenthe zullen in de toekomst slechts moeten ploegen, melken en belastingbetalen”, aldus besloot spreker.

Tal van opposanten voerden het woord, waaronder de heer Stobbe, hoofdcontroleur van de Drentse Zuivelbond, die verschillende beweringen van de heer De Boer weerlegde.

De heer Annema, directeur der Coöp. Zuivelfabriek te Roden, noemde de methode van verdachtmakingen enz. een gemene politiek, er daarbij op wijzend, dat door of namens De Ommelanden ook te Nieuw-Roden is verkondigd: „Als je de melk aan ons levert, krijg je f 100.— per koe per jaar meer”, hetgeen absoluut bezijden de waarheid en misleidend is. Dit kan met bewijzen worden gestaafd, aldus de heer Annema.

De heer De Boer, die vergezeld was van enige bestuursleden en commissarissen van De Ommelanden, zal uit de afwijzende, soms dreigende houding der aanwezigen en het vooral tegen het slot rumoerige karakter der vergadering, moeilijk de indruk hebben kunnen krijgen, dat zijn betoog de aanwezigen van standpunt heeft doen veranderen.

Algemene vergadering Groninger Zuivelbond
– klein deel

GRONINGEN: [....]

Actie tegen De Ommelanden had succes

Uit de bestuursmededelingen bleek, dat een gezamenlijk door de Coöperatieve Zuivelfabrieken in Zuidoost Groningen gevoerde actie tegen de „penetratie” van „De Ommelanden” succes heeft gehad. Dit in tegenstelling tot ‘t feit, dat enkele Drentse fabrieken wel melk aan „De Ommelanden” hebben verloren. Met de Drentse Bond, de DOMO en de Groninger Bond zijn later besprekingen gehouden tegen usurpatie van indringers in de werkgebieden van Bondsfabrieken.

[....]

Leeuwarder Courant 1954-05-24

Drentse zuivelbond beraamt maatregelen tegen De Ommelanden

In het jaarverslag van de Drentse zuivelbond wordt gewezen op de concurrentiestrijd, waarmee speciaal „De Ommelanden” het vorig jaar in Noord-Drente is begonnen.

Hierbij worden methoden gebruikt, aldus het jaarverslag, die wij niet graag de onze zouden noemen. Het resultaat is geweest, dat Drentse fabrieken totaal twee miljoen kg melk aan De Ommelanden hebben verloren, waarvan het merendeel van boeren uit de Groningse veenkoloniën. Erger dan dit is echter de onrust, die onder de boeren wordt teweeg gebracht, aldus het jaarverslag. Want hierbij wordt ook gespeculeerd op de onrust, die reeds bestaat door de lage graanprijzen e. d.

Een en ander was voor de DOMO en de bond aanleiding, het zuivelplan opnieuw onder de loupe te nemen. De destijds gevormde commissie werd aangevuld en kwam op 25 Januari 1954 voor het eerst bijeen. Men kwam tot de conclusie, dat voorkomen moet worden, dat weer de toestand van de dertiger jaren ontstaat. Getracht moet worden daar, waar de melkprijs nog achteraan komt, deze op te trekken. De melk moet totaal zo economisch mogelijk worden verwerkt, waarvoor het noodzakelijk is de onkosten zo laag mogelijk te houden. Er is een werkcommissie ingesteld.

1955

Leeuwarder Courant 1955-03-11

Een dreigend conflict bij „Ommelanden” bezworen De losse leveranciers willen nabetaling

(van onze correspondent)

Een dreigend conflict bij de coöperatieve melkproductentabriek „De Ommelanden” te Groningen is na urenlange debatten en felle discussies bezworen. Niet eerder echter dan nadat de leveranciers de toezegging hadden van directie en bestuur van „De Ommelanden”, dat de nabetalingen uit het zgn. „zuivelpotje”, restitutiegeden van het Zuivelfonds, zo spoedig mogelijk zullen geschieden. Over de periode, waarin de uitbetalingen zijn opgeschort, zal rente worden betaald.

De heffing op de melk bedroeg tien cent per procent vet per honderd kilogram. Ongeveer het dubbele is terugbetaald, waarbij inbegrepen de heffing op de consumptiemelk. Het zuivel-fonds betaalt de overgeschoten gelden eventueel terug aan de contribuanten, de fabrieken dus. Juridisch gesproken zijn deze contribuanten bevoegd met het geld te doen, wat zij willen. Sommige fabrieken betalen het uit aan de leveranciers, andere voegen het bij hun reserves en weer anderen investeren het in gebouwen of machines.

„De Ommelanden” had besloten, de teruggestorte gelden uit het Zuivelfonds niet uit te keren aan de leveranciers. De losse leveranciers kwamen hiertegen in verzet en belegden een protestvergadering. Deze vergadering werd bijgewoond door 400 losse leveranciers en duurde vijf uur.

Aanvankelijk was het bestuur van *de Ommelanden* ook aanwezig. Nadat de persvertegenwoordigers uit de zaal waren gestuurd ontstond direct al strijd over het probleem, bij wie de leiding van de vergadering berustte. Het Ommelanden-bestuur wilde een stem in het kapittel hebben en de leveranciers, die de bijeenkomst belegd hadden, wilden enkel de bestuursleden als gast dulden. De afloop van deze „strijd” laat zich gemakkelijk raden, toen op een gegeven ogenblik de bestuursleden van *de Ommelanden* de zaal verlieten en naar de fabriek terugkeerden.

Naar wij vernamen, volgden daarna felle discussies. De losse leveranciers wilden het geld uit het „zuivelpotje” incasseren. Ze dreigden met staking van leveranties. Daartegenover stelde „De Ommelanden”, dat deze gelden in het bedrijf worden geïnvesteerd en dat rente van deze gelden betaald zal worden.

Na twee uren van debat werd de vergadering geschorst. Daarop verscheen de directeur de heer F. de Boer ter vergadering. Hij nam aan de besprekingen, die nog steeds een besloten karakter hadden, deel.

De Telegraaf 1955-03-03

Zes arbeiders in bus bewusteloos

(Van onze correspondent)

LEEUWARDEN, Woensdag. De voorzitter en de secretaris van de coöperatie „De Ommelanden” in Groningen werden door de Leeuwarder kantonrechter veroordeeld tot f 100 boete, wegens het vervoer van arbeiders in een afgekeurde autobus.

Zes mannen raakten op 2 November bewusteloos, omdat de uitlaatbuis defect was.

Deskundigen hebben het voertuig onderzocht en constateerden dat de bodem in hoge mate poreus was. Een ambtenaar van de technische rijksdienst had de wagen goedgekeurd, nadat de chauffeur hem had beloofd, de uitlaatbuis te laten repareren.

De ambtenaar bij het O.M. bevestigde, dat de directie wist, dat de uitlaatbuis was afgekeurd, en door de bus toch te laten rijden, stelde zij de inzittenden aan groot gevaar bloot. Als de chauffeur nog een kilometer was doorgereden, aldus mr. Booster, zou het een dodenrit zijn geworden.

Na afloop van de vergadering deelde de voorzitter van de bijeenkomst, de heer J. Brouwer uit Hoogkerk mee, dat overeenstemming was bereikt en dat een bevredigende oplossing was verkregen. Aan de leveranciers zullen de hun toekomende bedragen over November 1953/'54 zo spoedig mogelijk worden uitgekeerd. Er zal rente worden betaald over de periode, waarin de uitbetaling is opgeschort.

NvhN 1955-10-06

Directeur van „De Ommelanden” vraagt ontslag

De leden van de Coöperatieve Melkproductenfabriek „De Ommelanden” hebben gisteren een circulaire ontvangen van de heer F. de Boer, waarin deze mededeelt, dat hij bestuur en commissarissen Maandag j.l. heeft verzocht om hem met ingang van 1 Januari a.s. — „of zoveel vroeger als de in functietreding van een nieuwe directeur dat zou toelaten of zoveel later als dit wenselijk wordt geacht” — ontslag te verlenen.

Officieel is er over de reden van deze ontslagaanvraag niets nader gemeld en ook de heer De Boer had, toen wij hem vanochtend spraken, geen commentaar.

Reeds enkele weken deden echter geruchten de ronde, dat er in de boezem van het bestuur meningsverschillen bestonden ten aanzien van het beleid van de heer De Boer.

De Waarheid 1955-10-06

Directeur „Ommelanden” vraagt ontslag

GRONINGEN, 6 Oct. — De heer De Boer, directeur van de Coöperatieve Melkproductenfabriek „De Ommelanden” te Groningen, heeft per 1 Januari zijn ontslag aangeboden. De heer De Boer verwierf zich twijfelachtige bekendheid tijdens de wekenlange staking, die destijds in het bedrijf plaats had.

Van verschillende zijden wordt aangenomen, dat opnieuw moeilijkheden met de leveranciers zijn gerezen.

Friesche Koerier 1955-10-06

Directeur Feike De Boer vraagt zijn ontslag

Verrassende mededeling aan de leden

(Van onze Groningse correspondent)

Naar wij vernemen heeft de directeur van de Coöperatieve Melkproductenfabriek „De Ommelanden” te Groningen, de heer F. de Boer, de leden der fabriek per circulaire medegedeeld, dat hij bestuur en commissie ontslag heeft gevraagd als directeur der fabriek, zulks met ingang van 1 Januari 1956.

De heer De Boer verklaart zich bereid zijn opvolger in te werken. De ontslagaanvraag van de directeur van „De Ommelanden” — de veelbesproken figuur tijdens het langdurige arbeidsconflict — is voor zeer veel leden van deze coöperatieve vereniging een volkomen verrassing. Wel is er de laatste tijd weer sprake geweest van moeilijkheden o.a. met de losse leveranciers over de nabetaaling van geleverde melk, welke nabetaaling te laag zou zijn, terwijl ook onder de leden geen eenheid van opvatting heerst omtrent het beleid van de heer De Boer.

De juiste reden van zijn ontslagaanvraag is niet bekend. Toen een der leden zich hieromtrent telefonisch tot een der bestuursleden wendde, kreeg hij te horen, dat hij hiermee niets te maken had.

Wij vernemen verder, dat het de bedoeling van het bestuur is zo spoedig mogelijk sollicitanten voor de positie van directeur op te roepen. In de ledenvergadering die daarop zal worden bijeengeroepen zal vermoedelijk ook wel opheldering gegeven worden van de redenen, die de heer De Boer genoopt hebben heen te gaan.

De Tijd 1955-10-07

De Ommelanden

DIRECTEUR DE BOER NEEMT ONTSLAG

(Van onze correspondent)

Ogenschijnlijk leek het allemaal erg rustig bij de coöperatieve melkproduktenfabriek *De Ommelanden* te Groningen, sinds de hardnekkige en langdurige staking tot een oplossing was gekomen. Maar achter de schermen was er volop onenigheid. Meningsverschillen tussen bestuur en commissarissen, tussen bestuur en directie, onrust onder de leden. Er gingen de laatste dagen stemmen op om een bijzondere ledenvergadering te laten bijeen roepen teneinde klaarheid te krijgen in de geruchten en meningsverschillen. De leden van de fabriek hebben nu plotseling een circulaire in huis gekregen, waarin werd meegedeeld dat de directeur de heer F. de Boer aan bestuur en commissarissen ontslag heeft gevraagd per 1 januari 1956 of „zoveel vroeger als mogelijk zal zijn in verband met de in functie treding van een nieuwe directeur, of zoveel later als wenselijk zal blijken”. Dit hebben wij reeds gisteren in een deel van onze op-lage kunnen berichten.

Een motivering van dit raadselachtig gestelde ontslag wordt niet gegeven. Gedurende het scherpe conflict van augustus 1952 tot september 1953 heeft de heer De Boer ook al eens ontslag genomen, maar hij werd gesteund door vele leden van de coöperatieve vereniging en heeft zijn functie hervat. De laatste tijd zijn de losse leveranciers van de fabriek in verzet gekomen over de wijze van nabetaling van geleverde melk.

Er zullen sollicitanten worden opgeroepen voor de opvolging van de heer De Boer. Een voordracht van drie zal in een ledenvergadering aan de orde worden gesteld.

Leeuwarder Courant 1955-10-29

De Veemarkt

.....

Voor we ze weer vergeten zijn nog gauw een paar geruchten: De heer Feike de Boer blijft directeur van de Ommelanden, omdat er geen geschikte boedelberedders te vinden zijn. Het plan van de particuliere zuivelindustrie om vijftig miljoen gulden bijeen te brengen teneinde deze industrie te moderniseren is mislukt.

.....

NvhN 1955-11-01

Nog geen directeur voor „De Ommelanden”

Naar wij vernemen, is onder het uitzonderlijk gering aantal sollicitanten naar de functie van directeur van de Coöperatieve Melkproduktenfabriek „De Ommelanden” naar het oordeel van het bestuur geen enkele die aan de ledenvergadering van de Ommelanden voor benoeming zou kunnen worden voorgedragen. Het bestuur beraadt zich thans wat hem te doen staat.

Leeuwarder Courant 1955-11-14

De Friese zuivelcoöperatie staat op het punt de Lijempf gedeeltelijk over te nemen

Dezer dagen zijn grote verschuivingen te verwachten in de Friese zuivel-industrie. Naar bericht wordt, is er tussen de leiding van de Coöp. Condensfabriek Friesland en de leiding van de n.v. Lijempf overeenstemming bereikt over de verkoop van een aantal fabrieken. Vandaag zouden in Utrecht de onderhandelingen worden afgesloten en morgen zullen de Friese coöp. zuivel-fabrieken, de leden van de condensfabriek, zich op een buitengewone vergadering over de gesloten overeenkomst uitspreken en deze eventueel bekrachtigen. Morgen zouden ook de staf en de directeuren van de Lijempf-fabrieken ingelicht worden.

Opmerking: de overblijvende zuivelfabrieken van de Lijempf, bevinden zich voor een groot deel in het melkgebied van De Ommelanden – Brittil, Doezum, Tolbert en Winsum.

Ook in het melkgebied van de Ommelanden werd in dezelfde tijd door de DOMO (Beilen) overgenomen de Lijempf melkinrichtingen van de stad Groningen en die van Sappemeer.....

De Waarheid 1955-11-21

Samenwerking Ommelanden met Friesland?

GRONINGEN, 21 November. — Op de Zaterdag te Groningen gehouden ledenvergadering van de coöperatieve melkproductenfabriek „De Ommelanden” is melding gemaakt van voorlopige plannen tot samenwerking met de coöperatieve condensfabriek „Friesland”.

Op deze bijeenkomst trad de heer J. de Boer af als directeur.

De Telegraaf 1955-11-21

„Ommelanden” samen met „Friesland”

(Van onze correspondent).

GRONINGEN, Maandag De ledenvergadering van de Coöperatieve Melkproductenfabriek „De Ommelanden” te Groningen heeft Zaterdag het bestuur gemachtigd, een eventuele samenwerking met de Coöperatieve Condensfabriek „Friesland” te Leeuwarden aan te gaan.

Het bestuur kreeg voorts machtiging een geldlening op rekening-courant aan te gaan met de Rotterdamsche Bank te Groningen tot maximaal f 1½ miljoen.

Op de vergadering werd afscheid genomen van de directeur, de heer F. de Boer, die per 1 Jan. ontslag heeft genomen.

Heerenveensche Koerier 1955-11-21

„Ommelanden” zoekt nader contact met „Condens”

GRONINGEN (ANP) — De Coöperatieve Melkproductenfabriek „De Ommelanden” heeft Zaterdagmorgen te Groningen een besloten ledenvergadering gehouden. Het bestuur heeft medegedeeld, dat het tijdens deze vergadering van de leden machtiging heeft gekregen de voorlopige plannen tot samenwerking met de Coöperatieve Condensfabriek „Friesland” te Leeuwarden nader uit te werken.

Voorts heeft het bestuur machtiging ontvangen om een geldlening op rekening-courant aan te gaan met de N.V. Rotterdamsche Bank te Groningen tot 'n bedrag van maximaal anderhalf miljoen gulden.

Op deze vergadering werd tevens door de directeur, de heer F. de Boer, afscheid genomen van de heer De Boer heeft namelijk per 1 Januari 1956 ontslag genomen en verkregen.

Door een der leden, mede-oprichter der fabriek, werd de scheidende directeur dank gebracht voor het vele werk, dat hij ten dienste van „De Ommelanden” had verricht.

Mede-oprichter en oud-voorz. E. Bus hield de toespraak n.a.v. het afscheid van directeur De Boer. (NvhN)

Leeuwarder Courant 1955-12-20

Ommelanden in beheer bij Condens

De besprekingen tussen de coöp. melkproductenfabriek De Ommelanden te Groningen en de coöp. condensfabriek Friesland te Leeuwarden vinden nog steeds voortgang en zijn nog niet geheel afgesloten. Het plan is op het ogenblik dat de Condens de Ommelanden in beheer neemt — de Condens koopt de Ommelanden niet —, waarbij de Groninger fabriek onder de directie van de Condens komt te staan.

De Ommelanden werkt op het ogenblik ver onder zijn capaciteit van zeventig tot tachtig miljoen kilo melk en staat midden in het gebied, waarin de n.v. Lijempf zich heeft teruggetrokken. Waarschijnlijk zal er in de Ommelanden ook Drentse melk worden verwerkt.

Leeuwarder Courant 1955-12-21

De Ommelanden onder leiding van de Condensfabriek

De besprekingen tussen de coöp melkproductenfabriek *De Ommelanden* te Groningen en de coöp. condensfabriek Friesland te Leeuwarden vinden nog steeds voortgang en zijn nog niet afgesloten. In afwachting van een nadere regeling van de samenwerking van de beide fabrieken, waarover nog moet worden beslist, heeft het bestuur van *De Ommelanden* de Condens verzocht met ingang van 1 Januari het beheer van *De Ommelanden* waar te nemen.

De Ommelanden werkt op het ogenblik ver onder zijn capaciteit van zeventig tot tachtig miljoen kg. melk en staat midden in het gebied, waarin de N.V. Lijempf zich hoofdzakelijk heeft teruggetrokken na de reorganisatie. Waarschijnlijk zal er in *De Ommelanden* ook Drentse melk verwerkt worden.

Er is ook sprake geweest van verkoop van *De Ommelanden*, doch dit stuit op bepaalde moeilijkheden, omdat de ANAB na de staking bij de fabriek door de arbitrage-commissie een schiedclaim van twee miljoen gulden heeft gekregen. Bovendien is *De Ommelanden* in een aantal processen verwickeld.

In de vergadering van de *Groninger Zuivelbond*, waar de verschuivingen in de noordelijke zuivelindustrie ter sprake kwamen, werd meegedeeld, dat de Lijempf door opzegging van het bankcrediet tot verkoop van een negen fabrieken moest overgaan. In Friesland en Overijssel is tachtig procent van de boeren aan de oude fabriek blijven leveren en in Groningen honderd procent. De Groninger coöperaties hebben een neutraal standpunt ingenomen en niet getracht de oud-Lijempf-boeren, die nu aan de DOMO leveren, te benaderen.

De Lijempf heeft zich contractueel verbonden gedurende vijftien jaar geen drinkmelk meer te verkopen in oostelijk Groningen. Met de DOMO en de aangrenzende Drentse fabrieken zullen

de Groninger coöperaties nader overleg plegen inzake de samenwerking en taakverdeling in het gebied.

NvlnN 1956-02-24

Stad en Provincie

Besprekingen over
De **Ommelanden**
in beginstadium

*De heer J. T. Wierenga
tot bestuurslid gekozen*

Gisteren had in het Tehuis te Groningen een algemene ledenvergadering plaats van de Coöperatieve Melkproductenfabriek „De Ommelanden”, gevestigd te Groningen.

Aan de orde waren onder meer mededelingen van de directie van de Coöperatieve **Condensfabriek** „Friesland” te Leeuwarden, die, zoals men weet, sinds 1 januari jongstleden tijdelijk het beheer voert over De **Ommelanden**. Ir. J. B. Ritzema van Ikema, hoofddirecteur van de **condensfabriek** „Friesland”, lichtte de leden van De **Ommelanden** voor over de zuivelpositie van Nederland in het algemeen en die van De **Ommelanden** in het bijzonder.

Wegens aftreden van de heer F. Buijter te Euvelgunne, die zich niet herkiesbaar stelde, werd in het bestuur gekozen de heer J. T. Wierenga te Den Ham. De heer J. Hamminga uit Noordlaren werd als commissaris herkozen.

De vergadering had een prettig verloop.

Omtrent de onderhandelingen met de **Condensfabriek** „Friesland” kan worden gemeld, dat deze zich weliswaar nog in een beginstadium bevinden, doch dat hiermee regelmatig voortgang wordt gemaakt.

Overgangsjaren 1955- 1957

Bron: De Ommelanden²²

Organisatie

„De Ommelanden” was tot 1956 een coöperatieve vereniging op aandelen met 170 leden. Deze leden waren verplicht hun melk aan „De Ommelanden” te leveren. Voor elke 15000 kg geleverde melk of gedeelte daarvan kregen de leden één aandeel op naam, met een maximum van 5 aandelen. Naast deze 170 leden waren er nog ongeveer 1000 losse leveranciers, hier en daar in leveranciersverenigingen verenigd.

Leden zowel als leveranciers ontvingen hetzelfde bedrag voor hun melk. Als voorschotprijs kreeg men de Friese Bondsnotering, meestal verhoogd met 10 of 15 cent. Bij het vaststellen van deze prijs richtte „De Ommelanden” zich naar de prijs van de ‘Lijempf’ in *Brittil* en *Winsum*. Aan het einde van het boekjaar werd nog een nabetaling verstrekt die varieerde van 0,4 tot 1,0 cent per kg melk.

In de periode 1 mei 1954 - 1 mei 1955 bedroeg de uitbetaalde prijs f21,80 per kg melk met een vetgehalte van 3,75%, ofwel f5,81 per % vet. (In dezelfde periode, in Friesland, bedroeg de gemiddelde prijs f6,24 per % vet). In deze periode werd aan „De Ommelanden” 38,4 miljoen kg aangevoerd.

Hiervan was ca. 7 miljoen kg afkomstig van leden. Uit Gelderland en Overijssel werd ook nog eens ca 1,5 miljoen kg melk aangevoerd.²³ Om de 14 dagen kregen de leveranciers een voorschotprijs. Deze voorschotprijs was de Friese bondsnotering verhoogd met 15 cent per percentage vet.

[...]

Leveranciers waren veelal verenigd in controleverenigingen die los stonden van „De Ommelanden”. In sommige gevallen werd de controlevereniging gesubsidieerd door „De Ommelanden”. De reden van deze subsidiëring was dat deze verenigingen een noodlijdend bestaan voerden wegens gebrek aan leden. Iedere controlevereniging moest zijn eigen controleur in dienst hebben. De Rijksveeteeltconsulenten stonden namelijk niet toe, dat de controleurs van „De Ommelanden” controle op de monsternemers uitoefenden. De controleverenigingen waren ook vaak leveranciersverenigingen. Er waren leveranciersverenigingen in: Hoogezand, Veendam, Pekela, Eexterveen, Onnen, Eelderwolde, Zevenhuizen, Schoonoord en Nw. Weerdinge.

„De Ommelanden” kon de melk verwerken tot: boter, gesuikerde condens, ongesuikerde condens en poeder in groot- en in kleinverpakking.

Het weglopen van losse leveranciers wat al tijdens de staking was begonnen bereikte in 1955 een nieuw hoogtepunt door de problemen met de directeur.

Mei	verlies	5 boeren	winst	3 boeren
Juni	verlies	6 boeren	winst	0 boeren
Juli	verlies	2 boeren	winst	1 boer
Augustus	verlies	1 boer	winst	1 boer
September	verlies	2 boeren	winst	2 boeren
October	verlies	1 boer	winst	0 boeren
November	verlies	17 boeren	winst	2 boeren
December	verlies	5 boeren	winst	0 boeren
Totaal	verlies	39 boeren	winst	9 boeren

22 Boekje over de – voormalige – De Ommelanden uit 1996 van de hand van K. Drijfholt – [volledig ophalen](#)

23 Dwz. ca. 30 mln. kg. van leveranciers! (ZHN.)

Reorganisatie

In de laatste maanden van 1955 bereikte de crisis een hoogtepunt. Na veel geharrewar en ruimoerige vergaderingen diende directeur de Boer in oktober 1955 zijn ontslag in per 1 januari 1956. In de periode direct volgend op oktober nam de Coöperatieve Condensfabriek Friesland (CCF) contact op met het bestuur van 'De Ommelanden'. De 'CCF' wilde tot een vorm van samenwerking komen met „De Ommelanden” om deze coöperatie niet in handen van de particuliere 'Lijempf' te laten vallen.

De daarop volgende onderhandelingen tussen de 'CCF' en „De Ommelanden” wilden niet erg vlotten. Dit kwam omdat er binnen het bestuur van „De Ommelanden” onenigheid heerste. Het bestuur was verdeeld in een pro en anti de Boer gedeelte. Daar kwam nog bij dat de 'CCF' geen duidelijk voorstelling had hoe de samenwerking eruit zou moeten zien. Het bestuur van „De Ommelanden” had als eerste zorg niet een eventuele samenwerking met de 'CCF' maar het beheer van de fabriek.

De fabriek was met zijn vele tegenstellingen en conflicten zonder directeur onbestuurbaar geworden. Het bestuur was verdeeld, het personeel was verdeeld, behalve in pro- en anti de Boer ook nog in stakers en niet stakers, welke laatsten soms fel tegenover elkaar stonden. Bovendien was er nog de kwestie Voolstra. Voolstra was op 1 oktober 1955 door de Boer ontslagen. Een groot gedeelte van het bestuur wilde Voolstra weer in het bedrijf hebben.

Zij zagen in Voolstra een geschikte bedrijfsleider. Voolstra was tijdens de staking bij „De Ommelanden” gekomen. Hij was een kennis van de Boer. Voor hij bij „De Ommelanden” kwam was hij in dienst bij de 'CCF' op de afdeling melksuiker. Het was de bedoeling dat Voolstra eventueel technisch directeur zou worden.

Het bleek dat Voolstra niet overweg kon met de chefs. Uiteindelijk werd Voolstra per 1 november 1955 ontslagen. Er werd hem echter nog wel een toelage toegekend van 1 november 1955 tot 31 december 1957. Tevens moest hij de achterstallige huur van de woonboot 'Merel' betalen die achter de fabriek lag. Uiteindelijk werd op verzoek van het bestuur van 'De Ommelanden' het beheer over de fabriek per 1 januari 1956 overgenomen door de 'CCF'.

In een vergadering met bestuur en commissarissen nam B van der Woude op 30 december 1955 het beheer over de fabriek van de Boer over. B. van der Woude was technisch directeur bij de 'CCF'.

Op verzoek van de Boer en op voorstel van de accountant werd de Boer décharge verleend voor zijn beheer. Daarmee kwam een einde aan de periode F. de Boer. De zelfstandigheid van 'De Ommelanden' kwam ter discussie te staan. Er werd uiteindelijk gekozen voor een verdergaande vorm van samenwerking, eerst met de 'CCF' en later ook met de 'DOMO'.

De leden van de oude „Ommelanden” kregen via het 'Melkstation' nog een zeggenschap van 3,5% in de fabriek. Op 2 januari 1956 werd de leiding en reorganisatie van „De Ommelanden” ter hand genomen door de 'CCF'. Technisch directeur van de Woude werd hierbij geassisteerd door:

W.J. Branderhorst, werkmeester
J. Schotanus, chef kookafdeling
H. van der Meer, bedrijfsaccountant
W.J. Smid, chef blikfabriek.

Bovenstaanden zijn allen 'CCF'-ers.

In het begin was het proberen het personeel weer te motiveren. Het personeel zag wel dat het niet goed ging en bemoeide zich dan ook meer met de problemen dan met het eigenlijke werk. Er was geen enkele vorm van samenwerking. Toen het personeel zag dat het ernst was met de reorganisatie veranderde dit. Uiteindelijk was men best van goede wil. Tevens werd de indeling van het personeel gewijzigd.

Met het voorbeeld van de 'CCF' voor ogen werd gekomen tot een afdelingsgewijze indeling. Hierbij bleek dat de chef van het ketelhuis en de chef van het laboratorium niet voor hun taak berekend waren. Dezen werden dan ook uit de organisatie verwijderd. Ook in technisch opzicht werden de nodige maatregelen getroffen. Deze zijn in twee delen op te splitsen.

1) Maatregelen om de achterstand in onderhoud op te heffen.

Hieronder vallen:

- Revisie poedertoren
- Opknappen en reviseren felsafdeling
- Schoonmaken en weer gangbaar maken toiletten e.d.
- Onderhoud van transportmiddelen (bussen en vrachtauto's)
- Revisie stoommachines
- Op peil brengen koelapparatuur
- Het opruimen en sorteren van oude voorraden
- Het opknappen van de ontvangstbanen in de melkontvangst

2) Maatregelen nodig om 'De Ommelanden' klaar te maken voor de toekomst.

Hieronder vallen:

- Het afwerken van de nieuwe ketelinstallatie
- Het gereedmaken van de nieuwe afdeling voor ongesuikerde melk
- Het inrichten van een kantine en een magazijn
- Het inrichten van een gemeenschappelijk kantoor
- Het verbeteren van de inrichting van de condensafdeling
- Het maken van een nieuw vacuum voor geëvaporeerde melk
- Het aanschaffen van een betere homogenisator
- Het maken van een bergplaats voor afval

Onderhandelingen en overdracht

Sinds 1 januari 1956 werd er regelmatig tussen 'CCF en „De Ommelanden” vergaderd. Het belangrijkste agenda punt was in welke vorm „De Ommelanden” de toekomst in zou gaan. Het gemakkelijkste zou zijn de waarde van „De Ommelanden” te schatten en dan van de leden te kopen. Dit was echter niet uitvoerbaar. Tijdens de staking was er door de voorzitter (Bus) en de secretaris (Akkerman) van „De Ommelanden” aan het personeel een toezegging gedaan. Deze toezegging hield in dat bij verkoop en liquidatie der vereniging het toenmalige personeel 80% van hun salaris werd gegarandeerd tot hun 65-jarige leeftijd. Men wilde niet dat de medewerkers de dupe zouden worden van de staking en eventuele verkoop en liquidatie.

Het gevolg was wel dat de 'CCF' „De Ommelanden” niet kon kopen. Want dan zou deze toezegging gestand moeten worden gedaan, het ging hierbij om een miljoenen bedrag. Daarom werd er dan ook naar een andere mogelijkheid gezocht. „De Ommelanden” zou op waarde worden gesteld, waarna het bedrag na aftrek van de belasting door de vereniging zelf aan haar leden zou worden uitgekeerd. „De Ommelanden” als zodanig zou dus blijven bestaan.

Het verschil was dat de individuele leden uittraden en als vereniging van leveranciers als één geheel weer intraden. De vereniging „De Ommelanden” bleef op deze manier gewoon bestaan. Dit was nodig om niet miljoenen aan het personeel uit te moeten keren bij liquidatie.

De waardering zag er als volgt uit:

Gebouwen en machines	fl 1.364.200,00
Machines	fl 1.078.391,00
Restwaarde balans 31 dec. 1955	<u>fl 13.663,40</u>
	fl 2.456.254,40
Verhuging ter afronding uitkering	<u>fl 114.712,53</u>
	fl 2.570.966,93
Af: reserve voor te betalen vennootschapsbelasting	<u>fl 470.966,93</u>
	fl 2.100.000,00

Er waren 170 leden met 597 aandelen, per aandeel werd dus f. 3517,59 uitbetaald.

Plannen

Op 18 juni 1956 werd de 'Coöperatieve Condensfabriek Friesland' lid van „De Ommelanden” en op 19 september 1956 werd de „DOMO” lid. Het is in principe mogelijk dat ook andere fabrieken lid zullen worden van „De Ommelanden”. De toekomst zal leren dat dit niet gaat gebeuren.

Tussen de 'CCF' en de 'DOMO' worden de volgende richtlijnen voor „De Ommelanden” opgesteld:

1. De boterproductie inperken en geheel stopzetten.
2. Productie van gesuikerde melk handhaven en de kwaliteit verbeteren.
3. De ongesuikerde melk zal het specialisme van „De Ommelanden” worden. Hiertoe zal er een continu-sterilisator van Leeuwarden naar Groningen worden overgebracht.
4. De poerdertoren handhaven als uitwijkmogelijkheid. Voorlopig doorgaan met de kleinverpakking, maar in de toekomst toch afstoten.

Situatie op 1 januari 1956

Op 1 januari 1956 was de fabriek in een zeer verwaarloosde staat. Dit had betrekking op zowel gebouwen als machines die allen in een slechte staat van onderhoud verkeerden.

De gebouwen waren verveloos, de tegelvloeren zagen er slecht uit, het ijzerwerk was roestig, deuren en ramen waren in slechte conditie. Een uitzondering vormde het nieuwe gebouw voor ongesuikerde melk, dat slechts enige jaren eerder was gebouwd.

Ook de terreinen waren in orde, deze waren grotendeels bedekt met beton platen. Door de lage ligging van het terrein had men veel last van grondwater, waardoor men bij graafwerkzaamheden al snel drijfzand tegenkwam. De 4 aanwezige Norton putten gaven te weinig water. Er werd eerst aan verzanding gedacht. Later bleek dat de hoofdafsluiter van de grootste put al sinds de staking voor 80% gesloten was geweest. Een sabotagedaad van een personeelslid ?

De machines verkeerden voor het grootste deel in een slechte staat. Een deel was verouderd. De slechte toestand van de machines was een gevolg van verwaarlozing.

De verwaarlozing had vooral betrekking op:

1. De poedertoren. De poedertoren leverde geen goede kwaliteit meer. Alle filterzakken waren versleten en/of kapot. De tegels binnen in de toren waren in slechte staat en de isolatie van de toren was kapot.
2. De tap- en felsafdeling. De tapmachines vulden zeer ongelijkmatig af. De oorzaak was gelegen in slijtage van de bewegende delen. Verder was de felsrand zeer onregelmatig.
3. De ontvangstanen in de melkontvangst. Op 3 januari 1956 begaf één van de banen het, waardoor er nog maar 1 van de 3 in gebruik was. Een andere baan was al geruime tijd in reparatie.

In het ketelhuis stond de nieuwe hoekpijpketel van Bronswerk half afgewerkt. Verder was de tegelvloer nog niet gelegd. De koelmachine was gebroken, de condensor defect. Van de twee stoommachines was er één al 10 maanden in revisie. Deze revisie was opgedragen aan de Machinefabriek Breda maar wegens meningsverschillen opgeschort.

Het evapgebouw, in 1952 gebouwd voor het maken van ongesuikerde melk, was wel voorzien van machines. Alle machines waren nog niet op hun plaats en dus werkte er ook nog steeds niets, met uitzondering van de blikbaan. Hier zowel als elders in de fabriek bleek duidelijk dat er een gebrek was aan technisch personeel.

De economische situatie

De kwaliteit van de produkten liet door alle problemen veel te wensen over. Mede door het ontbreken van deskundig kader werd er aan de voorschriften onvoldoende de hand gehouden. Met name reinigingsvoorschriften werden niet of onvoldoende uitgevoerd.

Het gevolg was dan ook dat het klachten regende uit de verschillende markten. Er kwamen in 1953 zoveel klachten binnen dat het bestuur dacht dat er sabotage in het spel zou moeten zijn. Hierbij werd met name gedacht aan de persoon van de Boer. De stroom klachten werd niet veroorzaakt door sabotage maar wel door de algehele verwaarlozing.

De ernstigste klachten hadden betrekking op de gesuikerde condens. Door de slechte werking van de tap- en felsmachine kreeg men vuile bussen met zwarte randen in de tropen. Andere partijen waren te dik, andere te dun. Er waren klachten over schimmels en klodders. Bij de ongesuikerde condens had men last van lekkende bussen. Er werden geen controles uitgevoerd, maar er werd direct verscheept.

De commerciële afdeling ving deze klachten meestal op door goede bussen na te leveren of een bepaalde korting te geven. Commercieel had „De Ommelanden” nog een probleem, één die niet zo gemakkelijk op te lossen was.

Na de staking was men genoodzaakt het verkoop apparaat opnieuw op te zetten. De kwaliteit van de agenten en andere relaties liet echter te wensen over. Na de staking moest men veelal genoegen nemen met 2e en 3e rangs personen. Hierdoor had men niet de mogelijkheid om bij problemen in de markt hier op een goede en adequate manier op te reageren.

Ook had men last van klanten die met betalen lang op zich lieten wachten. En van kopers die pas betaalden als ze één of meerdere volgende zendingen ook in huis hadden.

De methode van verkopen van de gemaakte producten zoals „De Ommelanden” die toepaste had enkele belangrijke consequenties.

Wat was er nu aan de hand? „De Ommelanden” probeerde iedere partij zo gunstig mogelijk te verkopen. Als men een partij melkpoeder op een gegeven moment gunstiger in Indië kon verkopen dan in België werd er verkocht aan Indië. Dit systeem hield in dat er voor iedere partij

die men wilde verkopen eerst onderhandeld moest worden. In een tijd van schaarste werkt dit uitstekend. „De Ommelanden” had hier dan ook veel profijt van gehad. Maar in de jaren vijftig was de situatie zodanig gewijzigd dat er nauwelijks nog markten waren waarop schaarste heerste. Dit betekende dat het voor „De Ommelanden” steeds moeilijker was geworden om zijn producten te verkopen.

Het systeem dat met name door de 'CCF' werd gehanteerd werkte wel in tijden van toenemende concurrentie. Dit systeem werkte namelijk met merken. De 'CCF' zorgde ervoor dat er sterke merken werden opgebouwd.

Deze merken zijn beschermd en worden ondersteund door reclamecampagnes. De markten waar men een merkenpositie wil opbouwen worden zodanig gekozen dat men denkt er over langere tijd voordeel aan te hebben. Het kan zelfs zo zijn dat op korte termijn andere markten voordeliger zijn.

Opm: Personeelsbezetting 1955: 250 + 25 melkrijders.

Situatie november 1956

In november 1956 was de afzet zo slecht dat „De Ommelanden” afhankelijk was van het draaien onder 'CCF'-merken. Om de eigen merken te kunnen handhaven moest men tegen een zodanig lage prijs verkopen dat dit niet meer verantwoord was. Ook bleven er klachten binnen komen, vooral over de gesuikerde melk.

Dit betrof ernstige afwijkingen aan de melk over grote leveringen die veel geld kosten. Omdat nu ook 'CCF'-merken werden geproduceerd werd er veel meer aandacht besteed aan het uiterlijk en de kwaliteit van de produkten. Dit moest op 'CCF' peil worden gebracht, om de 'CCF'-merken niet in discrediet te brengen.

Na 1 mei 1957 werd er uit Schoonoord en Nieuw Weerdinge geen melk meer opgehaald, omdat deze ritten te onrendabel waren. Ook waren er plannen om tot een kwaliteitsuitbetaling te komen om zodoende de kwaliteit van de melk van de leveranciers te verhogen. Dit was namelijk één van de oorzaken van de slechte kwaliteit van de eindproducten.

Wederopbouw

In het jaar 1958 werd het bedrijf verder opgebouwd. Er werden 2 nieuwe melkontvangst-banen aangeschaft. Doordat deze nieuwe banen minder ruimte innamen kwam er ruimte vrij voor de opslag van produkten. Ook werden er in het ketelhuis voorzieningen getroffen voor een efficiëntere stoom- en stroomproductie.

De personeelsbezetting op 16-12-1958 was als volgt:

Fabriek	150	personen
Staf	16	personen
Kantoor	23	personen
Totaal	189	personen

In 1960 was als laatste het tanklokaal aan de beurt om te worden opgeknapt. Hier had men sinds 1956 nog niets aan gedaan omdat alle andere verbeteringen voorrang hadden in verband met de kwaliteit van de eindprodukten. Het tanklokaal was een donker lokaal, gevuld met melktanken.

In totaal 5 koperen tanken met een totale inhoud van 160.000 liter. Het bijbehorende bordes was vergaan, de tegels van de vloer waren op verschillende plaatsen stuk en het leidingwerk verkeerde in slechte staat. Het opknappen van het tanklokaal werd geschat op 60 à 100.000 gulden. Hierbij was niet meegerekend de vervanging van de koperen tanken die eigenlijk niet meer geschikt waren voor de opslag van melk. Ook zou het tanklokaal te klein, donker en onoverzichtelijk blijven bij een opknappen. Daarom werd het volgende voorgesteld: Een vergroot tanklokaal bouwen aansluitend bij het bestaande tanklokaal en tevens aansluitend op de condensafdeling.

In dit lokaal zouden 8 tanken van 30.000 liter geplaatst moeten worden.

De kosten werden als volgt geschat:

Verbouwing f 180.000,

8 dubbelwandige tanken f 160.000,

Montage + leidingen f 30.000,

Het geheel werd in januari 1962 in gebruik genomen.

[...]

De staking bij De Ommelanden 1952 - 1953

De staking bij de zuivelfabriek *De Ommelanden* aan de Friesestraatweg, destijds net buiten de stad Groningen, was in menig opzicht bijzonder. De staking begon eind augustus 1952 en werd pas in oktober 1953 definitief beëindigd. Dergelijke langdurige acties kwamen in de vijftiger jaren van de vorige eeuw niet vaak voor.

De staking vond plaats in een periode van betrekkelijk grote arbeidsrust. De erkende vakbeweging had zich verbonden aan een met de Rijksoverheid na de oorlog afgesproken stelsel van centraal overleg. Daarbij werden de arbeidsvoorwaarden in de cao's landelijk vastgesteld. Het probleem bij het bedrijf ontstond doordat de directie van *De Ommelanden* zich hieraan jarenlang had onttrokken. De coöperatie was als een van de weinige niet bij een werkgeversorganisatie aangesloten

Koemelker met op de achtergrond De Ommelanden

Hoofdoorzaak van het conflict lag in de dictatoriale leiding door de directeur van het zuivelbedrijf. "Als we de bonden willen spreken dan roepen we ze wel!" karakteriseerde destijds zijn houding. Door zijn wijze van leidinggeven was in de jaren voor het conflict een groeiende latente onvrede in het bedrijf ontstaan. De *Algemene Nederlandse Agrarische Bedrijfsbond* (ANAB) had mede daardoor bij het bedrijf een hoge organisatiegraad onder het productiepersoneel.

De felheid van het conflict en de publiciteit eromheen waren in die tijd uniek. Media, politie, justitie, concurrerende zuivelbedrijven (Lijempf, DOMO Bedum) en provinciale en gemeentelijke autoriteiten bemoeiden zich met het conflict. Door de sterk groeiende export van melkproducten was er een hevige onderlinge strijd tussen de bedrijven om de levering van melk door de boeren. '*De Ommelanden*' had een nieuwe productiehal voor gecondenseerde melk in den uit de oorlog gekomen. Misschien was deze actie voor een nieuwe generatie bestuurders van de ANAB ook een aanleiding om het daardoor geslonken prestige van de bond te kunnen herstellen.

De destijds bestaande nauwe samenwerking tussen de sociaaldemocratische en de christelijke vakbeweging werd tijdens de staking bij *De Ommelanden* ruw verbroken. *De Nederlandse Christelijke Landarbeidersbond* (NCLB) keerde zich tegen de door de ANAB uitgeroepen staking. Bestuurder H. de Groot noemde de staking in strijd met het woord van God. De NCLB adviseerde zijn leden door te werken of de door de staking ontstane vacatures te vervullen. Stakers en lokale NVV-leden hinderden voortvarend onderkruipers in en rondom de stad.

Bestuurder H. de Groot CNV

Achtergrond

Aan de basis van het conflict lag de sinds 1 mei 1948 bestaande cao voor de zuivel, waarbij *De Ommelanden* geen partij was. Deze cao was in 1949 door het College van Rijksbemiddelaars algemeenverbindendverklaard.

Vanaf 1947 was er tussen de ANAB en de directie van *De Ommelanden* een meer dan 100 brieven bevattende correspondentie. Over loonkwesties, problemen met de toepassing van de

cao (in het bijzonder de pensioenregeling) en de erkenning van de vakbeweging als overlegpartner. Een zeer onredelijk ontslaggeval leidde op 5 mei 1951 tot een korte staking. Na een gesprek tussen hoofdbestuurders van de ANAB en *De Ommelanden* werd een overeenkomst over bovengenoemde geschillen gesloten. Dat leidde toen tot beëindiging van deze staking. Maar de gemaakte afspraken werden door het bedrijf niet nagekomen. Na een jaar van vergeefse pogingen de overeenkomst gerealiseerd te krijgen, stelde de ANAB - na twee vrijwel unanieme ledenvergaderingen in Groningen - hierover een ultimatum, dat op 21 augustus 1952 afliep. In de ochtend van de 21e augustus reikte de ANAB bij de ploegenwisseling aan de poort pamfletten uit met de tekst: "Schaart u met uw strijdende makkers achter ons hoofdbestuur in deze strijd voor erkenning van onze organisatie en een rechtvaardige regeling van uw sociale positie". Ruim 170 werknemers, driekwart van het personeel, legden het werk neer. Een gesprek in de loop van de eerste dag van de staking tussen een delegatie van het bestuur van "*De Ommelanden*" en de ANAB bestuurders Lageveen en Van der Meer bracht geen oplossing.

Escalatie

Het geschil escaleerde in rap tempo. De stakers kregen ontslag op staande voet. Een bemiddelingsaanbod van de Groninger Commissaris van de Koningin Ebels werd door de directie van *De Ommelanden* afgewezen.

Postende stakers bij toegangspoort aan de Friesestraatweg

De directie begon met pogingen personeel te werven, de ANAB met acties deze onderkruipers te weren. In de Leeuwarder Courant van 26 augustus 1952 lezen we: "De vrouw van de directeur zag kans een centrifugist met haar auto de fabriek binnen te brengen, de centrifugist moest evenwel op de bodem van de auto gaan liggen om niet ontdekt te worden." En verder: "Door het feit, dat thans ook het OVB, een zich van de EVC afgescheiden groepering, bij het Gewestelijk Arbeidsbureau te Groningen van deze staking heeft kennisgegeven, is het niet meer mogelijk voor het Gewestelijk Arbeidsbureau te bemiddelen."

De directie van *De Ommelanden* meldt aan de pers dat werkwilligen half dood worden geslagen, maar de Groninger politie constateert dan nog geen mishandelingen, wel zijn er vaak oploopjes. Later werden wel enkele actievoerders door de kantonrechter voor geweldpleging en belediging veroordeeld. Door de rechter werd "smerige onderkruiper" wel als een belediging opgevat, "onderkruiper" daarentegen niet.

Begin september gaf de ledenvergadering van *De Ommelanden* machtiging de fabriek te verkopen. Veertien dagen daarna liet de ANAB bij de rechtbank beslag leggen op de fabriek om een pensioenvordering van fl. 30.000 veilig te stellen. Een uiterste bemiddelingspoging door de voorzitter van het College van Rijksbemiddelaars Mr. J.A. Berger, de vader van de latere burgemeester van Groningen, mislukte begin oktober 1952.

De NVV Bestuurdersbond in Groningen ondersteunde de ANAB. Zij riep eind september al haar 15.000 leden in stad en provincie op om niet te tolereren dat hand en spandiensten werden geleverd aan *De Ommelanden*. Er werd gepost bij de woningen van werkwilligen. Een monteur uit Rotterdam, die naar de fabriek wilde voor een reparatie aan een machine, werd door een Groninger taxichauffeur afgeleverd bij het stakingscentrum van de ANAB in hotel Frascatie bij het Groninger hoofdstation.

Met name Sake van der Ploeg, opgegroeid als zuivelarbeider in de Friese zuivelindustrie in Burgum en Wolvega en vakgroepsecretaris zuivel en stakingsleider van de ANAB bij *De Ommelanden*, zocht regelmatig de publiciteit. Onder meer door zich per advertentie beschikbaar te stellen als inleider op bijeenkomsten van de boeren.

Ook de directeur van de fabriek werd fysiek en publicitair overactief. Hij werd in het najaar van 1952 bij de poort van de fabriek op de bon geslingerd voor het hard inrijden op postende stakers en het bezit van een verlopen rijbewijs. De Groninger kantonrechter veroordeelde hem voor beide overtredingen tot elk zes gulden boete.

Sake van der Ploeg

Het conflict nam in de late herfst van 1952 verder in hevigheid toe. De directie probeerde in Noord-Nederland op grote schaal nieuw personeel te werven. Een personeelsadvertentie in de regionale dagbladen presenteerde arbeidsvoorwaarden alsof de inzet van de staking al was gerealiseerd en vroeg van nieuw personeel "de nodige karaktervastheid" en "overtuigd ingesteld tegen de revolutie".

Een dergelijke combinatie van karakter en overtuiging leefde echter destijds in Groningen nauwelijks. Daarvoor leefde het gedachtegoed van de vooroorlogse voorzitter van de Groninger Bestuurdersbond en SDAP wethouder Eltjo Ruggie in 1952 nog te sterk in de Groninger bevolking voort. Bovendien was de personeelsadvertentie niet geplaatst in *Vrije Volk*, eigendom van NVV en PvdA, toen de meest gelezen krant. Hoewel de Groninger editie wel veel informatie over de acties van de ANAB en de staking bij het zuivelbedrijf.

Oproer in Noordoost-Friesland

Rond de jaarwisseling nam de directie van *De Ommelanden* nieuwe initiatieven om personeel te werven, want de seizoenafhankelijke melkproductie zou binnenkort weer een sterke stijging vertonen. Directeur De Boer koos daarvoor het sterk en streng christelijk (Antirevolutionair) georiënteerde Noordoost-Friesland als wervingsgebied. De aan de grens van de provincie en aan de hoofdweg naar Groningen gelegen gemeente Achtkarspelen leek daarvoor geschikt. Deze gemeente kende destijds in de winter een hoge seizoenwerkloosheid in de agrarische sector.

Personeelswerving

Om personeel te werven, was de consistoriekamer van de gereformeerde kerk te Twijzel afgehuurd. De kerkenraad trok echter vlak voor de bijeenkomst zijn toestemming voor het gebruik van de zaal in. De bijeenkomst werd verplaatst naar een afgelegen woning in Kootstertille. Toen de stakingsleiding, bijeen in een café te Twijzel, dit ontdekte, verplaatsten de actievoerders en de aanwezige Rijkspolitie zich ook naar dit pand.

De ANAB verspreidde op grote schaal pamfletten en belegde informatiebijeenkomsten voor potentiële werkwilligen, onder meer in Kootstertille, Drogeham, Buitenpost, Twijzel en Zwaagwesteinde. Sake van der Ploeg, de Friese taal machtig, sprak de aanwezigen toe: "Werkwilligen worden door *De Ommelanden* betaald uit de pensioenen van de stakers". Psychologisch gezien, was belangrijk dat in deze vergaderingen de oorspronkelijk uit Twijzel afkomstige stakingsleider Koster van de ANAB actief was. Hij werd door de bevolking toch vooral gezien als "één van de hunnen", wat daar in deze kwestie minstens zo zwaar woog als de uitgangspunten of geloofsbeschouwing van de vakbonden.

In deze drukbezochte vergaderingen nam een belangrijke Friese bestuurder van het CNV in Noordoost Friesland afstand van het beleid van de NCLB om de werving van personeel door *De Ommelanden* te steunen. De meerderheid van de bevolking in Achtkarspelen keerde zich tegen de werving van onderkruipers en de houding van de NCLB in het conflict.

In de volgende dagen werd de bus, die door *De Ommelanden* was ingezet om werkwilligen op te halen in verschillende plaatsen, begeleid door grote groepen demonstranten, waarbij onge-regeldheden optraden. Een enkele keer strandde de bus, zowel op de heen als de terugweg, op door de lokale bevolking neergelegde spijkerplanken en scherpe flessenhalzen.

Meestal kwam het aantal deelnemers aan de bustochten niet boven de tien man. Maar om in Achtkarspelen bij de demonstranten de indruk te wekken dat er grote belangstelling voor het werk bij *De Ommelanden* bestond, waren vanaf de fabriek in Groningen al mensen ingestapt voor een retourrit. Daardoor leek de bus tamelijk vol.

Politiebewaking onderkruiper in Achtkarspelen

Vermeldenswaard is nog, dat de Metaalbewerkerbond van het NVV het ontstane sociale klimaat in Achtkarspelen aangreep om een eigen afdeling bij de scheepsbouw in Kootstertille op te richten.

De burgemeester van Achtkarspelen vaardigde een samscholingsverbod uit voor meer dan vijf personen. Dat werd echter genegeerd door met groepen van twintig demonstranten te gaan staan bij de opstapplaatsen. "Het is met vijf man te koud", was het argument tegenover de politie. Toen de demonstraties rond de bustochten aanhielden, werd op 12 januari 1953 op gemeentelijke publicatieborden in Kootstertille gedreigd van vuurwapens gebruik te maken. Zover kwam het echter niet.

Arbitragevoorstel Rappert

Onverwacht accepteerden de partijen op 21 januari 1953 een arbitragevoorstel van CNV-voorzitter Rappert. Factoren die een rol hebben gespeeld kunnen als volgt worden omschreven.

Het CNV was duidelijk geworden dat een belangrijk deel van zijn leden in Noordoost-Friesland zich tegen de rol van de NCLB in het conflict keerde. De ANAB was bang dat de staking zich zou uitbreiden tot andere sectoren dan de zuivel. Dat zou een landelijke inzet van het NVV, om de consumptiebeperking (ingesteld door het eerste kabinet-Drees), met een algemene loonronde ongedaan te maken, kunnen doorkruisen.

De Ommelanden moest erkennen dat de pogingen werknemers in Friesland te werven waren mislukt. Daarnaast waren, vanwege het sociale klimaat in het bedrijf, een aantal belangrijke leidinggevendenden vertrokken. Het werd steeds moeilijker nog een minimale productie in stand te houden. Losse melkleveranciers gingen de melk aan andere bedrijven leveren. Ook bij sommige leden van de coöperatie groeide de onrust over de lengte van het conflict.

De arbitragecommissie bestond uit de professoren in het privaot- of arbeidsrecht Albregts, De Gaay Fortman en Levenbach. Albregts kwam uit de katholieke werkgevershoek en was in het tweede kabinet-Drees als minister zonder portefeuille belast met het beleid inzake productiviteitsbevordering voor de KVP. De Gaay Fortman was een jong kroonlid van de SER, actief in de ARP en docent aan de kaderschool van het CNV. Levenbach was lid van het College van Rijksbemiddelaars, een linkse sociaaldemocraat en voor de oorlog docent aan de Troelstraschool van SDAP en NVV. Kortom, een commissie die in staat moest worden geacht "een hoge dijk rond de klotsende polder te bouwen". Zij vroegen de beide partijen om in een nota hun zienswijze op het conflict te geven.

De ANAB gaf een nuchtere opsomming van de voorgeschiedenis en de aanleiding tot de staking. De directeur van *De Ommelanden* formuleerde een uitvoerig schotschrift, hoofdzakelijk over de terreur van de stakingsleiding en de stakers. Een fragment van een zin hieruit luidt: "Er is in al deze maanden door stakers en stakingsleiding op allerlei manieren gescholden, gedreigd, getreiterd, gevolgd, geschimpt, geslagen, mishandeld, half dood geslagen, auto's in een valstrik gelokt of in een diepe bermsloot gedirigeerd". En op deze wijze ging het schotschrift nog ruim 500 woorden door.

De uitspraak in het geschil was op 6 maart 1953. ([zie 1953-03-17](#)) De staking moest worden beëindigd, er was een ingewikkelde procedure voorgescreven voor de tewerkstelling van de stakers en *De Ommelanden* werd verplicht de cao toe te passen, waarbij het niet naleven van de landelijk voorgescreven pensioenregeling zwaar woog. De ANAB en de directie verklaarden beide het bindend advies te respecteren. Maar directeur De Boer liet in de pers doorschermen zich wel bedrogen te voelen door CNV-voorzitter Ruppert.

Uitvoering arbitragebesluit

Vanwege de tegenwerking door de directeur bij de tewerkstelling van de stakers besloot stakingsleider Sake van der Ploeg bij de rechtbank een boete van *De Ommelanden* te vorderen van fl. 246.000. Dit op grond van overtredingen van de arbitrage. Later, toen de directie de opgelegde herintreding van de stakers bleef saboteren, verhoogde hij de gevorderde boete bij de rechtbank nog eens met fl. 10.000 per dag. Ook nam hij informeel contact op met individuele bestuursleden van *De Ommelanden*.

Dit had tot gevolg dat het bestuur van *De Ommelanden* de ANAB op 13 april 1953 uitnodigde voor een bespreking. Zodra hij dit vernam, verzond De Boer nog dezelfde dag een circulaire aan de boeren, waarin hij meedeelde dat hij voor dit overleg geen verantwoordelijkheid wilde dragen. Tegelijkertijd gooide hij olie op het vuur door - zonder medeweten van het bestuur - aan de boeren een sterk vervroegde nabetaling van totaal circa fl. 200.000. te doen. Gebruikelijk werd zo'n nabetaling pas in de zomer uitgekeerd.

Op 13 april kwamen het bestuur van *De Ommelanden* en de ANAB tot een akkoord over de herintreding van de in het bindend arbitrageadvies genoemde stakers. De directeur en de voorzitter van het bestuur legden hun functie neer. Er werd door een meerderheid in de rest van het bestuur een interim-directie aangesteld.

Maar De Boer bleef leiding geven aan verzet tegen het akkoord. Daarbij kwam het tot wilde tonelen op de ledenvergadering van de boeren. Voor deze bijeenkomst had de interim-directie ook de ANAB uitgenodigd een toelichting te komen geven. Toen Sake van der Ploeg de zaal betrad, klonk echter een zodanig geloei, dat de ANAB-delegatie haastig de zaal weer verliet. De ledenvergadering koos daarna in meerderheid, maar niet geheel reglementair, een nieuw bestuur. Samen met ex-directeur De Boer trachtte dit nieuwe bestuur het kantoor van *De Ommelanden* te bezetten. Deze bezetting mislukte door een ingreep van de telefoniste van het kantoor, die de telefooncentrale van het bedrijf buiten werking stelde, waardoor alle communicatie in en buiten het bedrijf onmogelijk werd.

In een door de interim-directie aangespannen korte geding op 23 mei 1953 werd ex-directeur De Boer de toegang tot het bedrijf ontzegd. De interim-directie schakelde politiebeveiliging van het bedrijfsterrein in, omdat een aantal verhitte boeren dreigde de fabriek in puin te slaan. De heer De Boer bleef echter onder de schuilnaam Journalist de boeren met verdachtmakingen over de interim-directie en de ANAB bestoken. Dit leidde ertoe, dat in de zomer van 1953

in emotionele ledenvergaderingen ("Het was vanwege het vele gehuil en gescheld van de boeren niet mogelijk het verloop van de vergadering te volgen" schreef de Leeuwarder Courant) een nieuw bestuur werd gekozen en de interim-directie opstapte. De Boer werd uiteindelijk op 3 oktober 1953 door een meerderheid van de ledenvergadering in zijn functie herbenoemd. De ANAB had enkele dagen daarvoor met het bestuur een overeenkomst gesloten over de pensioenkwestie. Omdat daarmee de inzet van de staking was gerealiseerd kon het conflict als beëindigd worden beschouwd.

Ten slotte

Directeur F. de Boer verdween korte tijd later toen De Ommelanden in beheer kwam bij de *Coöperatieve Condensfabriek Friesland*. Hij overleed eind november 1961 op 67-jarige leeftijd en werd in alle stilte op de begraafplaats in Haren begraven.

Voor Sake van der Ploeg was het succes van de staking bij *De Ommelanden* het begin van een langdurige carrière in de vakbond en de PvdA. In 1971 werd hij echter van een verkiesbare plaats op de Groningse Tweede Kamerlijst van de PvdA geweerd. Dit zal bij hem, zeker vanwege zijn rol bij de zuivelstaking in Groningen bijna 20 jaar eerder, wrange gevoelens hebben opgeroepen. Hij moest niet veel later vanwege een intern conflict, zijn positie als voorzitter van de vakbond opgeven.

Hij werd midden zeventiger jaren PvdA-burgemeester van het Groningse Oude Pekela, waar hij als Fries niet leek te kunnen aarden. Het moet voor hem, nadat hij eerder was uitgescholden als 'revolutionair', vreemd zijn geweest nu te worden uitgescholden als 'rechtse sociaal-democraat'.

Dat gebeurde in het politieke klimaat dat eind jaren zestig in Oude Pekela was ontstaan, waar onder leiding van F. Meis een betrekkelijk korte actie werd gewonnen in de kartonindustrie. Waarbij (net als in 1953 in Achtkarspelen voor Sake van Ploeg) doorslaggevend was, dat Meis in Pekela vooral werd gezien als "één van de hunnen" en niet in eerste instantie als een geharde bolsjewiek. Sake van der Ploeg nam eind zeventiger jaren vanwege zijn gezondheid ontslag als burgemeester. Hij overleed in 1985 in Drachten.

Zuivelfabriek *De Ommelanden* werd in 1995, na een korte staking over het sociaal plan, gesloten. In de voormalige bedrijfspanden, tegenwoordig gelegen midden in de stad Groningen, krioelt het sindsdien van allerlei nieuwe vormen van ondernemingslust.

Het is voor de vakbeweging nog een hele uitdaging de organisatiegraad op het voormalige fabrieksterrein weer terug te brengen op het niveau dat het midden vorige eeuw had. Misschien kan - 25 jaar na zijn overlijden - de bevestiging van een eenvoudige plaquette op het Ommelandenterrein, met daarop enige informatie over de staking en de rol van Sake van der Ploeg, daarbij behulpzaam zijn.

Cor Uitham
01-05-2009

Gebruikte literatuur

- **J. J de Wit**, *Correctie op de eeuwgrens*, Van Gorcum & Comp, Assen (1957). Deze publicatie is een bewerkte versie van een kwalitatief sociaal-psychologisch afstudeeronderzoek onder alle betrokken groepen bij de staking. En als zodanig één van de meest geslaagde voorbeelden van modern actiegericht onderzoek, dat pas 20 jaar later bij Groninger universiteit in zwang zou komen.
- **Leeuwarder Courant** Leeuwardercourant Database
- **Stakingen in Nederland**, Sjaak van der Velden, IISG J.G.
- **Bakker**, *Koemelkers rondom Groningen*, een doctoraal scriptie, Wageningen/Sauwerd 1955
- **Cajo Brendel**, *Staking in het Groningerland*, Onvoltooid Verleden, editie 9, 2000,
- **De Spiegel**, *Christelijk Nationaal Weekblad*, No. 5 - 1 Nov. 1952K.
- **Drijfholt**, heruitgave "*De Ommelanden*", 11-11-2007

Bijlage-2

INGEZONDEN BRIEVEN NvhN dec. 1952 en jan. 1953

1952-12-06	NvhN	Ingezonden—1 tegen de staking bij De Ommelanden (?)	
1952-12-12	NvhN	Ingezonden—1 tegen de staking bij De Ommelanden (Wilt)	
1952-12-19	NvhN	Ingezonden—2 voor de staking bij De Ommelanden (Wiersema)	
1952-12-23	NvhN	Ingezonden—3 tegen de staking bij De Ommelanden (Wils)	
1953			
1953-01-03	NvhN	Ingezonden—x tegen de staking bij De Ommelanden (Wils)	
1953-01-06	NvhN	Ingezonden—x voor de staking bij De Ommelanden (Terpstra)	
1953-01-07	NvhN	Ingezonden—x tegen de staking bij De Ommelanden (Wils)	
1953-01-08	NvhN	Ingezonden—x voor de staking bij De Ommelanden (Dinninghe)	
1953-01-14	NvhN	Ingezonden—x voor de staking bij De Ommelanden (Engels)	
1953-01-14	NvhN	Ingezonden—x tegen de staking bij De Ommelanden (Buitenstaander)	
1953-01-17	NvhN	Ingezonden—x tegen de staking bij De Ommelanden (Wils)	
1953-01-20	NvhN	Ingezonden—x voor de staking bij De Ommelanden (Sinninghe)	
1953-01-22	NvhN	Ingezonden—x voor de staking bij De Ommelanden (Engels)	

NvhN 1952-12-06

INGEZONDEN

Staking bij *De Ommelanden*

(inzender neemt het op voor directeur De Boer²⁴)

Er is in velerlei vormen over de staking bij „De Ommelanden geschreven en beide partijen hebben in en buiten de pers het volle pond gehad. Op één punt acht M. K. in „De Spiegel” de voorlichting te eenzijdig. In ieder bericht, aldus luidt het, leest men namelijk in de regels, of anders wel tussen de regels door, dat het toch eigenlijk de schuld is van die koppige directeur De Boer, die op de keper beschouwd maar een lastig en ironisch mens is, al moet men hem dan ook toegeven, dat hij in de crisisjaren die aan de tweede wereldoorlog voorafgingen in staat was uit een failliete zuivelfabriek een dergelijk bloeiend bedrijf op te bouwen.

Laat deze directeur lastig zijn, zijn grote verdienste is eerstens dat hij voor 170 arbeiders in Groningen werkgelegenheid schiep. Hebben deze arbeiders dit concern misschien groot gemaakt? Ik voor mij geloof dat dit allereerst de verdienste van deze directeur is en dan mag wel eens tot uiting komen, dat de stakende arbeiders thans anders niets doen dat het levenswerk van deze energieke man afbreken.

Laat deze mensen verder afbreken, laat mijnentwege heel werkend Nederland zijn energieke bazen lastige mensen noemen en hen aan de kant zetten en laten dan die arbeiders, die 170 X het aantal van hun bazen tellen, trachten om deze bedrijven zonder deze lastige bazen verder te drijven. Hopelijk gaan ze morgen deze proef beginnen, opdat na verloop van drie maanden deze lastige bazen weer naar waarde geschat worden.

24 Tussen (..) van ZHN.

INGEZONDEN “Staking bij *De Ommelanden*”

Ik kan het bericht in het N.v.h.N. van 6 Dec. onderstrepen. In Jan. '51 werd ik benoemd als kassier van de *Prov. Gron. Veehoudersbond*. Wij hebben ons ook bezig gehouden met wat de zuivelfabrieken in de provincie aan de melkleveranciers hebben uitbetaald. Het resultaat was dat „*De Ommelanden*” aan de kop staat. Inderdaad zijn er enkele fabrieken, die een gelijk bedrag betaald hebben, doch dit was noodzakelijk om tegen de Ommelanden te kunnen concurreren. Maar er zijn ook fabrieken, die 0,97 cent en 1,17 cent *minder* per kg. melk over 1951 hebben uitbetaald dan de Ommelanden. Daarom alle lof voor bestuur en directeur van de Ommelanden. Het groot maken van uw fabriek en daarbij nog het meest uitbetalen aan uw melkleveranciers.

Melkleveranciers, dit moet u doen denken aan het gezegde: „Het zijn de slechtste vruchten niet, waaraan de wespen knagen.” Daarom bestuur en directeur van de Ommelanden, ga door op de door u ingeslagen weg.

H. Wilt

Kassier Prov. Gron. Veehouders Bond.

INGEZONDEN

Staking bij De Ommelanden reactie op ingezonden brief van 12 december

Naar aanleiding van het stuk van de heer Wilt in het N.v.h.N. van 12 dezer zag ik gaarne het volgende opgenomen:

In tegenstelling met de heer Wilt ben ik het niet eens met het artikeltje in het Nieuwsblad van Noorden dezer. In dit artikel wordt m.i. gesuggereerd, als zou de A.N.A.B. de staking zijn begonnen om de Ommelanden kapot te maken. Niets is minder waar. Sociale misstanden in het bedrijf in het bijzonder t.a.v. de pensioenen en de halsstarrige weigering - Ja, zelfs om er over te willen praten - waren oorzaak van het uitbreken van het conflict. En de arbeiders vroegen toch niet meer, dan wat in de gehele Nederlandse Zuivel als redelijk wordt beschouwd en ook is doorgevoerd.

Het is dan ook de leiding van *De Ommelanden* die door haar koppige houding het conflict heeft uitgelokt en 't is dezelfde leiding, die nadien bemiddelingspogingen van neutrale zijde ondernomen, heeft getorpedeerd. Het is dus m.i. niet moeilijk vast te stellen, dat het de leiding van De ommelanden zelf is, die het bedrijf ten gronde richt en niet de A.N.A.B.

Gezien de sociale achterstand van *De ommelanden* t.o.v. andere zuivelfabrieken komt m.i. ook de hogere melkprijs die het bedrijf betaalt in een enigszins vreemd daglicht te staan. Deze prijzen wekken n.l. de indruk, dat ze kunnen worden betaald ten koste van de arbeiders.

En tenslotte nog dit. Op de onlangs gehouden jaarvergadering van het Nederlands Verbond van werkgevers heeft de voorzitter, de heer Twijnstra, zeer waarderende woorden gewijd aan de vakbeweging. Dit bewijst dat er iets veranderd is in Nederland. De werkgevers zien de vakbeweging niet meer als tegenstander maar als partner. Deze veranderde geestesgesteldheid komt o.a. tot uitdrukking in de Stichting van de Arbeid, S.I.R. etc. Het schijnt, dat en de leiding van De Ommelanden – gezien haar houding voor en na 't conflict - en de heer Wilt, gezien zijn denigrerende opmerking in de staart van zijn stuk dit nog niet willen inzien.

B. Wiersema, Pieterburen.

INGEZONDEN

De staking bij „De Ommelanden”

De Ommelanden betaalt hogere lonen en hogere pensioenen dan andere bedrijven.

Ik heb een paar dagen nodig gehad, om mij betreffende lonen en pensioenen bij „De Ommelanden” geheel te kunnen oriënteren. In de C.A.O. voor de zuivelindustrie, die voor iedere zuivelfabriek geldt, lees ik, dat Groningen in de 2e klasse is ingedeeld. Alle andere gemeenten in de provincies Groningen, Friesland en Drenthe, behalve Leeuwarden, zijn 3e en 4e klasse gemeenten, d.w.z., alle hier gevestigde zuivelbedrijven betalen belangrijk lagere lonen dan „De Ommelanden”.

De verschillen zijn belangrijk. Een voorbeeld: Het verschil in loon van een werknemer van 26 jaar of ouder in de 2e en 3e klasse belooft tot f 2 p. w., dito tussen 2e en 4e klasse tot f 3.75 per week. Dit betekent dus, dat „De Ommelanden” hogere lonen betaalt, dan ieder ander zuivelbedrijf in Groningen, Friesland en Drenthe (Leeuwarden dan uitgezonderd), welke verschillen kunnen oplopen tot f 3.75 per week per werknemer. Vergelijken wij nog de 2e klasse gemeenten met de 5e dito, dan lopen de verschillen op tot f 4.75 per week per werknemer. Verder commentaar lijkt me overbodig. Tot welk een enorm bedrag dit in totaal meer per jaar voor „De Ommelanden” kan oplopen, kan ieder ongeveer wel nagaan, wanneer hij weet, dat hier normaal aan ongeveer 300 mensen arbeid wordt gegeven.

Pensioenen: Het is mij gebleken, dat bij „De Ommelanden” reeds enige personen met pensioen zijn gegaan. In de desbetreffende C.A.O. nu lees ik, dat hierin maximumpensioenen worden genoemd van f 6 per week. Bij informatie is mij aangetoond, dat „De Ommelanden” aan deze met pensioen gegane mensen niet f 6, waarmede dus zou kunnen worden volstaan, maar f 15 per week uitkeert. Dat is dus 2½ maal zoveel als waarmede de arbeiders zelf accoord zijn gegaan, hetgeen ook de regering verbindend heeft verklaard. Commentaar opnieuw overbodig.

Weduwenpensioenen: „De Ommelanden” betaalt aan de twee weduwen, die er zijn wegens overlijden van hare echtgenoten, indertijd werknemers van dit bedrijf, f 7.50 per week per weduwe. Sla ik nu de C.A.O. na, wat hierin voor dit pensioen als maximum per week wordt genoemd, dan vind ik het cijfer f 3.30. „De Ommelanden” betaalt dus meer dan tweemaal zoveel als voorgeschreven.

Nogmaals dus commentaar overbodig.

Waarom staakt men dan? Ik lees hierover zeer interessante mededelingen in de laatste circulaire, die de directeur van „De Ommelanden” regelmatig aan de melkleveranciers toezendt. In die van 16 December vind ik het navolgende: „Immers op de eerste stakingsdag 21 Augustus 1952 heeft ons bestuur bij monde van zijn Voorzitter en Secretaris alle eisen van de stakingsleiding i.c. Lageveen zonder enige reserve of beding reeds vóór 's morgens 10 uur ingestwilligd, zowel mondeling als ook schriftelijk. Nochtans staking! Tot op de dag van heden. Waarom? Waartoe?”

Deze vragen lijken me alleszins gerechtvaardigd! Wanneer het Bestuur dezer Coöperatie op de eerste stakingsdag reeds voor 10 uur 's morgens alles inwilligt, wat men vroeg, waarom staakt men dan. En waarom staakt men heden nog?

In deze circulaire lees ik verder nog zeer eigenaardige feiten n.l.: „Op 21 Augustus 1952, 's morgens om 6 uur proclameerde de A.N.A.B., althans bestuurder Lageveen, deze staking, maar naar kort daarna bekend is geworden, was reeds enige dagen voordien aan enkele zuivelbedrijven in deze omtrek mededeling tot deze op handen zijnde staking gedaan tegelijk met de waarschuwing, dat: geen melk alsdan van „De Ommelanden” overgenomen mocht worden ter verwerking”

Wat zit hier achter? Waarom waren andere zuivelfabrieken enige dagen voor 21 Augustus reeds bekend met een staking die op deze datum bij „De Ommelanden” uitbrak? Dit is toch wel zeer opmerkelijk. De directeur stelt de vragen: „Waarom? Waartoe?” Alleszins juist lijkt me toe!

Maar het mooiste komt nog. De circulaire vermeldt dan verder, dat nadat het bestuur alle eisen had ingewilligd en er nochtans werd gestaakt, Lageveen heeft gezegd: „te weten, dat heden - 21 Augustus - bij vele zuivelfabrieken zou worden gejuicht nu men zou vernemen, dat bij „De Ommelanden” werd gestaakt”.

M.g. circulaire vervolgt dan: „Achter deze toch wel zeer vreemde feiten doemen vele vragen op”, die dan in een 5-tal worden gesteld.

Het slot van deze circulaire is als volgt: „In de aanhef van deze circulaire hebben wij ons gaarne aangesloten bij een door anderen geuite wens, het gordijn te openen. In volgende mededelingen aan U zullen wij proberen dit zo niet te openen, dan toch in elk geval iets opzij te schuiven, opdat wij iets zullen kunnen zien van hetgeen daar achter verborgen ligt”.

Opening van dit gordijn zal nodig zijn. Hoe eerder, hoe beter. En volledig. Opdat de boeren eens een keer zullen weten, wat zich hier afspeelt.

H. WILS,
Kassier Prov. Gron. Veehoudersbond.

1953

NvhN 1953-01-03

INGEZONDEN

„De Ommelanden”

De heer P. van Dijk te Groningen vindt „*De Ommelanden*” technisch en commercieel een succes. Dat is in elk geval prettig. Hoge melkprijzen, hoge lonen en hoge pensioenen. Allemaal dus best in orde. Hij zou er nog bij kunnen noemen grote zeer modern ingerichte fabriek, op de balans voorkomend tot een cijfer, dat minder bedraagt dan 1/3 van de reservefondsen. Maar zegt de heer Van Dijk te Groningen, ik bekijk de zaak uitsluitend van de materiële kant.

Dat is er helemaal naast. Het personeelsbeleid bij „*De Ommelanden*” heeft volkomen gefaald, doordat de mens niet voldoende in deze onderneming is erkend. Ik ben het met deze uitspraak wel enigermate eens. Wanneer mij wordt verteld, dat tot 1949 of daaromtrent vrijwel alle arbeiders in deze fabriek, de Christelijke uiteraard uitgezonderd, georganiseerd waren in de E.V.C., dus zuiver communistisch, en ook deze werknemers, voorzover op 21 Augustus j.1. nog in dienst, thans bij het stakend personeel behoren, dan geloof ik ook, dat deze mens als zodanig niet voldoende is erkend.

Mensen met een dusdanige inslag lijken me toe, in een zuivelfabriek op zijn zachtst uitgedrukt, minder geschikt te zijn. Nu de directie in verband met het aan de stakers gegeven ontslag op staande voet, bezig is, weer nieuw personeel aan te riemen, weet ik mij overtuigd, dat zij thans wel „aan de mens in de onderneming” voldoende erkenning zal geven. Eénmaal revolutie in een Coöp. Melkproductenfabriek is meer dan genoeg!

Verder is de heer P. van Dijk te Groningen van mening, dat de grote fabriek „*De Ommelanden*” figuurlijk gesproken een ruïne is geworden. Daarop moet hij zich toch maar niet zeker gaan instellen. Misschien behoort hij ook tot degenen, die stakingsleider Lageveen bedoelde, toen hij zei: „te weten. dat heden - 21 Augustus – bij vele andere zuivelfabrieken gejuicht wordt, nu bij „*De Ommelanden*” wordt gestaakt”. Gestakt tot heden, nochtans inwilliging door het bestuur van alles, wat Lageveen c.s. vroegen. Misschien is hier de wens de vader der gedachte des heren P. van Dijk. Ik kan hem weinig hoop geven. De Groninger boeren hebben zo langzamerhand wel door, wat zich bij „*De Ommelanden*” afspeelt. Zij weten best, wat de waarde is van dit bedrijf voor de melkprijzen, die in deze provincie worden betaald. Zij realiseren zich goed, wat hun positie terzake zal zijn, wanneer deze grote Coöperatie als zodanig zou verdwijnen. De heer P. van Dijk c.s. moeten heden reeds maar voor vast aannemen, dat de Groninger boeren dit niet zullen toestaan. De steun, die „*De Ommelanden*” behoeft in de vorm van een grotere melkaanvoer, wordt wel gegeven. Te meer nu, omdat wel duidelijk wordt, wie en wat met deze staking annex is!

Verder wil het mij voorkomen, dat enige lieden momenteel bezig zijn „in troebel water te vissen” ten aanzien van een buitenlandse handelsrelatie van „*De Ommelanden*”. Ieder die dit heden moge aangaan, zou ik de ernstige waarschuwing willen geven, dat de boeren dit niet zullen nemen. Noch de Groninger boer, noch in groter verband de Nederlandse boer. L.g. mag dan niet in alles eensgezind zijn, in één opzicht zijn aller gevoelens gelijk, n.l. niet te willen bukken voor terreur en rode dictatuur. De Nederlandse boer is baas over zijn eigen melk. Zo er in Nederland iemand zou zijn, die van de huidige omstandigheden bij „*De Ommelanden*” gebruik tracht te maken, een handelsrelatie ten eigen voordele te bewerken in enigerlei vorm, dan diene hij hiermede te rekenen, dat wij dit op passende wijze ter kennis van die boeren zul-

len brengen, die de melk ten slotte zullen moeten leveren voor de producten, waarom het eventueel zou gaan.

H. WILS,
Kassier Prov. Gron. Veehouders Bond.

NvhN 1953-01-06

INGEZONDEN „De Ommelanden”

Al herhaalde maal is uw blad geschreven over “De Ommelanden”.

De Ommelanden schrijft: Wij gaan de fabriek verkopen. „Klets”.

De A.N.A.B. laat beslag leggen en vraagt terugneming der arbeiders enz. „Klets”.

De heer Wils schrijft, de heer Van Dijk evenzo en vele anderen. Al dit geschrijf ademt anders niet dan de geest der materie en klassenstrijd, meten der krachten. Gaat niet verder, keert terug. Onze eigen mening is zonder fundament en onbetrouwbaar.

Neemt Gods woord als fundament en richtsnoer bij uw besprekingen en u vindt elkaar. Vindt u elkaar niet voor een oplossing, dan zult u ervaren dat u elkaar gevonden hebt in dit ene, tegen het woord Gods te zijn.

Hier zit de knoop.

Grijpskerk. H. TERPSTRA.

NvhN 1953-01-07

INGEZONDEN „De Ommelanden”

De heer Wiersema draait in zijn laatste ingezonden stuk al bij. Moet ook wel. Tegen vaststaande feiten is weinig in te brengen. Wij zijn dus nu al zo ver, dat ook de heer Wiersema toegeeft, dat de lonen bij „De Ommelanden” belangrijk, zelfs meermalen zeer belangrijk hoger liggen dan bij andere Zuivelfabrieken in het Noorden des lands, die te Leeuwarden dus uitgezonderd.

„Over de pensioenen valt meer te schrijven”, zegt de heer Wiersema, hetgeen hij dan ook doet. Echter meer in algemene zin, ten aanzien van geldende regelingen en bestaande situaties in Nederland op dit gebied. Ik laat dit voor wat het is. Iht gaat om de pensioenen bij “De Ommelanden”. In mijn laatste ingezonden stuk noemde ik terzake concrete feiten. Deze waren, dat alle arbeiders, die thans hier met pensioen zijn gegaan, 2½ maal zoveel uitgekeerd krijgen als de A.N.A.B. zelf in de C.A.O. heeft goedgevonden. Weduwen ontvangen dito meer dan 2 maal zoveel. De heer Wiersema ontkent dit niet. Accoord dus!

Verder merkt de heer Wiersema op, dat de rechten der arbeiders terzake deze pensioenen op een hechte grondslag zijn geplaatst. Wanneer nu een werkgever deze rechten niet zou eerbiedigen, wat zou dan eenvoudiger zijn geweest, dan aan de bevoegde rechter te vragen, eerbiediging dezer rechten op te leggen? Men kan toch geen rechter in eigen zaak zijn. Dit doet de A.N.A.B. nu wel. Zij laat staken en een eenvoudig verzoek aan de rechterlijke macht zou voldoende zijn geweest.

Verder schrijft de heer Wiersema zeer uitvoerig over de inwilliging door het Bestuur op 21 Augustus j.l. van alles wat stakingsleider Lageveen c.s. vroegen. Zonder enig beding, zowel mondeling als schriftelijk. Het gehele Bestuur had dit moeten doen, zei Lageveen, maar 2 be-

stuursleden binden de gehele vereniging. Hun ja blijft ja, al zouden de andere 3 bestuursleden er tegen zijn. Niet alleen moreel, maar ook juridisch was dus de zaak volkomen in orde. Nochtans staking! Bij andere fabrieken luid gejuich, zei Lageveen. Hoe wist laatstgenoemde dit reeds bij voorbaat? Moet dus te voren met andere fabrieken wel over gesproken zijn. Kan toch eigenlijk niet best anders, lijkt mij toe. Toch wel een eigenaardige situatie vind ik. Bijzonder vreemd is ook, dat, naar later bekend geworden is, diverse andere bedrijven enige dagen vóór 21 Augustus waren ingelicht over een voorgenomen staking bij „De Ommelanden”, niettegenstaande het, laten we maar zeggen, ultimatum, op deze datum verviel. De heer Wiersema laat het trekken van conclusies geheel aan de lezer over. Ik ook! Weer accoord dus!

Verder dan nog de diverse bemiddelingspogingen, die zijn gedaan, om tot oplossing van dit conflict te komen. De heer Wiersema is ongetwijfeld bekend, dat deze alle in hoofdzaak gestrand zijn op de eis van de A.N.A.B., dat de nieuw aangenomen mensen weer zouden moeten worden ontslagen. Dat de leiding van „De Ommelanden” in alle omstandigheden pal heeft gestaan dit nimmer te willen doen, vind ik zeer te prijzen. Dat zou naar mijn gevoelen zeer immoreel zijn geweest. Hulde daarvoor.

H. WILS,
Kassier Prov. Gron. Veehoudersbond.

NvhN 1953-01-08

INGEZONDEN „De Ommelanden”

Vol animo heb ik de door u ingezonden artikelen over „De Ommelanden” gelezen, mijnheer Wils. Daarin noemde U enige concrete feiten inzake de pensioenen bij „De Ommelanden”. Deze waren, dat alle arbeiders, die thans hier met pensioen zijn gegaan, 2½ maal zoveel uitgekeerd krijgen als de A.N.A.B. zelf in de C.A.O. heeft goedgevonden.

Maar nu zal ik enige andere feiten geven. De heer A. Sinninghe, Noorderweg C 247 te Tolbert, heeft in 1948 zijn ontslag genomen bij „De Ommelanden”. Hij heeft toen een boerderijtje gekocht en werkte daarna dus in eigen bedrijf. Toen de heer Sinninghe „De Ommelanden” verliet, had hij „bijna” 27 jaar onafgebroken diensttijd achter de rug. Bij zijn vertrek werd hem medegedeeld dat zijn „pensioen” in orde was. Hij zou wel bericht ontvangen hoe groot t.z.t. zijn pensioen zou wezen. Mijnheer Wils, tot de dag van heden weet de heer Sinninghe nog niet of hij recht heeft op pensioen of niet.

Zo scheept „De Ommelanden” zijn arbeiders af, die meer dan “25 jaar” voor het bedrijf hebben gewerkt. Talloze brieven kan ik u tonen over dit geval. In één dezer brieven staat dat de heer Sinninghe vóór „1 Mei 1951” bericht zal ontvangen over de pensioenkwestie. De post heeft hem echter niet kunnen „vinden”. Hoe vindt u dit geval, mijnheer Wils? Nu zal u misschien denken, hier „zit” wat anders achter. Ik kan u verzekeren dat dit een zuiver geval is. Evenzo is het met de heer J. Hummel uit Groningen, die ook langer dan „25 jaar” bij „De Ommelanden” werkzaam is geweest en die ook niet weet waar hij recht op heeft.

U ziet dus, mijnheer Wils, dat er ook andere gevallen zijn dan die concrete feiten van U.
J. SINNINGHE Azn., Parklaan 29b, Groningen.

INGEZONDEN „De Ommelanden“

Naar aanleiding van de ingezonden stukken van de heer Wils, voel ik mij verplicht nog eens in het kort de oorzaak en eventuele gevolgen van deze staking naar voren te brengen.

De oorzaak is gelegen in de meedogenloze wijze van handelen en optreden van de heer De Boer ten aanzien van het personeel van zijn fabriek. De slechte sociale toestanden. Geen voldoende pensioenregeling. Geen uitbetaling der overuren. Willekeurig ontslag, et., etc. De heer Wils schrijft echter, dat er wel een pensioenregeling was bij de Ommelanden ja, zelfs één die hoger lag dan door de C.A.O. voorgeschreven. Dit is inderdaad waar, maar de heer Wils schrijft er niet bij, dat dit slechts het geval was voor enkele bevoorrechte personen, doch voor het overgrote deel van het personeel bestond helemaal geen pensioenregeling. De heer Wils moet b.v. maar eens aan prominente oud-Ommelander krachten vragen of hun pensioenregeling in orde is en het antwoord dan op deze plaats publiceren.

De A.N.A.B. riep reeds in 1951 een Staking uit mede om dezelfde redenen als hierboven omschreven. Deze duurde slechts een achttal uren, maar had tot resultaat, dat de heer De Boer ten overstaan van het College van Rijksbemiddelaars alle eisen inwilligde en dit bekrachtigde met zijn handtekening. Dit is schijnbaar voor de heer De Boer van nul en generlei waarde, want ondanks herhaaldelijk schrijven en manen van de A.N.A.B. omtrent het in praktijk brengen door de heer De Boer van deze reeds ingewilligde punten welke o.a. inhielden, dat hij arbeiders enkele honderden guldens moest uitbetalen wegens door hen verricht overwerk (tot nog toe moet dit geld door enkelen nog steeds worden ontvangen!), vroeg de heer De Boer uitstel op uitstel. Totdat de bom barstte en de A.N.A.B. een ultimatum stelde.

De heer De Boer ging zelfs zover, dat hij het ultimatum eerst ter hand stelde aan het bestuur van de Coöperatie, toen de staking reeds enige uren oud was. Waarom nu de halsstarrige houding van deze directeur? O.i. enkel en alleen om de invloed die de vakbonden en dus de arbeiders de laatste jaren hadden gekregen in het bedrijfsleven te breken.

Wij, arbeiders van de Ommelanden die niet staken om de staking maar voor de inwilliging van onze rechtmatige belangen, doch ook voor die van alle arbeiders in Nederland, zijn ons terdege bewust, dat indien de opzet van de heer De Boer zou slagen, de Nederlandse arbeider weer opnieuw, net als vroeger het geval was, overgeleverd zou worden aan de genade en willekeur van de werkgever met alle gevolgen van dien.

Daarom, laat u niet misleiden door mooie woorden en holle frasen, maar schaaft u eensgezind achter de stakende arbeiders en hun leiding, die strijden voor hun recht, opdat deze rotte plek in de Nederlandse, maar vooral in de Groninger zuivelindustrie moge worden een bron van sociale zekerheid en welvaart voor de arbeiders.

De staker J. ENGELS, Vindicatstraat 6.

INGEZONDEN „Arbeiderslevens in de waagschaal”

In een circulaire van de secretaris van de A.N.A.B., de heer S. v. d. Ploeg, aan de inwoners van de gemeenten Smallingerland en Achtkarspelen worden verschillende vergaderingen aangekondigd, waarin „volledige opening van zaken” zal worden gegeven.

In deze circulaire wordt gezegd, dat ondubbelzinnig is gebleken, dat de bereidheid van bij „De Ommelanden” te werken, niet aanwezig is en op verzet stuit. De circulaire vervolgt dan: „Toch gaat De Ommelanden” door met de bespottelijke vertoning, de bus te laten rijden, wel een bewijs, dat de directie er niet voor terugdeinst arbeiderslevens in de waagschaal te stellen”.

Het is niet duidelijk, wat hierin gelezen moet worden. Heeft de heer Van der Ploeg zó weinig vertrouwen in de kwaliteit der bussen, waarmee werkwilligen worden vervoerd? Is hij bang, dat er slachtoffers zullen vallen doordat zijn volgelingen, de stakers, het verbod van samenscholing zullen overtreden? Of vreest hij, dat stakers zich aan werkwilligen zullen vergrijpen?

Duidelijke taal mag in een conflict als het onderhavige zeker van de leiders worden verwacht. Zwevende suggesties als die van de heer Van der Ploeg lijken mij, zacht gezegd, bedenkelijk van aard.

EEN BUITENSTAANDER.

INGEZONDEN „De Ommelanden”

Volledigheidshalve wil ik nog antwoorden op hetgeen J. Sinninghe schrijft. Allereerst dan dit. S. is 27 jaar bij „De Ommelanden” werkzaam geweest, heeft in 1948 ontslag genomen en kocht toen een boerderij. Hij heeft dit er dus niet slecht afgebracht. De loonsvoorwaarden bij zijn werkgever zijn blijkbaar zeer behoorlijk geweest en de „behandeling” dito, anders houdt men dat geen 27 jaar uit, dunkt me.

Overigens, „De Ommelanden” werd opgericht in 1924 en 1948 ontslag maakt dus 24 jaar en geen 27, zoals de heer Sinninghe berekent. Echter van 1948-1953 = 5 jaar. Zolang wacht S. nog altijd! Denkelijk heeft S. in al zijn dienstjaren bondscontributie betaald. Zou S. deze niet terug vragen, nu zijn organisatie in 5 jaar nog dit beetje niet voor hem zou hebben kunnen doen, zijn pensioenrechten te realiseren? Hij voelt zelf blijkbaar ook iets ongerijmds, althans is bang, dat ik denk dat er wat achter zit. Deze vrees is niet ongegrond.....

Ook J. Hummel weet niets omtrent zijn pensioen. Wil ik wel aannemen. Hummel staakt en zijn organisatie heeft, in plaats van pensioen, een verhoogd loon gevorderd. Wanneer hij nu niet weet waaraan hij toe is, dient hij zich te vervoegen bij zijn stakingsleiding.

Voordien had hij eenvoudig een door alle partijen terzake opgemaakt document kunnen raadplegen, had hij zich van zijn recht willen overtuigen.

Verder is bekend, dat de arbeidsvoorwaarden in de zuivelindustrie geregeld worden door een C.A.O. De contróle op de naleving dezer C.A.O. wordt verzorgd door de overheid. Minstens 2 maal per jaar heeft deze plaats. Ze is zo uitgebreid, dat de controleurs zelfs de mensen in de fabriek bezoeken, om na te gaan of de functie-indeling juist is, de genoteerde lonen wekelijks

worden ontvangen etc, etc. Ik ben dus met mijn beweringen heus niet in slecht gezelschap geweest!

En nu staker J. Engels. Denkelijk heeft hij gedacht: „Het papier is geduldig”. De heer De Boer heeft het weer gedaan. Wordt langzamerhand een beetje oudbakken nieuws. Van hem heb ik altijd gehoord, dat hij veel waardering demonstreert voor flinke mensen, maar ook b.v. ernstige oneerlijkheid gestraft wordt met ontslag op staande voet. Wanneer ik mijn oor te luisteren leg, dan is dit nogal eens gebeurd. Misschien weet staker Engels dit ook zo niet, dan informeer hij daarnaar. Ook ten aanzien van andere feiten lijkt het me niet ondienstig, dat hij - en alle andere van de hoge toren blazende stakers - eens de hand in eigen boezem steken en zich gaan afvragen, wat de vele ernstige eigen tekortkomingen waren. Zo nodig wil ik wel een handje helpen.

Van Redactiewege bekort.

H. WILS,
Kassier Prov. Gron. Veeh. Bond.

NvhN 1953-01-20

INGEZONDEN „De Ommelanden”

Uw antwoord op mijn ingezonden stuk heb ik gelezen, mijnheer Wils, doch dit loopt geheel „langs” mijn ingezonden stuk heen. Mijn artikel ging “alleen” over de pensioenkwestie bij „De Ommelanden”, terwijl uw antwoord hier praktisch niets van vermeldt. Allereerst dan dit. Volgens uw berekening is de heer S. maar 24 jaar in dienst geweest bij „De Ommelanden” Dit is niet juist. De heer S. heeft 2 jaar en 9 maanden bij „Stad en Lande” en 24 jaar en 1 maand bij „De Ommelanden” gewerkt. Totaal dus 26 jaar en 10 maanden, is „bijna” 27 jaar. In 1946 werd de heer S, een enveloppe met inhoud aangeboden wegens 25jarige diensttijd. Dus werd de diensttijd bij “Stad en Lande” ook meegereken.

De inhoud van de enveloppe werd door het bestuur van „De Ommelanden” vastgesteld en door de waarnemend directeur Hornstra uitgereikt.

Wat betreft de lonen en de behandeling in die „27 jaar” heeft de heer Sinnighe niets te klagen gehad. Klaagtonen hierover zult u in mijn vorig ingezonden stuk niet vinden. Dat ging alleen over de „pensioenkwestie”. Trouwens, S. heeft zijn boerderijtje niet overgehouden van het „loon” dat hij bij „De Ommelanden” verdiend heeft. Verder betreft u de bond (A.N.A.B.) er nog in als zou die in die 5 jaar nog niets bereikt hebben.

Mijnheer Wils, ze hebben er „5 jaar” aan gewerkt en nu waren ze genoodzaakt om te doen wat er nu gebeurd is. Staking.

De A.N.A.B. heeft dus geduld genoeg gehad. In 1951 werd reeds gestaakt, maar de heer De Boer verzekerde toen, dat het wel „in orde” kwam. Verder schrijft u dat er geregeld contrôle op de arbeidsvoorwaarden wordt uitgeoefend op de naleving van de C.A.O. Zelfs zouden de controleurs de mensen in de fabriek bezoeken. De heer S. heeft in die „27 jaren” echter nog nooit één van die heren ontmoet. Ook zeldzaam! Dus dat is ook meest theorie, mijnheer Wils.

J. SINNINGHE Azn. Parklaan 29b, Groningen.

INGEZONDEN „De Ommelanden”

Op advies van de heer Wils heb ik geïnformeerd naar eventuele onredelijke en onrechtmatige ontslaggevallen bij „De Ommelanden”. De heer Wils schrijft, dat hij mij bij mijn onderzoek naar de sociale onrechtmatigheden en de onrechtmatige ontslagen wel een handje wil helpen. Daarom graag antwoord op de volgende vragen:

1e. „De ontsloeg J. Kieftenbelt in April 1951. Onrechtmatig oordeelde de bond. Kieftenbelt werd terug genomen en ... later bevorderd tot chef. Wie was juist ?

2e. Aan H. Gankema werd in Mei 1951 f 275 te weinig ontvangen loon uitbetaald. Zou De Ommelanden dit uitbetaald hebben als de bond het niet voor de arbeiders in orde had gemaakt ?

3e. Aan Piet v.d. Noort, nu reeds sinds 1950 (10 Mei) werkzaam aan een andere fabriek, betaalde De Ommelanden op 2 Januari 1953 f 640 pensioengeld uit. Wel wat laat, vindt U niet? Indien v. d. Noort onverhoopt eens was komen te overlijden, dan had De Ommelanden met beschaamde kaken moeten vaststellen, dat de pensioenrechten voor de weduwe niet in orde gebracht waren.

Mijnheer Wils, mocht ik weer op vragen stuiten, waarbij U mij een handje kunt helpen, dan hoop ik nogmaals bij U aan te mogen kloppen. U zult mij dan zeker wel weer namens de Prov. Gron. Veeh.-bond willen beantwoorden.

IJ. ENGELS, Vindicatstraat 6

Directeur Feike de Boer

Leeuwarder Courant 1961-11-29

De heer Feike de Boer, Ommelanden, overleden

Op de begraafplaats te Haren is in alle stilte begraven het stoffelijk overschot van de heer F. de Boer, oud-directeur van de koöperatieve melkproductiefabriek „De Ommelanden” te Groningen. De heer De Boer is vorige week donderdag op 67-jarige leeftijd overleden. Hij kwam in 1923 als waarnemend beheerder in dienst van de toenmalige zuivelfabriek „Stad en Lande”, die toen in grote moeilijkheden verkeerde. In 1924 werd de heer De Boer directeur van de fabriek, die toen werd omgezet in de koöperatie „De Ommelanden”. De heer De Boer werkte de fabriek met grote energie op, maar verwaarloosde de sociale aspecten van het bedrijf, terwijl de boeren hem zijn gang lieten gaan. In 1952 leidde dit tot een konflikt met de Anab en een langdurige staking was het gevolg. De fabriek verloor daarna zijn zelfstandigheid.

Sake vd Ploeg

Leeuwarder Courant 1973-12-28

Sake v. d. Ploeg burgemeester Oude Pekela

LEEUWARDEN — De heer Sake van der Ploeg is benoemd tot burgemeester van Oude Pekela in Groningen met ingang van 1 januari 1974. De heer Van der Ploeg legde in mei van dit jaar zijn functie neer als voorzitter van de Agrarische en Voedings bedrijfsbond van het NVV. Hij deed dat na een conflict in het bestuur van zijn vakbond, dat ontstond over een dreigende staking in de zuivelindustrie. Door zijn optreden voorkwam de heer Van der Ploeg deze staking.

De heer Van der Ploeg, die 53 jaar oud is, komt in een gemeente met 8000 inwoners en hij is er op gebrand zijn activiteiten in die gemeente te ontplooiën. Hij gaat met zijn vrouw Klaasje van der Ploeg-van der Heide naar Oude Pekela, de vijf kinderen, die hun plaats in de maatschappij al hebben gevonden, blijven in Utrecht.

Sake van der Ploeg is afkomstig uit Bergum. Daar begon hij zijn loopbaan in de zuivelindustrie, die hem via de zuivelfabriek in Wolvega in het vakbondswerk bracht en voor de Partij van de Arbeid in de Tweede Kamer. De heer Van der Ploeg is bestuurslid geweest van het Landbouwschap en van het Produktschap voor Zuivel. Hij is lid van de Tweede Kamer geweest.

Sake van der Ploeg krijgt persprijs

Journalisten eren individualist

LEEUWARDEN - De Friese Persprijs gaat dit jaar naar Sake van der Ploeg, ex-vakbondsbestuurder, voormalig Kamerlid en tot voor kort burgemeester van Oude Pekela. Hij stond de laatste jaren regelmatig in het brandpunt van de belangstelling. Daarbij zocht noch schuwde hij de publiciteit. Hiermee voldoet hij aan de voor de toekenning van de persprijs gestelde voorwaarden. De

prijs zal worden uitgereikt tijdens het jaarlijkse persbal van de Vereniging van Friese Journalisten op 18 november.

De heer Van der Ploeg is in 1920 te Bergum geboren. Vanaf zijn veertiende jaar was hij werkzaam in de zuivel. Hij raakte snel betrokken bij het vakbondswerk van de ANAB, de voorloper van de Voedingsbond van de FNV. Landelijke bekendheid kreeg hij door de negen maanden durende staking in de Groninger zuivelfabrieken De Ommelanden. In de loop der jaren werd hij voorzitter van de ANAB en kwam voor de PvdA in de Eerste en Tweede Kamer terecht.

Kenmerkend voor hem was zijn individualistisch optreden. Zo nam hij het in 1965 bij de voorbereiding van het huwelijk van prinses Beatrix en prins Claus op voor het prinselijk paar. In

1973 gaf hij een beslissende wending aan het toen dreigende zuivelconflict. Samen met FNZ-voorzitter drs. Rinze Zijlstra dokterde hij een compromis uit. Ondanks het feit dat dat compromis het conflict uit de wereld hielp, moest de vakbondsbestuurder aftreden. De heer Van der Ploeg werd vervolgens benoemd tot burgemeester van Oude Pekela. Ook hier ging hij zijn eigen weg, hetgeen hem niet door iedere Groninger in dank werd afgenomen. In juni van dit jaar ging hij met ziekteverlof.

Hoe verschillend over hem gedacht werd bleek bij zijn afscheid. Het gemeentebestuur weigerde bij zijn vertrek een officiële afscheidsreceptie te geven, maar de spontaan opgezette huldiging vanuit de bevolking trok grote belangstelling. De heer Van der Ploeg woont op het ogenblik in Drachten.

De Friese persprijs bestaat uit een oorkonde en een legpenning. Met de toekenning aan de heer Van der Ploeg volgde het bestuur de unanieme voordracht van de voor dit doel ingestelde jury. Deze bestond dit jaar uit Amarins de Jong, Sikke Doele en Egge Huistra.

Sake van der Ploeg had een actief en strijdbaar leven

DRACHTEN - Ruim een maand na zijn 65-ste verjaardag is zondagmorgen in het Bonifatius Hospitaal in Leeuwarden Sake van der Ploeg na een actief en strijdbaar leven, overleden. Hij was oud-voorzitter van de Agrarische Bedrijfsbond, de vroegere ANAB, oud-lid van de Eerste en de Tweede Kamer en oud-burgemeester van Oude Pekela. Hij woonde sinds 1978 in Drachten. De laatste tijd was hij al ernstig ziek, maar hij is overleden aan een acute hartstilstand. Hij had enkele weken geleden in het bijzijn van vrienden al aangekondigd, dat hij op deze wijze aan zijn eind zou komen. Zijn nieren waren ernstig aangetast en hij moest zich wekelijks in het ziekenhuis laten behandelen. In de eerste dagen na zo'n behandeling was hij nog bijzonder actief, daarna volgde opnieuw een inzinking. Hij stelde in de laatste weken van zijn leven nog een pamflet samen, waarin hij de oprichting en de geschiedenis van zijn bond beschreef.

Sake van der Ploeg werd geboren in **Bergum** waar zijn ouders een kruidnierszaak dreven. Sake kwam op zijn veertiende op de **zuivelfabriek** op Bergumerdam te werken en werd vier jaar later al chef-condenseur-poedermaker op de fabriek in Wolvega. Hij trouwde er in 1942 met de dochter van de eerste botermaker, Klaasje van der Heide. In 1945 werd hij bestuurder van de Nederlandse Bond van arbeiders in de land- en tuinbouw en het zuivelbedrijf, de latere ANAB.

Sake van der Ploeg verwierf landelijke bekendheid als de leider van de grote staking bij de **zuivelfabriek** De Ommelanden in 1952 en 1953, één van de eerste

grote arbeidsconflicten van na de oorlog. De staking duurde vele maanden en had voor die tijd ongehoord grimmige kanten. De zuivelbond kwam uiteindelijk als overwinnaar uit de strijd.

Nadien maakte hij een snelle politieke carrière als lid van Eerste en Tweede Kamer. In die laatste functie maakte hij de beroering mee, die het huwelijk tussen prinses Beatrix en Claus von Amsberg te weeg bracht. Sake van der Ploeg vestigde de aandacht op zich door onvoorwaardelijk voor von Amsberg te kiezen. Hij bepaalde zijn standpunt na een uitvoerig gesprek met Claus.

In april 1973 trad hij na interne moeilijkheden af als voorzitter van de zuivelbond. Ook in deze periode roerde hij zich hevig en het conflict kreeg naar buiten toe veel publiciteit. Sake van der Ploeg kon rekenen op een trouwe aanhang van vooral Friese leden, maar hij heeft het conflict in zoverre niet op de spits gedreven, dat de bond er schade onderleed.

In 1974 werd hij benoemd als burgemeester van Oude Pekela. Ook daar verliep zijn werk niet rimpelloos. Hij kreeg moeilijkheden met de gemeenteraad en vanuit de bevolking werd actie tegen hem gevoerd. In 1978 gaf Sake van der Ploeg er de brui aan. Zijn gezondheid liet toen al te wensen over en hij werd spoedig daarna afgekeurd. Als ambtelos burger vestigde hij zich in Drachten. Ook daar deed hij in de eerste jaren overigens nog volop mee, onder meer in de invalidenbond, de tuindersvereniging en de Partij van de Arbeid.

„Correctie op de eeuwgrens”

1957-09-28	NvhN	Student maakte scriptie over staking bij <i>De Ommelanden</i>	xxx
1957-10-09	LC	De Ommelander mythe nog verder ontluisterd	
1957-10-12	FK		
1957-10-18	HVV	Goed boek over de staking „ <i>Correctie op de eeuwgrens</i> ”	

NvhN 1957-09-28

Boek De Wit „Correctie op de eeuwgrens”

Student maakte scriptie over staking bij De Ommelanden

Zijn leermeester raadde hem aan het uit te geven

(Van één onzer redacteuren)

Over de moeilijkheden, die enkele jaren geleden (van 21 augustus 1952 tot 4 oktober 1953) tot een leidden bij de Coöperatieve Melkproductenfabriek *De Ommelanden* te Groningen, wordt niet dagelijks meer gesproken. Zoals men misschien nog weet ging het over de regeling van de pensioenen van de werknemers. Toch is de naam *De Ommelanden* een begrip geworden in de na-oorlogse arbeidsverhoudingen, want een arbeidsconflict als dit hebben we na de Tweede Wereldoorlog niet beleefd.

De gang van zaken rondom deze trieste affaire was voor een student aan het Nutsseminarium voor Pedagogiek te Amsterdam aanleiding om er dieper in te duiken. Hij maakte er een scriptie van, na een grondige studie van de voorgeschiedenis, het verloop en de achtergronden van het conflict.

Prof. dr. T. T. ten Have, die zijn studieleider was, spoorde hem aan deze scriptie in druk uit te geven.

Zo ligt dan thans voor ons van J. J. de Wit „Correctie op de eeuwgrens”, dat bij Van Gorkum en Comp. N.V. te Assen werd uitgegeven.

Prof. Ten Have heeft het boek een „Ten geleide” meegegeven, waarin hij onder meer zegt, dat de schrijver zich terecht heeft onthouden van een literaire dramatisering, waarvoor de Ommelanden ruimschoots de stof bevatte. Zo is het ook.

Conclusie

Aan de hand van talrijke, vaak door vraaggerekken met de betrokkenen verkregen, gegevens komt de schrijver tot een conclusie, waarin hij vaststelt, dat dit conflict niet als symptomatisch voor het tegenwoordige tijdperk kan worden gezien.

Hij zegt in het laatste hoofdstuk, dat de toestanden en verhoudingen bij *De Ommelanden* eerder negentiende- dan twintigste-eeuws waren in sociaal opzicht. Hij karakteriseert het conflict als een soort instulping in de grens tussen twee eeuwen, een instulping waarop de als het ware de correctie vormde. (Zo is dan ook de titel van het boek verklaard).

Sanering

De Ommelanden heeft het saneringsproces bespoedigd, zo constateert De Wit. Onder de nieuwe directie is er een kans op voltooiing van dit proces.

De schrijver vraagt zich echter af of hiermee ook een begin is gemaakt aan een eventueel geestelijk heroriënteringsproces onder de boeren, die bij het conflict waren betrokken. Dat zou namelijk, zo zegt hij, niet alleen van betekenis zijn voor deze groep als zodanig, maar wellicht ook voor grote delen van de Groninger boerenstand in zijn geheel.

Niet droog

Het boek is geen droge studie geworden, maar voor iedereen, die zich in deze gang van zaken wil verdiepen, duidelijk geschreven.

Wij zijn het volkomen eens met prof. Ten Have als hij in zijn voorwoord schrijft, dat deze studie de aandacht verdient van allen, die belang stellen in de sociale psychologie van de arbeidsverhoudingen in het algemeen en van het stakingsrecht in het bijzonder.

Jammer vonden we het, dat er hier en daar nogal eens een zetfoutje stond.

Leeuwarder Courant 1957-10-09

[▲ terug naar index Boek De Wit](#)

J. J. de Wit: Correctie op de eeuwgrens ²⁵

De Ommelander mythe nog verder ontluisterd

Staking: negentiende eeuws conflict

(Van onze landbouwredacteur)

In de zomer van 1952 heersten er gespannen arbeidsverhoudingen in de Friese zuivelindustrie. Op een vergadering in Leeuwarden kwam er een sterke aandring van de leden op de leiding van de ANAB om de boel er maar bij neer te gooien als niet op korte termijn verschillende verbeteringen tot stand werden gebracht. De ANAB-leiders Jan Lageveen, Sake van der Ploeg en Piet Schippers hadden toen een ondankbare taak; zij moesten deze boot afhouden. Hun argumenten klonken niet erg overtuigend en zij moesten tenslotte het vertrouwen in hun persoon in het geding stellen om de lieve vrede te bewaren.

Kort daarop brak de staking bij *de Ommelanden* uit en de ANAB had zijn handen vrij. De staking is gewonnen door de ANAB en verloren, niet door *de Ommelanden*, maar door de machtige alleen-heersende directeur Feike de Boer. Om deze man is toendertijd een mythe geweven, namelijk die van de man, die als eerste optrad tegen de opdringende arbeiders. Bij *de Ommelanden* zou de victorie beginnen, meenden sommigen; niet alleen vrijdags in Amicitia en in de Beurs te Leeuwarden kon men deze opvattingen horen.

Al die mythen en legenden om Feike de Boer zijn vrijwel verdwenen in het boekje, dat J. J. de Wit over het conflict heeft geschreven. „Correctie op de eeuwgrens”, heet dit boekje, dat het conflict beschouwt als te behoren in de vorige eeuw. Het is een indringend geschreven werkje, dat de staking bij de Ommelanden van de sociaal-psychologische kant benadert.

Alle partijen passeren de revue, alle motieven worden nagegaan en in het bijzonder het falen van de Groninger „koemelker” komt er in tot uiting. Bij alle onsociale handelingen van de di-

²⁵ J. J. de Wit Correctie op de eeuwgrens. Het anachronisme van de Ommelanden sociaal-psychologisch beschouwd. (1952-1953). Uitgave Van Gorcum en Comp. n.v. Assen. Gebrocheerd f 5,90.

recteur komt deze tenslotte toch nog op een voetstuk terecht, waar hij niet hoort. Hij heeft geen fabriek opgebouwd, die 100 miljoen kg melk kan verwerken. Werd er in De Boers tijd 40 miljoen kg melk verwerkt met 280 man personeel; dit jaar onder de nieuwe directie en met 60 man personeel minder zal de fabriek op ongeveer 60 miljoen kg komen, waarvan 40 miljoen kg van eigen leveranciers.

De economische oorzaken van het conflict worden in De Witts boekje niet blootgelegd. Wel roert hij even aan, dat de Ommelanden zich niet als condensfabriek had kunnen handhaven op den duur en hij geeft daar motieven voor die nota bene ook voor een grote buurfabriek opgaan -, maar wij menen, dat het reeds spaak was gelopen bij de Ommelanden. Via een sociaal conflict heeft De Boer zijn falen op zuiveltechnisch en commercieel gebied willen maskeren. De Witt plaatst het conflict niet in het kader van de gehele ontwikkeling van het zuivelwezen in het noorden. Men brenge slechts in herinnering de débacle van de Lijempf en de lagere melk-prijs, die verschillende fabrieken ten opzichte van hun buurfabrieken op het ogenblik moeten uitbetalen.

Blunder in Achtkarspelen

Een interessant deel van het werk van De Witt is zijn analyse van de mislukte werving van arbeidskracht in Achtkarspelen. De Witt onthult, dat het verzet tegen deze werving niet een spontane actie was, doch dat de bombardementen van de Ommelanden-bus georganiseerd werden. Er was een groep van ongeveer vijftien mannen, in leeftijd variërend van 22 tot 59 jaar, die zich aaneensloten tot actief verzet. „Ik heb een en ander kunnen verifiëren in een gesprek, dat ik met de „leider” van deze knokploeg had en waarin hij mij vertelde, hoe hij ‘s morgens om een uur of vier zijn manschappen wekte en zij zich dan op van tevoren vastgestelde punten van de route die de bus volgde, opstelden, om onder bescherming van de duisternis met stenen te gooien, die door schooljongens tot dat doel waren klaargelegd”, zo schrijft De Witt.

Het boekje van De Witt is in het bijzonder om tweërlei reden lezenswaardig. In de eerste plaats behandelt het een conflict, dat voor velen een onontwarbaar raadsel was, op een zo duidelijke en heldere manier, dat ieder die met arbeidsverhoudingen te maken heeft het zal willen lezen. In de tweede plaats is voor de behandeling een wetenschappelijke vorm gekozen met sociaalpsychologische methoden, die het werkje uitheft boven de betekenis van het conflict en het een ruimer strekking geeft. Als we in dit verband nog even terugdenken aan de gebeurtenissen in Achtkarspelen, dan vinden we in het boekje van 144 bladzijden ook nog een bijdrage tot de kennis van de Wouden.

CORRECTIE OP DE EEUWGRENS

Op 4 oktober eindigde in Groningen een hoogst merkwaardig conflict. Merkwaardig in din zin, dat zich hier een botsing tussen arbeiders en bedrijfsleiding openbaarde, die in het sociaal-economische ontwikkelingsgebied van onze tijd niet meer voor mogelijk werd gehouden. Het was de staking bij de melkfabriek „De Ommelanden”, welke de kranten in die dagen een bijkans ononderbroken stroom van „hot news” opleverde. Geen wonder ook: dat zich hier afspeelde was in feite een botsing, niet tussen de directeur en zijn „ondergeschikten”, maar tussen twee perioden van arbeidsverhoudingen. En één van de twee was het overblijfsel uit een historische ontwikkeling, die zich in beginsel reeds voltrokken had. Onopgemerkt door de publieke mening waren oude, verachtte fabrieksverhoudingen daar tot in ‘t midden van onze eeuw in scherpe tegenstellingen blijven voortbestaan. Toen volgde op 21 augustus 1952 de ontlading - fel en langdurig. De A.N.A.B. begon aan een „Correctie op de eeuwgrens, zoals gevonden titel luidt van een opmerkelijk boekje over her Ommelandenconflict. De schrijver is J. J. de Wit, die, studerende aan het Nutssminarium voor Pedagogiek te Amsterdam, in deze rijke conflictstof een dankbaar onderwerp vond voor een sociaal-psychologische scriptie. Dit boekje is daarvan een beknopte en gepopulariseerde bewerking, die blijk geeft van een grondige verkenning van de oorzaken van de staking, die het laatste bastion van een oude, verguisde arbeidsperiode voorgoed van negentiende eeuwse smetten zuiverde. In het hierna volgende artikel geven wij een indruk van dit bijzonder boeiende werkje

Wekenlang heeft het nieuws over de opzienbarende 'staking bij de melkfabriek „De Ommelanden” in Groningen zich niet van de voorpagina's van de kranten laten verdringen. Daarvoor was de aard van het conflict te exceptioneel, om niet te zeggen te fantastisch, in 't naoorlogse Nederland met zijn vrijwel algemene arbeidsvrede.

Het karakter van de gebeurtenissen, waardoor verhoudingen aan de oppervlakte traden, die voor 1952 zeer onwaarschijnlijk aandedden, sprak tot de massa. „Verbazing over een verschijnsel, dat zich in Nederland hoe langer hoe minder voordeed, vormde ook de prikkel tot het ontstaan van dit boek”, zegt de schrijver van „Correctie op de Eeuwgrens in zijn inleiding tot het bijzonder interessante werk. Een oppervlakkige kennismaking met de feiten deed bij hem het vermoeden rijzen, dat vooral ook factoren van sociaal-psychologische aard een hoofdrol speelden in het conflict. Vooral deze factoren boezemden de schrijver; belang in. Hij richtte tijdens de laatste acte van het bizarre conflict een waarnemingspost in het werkgebied van de, fabriek in en stelde uit een veelheid van belangwekkende gegevens ecu bijzonder lezenswaardig verhaal samen.

De Schrijver rekt al in de eerste bladzijde af met de vooral in de christelijke pers geponeerde mening: „Dit is revolutie en terreur van de ergste soort”. De staking noemt hij psychologisch gezien de enige reële mogelijkheid om een gezonde verhouding tussen werkgever en werknemersorganisatie i in dit geval de A.N.A.B. te bereiken. De schrijver toont zich eveneens goed bewust, dat vanuit juridisch oogpunt bekeken de wettelijke middelen zeker nog niet waren uitgeput: zo wijst hij op de mogelijkheid van beroep op een burgerlijke rechter.

Pensioenregeeling

Het stakingsmotief was naar men zal weten, het ontbreken van een zekerheid gevende pensioenregeeling voor de arbeiders, maar aangezien het doel veel verder reikte dan de verkrijging

ervan – 20ste eeuwse in plaats van 19e eeuwse fabrieksverhoudingen – was een staking het geëigende de middel.

„De Ommelanden” begon in 1907 als een klein coöperatief bedrijfje met aanvankelijk weinig leden. Het maakte een vrij aardige groei door, maar de leiding bleek niet voor haar taak berekend: in 1923 leidde een verkeerd beheer tot een faillissement. Nog in hetzelfde jaar werd een nieuwe zuivelcoöperatie opgericht. Als directeur werd de heer F de Boer benoemd. „De Ommelanden” startte met twee tekorten: een financieel tekort van naar raming f 500.000 bij eventuele reorganisatie en een tekort aan vertrouwen in de zaak bij de nu coöperatie-schuif geworden boeren. Een financieel tekort dus en.....een psychologisch tekort.

„De heer De Boer, zo verklaart de schrijver, „bleek duidelijk de kwaliteiten te bezitten om het eerste tekort weg te nemen. Het psychologische tekort is echter blijven bestaan, ja, relatief zelfs vergroot. Nu zal blijken, dat juist het psychologisch tekort, ontstaan in 1923 een belangrijke factor is geweest in het conflict, dat ruim dertig jaar na de reorganisatie in het bedrijf uitbrak.

Hardnekkig gevecht

Het begin van het conflict, zo blijkt uit het boek, ligt niet in 1952, doch in 1947. De schrijver noemt die periode de papieren prelude. Honderd brieven bevat het correspondentiedossier van de Algemene Nederlandse Agrarische Bond, die de staking organiseerde. „Het vormt het getuigenis van één hardnekkig gevecht om erkenning van de ANAB als legaal overlegspartner, een erkenning, die door het bedrijf even hardnekkig werd geweigerd.”

De staking werd een feit op 21 augustus 1952. Ruim 77 pct van de arbeiders bleef buiten de poort. Administratief en leidinggevend personeel bleef aan het werk en ook het overgrote deel van hen, die waren aangesloten bij een van de confessionele vakbonden. De stakers ontvingen het volgende denigrerende briefje. „We bevestigen je op 21 augustus 1952 ontslag op staande voet te hebben gegeven in verband met de je bekende omstandigheden, de staking betreffende.

„Emotionaliteit ging een voortdurend grotere rol spelen, merkt de schrijver op. Er werden ook kwalijke brieven geschreven. Zo bijvoorbeeld door de heer De Boer: „toen wij Van der Ploegs (de stakingsleider van de bond) laatste flauwiteiten lazen, trokken onze gedachten een parallel met de slang uit het paradijsverhaal. Dit dier was toen reeds listiger dan alle andere dieren en dat schijnt nog zo te zijn”.

„Vroeg ik je wat”

Het gebruik van de aanspreekvorm „je” is er op uit zoveel mogelijk distantie te verminderen. Maar de praktijk van het optreden van de directeur,” concludeert de schrijver, „was veeleer gericht op vergroting van de distantie tussen hem en het personeel. „Herhaaldelijk hoorde ik bijvoorbeeld de klacht, dat arbeiders, die als zij hem groeten, bejegend werden met de opmerking: „Vroeg ik je wat”.

Eenmansbedrijf

Interessant zijn in De Wits boek vooral de bladzijden waarin hij een analyse geeft van de boeren-melkleveranciers. Zij hadden een schier onbegrensd vertrouwen in De Boer, omdat men ernstig geloofde in de legende, dat het de directeur van *de Ommelanden* was, die in Groningen de melkprijs bepaalde. Zijn sociale beleid miste de natuurlijke belangstelling van de leden, omdat deze slechts economisch gericht was. Zij vroegen zich namelijk vooral af: Wat krijg ik in mijn melkzakje?

Alleenheerser op het financieel - economische terrein, eigende De Boer zich deze dictatoriale bevoegdheid ook toe in sociale aangelegenheden. Daardoor, zo verklaart De Wit kreeg het bedrijf, dat formeel een coöperatie heette, in feite het karakter van een negentiende eeuws eenmansbedrijf.

De schrijver besluit zijn ook voor de leek bijzonder treffende analyse met de opmerking, dat de staking als het ware de gelegenheid bood in een twintigste eeuwse laboratorium een negentiende eeuws verschijnsel te beschouwen.

ACHTKARSPLEN GROTE BLUNDER

De Wit voerde ook gesprekken met onderkruipers. Evenmin als de stakers en de werkwilligen, zo stelt de schrijver vast, waren ook deze mensen beïnvloed door rechtstreekse politieke actie of politieke lectuur. Hij schrijft hun houding toe aan twee factoren: werkloosheid en verlangen naar een andere werkkring.

Om in het door de staking ontworpen bedrijf de productie op gang te houden, wierf de directeur in januari 1953 werkkrachten aan in de gemeente Achtkarspelen. De Wit noemt dit in zijn boek één van de grootste blunders, die de directie maar kon begaan: men kan het door een staking ontstane personeelstekort niet straffeloos aanvullen als men geen rekening houdt met psychologische gegevens. En juist die factoren hebben, naar men zich uit de berichtgeving van die dagen nog zal weten te herinneren, in Achtkarspelen zulk een dominerende rol gespeeld.

„De normen, waarop de stakingsleiding deze vorm van werkwillegheid veroordeelde, werden de groepsnormen van de bevolking”, schrijft De Wit. Die normen werden door de onderkruipers overtreden. Dit werd door het overige deel van de bevolking niet geaccepteerd en sancties, die de bedoeling hadden de „ontspoorden” weer aan de groepsnormen te doen gehoorzamen of hen uit te stoten uit de groep, bleven dan ook niet uit. Dit bleek toen de „Ommelanden” voor de arbeiders, die hoewel de ANAB hun dit ontried, toch op de aanbiedingen van de heer De Boer waren ingegaan, een speciale busdienst van Achtkarspelen naar Groningen organiseerde.

Bewoners namen, het recht in eigen hand

Verschiedende plaatsen bezitten volgens De Wit nog de geslotenheid, die oude dorpsgemeenschappen dikwijls kenmerkt. Het formele strafrecht is er, naar dr. A. Oldendorff, hoogleraar in de sociaal-psychologie heeft geschreven, vaak nog een „vreemd” element, waartegen men zich verzet. Een voorbeeld, dat Oldendorffs opmerkingen illustreert noemt De Wit het volgende: Een nieuw-ingezetene van Twijzel bebouwde zijn tuingrond gedurende enkele jaren met aardappelen, hetgeen in strijd was met de Wet op de Aardappelmoetheid. Tegen de man, die volkomen te goeder trouw had gehandeld, werd proces-verbaal opgemaakt. Uit protest verbouwden het jaar daarop de gehele buurtgemeenschap aardappelen op een stuk grond, waarop volgens genoemde wet geen aardappelen mochten worden geteeld ...

In piama

Er werden stenen naar de bus geworpen en van een tweetal vrouwen is bekend dat zij ‘s morgens vroeg, nog in piama gekleed, de achtervolging inzetten van een onderkruiper, die de weilanden invluchtte. Enkele werkwillegigen verklaarden verbaasd te zijn, dat zij het er levend hadden afgebracht.

De onderkruipers geraakten in de ban der sociale controle, zegt de schrijver. Tijdens samenscholingen van soms 100 tot 700 man kwam het meer dan eens tot heftige, emotionele tonelen. „Men kan het samenstromen van de bevolking van Achtkarspelen wel karakteriseren als een vorm van massaal verzet tegen de houding van de onderkruipers, maar daarmee gepaard gaande gewelddaden niet als „massadaden” aanmerken, omdat de feitelijke toedracht der gebeurtenissen zich daartegen verzet.

Hij refereert aan het boek van professor Baschwitz „Denkende mens en menigte”, waarin deze aantoot, dat bij een opgewonden menigte het meestal een relatief kleine minderheid is, die tot actief handelen overgaat. Die minderheid bestond in Achtkarspelen uit een groep van ongeveer 15 mannen, merkt De Wit op, in leeftijd variërend van 22 tot 59 jaar.

8: Stakingsorganisatie - Paul Vlaanderen-deer Parallel tussen staker en verstokte minnaar

„De organisatie van een staking heeft iets van een Paul Vlaanderensfeer om zich heen”, vertelt de heer De Wit in „Correctie op de Eeuwgrens”.

„De algemene indruk, die ik heb gekregen is, dat de stakers hoewel zij zich bewust waren van de onderliggende zedelijke problemen, zich toch in de praktijk lieten meeslepen door het spel-element, dat in de post- en volgmethode besloten ligt”.

De hele opzet, meent de schrijver, draagt tot dit spelkarakter bij. Er is een hoofdkwartier, waar de leiders hun bevelen geven. De bond heeft eigen auto's of chartert die zonodig. Er is een stadsrecherche, die de gangen van werkwilligen nagaat. „Het xxx mij voorkomen”, vervolgt De Wit, dat er een parallel te trekken valt tussen de staker en de verstokte minnaar van detectieveverhlen”.

Panda

„Dat de stakers zich van de detectivesfeer rond de staking bewust waren, getuigen de bijnamen die sommige werkwilligen kregen. Een van hen noemde men naar een figuur uit de dagbladstrip „Panda” en een bedrijfschef heette om zijn geheimzinnige controlemethoden „Scotland Yard”. Op een gegeven ogenblik verscheen in de dagbladen zelfs het bericht dat een staker zich, om niet herkend te worden, gemaskerd naar de fabriek had begeven.

Sport

Kort gekarakteriseerd was de staking als psychologische situatie voor de meeste stakers een spelsituatie, waarin óf het gezelligheidselement óf het sportieve element van het detectivespel overwoog: „Ik ging veel met volgauto's om wat benzine te verknappen”. „Ik zat in de stadsrecherche. Ik beschouwde het als een sport dat werk te doen”, vertelden enkele stakers,.

6: „De Messias”

„Ik geloof, zo schrijft de heer De Wit ergens, dat het psychologisch gezien voor een stakingsleider van het grootste belang is, dat hij de betrokken arbeiders metterdaad duidelijk maakt, dat hij tegen lang en hard werken niet opziet. Kan hij dit waarmaken - en de ANAB-leiders konden dat –, dan zijn de arbeiders bereid hem te volgen. De gezindheid bij de arbeiders: „hij rijdt in een auto, maar hij verdient het ook, want hij werkt er hard voor”, is een factor van zeer grote sociale betekenis. Vooral de opoffering van veel nachtrust en de gezelligheid van het eigen gezin doet bij de stakers gemakkelijk een soort vertedering ontstaan. Niet voor niets, hoewel wellicht ook door het feit, dat hij op de meest onverwachte momenten ergens aan het „stakingsfront” opdook, kreeg de stakingsleider Van der ploeg de bijnaam „Messias”,

7: Bij elke kop koffie kwam vijf cent bij.....

Boekhoudster op vinger getikt....

Vreemde, dwaze toestanden heersten er voor 1952, als men leest wat de schrijver van „Correctie op de eeuwgrens” daarover in het derde hoofdstuk heeft opgetekend. „Een tweetal bedrijfschefs, zo vermeldt hij, „bij wie ik naar de aard van hun dagtaak informeerde, konden van zichzelf nauwelijks aangeven welke functionaris in het bedrijf zij eigenlijk representeerden. Toen ik vroeg naar de oorzaken van deze merkwaardige toestand, kreeg ik ten antwoord: „De Boer prikkelt de eerezucht van zijn chefs door tweedracht te zaaien.

Op zekere dag kreeg ik opdracht een koeler leeg te tappen. Toen de tank leeg was, zei De Boer: „Er zat veel meer in, waar is dat gebleven? Onderzoeken!” Tegelijkertijd gaf hij echter aan een collega dezelfde opdracht met als gevolg onenigheid tussen ons tweeën. Dergelijke dubbel-opdrachten gaf hij herhaaldelijk. Er was geen sprake van een behoorlijke bedrijfsorganisatie.

Fröbelschool

In een bedrijf als de Ommelanden behoort een werktuigkundige te zijn, maar die was er niet. Als we dit tegen De Boer zeiden, was het antwoord: „Kost een hoop geld en als je een MTS-ertje aanneemt, weet je nog niet wat er van komt.” Het gevolg was dat de bankwerkers het werk deden en er op deze mensen rooibouw werd gepleegd.

De administratie was goeddeels in handen van U.L.O.-meisjes; het leek er meer op een Fröbelschool dan op een administratiekantoor. Behoorlijke krachten werden altijd te duur gevonden. De Boer hield niet van deskundigen in de fabriek. Door deze uit het bedrijf te houden bespaarde hij naar schatting jaarlijks *f* 60.000.

Van 5 op 10 cent. ...

Op aandrang van enkelen onzer kwam er uit een bestaande ruimte een cantine tot stand voor circa *f* 3.000,--. De arbeiders konden daar voor vijf cent een kop koffie krijgen. De Boer tikte later de boekhoudster op de vingers om het feit, dat de cantine op deze manier geld kostte. De koffie kwam op tien cent.... - eigenlijk had de cantine een winstobject moeten zijn....

Naar de mening van de schrijver waren de kwalen waaraan de verhouding bij de Ommelanden leden, dat zij enerzijds in functioneel opzicht niet deugden en anderzijds tot instrumentale relaties waren gedegeneerd.

Scotland Yard

De Boer wenste om eigen gezag te handhaven, alleen interne strijd, vertelde een bedrijfschef. Vandaar ook, dat hij aan een van de personeelsleden de opdracht gaf op alle afdelingen te spionneren en de man daarom „Scotland Yard” noemde.

De staking, verklaart de schrijver, heeft De Boer echter doen ervaren, dat deze interne strijd tenslotte mede de voedingsbodem werd voor een arbeidsconflict, dat men, althans wat ons land betreft eerder in de negentiende dan in de twintigste eeuw zou lokaliseren.

Goed boek Correctie op de eeuwgrens.

DE STAKING BIJ DE OMMELANDEN, die van 21 augustus 1952 tot 4 oktober 1953 met zijn meestal felle, soms romantische strijd honderden pennen en duizenden harten in beroering bracht, is onderwerp geworden van een nuchtere, maar niettemin bewogen studie.

CORRECTIE OP DE EEUWGRENS, noemt de sociaal-pedagoog J. J. de Wit zijn bij Van Gorcum en Comp. N.V. te Assen verschenen boek, dat een zeer lezenswaardige samenvatting is van een uitgebreide studie, die de schrijver als student aan het Nutsseminarium voor Pedagogiek te Amsterdam, maakte. Hij verbleef hiertoe maandenlang in Groningen, waar hij in nauw contact stond met stakingsleiding, directie van *De Ommelanden*, arbeiders (stakend en niet-stakend), journalisten en boeren.

Ommelanden op snijtafel van wetenschap

Staken enige uitweg

CORRECTIE OP DE EEUWGRENS noemde De Wit zijn studie omdat hij de staking bij *De Ommelanden* (tijdens de strijd reeds een „sociaal achterhoedegevecht” genoemd) als een **instulping in de grens tussen twee eeuwen ziet. Een negentiende eeuws conflict in de twintigste eeuw.**

De staking bij De Ommelanden is geschiedenis geworden. De veranderingen, die zich in het bedrijf, dat in andere handen is overgegaan, hebben voltrokken rechtvaardigen de verwachting, dat een dergelijk gevecht voorgoed tot het verleden behoort.

Maar De Wit trof, zoals hij zelf in zijn boek opmerkt, in een twintigste-eeuws laboratorium een negentiende-eeuws verschijnsel, los van de voor dat tijdperk geldende regelen. En zo konden van dichtbij de karakteristieke kenmerken van een aan een bepaalde tijd gebonden fenomeen worden geobserveerd.

Het beeld, dat de heer De Wit langs zuiver wetenschappelijke wegen ontwerpt van de coöperatieve zuivelfabriek, de coöperatie zelve, de arbeidstoestanden, de verhouding tussen directie, bestuur en vakvereniging, wijkt in zijn grondtrekken niet af, van wat tijdens het conflict in allerlei kranten en tijdschriften is geschreven.

De Ommelanden blijkt, ook wetenschappelijk benaderd, een economisch goed, maar sociaal slecht geleid bedrijf te zijn. De personeelsverhoudingen laten alles te wensen over. Er wordt, een verdeel- en heerspolitiek toegepast. Iedere teamgeest ontbreekt: wordt door de directeur, de inmiddels ontslag genomen hebbende befaamde heer F. de Boer, bewust ondermijnd.

Het bestuur van deze coöperatieve fabriek staat machteloos, en ook weinig geïnteresseerd tegenover de bedrijfsleiding, waardoor de directeur, die in wezen slechts bedrijfsleider mag kunnen zijn, de positie kreeg van eigenaar-directeur van een negentiende-eeuws bedrijf.

Baas in eigen huis

Achter deze directeur (of onder hem, zo vraagt De Wit zich af) een groep weinig ontwikkelde boeren, al dan niet beïnvloed door een door geloofsovertuiging verkregen opvatting over de

gezagsverhouding tussen heer en knecht, wie het baas-in-eigen-huis meer vertrouwd was dan de sociale rechten, die ook arbeiders toekomen. Een groep, wier aantal ontoereikend bleek voor een zodanige selectie van bestuursleden, dat deze van voldoende formaat konden worden geacht, om de hun toekomende bevoegdheden tegenover de directeur te verdedigen.

Daartegenover, aldus De Wit, een nog slechts kort georganiseerde arbeidersgroep, die ten gevolge van een verdeel- en heerspolitiek van de directie, een slecht sociaal beleid en slechte menselijke betrekkingen, in voortdurende onzekerheid en spanning wordt gehouden. En ten slotte achter deze groep - en naar het de schrijver voorkomt is dit het enige niet-negentiende-eeuwse en daarom juist corrigerende element - een vakbondsleiding, die, aanvankelijk met bijna eindeloos geduld, maar ten slotte fel door teleurstelling, op het aambeeld van erkenning als volwaardig overlegspartner bleef hameren.

Fanatieke strijd

Binnen het kader van deze persoonlijke krachten: directie, boeren en vakbondsleiding, speelde zich een fanatieke strijd om recht en macht af, die, omdat hij vanwege zijn karakter niet meer in deze eeuw thuishoorde, door de betrokken vakbond werd gewonnen, aldus de conclusie van De Wit.

Dit laatste kan hij nuchter uitspreken, nu de omstreden pensioenregeling er is en de directeur, zij het enkele jaren na afloop van het conflict, zijn ontslag heeft genomen. Met het heengaan van de directeur, wiens ontslagneming men niet los kan zien van het conflict, aldus De Wit, is de weg geëffend voor de noodzakelijke aanpassing van het beleid van dit bedrijf aan de thans gangbare maatschappelijke opvattingen.

Veel aandacht wijdt De Wit aan de vraag, of de staking gerechtvaardigd was, en geen „*revolutie*” zoals de kerkelijk en politiek in meerderheid orthodox denkende boeren van stonde af aan gesteld hebben.

Juridisch was de staking misschien niet gerechtvaardigd, aldus het oordeel van De Wit. Men had het conflict kunnen voorleggen aan de kantonrechter. Maar benaderd vanuit de sociaal-politieke gezichtshoek, bleken de wettelijke middelen wél uitgeput.

De verantwoordelijkheid van een vakbondsleiding brengt mee, dat zij de voor haar leden meest gunstige mogelijkheid tracht te realiseren. Het enige, in de gegeven verhoudingen daartoe geeigende middel was een staking, meent de schrijver.

Geen revolutie

Van een revolutie was geen sprake, aldus deze studie. Een revolutie betekent een fundamentele wijziging in een economische en sociale structuur van een maatschappij en van het conflict bij De Ommelanden ook is geweest, zo'n succes hebben de leiders van de ANAB toch werkelijk niet bereikt.

Achtkarspelen grote blunder van directie

Buitengewoon boeiend zijn de bladzijden, die De Wit wijdt, aan de grote moeilijkheden en de spannende onrust, die in Achtkarspelen ontstonden, toen De Ommelanden daar onderkruipers; pogde te ronselen. In een gebied, dat sociaaleconomisch voorbestemd scheen om aan deze poging succes te bieden.

Maar waar de psychologische gegevens van de bevolking deze poging tot één der „grootste blunders van de directie van De Ommelanden maakte." En waar relletjes, vernielingen en terreur het gevolg waren.

Leerzame analyse

Leerzaam is zijn analyse van de boerenstand, die, hetzij als lid van de coöperatie, hetzij als losse melkleverancier, rond De Ommelanden stond. Hun nagenoeg uitsluitend economisch gerichte aandacht, de „legende” van de hogere melkprijs, deden hen de directeur een financieel-economische en commerciële alleenheerschappij toebedelen, die hij zelf uitbreidde tot het sociaal terrein. Van voorlichting aan bestuur en leden van de coöperatie was nagenoeg geen sprake. Het was uiterst summier.

Maar nadrukkelijk stelt De Wit, dat aan deze scheefgegroeide verhouding niet alleen de directeur, maar ook de boerenstand (en het „standsgevoel” speelde in dit conflict een zeer grote rol) schuld hebben.

Het uiterst scherpe conflict bij De Ommelanden heeft De Wit weten te verwerken in een ook voor de leek uitermate boeiend verhaal, waarin het ontleedmes van de wetenschappelijk geschoolde mens een aantal leerzame, maar ook ontstellende maatschappelijke facetten blootlegt.

En dit is dan de goede zijde van deze nare strijd geweest.

G. F.

Bijlage-6

<http://www.onvoltooidverleden.nl/index.php?id=139>²⁶

Staking in het Groninger land

Cajo Brendel

Voor ons staat vast, dat de staking bij de 'Ommelanden' slechts op één wijze kan eindigen: door de volledige overwinning van de *Algemene Nederlandse Agrarische Bedrijfsbond*. Omdat het standpunt van de ANAB de zienswijze van onze tijd vertegenwoordigt, van overleg tussen werkgevers en werknemers op voet van gelijkheid. Een koppige enkeling als de heer De Boer kan een tijd lang zijn ogen pogen te sluiten voor de feiten, hij kan de wijzers van de tijd niet terugdraaien.

Met deze woorden besloot op een gegeven moment Het Parool een beschouwing over een conflict dat 21 augustus 1952 uitbrak bij de coöperatieve Groningse zuivelfabriek De Ommelanden en dat tot 4 oktober van het jaar daarop heeft geduurd. Het was een dergelijke zienswijze, waarvan Het Parool ook al eerder blijkt had gegeven en die later nog eens werd verkondigd in een boek dat geheel aan deze staking was gewijd en dat de titel kreeg van 'Correctie op de eeuwgrens', die mijn interesse wekte.

De grote aandacht die van meet af aan het gebeuren werd gewijd was voor mij de aanleiding om mij naar Groningen te begeven en mij nader op de hoogte te stellen. De mogelijkheid hier toe werd mij geboden doordat de krant waar ik toentertijd voor werkte een reportage over een en ander wilde hebben. Het gevolg was, dat ik zowel met de 'koppige' directeur van deze zuivelfabriek kon spreken als met stakingsleider Sake van der Ploeg van de ANAB en de stakers zelf. Met diverse andere personen die hetzij op deze, hetzij op gene wijze bij de gebeurtenissen waren betrokken, had ik eveneens contact.

Mijn verblijf ter plekke duurde twee dagen en begon - volgens afspraak - met een onderhoud

²⁶ Zie ook <http://www.onvoltooidverleden.nl/index.php?id=132> over gesprek met S. vd. Ploeg

met directeur De Boer. Dat vond plaats in wat ronduit het eerste hotel van Groningen kon worden genoemd, vrijwel aan de voet van de Martinitoren. De heer De Boer had daar in de vooravond het diner gebruikt met een Franse zakenrelatie.

Wat ik mij na al die jaren van het gesprek herinner is dit, dat hij er op uit was mij van zijn gelijk te overtuigen. Ik was nauwelijks tien minuten met hem in gesprek of ik wist dat hij tot dat type van werkgever behoorde dat onder alle omstandigheden baas in eigen huis wil zijn en nooit genoeg neemt met inmenging van wie dan ook.

Naarmate hij langer aan het woord was rees voor mij onwillekeurig een schim uit het verleden op, een verleden waarin de ondernemer roofofbouw op de arbeiders pleegde en waarin directieuren vakbonden als lastige pottenkijkers beschouwden. Dat in hun keuken waarin pensioenrechten, betaalde overuren en vakantietoelagen onbekende dingen waren. In dat verleden bestond er geen cao en werden de arbeiders ofwel als lucht beschouwd ofwel ze werden goed genoeg bevonden om te worden afgesnauwd.

Ik logeerde voor één nacht in het toentertijd naast het station gelegen hotel Frascati, waar ook de stakingsleiding haar hoofdkwartier had gevestigd. Daar sprak ik langdurig met Van der Ploeg, die mij onder meer dingen vertelde die mijn indruk over De Boer bevestigde. Toen de ANAB namelijk op een gegeven ogenblik om een onderhoud met hem verzocht, antwoordde deze kortaf: 'Als wij de bonden willen spreken roepen wij ze wel.'

Mijn tocht naar het Groningse land was vooral daarom voor mij uitermate leerzaam omdat ik in de gelegenheid was drie werelden te leren kennen: die van een 19e eeuwse werkgever, die van de moderne vakbeweging en die van de arbeiders. Een wereld waarin georganiseerd overleg als een normale zaak wordt beschouwd was voor de heer De Boer het volstreekte onbekende. Wat de vakbeweging betreft: er was geen sprake van dat zij hier strijd voerde in plaats van georganiseerd overleg doch slechts om georganiseerd overleg, opdat dit in de toekomst mogelijk zou zijn. Wat de stakers betreft, die sprak ik dezelfde avond nog toen Van der Ploeg mij in zijn auto meenam naar de op geruime afstand van de stad aan de Friese Straatweg gelegen fabriek. In het holst van de nacht stond ik voor het grote fabriekscomplex. De verlichte klok op het hoofdgebouw wees kwart over één. In de condensafdeling, in de hoge ruimte waar melkpoeder werd gefabriceerd, in het ultramoderne laboratorium, overal brandden volop de lampen. De Ommelanden, zo hoorde ik, is een continubedrijf, maar achter de glazen wanden dreunden toen geen machines en op het door een hek omsloten terrein was geen sterveling te bekennen.

De posters, arbeiders uit de stad Groningen of uit Lettelbert, uit Zevenhuizen of Bedum, de pet in de ogen gedrukt, de handen diep in de zakken, de jassen glimmend door het vocht van de herfst, tuurden er zwijgend naar. Ze deden dat met dezelfde strakke blik als waarmee altijd belegeraars hebben getuurd naar een ingesloten vesting. 'Die verlichting', zeiden zij, 'is camouflage die dienen moet om de indruk te wekken dat er met behulp van onderkruipers gewoon kan worden doorgewerkt.' Van werken was geen sprake. Nog terwijl ik daar stond floepten afdelingsgewijs de lichten uit. Alleen de wijzerplaat van de grote klok bleef zichtbaar. Diepe stilte heerste alom.

De volgende morgen ben ik in de fabriek geweest. Hoe ik er binnen kon komen kan ik mij niet herinneren, maar ik herinner mij wel dat de heer De Boer er mij ontving. De vorige avond nog had hij in het hotel zijn positie zeer rooskleurig voorgesteld. Hij noemde 'de zaak volkomen dood voor de heren van de vakbeweging.' Die morgen echter moest hij toegeven dat de condensafdeling bijvoorbeeld door de staking volkomen was lamgelegd.

Wie de heer De Boer geloven wilde ging het hele conflict 'om niets'. Volgens hem zou er geen

enkele eis van het personeel zijn die niet door de directie was ingewilligd. In het eveneens aan de Friese Straatweg gelegen, kleine café Gruno, waar de zuivelarbeiders dagelijks bijeenkwamen, hoorde ik van hen dat de staking het enige middel was dat hun nog overbleef om de toepassing van allerlei bepalingen van de cao af te dwingen. Het personeel wachtte nog steeds op nadere mededelingen over zijn pensioenrechten.

Wat de heer De Boer vertelde over inwilliging van de eisen van zijn arbeiders was in werkelijkheid niets anders dan een sprookje. De staking bij De Ommelanden was allesbehalve 'om niets' begonnen. Ir. W. Pasma, de secretaris van de Bond van Zuivelfabrieken in Groningen, verklaarde mij dat genoemd bedrijf het enige van Nederland was dat zich niet bij de Bond van Zuivelfabrieken in Groningen had aangesloten. Het maakte zich, vertelde hij, schuldig aan oneerlijke concurrentie en was groot geworden met behulp van methoden die de andere zuivelfabrieken 'immoreel' achtten.

Ik sprak destijds in Groningen ook met de heer E. Ebels, de Commissaris der Koningin in die provincie. Deze vertelde me dat hij een bemiddelingspoging had ondernomen, maar dat deze mislukte nog voor zij was begonnen. De heer De Boer weigerde botweg aan de onderhandelingstafel plaats te nemen nog voordat hij wist met wat voor voorstel de CdK voor de dag zou komen. 'Als agrariër', aldus de heer Ebels, 'sta je volstrekt niet zo gauw aan de kant van de vakbonden... Maar nu zou ik willen, dat ook andere vakbonden dan het NVV zich achter de staking stelden. Dat zou de heer De Boer en wellicht de melkleveranciers er misschien van overtuigen dat de zaken toch wel wat anders zijn dan zij het tot dusver zien.'

'Er bleef ons geen andere keus', zei de destijds 21-jarige staker Koos Suurhof, 'er was geen andere oplossing en het besluit tot staken werd genomen met bijna algemene stemmen, maar één stem blanco.' De vastbesloten wil van de stakers enerzijds en de koppige vasthoudendheid van de heer De Boer anderzijds leidden tot - wat ik toen natuurlijk nog niet wist - de lange duur van het conflict dat zich ook voortdurend verscherpte. Ik ben natuurlijk ook na mijn bezoek aan Groningen de gang van zaken nauwlettend blijven volgen. Op Oudejaarsdag 1952 wierp de heer De Boer de brandfakkel van de klassenstrijd op het Friese platteland. Hij trok naar de gemeente Achtkarspel om er onderkruipers te ronselen. Het gevolg was dat er grote onrust ging heersen onder de arbeiders in Kooten, Kootstertille en Kootstermolen, in Zwaagwesteinde en Buitenpost, in Drogeham en Twijzel. Het streven van de heer De Boer om onderkruipers te ronselen stuitte bij een grote meerderheid van de Friese arbeidersbevolking op felle weerstand. Vooral in het dorp Kootstertille leidde dat tot strijd. Deze bracht de grote tegenstelling aan het licht, niet slechts die tussen de ANAB en De Ommelanden, maar ook die tussen de zuivelarbeiders en de ANAB en die tussen de burgerlijke kranten en een man als De Boer. Aanvankelijk kon men in de bedoelde kranten hoofdzakelijk sympathie voor de stakers lezen, althans sympathie voor de ANAB.

Zij die aanvankelijk de Groningse stakers nog met een Hosanna tegemoet traden aarzelden na een felle botsing in Kootstertille geen ogenblik om Kruisigt hen! te roepen. De Nederlands Hervormde predikant ds. A.J. Hendriks te Kooten richtte zich met een 'woord van herderlijke vermaning' tot zijn gemeente, waarin hij met alle nadruk waarschuwde tegen alles wat strijdig was met wet en orde. De ANAB verklaarde op 13 januari - ik was het conflict bij De Ommelanden aandachtig blijven volgen - dat deze bond zich geheel met deze kanselboodschap kon verenigen.

Wat de staking bij 'De Ommelanden' mij destijds geleerd heeft was, dat in de loop van een conflict de tegenstelling tussen de vakbeweging en haar achterban steeds duidelijker aan het

licht treedt. Dat bleek bovendien ook uit hetgeen stakingsleider Van der Ploeg mij vertelde omtrent zijn 'strategie'. Van felle strijd, zoals die bijvoorbeeld in Kootstertille plaatsvond, was bij hem geen spoor te bekennen. De actie van de bond bestond - iets anders kan moeilijk worden gezegd - uit het min of meer 'bezighouden' van de stakers. Hij liet ze bijvoorbeeld bedrijfsauto's van De Ommelanden of die van melkleveranciers volgen, wat, zo bleek uit zijn verhalen, op min of meer vrij zinloze acties neerkwam.

Als ik me goed herinner ben ik twee keer in Groningen geweest. Des te langer de staking duurde des te meer werd mij het dubbele karakter ervan duidelijk. 'Al zal', lees ik op één van mijn notities uit die dagen, 'de directie, dat wil zeggen de heer De Boer, in ieder geval de verliezende partij zijn, dat betekent geenszins dat de arbeiders de overwinnaars zullen wezen.' Waarvoor de ANAB streed kan min of meer worden beschouwd als een reeds overal bestaande voorloper van het 'poldermodel'. Dat wil zeggen: de samenwerking van bond en werkgever in tegenstelling tot de door de heer De Boer verpersoonlijkte afkeer van beider samenwerking.